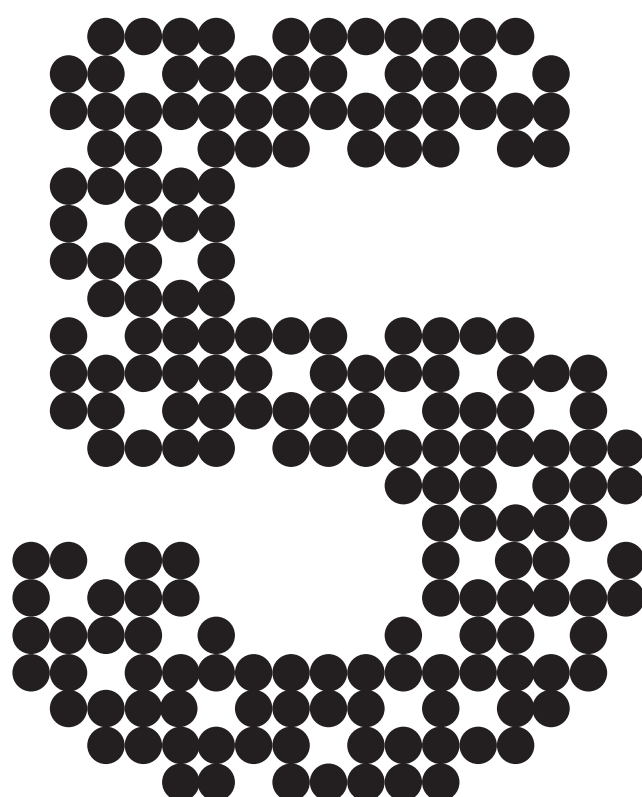

Comptes anuals consolidats i Informe d'auditoria

BANCO DE SABADELL, S.A. I SOCIETATS
QUE FORMEN EL GRUP BANC
SABADELL

Comptes anuals consolidats
corresponents a l'exercici anual
acabat el 31 de desembre de 2019

**Índex dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2019
del grup Banco de Sabadell, S.A.**

Estats financers consolidats	
Balanços consolidats del grup Banc Sabadell	250
Comptes de pèrdues i guanys consolidats del grup Banc Sabadell	253
Estats de canvis en el patrimoni net consolidats del grup Banc Sabadell	255
Estats de fluxos d'efectiu consolidats del grup Banc Sabadell	258
Memòria consolidada	
Nota 1 – Activitat, polítiques i pràctiques de comptabilitat	260
1.1 Activitat	260
1.2 Bases de presentació.....	260
1.3 Principis i polítiques comptables i criteris de valoració aplicats	265
1.3.1 Principis de consolidació.....	265
1.3.2 Combinacions de negocis	267
1.3.3 Valoració dels instruments financers i registre de les variacions sorgides en la seva valoració posterior.....	268
1.3.4 Deteriorament del valor dels actius financers.....	272
1.3.5 Operacions de cobertura.....	286
1.3.6 Garanties financeres.....	288
1.3.7 Transferències i baixa del balanç d'instruments financers	288
1.3.8 Compensació d'instruments financers.....	288
1.3.9 Actius no corrents i actius i passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda i operacions interrompudes.....	288
1.3.10 Actius tangibles.....	289
1.3.11 Arrendaments	290
1.3.12 Actius intangibles.....	292
1.3.13 Existències	294
1.3.14 Elements de patrimoni propi.....	294
1.3.15 Remuneracions basades en instruments de patrimoni.....	295
1.3.16 Provisions i actius i passius contingents.....	295
1.3.17 Provisions per pensions	296
1.3.18 Operacions en moneda estrangera i diferències de conversió.....	298
1.3.19 Reconeixement d'ingressos i despeses	299
1.3.20 Impost sobre els guanys	300
1.3.21 Estats de fluxos d'efectiu consolidats	301
1.4 Comparabilitat de la informació	302
Nota 2 – Grup Banc Sabadell.....	303
Nota 3 – Retribució a l'accionista i benefici per acció.....	307
Nota 4 – Gestió de riscos	309
4.1 Introducció	309
4.2 Fites principals de l'exercici	310
4.2.1 Millora del perfil de risc del grup en l'exercici.....	310
4.2.2 Enfortiment de l'entorn de gestió i control del risc de crèdit.....	311
4.3 Principis generals de gestió de riscos.....	313
4.3.1 Política del marc global de riscos.....	313
4.3.2 Política d'apetència pel risc (<i>Risk Appetite Framework</i> – RAF).....	314
4.3.3 <i>Risk Appetite Statement</i> (RAS).....	315
4.3.4 Polítiques específiques per als diferents riscos rellevants	315
4.3.5 Organització global de la funció de riscos	315
4.4 Gestió i seguiment dels principals riscos rellevants	317
4.4.1 Risc estratègic.....	317
4.4.2 Risc de crèdit	319
4.4.3 Riscos financers.....	334
4.4.4 Risc operacional.....	351
Nota 5 – Recursos propis mínims i gestió de capital.....	356
Nota 6 – Valor raonable dels actius i passius.....	365
Nota 7 - Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista.....	375
Nota 8 – Valors representatius de deute.....	376

Nota 9 – Instruments de patrimoni	377
Nota 10 – Derivats mantinguts per negociar d'actiu i passiu	378
Nota 11 – Préstecs i bestretes	379
Nota 12 – Derivats - comptabilitat de cobertures d'actiu i passiu	387
Nota 13 – Actius no corrents i actius i passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	393
Nota 14 – Inversions en negocis conjunts i associades	395
Nota 15 – Actius tangibles	396
Nota 16 – Actius intangibles	400
Nota 17 – Altres actius.....	403
Nota 18 – Dipòsits en bancs centrals i entitats de crèdit.....	404
Nota 19 – Dipòsits de la clientela	404
Nota 20 – Valors representatius de deute emesos	405
Nota 21 – Altres passius financers.....	406
Nota 22 – Provisions i passius contingents.....	407
Nota 23 - Fons propis	412
Nota 24 – Un altre resultat global acumulat	414
Nota 25 – Interessos minoritaris (participacions no dominants).....	416
Nota 26 – Exposicions fora del balanç	417
Nota 27 – Recursos de clients fora del balanç.....	418
Nota 28 – Ingressos i despeses per interessos.....	418
Nota 29 – Ingressos i despeses per comissions	420
Nota 30 – Resultats d'operacions financeres (net).....	421
Nota 31 – Altres ingressos d'explotació	422
Nota 32 – Altres despeses d'explotació	422
Nota 33 – Despeses d'administració	423
Nota 34 – Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats i pèrdues o (-) guanys nets per modificació.....	427
Nota 35 - Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius no financers	427
Nota 36 – Guanys o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers, nets	428
Nota 37 – Guanys o (-) pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes	428
Nota 38 – Informació segmentada.....	429
Nota 39 – Situació fiscal (impost sobre els guanys d'activitats continuades)	433
Nota 40 – Transaccions amb parts vinculades	437
Nota 41 – Retribucions i saldos amb els membres del Consell d'Administració i l'alta direcció	438
Nota 42 – Altra informació	440
Nota 43 – Esdeveniments posteriors	442
Annex I – Societats del grup Banc Sabadell	443
Annex II – Entitats estructurades – Fons de titulització.....	458
Annex III – Informació dels emissors en el mercat hipotecari i sobre el registre comptable especial hipotecari	459
Annex IV – Informació dels emissors en les cèdules territorials i sobre el registre comptable especial territorial.....	465
Annex V – Detall de les emissions vives i passius subordinats del grup.....	467
Annex VI – Altres informacions de riscos.....	472
Annex VII – Informe bancari anual.....	484

Glossari de termes sobre mesures de rendiment

Balanços consolidats del grup Banc Sabadell

El 31 de desembre de 2019 i el 31 de desembre de 2018

En milers d'euros

Actiu	Nota	2019	2018 (*)
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista (**)	7	15.169.202	23.494.479
Actius financers mantinguts per negociar		2.440.866	2.044.965
Derivats	10	1.840.245	1.720.274
Instruments de patrimoni	9	3.701	7.254
Valors representatius de deute	8	596.920	317.437
Préstecs i bestretes		-	-
Bancs centrals		-	-
Entitats de crèdit		-	-
Clientela		-	-
<i>Promemòria: prestats o lliurats com a garantia amb dret de venda o pignoració</i>		<i>38.709</i>	<i>66.006</i>
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		171.056	141.314
Instruments de patrimoni		-	-
Valors representatius de deute	8	171.056	141.314
Préstecs i bestretes		-	-
Bancs centrals		-	-
Entitats de crèdit		-	-
Clientela		-	-
<i>Promemòria: prestats o lliurats com a garantia amb dret de venda o pignoració</i>		-	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-
Valors representatius de deute		-	-
Préstecs i bestretes		-	-
Bancs centrals		-	-
Entitats de crèdit		-	-
Clientela		-	-
<i>Promemòria: prestats o lliurats com a garantia amb dret de venda o pignoració</i>		-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		7.802.025	13.247.055
Instruments de patrimoni	9	212.074	270.336
Valors representatius de deute	8	7.589.951	12.976.719
Préstecs i bestretes		-	-
Bancs centrals		-	-
Entitats de crèdit		-	-
Clientela		-	-
<i>Promemòria: prestats o lliurats com a garantia amb dret de venda o pignoració</i>		<i>1.179.026</i>	<i>4.676.769</i>
Actius financers a cost amortitzat		181.422.646	164.415.563
Valors representatius de deute	8	19.218.721	13.131.824
Préstecs i bestretes	11	162.203.925	151.283.739
Bancs centrals		112.923	98.154
Entitats de crèdit		14.275.501	8.198.763
Clientela		147.815.501	142.986.822
<i>Promemòria: prestats o lliurats com a garantia amb dret de venda o pignoració</i>		<i>5.133.513</i>	<i>4.680.404</i>
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	468.516	301.975
Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès		249.552	56.972
Inversions en negocis conjunts i associades	14	733.930	574.940
Negocis conjunts		-	-
Associades		733.930	574.940
Passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança		-	-
Actius tangibles	15	3.462.399	2.497.703
Immobilitzat material		2.947.770	1.796.682
D'ús propi		2.638.484	1.526.976
Cedit en arrendament operatiu		309.286	269.706
Inversions immobiliàries		514.629	701.021
<i>De les quals: cedit en arrendament operatiu</i>		<i>514.629</i>	<i>701.021</i>
<i>Promemòria: adquirit en arrendament</i>		<i>1.078.240</i>	-
Actius intangibles	16	2.564.983	2.461.142
Fons de comerç		1.031.824	1.032.618
Altres actius intangibles		1.533.159	1.428.524
Actius per impostos		7.008.327	6.859.405
Actius per impostos corrents		492.395	312.272
Actius per impostos diferits	39	6.515.932	6.547.133
Altres actius	17	1.495.936	1.639.985
Contractes d'assegurances vinculats a pensions		133.960	132.299
Existències		868.577	934.857
Resta dels altres actius		493.399	572.829
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	13	764.203	4.586.923
TOTAL ACTIU		223.753.641	222.322.421

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).

(**) Vegeu-ne el desglossament en l'estat de fluxos d'efectiu consolidat del grup.

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant del balanç consolidat el 31 de desembre de 2019.

Balanços consolidats del grup Banc Sabadell

El 31 de desembre de 2019 i el 31 de desembre de 2018

En milers d'euros

Passiu	Nota	2019	2018 (*)
Passius financers mantinguts per negociar		2.714.365	1.738.354
Derivats	10	1.842.553	1.690.233
Posicions curtes		871.812	48.121
Dipòsits		-	-
Bancs centrals		-	-
Entitats de crèdit		-	-
Clientela		-	-
Valors representatius de deute emesos		-	-
Altres passius financers		-	-
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-
Dipòsits		-	-
Bancs centrals		-	-
Entitats de crèdit		-	-
Clientela		-	-
Valors representatius de deute emesos		-	-
Altres passius financers		-	-
<i>Promemòria: passius subordinats</i>		-	-
Passius financers a cost amortitzat		205.636.018	206.076.860
Dipòsits		178.898.181	179.877.663
Bancs centrals	18	20.064.641	28.799.092
Entitats de crèdit	18	11.471.187	11.999.629
Clientela	19	147.362.353	139.078.942
Valors representatius de deute emesos	20	22.569.896	22.598.653
Altres passius financers	21	4.167.941	3.600.544
<i>Promemòria: passius subordinats</i>		<i>3.088.538</i>	<i>3.065.259</i>
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	728.769	633.639
Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès		234.537	36.502
Passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança		-	-
Provisions	22	430.434	466.379
Pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació		99.346	88.456
Altres retribucions als empleats a llarg termini		6.938	12.404
Qüestions processals i litigis per impostos pendents		66.889	58.226
Compromisos i garanties concedits		110.746	108.568
Restants provisions		146.515	198.725
Passius per impostos		240.803	176.013
Passius per impostos corrents		42.637	8.783
Passius per impostos diferits	39	198.166	167.230
Capital social reemborsable a la vista		-	-
Altres passius		784.154	995.069
Passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	13	10.155	82.605
TOTAL PASSIU		210.779.235	210.205.421

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant del balanç consolidat el 31 de desembre de 2019.

Balanços consolidats del grup Banc Sabadell

El 31 de desembre de 2019 i el 31 de desembre de 2018

En milers d'euros

Patrimoni net	Nota	2019	2018 (*)
Fons propis	23	13.171.806	12.544.931
Capital		703.371	703.371
Capital desemborsat		703.371	703.371
Capital no desemborsat exigít		-	-
<i>Promemòria: capital no exigít</i>		-	-
Prima d'emissió		7.899.227	7.899.227
Instruments de patrimoni emesos diferents del capital		-	-
Component de patrimoni net dels instruments financers compostos		-	-
Altres instruments de patrimoni emesos		-	-
Altres elements de patrimoni net		39.742	35.487
Guany acumulats		4.858.681	-
Reserves de revaloració		-	-
Altres reserves		(977.687)	3.832.935
Reserves o pèrdues acumulades d'inversions en negocis conjunts i associades		223.975	206.149
Altres		(1.201.662)	3.626.786
(-) Accions pròpies		(8.533)	(143.452)
<i>Resultat atribuïble als propietaris de la dominant</i>		767.822	328.102
(-) Dividends a compte		(110.817)	(110.739)
Un altre resultat global acumulat	24	(266.746)	(491.470)
Elements que no es reclassifiquen en resultats		(44.677)	(52.564)
Guany o (-) pèrdues actuàrials en plans de pensions de prestacions definides		(2.361)	(329)
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades		-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		(42.316)	(52.235)
Ineficàcia de les cobertures de valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global [element cobert]		-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global [instruments de cobertura]		-	-
Canvis del valor raonable dels passius financers a valor raonable amb canvis en resultats atribuïbles a canvis en el risc de crèdit		-	-
Elements que es poden reclassificar en resultats		(222.069)	(438.906)
Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger (part eficaç)		114.237	213.031
Conversió de divises		(445.169)	(640.720)
Derivats de cobertura. Reserva de cobertura de fluxos d'efectiu (part eficaç)		89.845	4.306
Canvis del valor raonable dels instruments de deute valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		(2.137)	(22.958)
Instruments de cobertura (elements no designats)		-	-
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts de les inversions en negocis conjunts i associades		21.155	7.435
Interessos minoritaris (participacions no dominants)	25	69.346	63.539
Un altre resultat global acumulat		242	118
Altres partides		69.104	63.421
TOTAL PATRIMONI NET		12.974.406	12.117.000
TOTAL PATRIMONI NET I PASSIU		223.753.641	222.322.421
Promemòria: exposicions fora del balanç			
Compromisos de préstecs concedits	26	27.563.836	22.645.948
Garanties financeres concedides	26	2.107.412	2.040.786
Altres compromisos concedits	26	10.398.913	8.233.226

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).
Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant del balanç consolidat el 31 de desembre de 2019.

Comptes de pèrdues i guanys consolidats del grup Banc Sabadell

Corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018

En milers d'euros

	Nota	2019	2018 (*)
Ingressos per interessos	28	4.984.891	4.861.943
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		119.888	212.080
Actius financers a cost amortitzat		4.429.106	4.268.831
Ingressos restants per interessos		435.897	381.032
(Despeses per interessos)	28	(1.362.495)	(1.186.759)
(Despeses per capital social reemborsable a la vista)		-	-
Marge d'interessos		3.622.396	3.675.184
Ingressos per dividends		4.516	8.180
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	14	56.427	56.554
Ingressos per comissions	29	1.628.892	1.558.648
(Despeses per comissions)	29	(190.151)	(223.347)
Resultats d'operacions financeres (net)	30	37.947	226.709
Guanys o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats, nets		152.483	208.106
Actius financers a cost amortitzat		65.277	(75.870)
Restants actius i passius financers		87.206	283.976
Guanys o (-) pèrdues per actius i passius financers mantinguts per negociar, nets		(111.151)	10.568
Reclassificació d'actius financers des de valor raonable amb canvis en un altre resultat global		-	-
Reclassificació d'actius financers des de cost amortitzat		-	-
Altres guanys o (-) pèrdues		(111.151)	10.568
Guanys o (-) pèrdues per actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats, nets		(2.470)	(13.902)
Reclassificació d'actius financers des de valor raonable amb canvis en un altre resultat global		-	-
Reclassificació d'actius financers des de cost amortitzat		-	-
Altres guanys o (-) pèrdues		(2.470)	(13.902)
Guanys o (-) pèrdues per actius i passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats, nets		-	19
Guanys o (-) pèrdues resultants de la comptabilitat de cobertures, nets		(915)	21.918
Diferències de canvi (guany o (-) pèrdua), netes		88.309	(1.318)
Altres ingressos d'explotació	31	234.240	256.682
(Altres despeses d'explotació)	32	(550.822)	(547.065)
Ingressos d'actius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança		-	-
(Despeses de passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança)		-	-
Marge brut		4.931.754	5.010.227

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant del compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2019.

Comptes de pèrdues i guanys consolidats del grup Banc Sabadell

Corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018

En milers d'euros	Nota	2019	2018 (*)
(Despeses d'administració)		(2.743.459)	(2.920.350)
(Despeses de personal)	33	(1.648.836)	(1.590.590)
(Altres despeses d'administració)	33	(1.094.623)	(1.329.760)
(Amortització)	15, 16	(469.656)	(353.095)
(Provisions o (-) reversió de provisions)	22	(26.595)	(160.706)
(Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats i pèrdues o (-) guanys nets per modificació)	34	(667.025)	(756.092)
(Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global)		3.748	(2.472)
(Actius financers a cost amortitzat)		(670.773)	(753.620)
Resultat de l'activitat d'explotació		1.025.019	819.984
(Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts o associades)		6.605	157
(Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius no financers)	35	(86.236)	(400.648)
(Actius tangibles)		4.717	(60.428)
(Actius intangibles)		(6.964)	(286)
(Altres)		(83.989)	(339.934)
Guany o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers, nets	36	41.357	34.573
Fons de comerç negatiu reconegut en resultats		-	-
Guany o (-) pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes	37	(35.668)	(35.201)
Guany o (-) pèrdues abans d'impostos procedents de les activitats continuades		951.077	418.865
(Despeses o (-) ingressos per impostos sobre els resultats de les activitats continuades)	39	(174.199)	(83.635)
Guany o (-) pèrdues després d'impostos procedents de les activitats continuades		776.878	335.230
Guany o (-) pèrdues després d'impostos procedents d'activitats interrompudes		-	-
RESULTAT DE L'EXERCICI		776.878	335.230
Atribuïble a interessos minoritaris (participacions no dominants)	25	9.056	7.128
Atribuïble als propietaris de la dominant		767.822	328.102
Benefici per acció (en euros)	3	0,13	0,05
Bàsic (en euros)		0,13	0,05
Diluit (en euros)		0,13	0,05

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant del compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2019.

Estats de canvis en el patrimoni net consolidats del grup Banc Sabadell

Estats d'ingressos i despeses reconeguts consolidats
Corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018

En milers d'euros

	Nota	2019	2018 (*)
Resultat de l'exercici		776.878	335.230
Un altre resultat global	24	224.848	(285.394)
Elements que no es reclassifiquen en resultats		7.888	(102.007)
Guanys o (-) pèrdues actuàries en plans de pensions de prestacions definides		(2.902)	(10.138)
Actius no corrents i grups alienables d'elements mantinguts per a la venda		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts de les inversions en negocis conjunts i associades		-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		193	(135.478)
Guanys o (-) pèrdues resultants de la comptabilitat de cobertures d'instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global, nets		-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global (element cobert)		-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global (instruments de cobertura)		-	-
Canvis del valor raonable dels passius financers a valor raonable amb canvis en resultats atribuïbles a canvis en el risc de crèdit		-	-
Impost sobre els guanys relatiu als elements que no es reclassifiquen		10.597	43.609
Elements que es poden reclassificar en resultats		216.960	(183.387)
Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger (part eficaç)		(98.793)	(23.616)
Guanys o (-) pèrdues de valor comptabilitzades en el patrimoni net		(98.793)	(23.616)
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Conversió de divises		195.549	38.813
Guanys o (-) pèrdues per canvi de divises comptabilitzades en el patrimoni net		195.549	38.813
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Cobertures de fluxos d'efectiu (part eficaç)		122.152	121.163
Guanys o (-) pèrdues de valor comptabilitzades en el patrimoni net		77.343	200.505
Transferit a resultats		40.326	(79.342)
Transferit a l'import comptable inicial dels elements coberts		4.483	-
Altres reclassificacions		-	-
Instruments de cobertura (elements no designats)		-	-
Guanys o (-) pèrdues de valor comptabilitzades en el patrimoni net		-	-
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Instruments de deute a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		28.654	(396.409)
Guanys o (-) pèrdues de valor comptabilitzades en el patrimoni net		205.422	(120.071)
Transferit a resultats		(176.768)	(276.338)
Altres reclassificacions		-	-
Actius no corrents i grups alienables d'elements mantinguts per a la venda		-	-
Guanys o (-) pèrdues de valor comptabilitzades en el patrimoni net		-	-
Transferit a resultats		-	-
Altres reclassificacions		-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts de les inversions en negocis conjunts i associades		13.721	(4.148)
Impost sobre els guanys relatiu als elements que es poden reclassificar en guanys o (-) pèrdues		(44.323)	80.810
RESULTAT GLOBAL TOTAL DE L'EXERCICI		1.001.726	49.836
Atribuïble a interessos minoritaris (participacions no dominants)		9.180	7.039
Atribuïble als propietaris de la dominant		992.546	42.797

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).

L'estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidats i l'estat total de canvis en el patrimoni net consolidat del grup Banc Sabadell constitueixen l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat.

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant de l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat de l'exercici 2019.

Estats de canvis en el patrimoni net consolidats del grup Banc Sabadell

Estats totals de canvis en el patrimoni net consolidats

Corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018

En milers d'euros

	Capital	Prima d'emissió	Instruments de patrimoni emesos diferents del capital	Altres elements de patrimoni net	Guanyys acumulats	Reserves de revaloració	(-) Accions pròpies	Resultat atribuïble als propietaris de la dominant	(-) Dividends a compte	(-) Un altre resultat global acumulat	Interessos minoritaris: Un altre resultat global acumulat	Interessos minoritaris: Altres elements	Total
	703.371	7.899.227	-	35.487	-	-	3.832.935	328.102	(110.739)	(491.470)	118	63.421	12.117.000
Fonts dels canvis en el patrimoni net													
Saldo d'obertura 31/12/2018	703.371	7.899.227	-	35.487	-	-	3.832.935	328.102	(110.739)	(491.470)	118	63.421	12.117.000
Efectes de la correcció d'errors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Efectes dels canvis en les polítiques comptables	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo d'obertura 31/12/2019	703.371	7.899.227	-	35.487	-	-	3.832.935	328.102	(110.739)	(491.470)	118	63.421	12.117.000
Resultat global total del període													
Altres variacions del patrimoni net	-	-	-	4.255	4.858.681	-	(4.810.622)	134.919	(78)	224.724	124	9.056	1.001.726
Emissió d'accions ordinàries	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3.373)	(144.320)
Emissió d'accions preferents	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emissió d'altres instruments de patrimoni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Exercici o venciment d'altres instruments de patrimoni emesos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Conversió de deute en patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reducció del capital	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dividends (o remuneracions als socis) (*)	-	-	-	-	(56.270)	-	-	-	(110.817)	-	-	-	(167.087)
Compra d'accions pròpies	-	-	-	-	-	-	(210.624)	-	-	-	-	-	(210.624)
Venda o cancel·lació d'accions pròpies	-	-	-	-	-	-	(39.868)	346.543	-	-	-	-	306.675
Reclassificació d'instruments financers del patrimoni net al passiu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reclassificació d'instruments financers del passiu al patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transferències entre components del patrimoni net	-	-	-	-	217.363	-	-	(328.102)	110.739	-	-	-	-
Augment o (-) disminució del patrimoni net resultant de combinacions de negocis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pagaments basats en accions	-	-	-	11.767	-	-	-	-	-	-	-	-	11.767
Altres augments o (-) disminucions del patrimoni net	-	-	-	(7.512)	4.697.588	-	(4.770.754)	-	-	-	-	(3.373)	(84.051)
Saldo de tancament 31/12/2019	703.371	7.899.227	-	35.487	4.858.681	-	(977.687)	767.822	(110.817)	(266.746)	242	69.104	12.974.406

(*) Distribució del dividend complementari (vegeu la nota 3).

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant de l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat el 31 de desembre de 2019.

L'estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidats i l'estat total de canvis en el patrimoni net consolidat del grup Banc Sabadell constitueixen l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat.

Estats de canvis en el patrimoni net consolidats del grup Banc Sabadell

Estats totals de canvis en el patrimoni net consolidats

Corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018

En milers d'euros

	Capital	Prima d'emissió	Instruments de patrimoni emesos diferents del capital	Altres elements de patrimoni net	Guany acumulat	Reserves de revaloració	Altres reserves	(-) Accions pròpies	Resultat atribuïble als propietaris de la companyia	Dividends a compte global	Un altre resultat global acumulat	Interessos minoritaris: Un altre resultat global acumulat	Interessos minoritaris: Altres elements	Total
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Font dels canvis en el patrimoni net	703.371	703.371	7.899.227	7.899.227	32.483	32.483	3.499.935	3.499.935	801.466	801.466	59.146	60.969	60.969	12.573.522
Saldo d'obertura 31/12/2017	703.371	703.371	7.899.227	7.899.227	32.483	32.483	3.499.935	3.499.935	801.466	801.466	59.146	60.969	60.969	12.573.522
Saldo d'obertura 01/01/2018	703.371	703.371	7.899.227	7.899.227	32.483	32.483	3.499.935	3.499.935	801.466	801.466	59.146	60.969	60.969	12.573.522
Resultat global total del període	-	-	-	-	3.004	3.004	-	-	328.102	328.102	(286.305)	(89)	7.128	49.836
Altres variacions del patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emissió d'accions ordinàries	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emissió d'accions preferents	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emissió d'altres instruments de patrimoni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Exercici o venciment d'altres instruments de patrimoni emesos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Conversió de deute en patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reducció del capital	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dividends (o remuneracions als socis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Compra d'accions pròpies	-	-	-	-	-	-	-	(281.348)	-	(110.739)	-	-	-	(392.087)
Venda o cancel·lació d'accions pròpies	-	-	-	-	-	-	-	(267.449)	-	-	-	-	-	(267.449)
Reclassificació d'instruments financers del patrimoni net al passiu	-	-	-	-	-	-	-	1.795	230.340	-	-	-	-	232.135
Reclassificació d'instruments financers del passiu al patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transferències entre components del patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	689.838	(801.466)	111.628	-	-	-	-
Augment o (-) disminució del patrimoni net resultant de combinacions de negocis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pagaments basats en accions	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.004
Altres augments o (-) disminucions del patrimoni net	-	-	-	-	-	-	-	(77.265)	-	-	-	-	(4.676)	(81.961)
Saldo de tancament 31/12/2018	703.371	703.371	7.899.227	7.899.227	35.487	35.487	3.832.935	3.832.935	328.102	328.102	(491.470)	118	63.421	12.117.000

Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparació de la informació" en la nota 1).

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant de l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat el 31 de desembre de 2019.

Estats de fluxos d'efectiu consolidats del grup Banc Sabadell

Corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018

En milers d'euros

	Nota	2019	2018 (*)
Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació		(10.395.460)	(3.527.010)
Resultat de l'exercici		776.878	335.230
Ajustos per obtenir els fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació		1.438.317	1.734.258
Amortització		469.656	353.095
Altres ajustos		968.661	1.381.163
Augment/disminució net dels actius d'explotació		(11.821.101)	(6.889.631)
Actius financers mantinguts per negociar		(395.901)	(472.461)
Actius financers no destinats a valoració valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		(29.743)	18.417
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		5.479.518	1.572.710
Actius financers a cost amortitzat		(16.457.905)	(8.349.090)
Altres actius d'explotació		(417.070)	340.793
Augment/disminució net dels passius d'explotació		(522.824)	1.351.513
Passius financers mantinguts per negociar		976.011	307.139
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-
Passius financers a cost amortitzat		(1.570.415)	1.534.920
Altres passius d'explotació		71.580	(490.546)
Cobraments/Pagaments per impost sobre els guanys		(266.730)	(58.380)
Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió		2.232.503	624.954
Pagaments		(793.531)	(738.048)
Actius tangibles	15	(445.174)	(300.530)
Actius intangibles	16	(333.321)	(375.093)
Inversions en negocis conjunts i associades	14	(14.653)	(46.178)
Entitats dependents i altres unitats de negoci	Annex I	(383)	(16.247)
Actius no corrents i passius que s'han classificat com a mantinguts per a la venda		-	-
Altres pagaments relacionats amb activitats d'inversió		-	-
Cobraments		3.026.034	1.363.002
Actius tangibles	15, 36	252.844	504.881
Actius intangibles		-	-
Inversions en negocis conjunts i associades	14	114.615	93.240
Entitats dependents i altres unitats de negoci		-	-
Actius no corrents i passius que s'han classificat com a mantinguts per a la venda		2.658.575	764.881
Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió		-	-

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant de l'estat de fluxos d'efectiu consolidat de l'exercici 2019.

Estats de fluxos d'efectiu consolidats del grup Banc Sabadell

Corresponents als exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018

En milers d'euros

	Nota	2019	2018 (*)
Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament		(261.814)	21.324
Pagaments		(477.854)	(710.811)
Dividends		(56.270)	(392.087)
Passius subordinats		-	-
Amortització d'instruments de patrimoni propi		-	-
Adquisició d'instruments de patrimoni propi		(210.624)	(267.449)
Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament		(210.960)	(51.275)
Cobraments		216.040	732.135
Passius subordinats		-	500.000
Emissió d'instruments de patrimoni propi		-	-
Alienació d'instruments de patrimoni propi		216.040	232.135
Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament		-	-
Efecte de les variacions dels tipus de canvi		99.494	12.404
Augment (disminució) net de l'efectiu i equivalents		(8.325.277)	(2.868.328)
Efectiu i equivalents a l'inici de l'exercici	7	23.494.479	26.362.807
Efectiu i equivalents al final de l'exercici	7	15.169.202	23.494.479

Promemòria

FLUXOS D'EFECTIU CORRESPONENTS A:

Interessos percebuts		4.939.689	4.822.300
Interessos pagats		(1.329.782)	1.134.273
Dividends percebuts		4.516	8.180

COMPONENTS DE L'EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DE L'EXERCICI

Efectiu	7	897.745	814.761
Saldos equivalents a l'efectiu en bancs centrals	7	13.587.274	22.065.440
Altres dipòsits a la vista	7	684.183	614.278
Altres actius financers		-	-
Menys: descoberts bancaris reintegrables a la vista		-	-

TOTAL EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DE L'EXERCICI		15.169.202	23.494.479
---	--	-------------------	-------------------

Del qual: en poder d'entitats del grup, però no disponible pel grup

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" en la nota 1).

Les notes explicatives 1 a 43 i els annexos I a VII adjunts formen part integrant de l'estat de fluxos d'efectiu consolidat de l'exercici 2019.

MEMÒRIA DELS COMPTES ANUALS CONSOLIDATS DEL GRUP BANC SABADELL

Per a l'exercici acabat el 31 de desembre de 2019

Nota 1 – Activitat, polítiques i pràctiques de comptabilitat

1.1 Activitat

Banco de Sabadell, S.A. (a partir d'ara, també Banc Sabadell, el banc o la societat), amb domicili social a Alacant, avinguda Óscar Esplá, 37, té per objecte social el desenvolupament de l'activitat bancària i està subjecte a la normativa i les regulacions de les entitats bancàries que operen a Espanya. La supervisió de Banc Sabadell en base consolidada la té assumida com a supervisor el Banc Central Europeu (BCE).

El banc és la societat dominant d'un grup d'entitats (vegeu l'Annex I i la nota 2) l'activitat de les quals controla directament o indirectament i que constitueixen, juntament amb aquest, el grup Banc Sabadell (en endavant, el grup).

1.2 Bases de presentació

Els comptes anuals consolidats de l'exercici 2019 del grup han estat elaborats d'acord amb el que estableixen les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea (NIIF) aplicables en tancar l'exercici 2019, tenint en compte la Circular 4/2017 del Banc d'Espanya, de 27 de novembre, i altres disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicable al grup, de tal manera que mostren la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera consolidada del grup el 31 de desembre de 2019 i dels resultats de les seves operacions, dels canvis en el patrimoni net i dels fluxos d'efectiu, consolidats, que s'han produït en l'exercici 2019.

Els comptes anuals consolidats s'han preparat a partir dels registres de comptabilitat mantinguts pel banc i per cadascuna de les entitats restants integrades en el grup. Inclouen les reclassificacions i els ajustos necessaris per homogeneïtzar els principis i les polítiques comptables, així com els criteris de valoració als aplicats pel grup, descrits en aquesta mateixa nota.

La informació continguda en aquests comptes anuals consolidats és responsabilitat dels administradors de l'entitat dominant del grup. Els comptes anuals consolidats de l'exercici 2019 del grup han estat formulats pels administradors de Banc Sabadell en la reunió del Consell d'Administració de data 30 de gener de 2020 i estan pendents d'aprovació per la Junta General d'Accionistes, la qual s'espera que els aprovi sense canvis significatius.

Aquests comptes anuals consolidats, llevat de menció en sentit contrari, es presenten en milers d'euros. Per tal de presentar els imports en milers d'euros, els saldos comptables han estat objecte d'arrodoniment; per això, és possible que els imports que apareguin en certes taules no siguin la suma aritmètica exacta de les xifres que els precedeixen.

Normes i interpretacions emeses per l'International Accounting Standards Board (IASB) que han entrat en vigor en l'exercici 2019

Durant l'exercici 2019 han entrat en vigor i han estat adoptades per la Unió Europea les normes següents:

Normes	Títols
NIIF 16	Arrendaments
Modificacions de la NIIF 9	Clàusules de prepagament amb compensació negativa
Interpretació CINIIF 23	Incertesa sobre els tractaments dels impostos als guanys
Modificacions de la NIC 28	Interessos a llarg termini en associades i negocis conjunts
Millores anuals de les NIIF	Cicle 2015-2017
Modificacions de la NIC 19	Modificació, liquidació o reducció d'un pla

NIIF 16 "Arrendaments"

La NIIF 16 "Arrendaments" va entrar en vigor l'1 de gener de 2019. Aquesta norma estableix els principis per al registre, la valoració, la presentació i el desglossament dels contractes d'arrendament i ha implicat l'adopció de canvis en les polítiques comptables del grup en relació amb aquests contractes (vegeu la nota 1.3.11).

En la dada de primera aplicació, el grup ha optat per aplicar aquesta norma retroactivament, reconeixent l'efecte acumulat de l'aplicació inicial en el balanç consolidat l'1 de gener de 2019, sense reexpressar la informació comparativa de l'exercici de 2018, d'acord amb les disposicions transitòries de la norma (vegeu l'apartat "Comparabilitat de la informació" d'aquesta nota). Així mateix, el grup s'ha acollit als supòsits pràctics definits en el paràgraf C10 de la NIIF 16 permesos per a l'enfocament de primera aplicació pel qual s'ha optat.

Com a conseqüència de l'entrada en vigor de la NIIF 16, el grup ha registrat un passiu per arrendament l'1 de gener de 2019 per un import de 1.107 milions d'euros i un actiu per un import igual al del passiu per arrendament en relació amb els contractes considerats com a contractes d'arrendament operatiu d'acord amb els requeriments de la NIC 17, derogada per la NIIF 16. Aquest passiu per arrendament merita un tipus d'interès mitjà anual de l'1,73%.

La conciliació entre els compromisos per arrendaments operatius el 31 de desembre de 2018 i el passiu per arrendament registrat l'1 de gener de 2019 es mostra a continuació:

En milions d'euros

Compromisos d'arrendaments operatius el 31 de desembre de 2018 descomptats al tipus incremental de finançament	800
Arrendaments a curt termini registrats com una despesa lineal	(4)
Ajustos derivats d'un tractament diferent en les opcions d'extensió i terminació	311
Passiu per arrendament l'1 de gener de 2019	1.107

La primera aplicació d'aquesta norma no ha tingut impacte en el patrimoni net consolidat del grup, si bé ha suposat una reducció de la ràtio de Common Equity Tier 1 (CET 1) de 15 punts bàsics. D'altra banda, l'entrada en vigor d'aquesta norma no ha tingut un impacte significatiu en el benefici per acció ni en la informació segmentada del grup en l'exercici de 2019.

Modificacions de la NIIF 9 "Clàusules de prepagament amb compensació negativa"

Aquesta modificació permet que aquells actius financers els fluxos de caixa dels quals representin només pagaments de principal i interessos, excepte pel fet que en el cas de la seva cancel·lació anticipada donin lloc a pagaments compensatoris per part de l'entitat prestadora al prestatari, es puguin valorar, sota determinades circumstàncies, pel seu cost amortitzat o pel seu valor raonable amb contrapartida en el patrimoni net.

Interpretació CINIIF 23 "Incertesa sobre els tractaments dels impostos als guanys"

Aquesta interpretació estableix com estimar la posició tributària comptable quan hi hagi incertesa sobre els tractaments dels impostos als guanys. En aquest sentit, requereix que les entitats determinin si les posicions tributàries incertes han de ser valorades per separat o de manera agregada i si és probable que l'autoritat tributària accepti un tractament tributari incert aplicat, o que es pretengui aplicar, en la preparació de l'impost als guanys:

- en cas que sigui així, les entitats han de determinar la seva posició tributària comptable consistentment amb el tractament tributari usat o planificat;
- en cas contrari, les entitats han de reflectir l'efecte de la incertesa en la determinació de la seva posició tributària comptable.

Modificacions a la NIC 28 "Interessos a llarg termini en associades i negocis conjunts"

Aquestes modificacions aclareixen que les entitats han d'aplicar la NIIF 9, incloent-hi els seus requeriments en relació amb el deteriorament d'instruments financers, als interessos a llarg termini en associades i negocis conjunts que formin part de la inversió neta en l'entitat associada o en el negoci conjunt, però que no es valorin pel mètode de la participació.

Millores anuals de les NIIF "Cicle 2015-2017"

Aquestes millores incorporen modificacions menors de les normes NIC 12 – “Impost als guanys”, NIC 23 “Costos per interessos”, NIIF 3 “Combinacions de negocis” i NIIF 11 “Acords conjunts”.

En particular, la modificació de la NIC 12 aclareix que una entitat reconeixerà les conseqüències dels dividendes en l'impost als guanys d'acord amb on l'entitat va reconèixer originalment aquestes transaccions o successos passats. L'aplicació d'aquesta modificació ha suposat el registre de l'impacte fiscal de la remuneració de les participacions preferents contingentment convertibles en accions com una menor despesa per import de 21.975 milers d'euros en l'epígraf “*Despeses o ingressos per impostos sobre els resultats de les activitats continuades*” del compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2019.

Modificacions de la NIC 19 "Modificació, reducció o liquidació d'un pla"

Aquesta modificació de la NIC 19 requereix que una entitat faci servir hipòtesis actuàries actualitzades per determinar el cost del servei actual i l'interès net per la resta del període després d'una modificació, reducció o liquidació d'un pla, i que reconegui en els resultats com a part del cost del servei passat, o un guany o una pèrdua en la liquidació, o qualsevol reducció en un superàvit, fins i tot si aquest superàvit no s'ha reconegut prèviament a causa de l'impacte del límit dels actius.

Excepte per l'impacte derivat de l'adopció de la NIIF 16 i la modificació de la NIC 12 descrites anteriorment, de l'aplicació d'aquestes normes no se n'han derivat efectes significatius en els comptes anuals consolidats.

Normes i interpretacions emeses per l'IASB no vigents

El 31 de desembre de 2019, les següents són les normes i interpretacions més significatives per al grup que han estat publicades per l'IASB però que no s'han aplicat en l'elaboració d'aquests comptes anuals consolidats, bé perquè la seva data d'efectivitat és posterior a la data d'aquests comptes o bé perquè encara no han estat adoptades per la Unió Europea:

Normes i interpretacions	Títol	Aplicació obligatòria per a exercicis iniciats a partir de:
<i><u>Aprovades per a la seva aplicació a la UE</u></i>		
Referències al marc conceptual de les NIIF	Modificació de les referències al marc conceptual de les NIIF	1 de gener de 2020
Modificacions a la NIC 1 i NIC 8	Definició de material	1 de gener de 2020
<i><u>No aprovades per a la seva aplicació a la UE</u></i>		
NIIF 17	Contractes d'assegurances	1 de gener de 2021 (*)
Modificacions de la NIIF 3	Combinacions de negocis	1 de gener de 2020
Modificacions a la NIIF 9, NIC 39 i NIIF 7 (**)	Reforma de la taxa d'interès de referència	1 de gener de 2020

(*) L'IASB n'ha proposat l'ajornament a l'1 de gener de 2020.

(**) Aquestes modificacions han estat aprovades per a la seva aplicació a la UE amb posterioritat al tancament de l'exercici 2019.

El grup ha avaluat els impactes que es deriven d'aquestes normes i interpretacions i ha decidit no exercir-ne l'aplicació anticipada, en cas que sigui possible. Així mateix, llevat que a continuació s'indiqui el contrari, la direcció estima que la seva adopció no tindrà un impacte significatiu per al grup.

Aprovades per a la seva aplicació a la UE

Modificació de les referències al marc conceptual de les NIIF

El marc conceptual estableix els conceptes fonamentals aplicats en el desenvolupament de noves NIIF i contribueix a assegurar que aquestes són consistents i que transaccions similars són registrades de la mateixa manera, amb l'objectiu de proporcionar informació útil als seus usuaris. Així mateix, també ajuda les entitats a desenvolupar criteris comptables quan no hi ha normes desenvolupades aplicables a una transacció particular.

El marc conceptual revisat va entrar en vigor el març de 2018, i entre altres aspectes va reintroduir el concepte de prudència, modifica les definicions d'actiu i passiu, va incorporar aclariments en relació amb l'alta i la baixa d'actius i passius i sobre la base de mesurament dels elements dels estats financers, i va situar els resultats com l'indicador clau del rendiment d'una entitat.

A més a més, l'IASB va publicar el document "Modificació de les referències al marc conceptual de les NIIF", que actualitza les referències incloses en diverses NIIF al nou marc conceptual.

Modificacions a la NIC 1 i NIC 8 "Definició de material"

Aquestes modificacions estableixen una nova definició de "material" a fi d'ajudar les companyies a prendre decisions que impliquin l'aplicació de judicis en relació amb la informació que s'hagi d'incorporar en els estats financers. D'acord amb la nova definició, una informació és material si la seva omisió, distorsió o enfosquiment podrien raonablement tenir un impacte en les decisions que els usuaris prenen sobre la base dels estats financers de l'entitat.

No aprovades per a la seva aplicació a la UE

NIIF 17 "Contractes d'assegurances"

La NIIF 17 estableix els principis de reconeixement, mesurament, presentació i desglossament dels contractes d'assegurances. L'objectiu de la NIIF 17 és assegurar que les entitats proporcionen informació rellevant i fidedigna sobre aquest tipus de contractes.

D'acord amb aquesta norma, els contractes d'assegurances combinen trets dels instruments financers i dels contractes de serveis. A més a més, molts contractes d'assegurances generen fluxos d'efectiu que varien substancialment i que tenen una gran durada. Amb l'objectiu de proporcionar informació útil sobre aquests aspectes, la NIIF 17:

- Combina el mesurament actual dels fluxos d'efectiu futurs amb el reconeixement d'ingressos al llarg del període en què es prestin els serveis establerts en els contractes.
- Presenta els resultats pels serveis prestats separatament de les despeses i els ingressos financers d'aquests contractes.
- Requereix que les entitats decideixin si reconeixeran la totalitat dels seus ingressos i despeses financeres pels contractes d'assegurances en el compte de pèrdues i guanys o si part d'aquests resultats es reconeixeran en el patrimoni net.

Modificacions de la NIIF 3 "Combinacions de negoci"

Aquestes modificacions tenen per objecte introduir millores en la definició de negoci per tal d'ajudar les entitats a diferenciar entre compres d'actius i adquisicions de negocis. Aquesta distinció és rellevant perquè només es genera fons de comerç en les adquisicions de negocis.

La definició modificada de negoci incideix en el fet que l'objectiu d'un negoci és proporcionar béns i serveis als consumidors, mentre que l'antiga definició s'enfocava en l'obtenció de dividends, la reducció de costos o altres beneficis per part dels inversors.

Modificacions a la NIIF 9, NIC 39 i NIIF 7 "Reforma de la taxa d'interès de referència"

Aquestes modificacions tenen per objecte assegurar que les companyies poden continuar proporcionant informació rellevant durant el període d'incertesa que sorgeix com a conseqüència de la substitució de les taxes d'interès de referència, en particular les taxes interbancàries d'oferta (IBOR).

D'acord amb això, s'han modificat alguns requeriments específics de la comptabilitat de cobertures a fi de mitigar els impactes negatius que es podrien derivar de la substitució de les taxes d'interès de referència. Així mateix, les modificacions incorporades requereixen que les entitats proporcionin informació addicional en relació amb les cobertures afectades per aquesta incertesa.

Aquestes modificacions constitueixen la Fase 1 dels canvis normatius previstos en relació amb la reforma de les taxes d'interès de referència. Actualment, l'IASB està treballant en la Fase 2 d'aquest projecte, en la qual s'avaluaran les conseqüències potencials en els estats financers de reemplaçar una taxa de referència per una alternativa.

En l'exercici 2018, el banc va crear un grup específic d'anàlisi dels impactes que la reforma de les taxes d'interès està tenint des d'un punt de vista contractual (modificacions necessàries a incloure en els contractes), financer (valoracions dels instruments i les mètriques de risc), operacional (impactes en sistemes i processos) i de conducta (comunicacions amb clients). D'acord amb l'anàlisi duta a terme, i considerant que encara no s'ha publicat la normativa comptable en relació amb la Fase 2 d'aquest projecte, Banc Sabadell ha estimat que l'impacte en els seus estats financers consolidats derivat de la reforma de les taxes d'interès de referència no serà significatiu.

Judicis i estimacions duts a terme

La preparació dels comptes anuals consolidats exigeix l'ús de certes estimacions comptables. Així mateix, exigeix a la direcció que exerceixi el seu judici en el procés d'aplicar les polítiques comptables del grup. Aquests judicis i estimacions poden afectar l'import dels actius i passius i el desglossament dels actius i passius contingents en la data dels comptes anuals consolidats, així com l'import dels ingressos i les despeses de l'exercici.

Els principals judicis i estimacions efectuats es refereixen als conceptes següents:

- La determinació dels models de negoci segons els quals es gestionen els actius financers (vegeu les notes 1.3.3, 8 i 11).
- La determinació de l'augment significatiu del risc de crèdit dels actius financers des del seu reconeixement inicial (vegeu les notes 1.3.4, 8 i 11).
- Les pèrdues per deteriorament de determinats actius financers (vegeu les notes 1.3.4, 8, 9 i 11).
- Les hipòtesis emprades en el càlcul actuarial dels passius i compromisos per retribucions postocupació (vegeu les notes 1.3.17 i 22).
- La valoració dels fons de comerç de consolidació (vegeu les notes 1.3.12 i 16).
- La vida útil i les pèrdues per deteriorament dels actius tangibles i altres actius intangibles (vegeu les notes 1.3.10, 1.3.11, 1.3.12, 15 i 16).
- Les provisions i la consideració de passius contingents (vegeu les notes 1.3.16 i 22).
- El valor raonable d'actius financers no cotitzats (vegeu la nota 6).
- El valor raonable dels actius immobiliaris mantinguts en el balanç (vegeu les notes 1.3.9, 1.3.10, 1.3.13 i 6).
- La recuperabilitat dels actius fiscals diferits no monetitzables i crèdits fiscals (vegeu la nota 39).
- El termini dels contractes d'arrendament i el tipus de descompte utilitzat en la valoració del passiu per arrendament (vegeu l'apartat "Normes i interpretacions emeses per l'International Accounting Standards Board (IASB) que han entrat en vigor en l'exercici 2019" d'aquesta nota i les notes 1.3.11 i 15).

Tot i que les estimacions dutes a terme es basen en el millor coneixement de la direcció de les circumstàncies actuals i previsibles, els resultats finals podrien diferir d'aquestes estimacions.

1.3 Principis i polítiques comptables i criteris de valoració aplicats

A continuació, es descriuen els principis i les polítiques comptables, així com els criteris de valoració més significatius aplicats per elaborar aquests comptes anuals consolidats: No hi ha cap principi comptable o criteri de valoració que, tenint un efecte significatiu en els comptes anuals consolidats del grup de l'exercici 2019, s'hagi deixat d'aplicar en la seva elaboració.

1.3.1 Principis de consolidació

En el procés de consolidació es distingeix entre entitats dependents, negocis conjunts, entitats associades i entitats estructurades.

Entitats dependents

Les entitats dependents són aquelles sobre les quals el grup té el control, situació que es produeix quan el grup està exposat, o té dret, a rendiments variables procedents de la seva implicació en la participada i té la capacitat d'influir en aquests rendiments a través del seu poder sobre aquesta.

Perquè es consideri que hi ha control han de concórrer les circumstàncies següents:

- Poder: Un inversor té poder sobre una participada quan té drets en vigor que li proporcionen la capacitat de dirigir les activitats rellevants, és a dir, les que afecten de manera significativa els rendiments de la participada.
- Rendiments: Un inversor està exposat, o té dret, a rendiments variables per la seva implicació en la participada quan els rendiments que obté per aquesta implicació poden variar en funció de l'evolució econòmica de la participada. Els rendiments de l'inversor poden ser només positius, només negatius o alhora positius i negatius.
- Relació entre poder i rendiments: Un inversor controla una participada si l'inversor no tan sols té poder sobre aquesta i està exposat, o té dret, a uns rendiments variables per la seva implicació en aquesta, sinó que també té la capacitat d'utilitzar el seu poder per influir en els rendiments que obté per aquesta implicació en la participada.

En el moment de prendre el control d'una entitat dependent, el grup aplica el mètode d'adquisició que preveu el marc normatiu per a les combinacions de negoci (vegeu la nota 1.3.2), llevat que es tracti de l'adquisició d'un actiu o grup d'actius.

Els estats financers de les entitats dependents es consoliden amb els del banc per aplicació del mètode d'integració global.

La participació de tercers en el patrimoni net consolidat del grup es presenta en l'epígraf d'"*Interessos minoritaris (participacions no dominants)*" del balanç consolidat i la part del resultat de l'exercici atribuïble a aquests es presenta en l'epígraf de "*Resultat de l'exercici - Atribuïble a interessos minoritaris (participacions no dominants)*" del compte de pèrdues i guanys consolidat.

Negocis conjunts

Són aquelles entitats sobre les quals es tenen acords contractuals de control conjunt, en virtut dels quals les decisions sobre les activitats rellevants les prenen de manera unànime les altres entitats amb qui comparteix el control.

Les inversions en negocis conjunts es valoren per aplicació del mètode de la participació, és a dir, per la fracció del patrimonial net que representa la participació de cada entitat en el seu capital una vegada considerats els dividendes percebuts d'aquestes i altres eliminacions patrimonials.

El grup no ha mantingut inversions en negocis conjunts en l'exercici 2019.

Entitats associades

Són entitats associades aquelles sobre les quals el grup exerceix una influència significativa, que es manifesta, en general, encara que no exclusivament, pel fet de mantenir una participació, directa o indirecta, del 20% o més dels drets de vot de la participada.

En els comptes anuals consolidats, les entitats associades es valoren pel mètode de la participació.

Entitats estructurades

Una entitat estructurada és una entitat que ha estat dissenyada de manera que els drets de vot o similars no siguin el factor decisiu a l'hora de decidir qui controla l'entitat.

En els casos en què el grup participa en entitats, o les constitueix, per a la transmissió de riscos o altres fins, o amb l'objectiu de permetre l'accés als clients a determinades inversions, es determina, considerant el que estableix el marc normatiu, si hi ha control, segons s'ha descrit anteriorment, i, per tant, si han de ser objecte de consolidació o no. En particular, es prenen en consideració, entre d'altres, els factors següents:

- Anàlisi de la influència del grup en les activitats rellevants de l'entitat que puguin arribar a influir en l'import dels seus rendiments.
- Compromisos implícits o explícits del grup per donar suport financer a l'entitat.
- Identificació del gestor de l'entitat i anàlisi del règim de retribucions.
- Existència de drets d'exclusió (possibilitat de revocar els gestors).
- Exposició significativa del grup als rendiments variables dels actius de l'entitat.

Entre aquestes entitats es troben els denominats "fons de titulització d'actius", que són consolidats en els casos en què, basant-se en l'anàlisi anterior, es determina que el grup ha mantingut el control. Per a aquestes operacions, generalment hi ha acords contractuals de suport financer d'ús comú en el mercat de les titulitzacions, i no hi ha acords de suport financer significatiu addicional al que s'ha establert contractualment. Per tot això, es considera que, per a la majoria de les titulitzacions dutes a terme pel grup, els riscos transferits no es poden donar de baixa de l'actiu del balanç consolidat i les emissions dels fons de titulització es registren com a passius en el balanç consolidat del grup.

En el cas de les societats i els fons d'inversió i de pensions gestionats pel grup (en la major part dels casos, fons detallistes sense personalitat jurídica sobre els quals els inversors adquireixen unitats alíquotes que els proporcionen la propietat del patrimoni gestionat), es considera que no compleixen amb els requeriments del marc normatiu per considerar-los entitats estructurades, alhora que s'analitzen amb els mateixos criteris que les entitats dependents. Aquestes societats i fons són autosuficients pel que fa a les seves activitats i no depenen d'una estructura de capital que pugui arribar a impedir la realització de les seves activitats sense suport financer addicional, per la qual cosa no són objecte de consolidació.

L'Annex II es facilita el desglossament de les entitats estructurades del grup.

tots els casos, la consolidació dels resultats generats per les societats que s'integren en el grup en un exercici es tenint en compte, únicament, els relatius al període comprès entre la data d'adquisició i el tancament de l'exercici. Í mateix, la consolidació dels resultats generats per les societats alienades en l'exercici s'efectua tenint en compte, ícament, els relatius al període comprès entre l'inici de l'exercici i la data d'alienació.

En el procés de consolidació s'han eliminat tots els saldos i les transaccions importants entre les societats que integren el grup en la proporció que els correspongui en funció del mètode de consolidació aplicat.

Les entitats financeres i asseguradores, tant dependents com associades i independentment del país on estiguin localitzades, estan subjectes a la supervisió i regulació de diferents organismes. Les lleis vigents en les diferents jurisdiccions, juntament amb la necessitat de complir amb uns requeriments mínims de capital i l'actuació supervisora, són circumstàncies que podrien afectar la capacitat d'aquestes entitats bancàries per transferir fons en forma de diners en efectiu, dividendes, préstecs o bestretes.

En la nota 2 s'inclou la informació sobre les adquisicions i alienacions més significatives que han tingut lloc en l'exercici. En l'Annex I es facilita informació significativa sobre les societats que s'integren en el grup.

1.3.2 Combinacions de negocis

Una combinació de negocis és una transacció, o qualsevol altre esdeveniment, per la qual el grup obté el control d'un negoci o diversos. El registre comptable de les combinacions de negocis s'efectua per aplicació del mètode de l'adquisició.

D'acord amb aquest mètode, l'entitat adquirent ha de reconèixer en els seus estats financers els actius adquirits i els passius assumits, considerant també els passius contingents, segons el seu valor raonable, inclosos aquells que l'entitat adquirida no tenia reconeguts comptablement. Alhora, aquest mètode requereix l'estimació del cost de la combinació de negocis, que normalment es correspon amb la contraprestació lliurada, definit com el valor raonable, en la data d'adquisició, dels actius lliurats, dels passius en què s'ha incorregut davant dels antics propietaris del negoci adquirit i dels instruments de patrimoni emesos, si escau, per l'entitat adquirent.

El grup reconeix un fons de comerç en els comptes anuals consolidats si en la data d'adquisició hi ha una diferència positiva entre:

- la suma de la contraprestació lliurada més l'import de tots els interessos minoritaris i el valor raonable de les inversions prèvies en el negoci adquirit, i
- el valor raonable dels actius i passius reconeguts.

Si la diferència resulta negativa, es registra en l'epígraf de "*Fons de comerç negatiu reconegut en resultats*" del compte de pèrdues i guanys consolidat.

En els casos en què l'import de la contraprestació depengui d'esdeveniments futurs, qualsevol contraprestació contingent és reconeguda com a part de la contraprestació lliurada i mesurada pel seu valor raonable en la data d'adquisició. Així mateix, els costos associats a l'operació no formen, a aquests efectes, part del cost de la combinació de negocis.

Si el cost de la combinació de negocis o el valor raonable assignat als actius, passius o passius contingents de l'entitat adquirida no es pot determinar de manera definitiva, la comptabilització inicial de la combinació de negocis es considerarà provisional. En tot cas, el procés ha de quedar completat en el termini màxim d'un any des de la data d'adquisició i amb efecte en aquesta data.

Els interessos minoritaris en l'entitat adquirida es valoren prenent com a base el percentatge proporcional dels actius nets identificats de l'entitat adquirida. En el cas de compres i alienacions d'aquests interessos minoritaris, es comptabilitzen com a transaccions de capital quan no donen lloc a un canvi de control. No es reconeix cap pèrdua ni guany en el compte de pèrdues i guanys consolidat i no es torna a valorar el fons de comerç inicialment reconegut. Qualsevol diferència entre la contraprestació lliurada o rebuda i la disminució o l'augment dels interessos minoritaris, respectivament, es reconeix en reserves.

Pel que fa a les aportacions no monetàries de negocis a entitats associades o controlades conjuntament en què es produeix una pèrdua de control sobre aquests, la política comptable del grup suposa el registre en el compte de pèrdues i guanys consolidat del guany o la pèrdua completa, i valora la participació romanent al seu valor raonable, si escau.

1.3.3 Valoració dels instruments financers i registre de les variacions sorgides en la seva valoració posterior

Generalment, tots els instruments financers es registren inicialment pel seu valor raonable (vegeu definició en la nota 6), que, llevat d'evidència en contra, coincideix amb el preu de la transacció. Per als instruments financers que no es registren a valor raonable amb canvis en resultats, l'import del valor raonable s'ajusta afegint o deduint els costos de transacció directament atribuïbles a la seva adquisició o emissió. En el cas dels instruments financers a valor raonable amb canvis en resultats, els costos de transacció directament atribuïbles es reconeixen immediatament en el compte de pèrdues i guanys consolidat. Com a norma general, les compres i vendes convencionals d'actius financers es comptabilitzen, en el balanç consolidat del grup, aplicant la data de liquidació.

Les variacions en el valor dels instruments financers amb origen en la meritació d'interessos i conceptes assimilats es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat, en els epígrafs d'“*Ingressos per interessos*” o “*Despeses per interessos*”, segons correspongui. Els dividendes percebuts d'altres societats es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici en què neix el dret de percebre'ls.

Els instruments que formen part d'una relació de cobertura es tracten d'acord amb la normativa aplicable a la comptabilitat de cobertures.

Les variacions en les valoracions que es produeixen amb posterioritat al registre inicial per causes diferents de les esmentades anteriorment es tracten en funció de la classificació dels actius i passius financers a l'efecte de la seva valoració, que, amb caràcter general, es fa sobre la base dels aspectes següents:

- El model de negoci per a la gestió dels actius financers.
- Les característiques dels fluxos d'efectiu contractuals dels actius financers.

Model de negoci

Model de negoci és la manera com es gestionen els actius financers per generar fluxos d'efectiu. El model de negoci es determina considerant com es gestionen conjuntament grups d'actius financers per aconseguir un objectiu concret. Per tant, el model de negoci no depèn de les intencions del grup per a un instrument individual, sinó que es determina per a un conjunt d'instruments.

A continuació, s'indiquen els models de negoci que fa servir el grup:

- Manteniment dels actius financers per percebre els seus fluxos d'efectiu contractuals: sota aquest model, els actius financers es gestionen amb l'objectiu de cobrar els seus fluxos d'efectiu contractuals concrets i no per obtenir un rendiment global conservant i venent actius. Tot i això, es permeten alienacions anteriors al venciment dels actius en determinades circumstàncies. Entre les vendes que poden ser compatibles amb un model de mantenir els actius per rebre fluxos d'efectiu contractuals, es troben les poc freqüents o poc significatives, les d'actius propers al venciment, les motivades per un increment del risc de crèdit i les efectuades per gestionar el risc de concentració.
- Venda dels actius financers.
- Combinació dels dos models de negoci anteriors (manteniment dels actius financers per percebre els seus fluxos d'efectiu contractuals i venda dels actius financers): aquest model de negoci implica vendes d'actius més freqüents i de més valor, i aquestes són essencials al model de negoci.

Característiques de fluxos d'efectiu contractuals dels actius financers

Un actiu financer s'ha de classificar en el moment inicial en una de les dues categories següents:

- Els que tenen unes condicions contractuals que donen lloc, en dates especificades, a fluxos d'efectiu que consisteixen només en pagaments de principal i interessos sobre l'import del principal pendent.
- Resta d'actius financers.

A l'efecte d'aquesta classificació, el principal d'un actiu financer és el seu valor raonable en el moment del reconeixement inicial, que pot canviar al llarg de la vida de l'actiu financer; per exemple, si hi ha reemborsaments de principal. Així mateix, s'entén per interès la suma de la contraprestació pel valor temporal dels diners, pels costos de finançament i estructura i pel risc de crèdit associat a l'import del principal pendent de cobrament durant un període concret, més un marge de guany.

En cas que un actiu financer contingui clàusules contractuals que puguin arribar a modificar el calendari o l'import dels fluxos d'efectiu (per exemple, per opcions de prepagament o ampliació de l'instrument financer, per l'extensió del contracte, o per possibles compensacions residuals), el grup estimarà els fluxos d'efectiu que es puguin generar abans i després de la modificació i determinarà si són solament pagaments de principal i interessos sobre l'import de principal pendent.

En el moment del reconeixement inicial, les clàusules que tinguin un efecte molt reduït en els fluxos d'efectiu (efecte *de minimis*) o depenguin de l'ocurrència de successos excepcionals i molt improbables (característiques *non-genuine*) no impedeixen que un actiu financer es pugui classificar dins de la categoria dels fluxos d'efectiu de la qual consisteixen solament en pagaments de principal i interessos.

Carteres de classificació dels instruments financers a l'efecte de la seva valoració

Els actius i passius financers es classifiquen a l'efecte de la seva valoració en les carteres següents, en funció dels aspectes descrits anteriorment:

Actius financers a cost amortitzat

Aquesta categoria inclou els actius financers que compleixin les dues condicions següents:

- Es gestionin amb un model de negoci l'objectiu del qual sigui mantenir-los per percebre els seus fluxos d'efectiu contractuals.
- Les seves condicions contractuals donen lloc a fluxos d'efectiu en dates especificades, que siguin només pagaments de principal i interessos sobre l'import del principal pendent.

En aquesta categoria es recull la inversió procedent de l'activitat típica de crèdit, com ara els imports d'efectiu disposats i pendents d'amortitzar pels clients en concepte de préstec o els dipòsits prestats a altres entitats, sigui quina sigui la seva instrumentació jurídica, i els valors representatius de deute que compleixin les dues condicions anteriorment assenyalades, així com els deutes contrets pels compradors de béns o usuaris de serveis que constitueixin part del negoci del grup.

Després del seu reconeixement inicial, els actius financers classificats en aquesta categoria es valoren a cost amortitzat, el qual s'ha d'entendre com el cost d'adquisició corregit pels reemborsaments de principal i la part imputada en el compte de pèrdues i guanys consolidat, fent servir el mètode del tipus d'interès efectiu, de la diferència entre el cost inicial i el valor corresponent de reemborsament al venciment. Així mateix, el cost amortitzat es minora per qualsevol reducció de valor per deteriorament reconeguda directament com una disminució de l'import de l'actiu o mitjançant un compte corrector o partida compensadora del seu valor.

El tipus d'interès efectiu és el tipus d'actualització que iguala exactament el valor d'un instrument financer amb els fluxos d'efectiu estimats durant la vida esperada de l'instrument, a partir de les seves condicions contractuals, com ara opcions d'amortització anticipada, però sense considerar pèrdues creditícies esperades. Per als instruments financers a tipus d'interès fix, el tipus d'interès efectiu coincideix amb el tipus d'interès contractual establert en el moment de la seva adquisició considerant, si s'escau, les comissions, els costos de transacció i les primes o els descomptes que, per la seva naturalesa, siguin assimilables a un tipus d'interès. En els instruments financers a tipus d'interès variable, el tipus d'interès efectiu coincideix amb la taxa de rendiment vigent per tots els conceptes fins a la primera revisió del tipus d'interès de referència que hagi de tenir lloc.

Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global

Aquesta categoria inclou els actius financers que compleixin les dues condicions següents:

- Es gestionin amb un model de negoci l'objectiu del qual combini la percepció dels seus fluxos d'efectiu contractuals i la seva venda.
- Les condicions contractuals donen lloc a fluxos d'efectiu en dates específiques que siguin només pagaments de principal i interessos sobre l'import del principal pendent.

Aquests actius financers es corresponen, fonamentalment, amb valors representatius de deute.

Així mateix, el grup pot optar, en el moment del reconeixement inicial i de manera irrevocable, per incloure en la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global les inversions en instruments de patrimoni net que no s'han de classificar com a mantinguts per negociar i que es classificarien, d'una altra manera, com a actius financers obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats.

Aquesta opció s'exerceix instrument a instrument. El grup ha exercit aquesta opció per a la major part d'aquests instruments financers en aquests comptes anuals consolidats.

Els ingressos i les despeses dels actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global es reconeixen d'acord amb els criteris següents:

- Els interessos meritats o, quan correspongui, els dividendes meritats, en el compte de pèrdues i guanys consolidat.
- Les diferències de canvi, en el compte de pèrdues i guanys consolidat quan es tracta d'actius financers monetaris, i en un altre resultat global, quan es tracta d'actius financers no monetaris.
- Les pèrdues per deteriorament de valor dels instruments de deute, o els guanys per la seva posterior recuperació, en el compte de pèrdues i guanys consolidat i, en el cas d'instruments de patrimoni, en un altre resultat global.
- La resta de canvis de valor, en un altre resultat global.

Quan un instrument de deute a valor raonable amb canvis en un altre resultat global es dona de baixa del balanç, l'import per canvi de valor registrat en l'epígraf d'"*Un altre resultat global acumulat*" del patrimoni net consolidat es reclassifica al compte de pèrdues i guanys consolidat. Tanmateix, quan un instrument de patrimoni net a valor raonable amb canvis en un altre resultat global es dona de baixa del balanç, aquest import no es reclassifica al compte de pèrdues i guanys consolidat, sinó a una partida de reserves.

Actius financers a valor raonable amb canvis en resultats

Un actiu financer es classifica en la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en resultats sempre que pel model de negoci del grup per a la seva gestió o per les característiques dels seus fluxos d'efectiu contractuals no sigui procedent classificar-lo en alguna de les carteres descrites anteriorment.

Aquesta cartera se subdivideix, al seu torn, en:

- *Actius financers mantinguts per negociar*

Els actius financers mantinguts per negociar són els que s'han adquirit amb l'objectiu de realitzar-los a curt termini, o siguin part d'una cartera d'instruments financers identificats i gestionats conjuntament, per a la qual s'han dut a terme actuacions recents per obtenir guanys a curt termini. També es consideren actius financers mantinguts per negociar els instruments derivats que no compleixin la definició de contracte de garantia financera ni hagin estat designats com a instruments de cobertura comptable.

- *Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats*

En aquesta cartera es classifiquen la resta dels actius financers valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats.

Els canvis de valor raonable es registren directament en el compte de pèrdues i guanys consolidat distingint, per als instruments que no siguin derivats, entre la part atribuïble als rendiments meritats de l'instrument, que es registra com a "*Ingressos per interessos*", aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu, o com a dividendes, segons la seva naturalesa, i la resta, que es registra com a resultats d'operacions financeres en l'epígraf que correspongui.

Passius financers mantinguts per negociar

Els passius financers mantinguts per negociar inclouen els passius financers que s'han emès amb l'objectiu de readquirir-los a curt termini, o siguin part d'una cartera d'instruments financers identificats i gestionats conjuntament, per a la qual s'han dut a terme actuacions recents per obtenir guanys a curt termini. També inclouen les posicions curtes com a conseqüència de vendes en ferm de valors rebuts en préstecs de recompra inversa, en préstecs de valors o en garantia amb dret de venda, així com els instruments derivats que no compleixen la definició de contracte de garantia financera ni hagin estat designats com a instruments de cobertura comptable.

Els canvis de valor raonable es registren directament en el compte de pèrdues i guanys consolidat, i es distingeix, per als instruments que no siguin derivats, entre la part atribuïble als rendiments meritats de l'instrument, que es registra com a interessos, aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu, i la resta, que es registra com a resultats d'operacions financeres en l'epígraf que correspongui.

Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats

Aquesta categoria inclou els passius financers que no formin part dels passius financers mantinguts per negociar i que hagin estat designats de manera irrevocable en el seu reconeixement inicial. Aquesta designació només es pot fer si es tracta d'instruments financers híbrids (vegeu l'apartat "Instruments financers híbrids" en aquesta mateixa nota) que compleixin les condicions per a la seva designació; si en fer-ho s'elimina o es redueix significativament alguna asimetria comptable en la valoració o en el reconeixement que sorgiria, d'una altra manera, de la valoració dels actius o passius, o dels seus guanys o pèrdues, sobre bases diferents; o si s'obté una informació més rellevant pel fet de tractar-se d'un grup d'instruments financers que es gestiona i el rendiment dels quals s'avalua segons el seu valor raonable d'acord amb una estratègia de gestió del risc o d'inversió documentada, i es facilita informació d'aquest grup segons el valor raonable al personal clau de la direcció.

Les variacions en el valor raonable d'aquests instruments es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat. No obstant això, l'import del canvi en el valor raonable del passiu financer atribuïble a canvis en el risc de crèdit propi d'aquest passiu es reconeix en l'epígraf d'"*Un altre resultat global acumulat*" del patrimoni net consolidat.

Passius financers a cost amortitzat

Els passius financers a cost amortitzat corresponen als passius financers que no tenen cabuda en les categories anteriors i que responen a les activitats típiques de captació de fons de les entitats financeres, siguin quins siguin la seva forma d'instrumentalització i el seu termini de venciment.

En particular, s'inclou en aquesta categoria el capital amb naturalesa de passiu financer que es correspon amb l'import dels instruments financers emesos pel grup que, tenint la naturalesa jurídica de capital, no compleixen els requisits per poder-los qualificar com a patrimoni net consolidat a efectes comptables. Bàsicament, són les accions emeses que no incorporen drets polítics i la rendibilitat de les quals s'estableix en funció d'un tipus d'interès, fix o variable.

Després del seu reconeixement inicial es valoren a cost amortitzat, aplicant criteris anàlegs als actius financers a cost amortitzat i registrant els interessos meritats, calculats pel mètode del tipus d'interès efectiu, en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Tanmateix, en cas que el grup disposi de discrecionalitat respecte al pagament dels cupons associats als instruments financers emesos i classificats com a passius financers, la política comptable del grup és reconèixer aquests amb càrrec a les reserves consolidades.

Instruments financers híbrids

Els instruments financers híbrids són els que combinen un contracte principal no derivat i un derivat financer, denominat "derivat implícit", que no pot ser transferit de manera independent ni té una contrapart diferent, i l'efecte dels quals és que alguns dels fluxos d'efectiu de l'instrument híbrid varien de manera similar als fluxos d'efectiu del derivat considerat de manera independent.

Generalment, quan el contracte principal d'un instrument financer híbrid és un actiu financer, el derivat implícit no segrega i les normes de valoració s'apliquen a l'instrument financer híbrid considerat en el seu conjunt.

Quan el contracte principal d'un instrument financer híbrid és un passiu financer, se segreguen els derivats implícits d'aquest contracte, i es tracten de manera independent a efectes comptables si les característiques i els riscos econòmics del derivat implícit no estan estretament relacionats amb els del contracte principal; un instrument financer diferent amb les mateixes condicions que les del derivat implícit compliria la definició d'instrument derivat; i el contracte híbrid no es valora en la seva integritat a valor raonable amb canvis en resultats.

El valor raonable dels instruments financers del grup el 31 de desembre de 2019 i 2018 es detalla en la nota 6.

1.3.4 Deteriorament del valor dels actius financers

Un actiu financer o una exposició creditícia es considera deteriorat quan hi ha una evidència objectiva que s'ha produït un esdeveniment o l'efecte combinat de diversos esdeveniments que dona lloc a:

- En el cas d'instruments de deute, incloent-hi els crèdits i valors representatius de deute, un impacte negatiu en els fluxos d'efectiu futurs que es van estimar en el moment de formalitzar la transacció, a causa de la materialització d'un risc de crèdit.
- En el cas de les exposicions fora del balanç que comporten risc de crèdit, que els fluxos que s'esperin rebre siguin inferiors als fluxos d'efectiu contractuals, en cas de disposició del compromís, o als pagaments que s'espera fer, en el cas de garanties financeres concedides.
- En el cas d'inversions en negocis conjunts i associades, que no se'n podrà recuperar el valor comptable.

Instruments de deute i exposicions fora del balanç

Les pèrdues per deteriorament dels instruments de deute i altres exposicions creditícies fora del balanç es registren com una despesa en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici en què aquest deteriorament s'estima, i les recuperacions de les pèrdues prèviament registrades, si escau, es reconeixen també en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici en què el deteriorament desapareix o es redueix.

El càlcul del deteriorament dels actius financers es fa en funció del tipus d'instrument i d'altres circumstàncies que els puguin afectar, un cop tingudes en compte les garanties eficaces rebudes. Per als instruments de deute valorats al cost amortitzat, el grup reconeix tant comptes correctors, quan es constitueixen provisions per insolvències per cobrir les pèrdues per deteriorament, com sanejaments directes contra l'actiu, quan s'estima que la recuperació és remota. Per als instruments de deute a valor raonable amb canvis en un altre resultat global les pèrdues per deteriorament es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat amb contrapartida en l'epígraf d'*Un altre resultat global acumulat* del patrimoni net consolidat. Les cobertures per pèrdues per deteriorament en les exposicions fora del balanç es registren en el passiu del balanç consolidat com una provisió.

En els riscos classificats en l'*stage 3* (vegeu l'apartat "Definició de les categories de classificació" d'aquesta nota), el reconeixement en el compte de pèrdues i guanys consolidat de la meritació d'interessos s'efectua aplicant el tipus d'interès efectiu sobre el seu cost amortitzat ajustat per qualsevol correcció de valor per pèrdues per deteriorament.

Amb l'objectiu de determinar les pèrdues per deteriorament, el grup porta a terme un seguiment dels deutors de caràcter individual, almenys per a tots els que siguin significatius, i col·lectiu per als grups d'actius financers que presenten característiques de risc de crèdit similars indicatives de la capacitat dels deutors per pagar els imports pendents. Quan un instrument concret no es pugui incloure en cap grup d'actius amb característiques de risc similars, s'analitza exclusivament de manera individual per determinar si està deteriorat i, si s'escau, per estimar la pèrdua per deteriorament.

El grup disposa de polítiques, mètodes i procediments per estimar les pèrdues en què es pot incórrer com a conseqüència dels riscos de crèdit que manté, tant per la insolvència atribuïble a les contraparts com per risc de país. Aquestes polítiques, mètodes i procediments s'apliquen en la concessió, l'estudi i la formalització dels instruments de deute i exposicions fora del balanç, així com en la identificació del seu possible deteriorament i, si s'escau, en el càlcul dels imports necessaris per a la cobertura de les pèrdues esperades.

Classificació comptable en funció del risc de crèdit per insolvència

El grup ha establert criteris que permeten identificar els acreditats que presentin increments significatius de risc o debilitats o evidències objectives de deteriorament i classificar-los en funció del seu risc de crèdit.

En els apartats següents es desenvolupen els principis i la metodologia de classificació utilitzats pel grup.

Definició de les categories de classificació

Les exposicions creditícies, així com les exposicions fora del balanç, es classifiquen, en funció del risc de crèdit, en les fases o *stages* següents:

- *Stage 1*: operacions que no compleixen els requisits per classificar-les en altres categories.
- *Stage 2*: aquesta categoria comprèn totes les operacions que, sense complir els criteris per classificar-les individualment com a *stage 3* o fallit, presenten augments significatius del risc de crèdit des del reconeixement inicial. S'inclouen en aquesta categoria les operacions en què hi hagi imports vençuts de més de 30 dies d'antiguitat. Les operacions refinançades i reestructurades, classificades en aquesta categoria, es classifiquen en una categoria de menys risc quan donin compliment als requisits establerts per proporcionar aquesta reclassificació. Aquelles operacions que van ser classificades com a risc normal en vigilància especial (*stage 2*), a causa d'increments significatius del risc o a causa d'imports vençuts de més de 30 dies, es reclassificaran a la categoria de risc normal (*stage 1*) una vegada hagin superat un període de prova de 6 mesos, basat en la probabilitat d'entrada en la categoria de risc normal en vigilància especial.
- *Stage 3*: comprèn els instruments de deute, vençuts o no, en els quals, sense que hi concorrin les circumstàncies per classificar-los en la categoria de risc fallit, es presentin dubtes raonables sobre el seu reemborsament total (principal i interessos) per part del titular, així com les exposicions fora del balanç el pagament de les quals per part del grup sigui probable i la seva recuperació dubtosa.
 - Per raó de la morositat del titular: operacions amb algun import vençut per principal, interessos o despeses pactats contractualment, amb caràcter general, amb més de 90 dies d'antiguitat (si bé es prenen en consideració les característiques particulars de les operacions originades o comprades amb deteriorament creditici), llevat que sigui procedent classificar-los com a fallits. També s'inclouen en aquesta categoria les garanties concedides quan l'avalat hagi incorregut en morositat de l'operació avalada. Així mateix, s'hi inclouen els imports de totes les operacions d'un titular quan les operacions amb imports vençuts amb caràcter general, tal com s'ha indicat anteriorment, de més de 90 dies d'antiguitat, siguin superiors al 20% dels imports pendents de cobrament.
 - Per raons diferents de la morositat del titular: operacions en les quals, sense que hi concorrin les circumstàncies per classificar-les en les categories de fallits o en l'*stage 3* per raó de la morositat, es presentin dubtes raonables sobre l'obtenció dels fluxos d'efectiu estimats de l'operació, així com les exposicions fora del balanç no qualificades en l'*stage 3* per raó de la morositat el pagament de les quals per part del grup sigui probable i la seva recuperació dubtosa.

La definició comptable d'*stage 3* està alineada amb la utilitzada en la gestió del risc de crèdit efectuada pel grup. Així mateix, està alineada amb la definició de *default* reguladora a excepció que en termes reguladors es consideren *default* totes les operacions d'un titular en segment empresarial quan hi ha imports vençuts amb més de 90 dies d'antiguitat, mentre que en la definició comptable únicament es consideren *stage 3* totes les operacions d'un titular quan les operacions amb imports vençuts de més de 90 dies d'antiguitat són superiors al 20% dels imports pendents de cobrament.

- Risc fallit:

El grup dona de baixa del balanç consolidat les operacions que, després d'una anàlisi individualitzada, es considerin totalment o parcialment de recuperació remota. Dins aquesta categoria s'inclouen els riscos dels clients que estan en concurs de creditors amb petició de liquidació, així com les operacions classificades en l'*stage 3* per raons de morositat amb una antiguitat superior als quatre anys, o inferior, quan l'import no cobert amb garanties eficaces s'hagi mantingut amb una cobertura per risc de crèdit del 100% durant més de dos anys, excepte els saldos que comptin amb garanties eficaces suficients. Igualment, s'hi inclouen operacions que, sense presentar cap de les situacions anteriors, tenen un deteriorament notori i irrecuperable de la seva solvència.

L'import romanent de les operacions amb imports donats de baixa ("baixa parcial"), tant per extinció dels drets del grup ("pèrdua definitiva") –per motius com ara condonacions o quitaments– com pel fet de considerar-los irrecuperables sense que es produeixi l'extinció dels drets ("fallits parcials"), s'ha de classificar íntegrament en la categoria que li correspongui en funció del risc de crèdit.

En les situacions anteriors, el grup dona de baixa del balanç consolidat l'import registrat com a fallit juntament amb la seva provisió, sense perjudici de les actuacions que es puguin dur a terme per intentar aconseguir-ne el cobrament fins que no s'hagin extingit definitivament els drets de percebre'l, tant per prescripció o condonació com per altres causes.

Operacions comprades o originades amb deteriorament creditici

La pèrdua creditícia esperada en la compra o originació d'aquests actius no forma part de la cobertura ni de l'import comptable brut en el reconeixement inicial. Quan una operació es compra o s'origina amb deteriorament creditici, la cobertura és igual que l'import acumulat dels canvis en les pèrdues creditícies esperades en la vida de les operacions posteriors al reconeixement inicial, i els ingressos per interessos d'aquests actius s'han de calcular aplicant el tipus d'interès efectiu ajustat per qualitat creditícia al cost amortitzat de l'actiu financer.

Criteris de classificació d'operacions

El grup aplica una diversitat de criteris per classificar els acreditats i les operacions en les diferents categories en funció del seu risc creditici. Entre aquests, es troben:

- Criteris automàtics.
- Criteris específics per als refinançaments.
- Criteris basats en indicadors (*triggers*).

Els factors automàtics i els criteris de classificació específics per als refinançaments constitueixen l'algoritme de classificació i cura i s'apliquen sobre la totalitat de la cartera.

Així mateix, amb l'objectiu de permetre una identificació precoç de l'increment significatiu de risc o de les debilitats i del deteriorament de les operacions, el grup estableix *triggers*, basats en els dies d'impagament, en indicadors de refinançament i reestructuració, i en indicadors de situació concursal i increment significatiu de risc, entre d'altres, diferenciant entre acreditats significatius i no significatius. En particular, els acreditats no significatius que una vegada hagin superat l'algoritme de classificació automàtica no compleixin cap de les condicions per passar als *stages* 2 o 3 són avaluats mitjançant indicadors l'objectiu dels quals és la identificació d'increments significatius de risc o d'indis de debilitat que puguin suposar assumir pèrdues superiors a altres operacions similars classificades en l'*stage* 1.

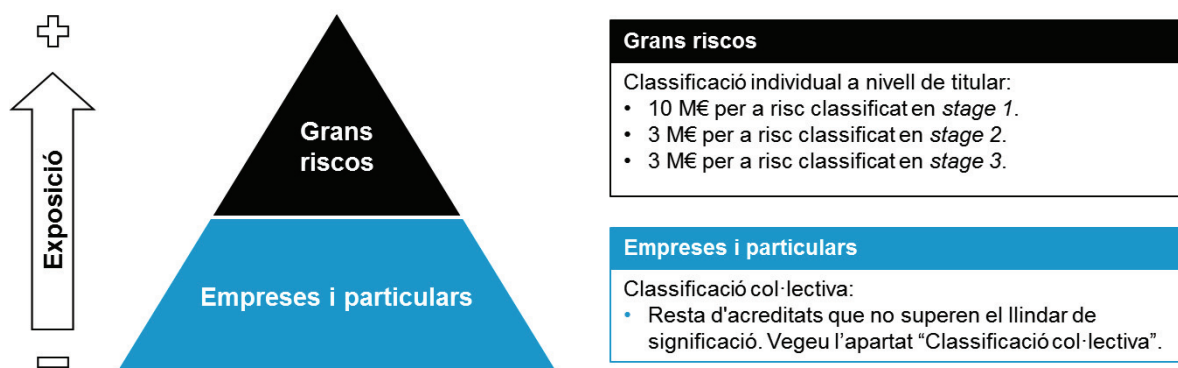
Les operacions classificades en l'*stage* 3 es reclassifiquen als *stages* 1 o 2 quan, com a conseqüència del cobrament total o parcial dels riscos impagats en el cas d'operacions classificades en l'*stage* 3 per raons de morositat, o per haver superat el període de cura en el cas d'operacions classificades en l'*stage* 3 per raons diferents de la morositat, desapareguin les causes que en el seu dia van motivar la seva classificació en l'*stage* 3, tret que subsisteixin altres raons que aconsellin mantenir-les en aquesta categoria.

Com a resultat de l'aplicació d'aquests criteris, el grup classifica els seus acreditats com a *stage* 2 o 3 o els manté en l'*stage* 1.

Classificació individual

El grup ha establert un llindar en termes d'exposició per considerar els acreditats com a significatius, basat en nivells segons la mètrica d'exposició a l'incompliment (risc disposat i exposicions fora del balanç). Així mateix, es consideren de manera individualitzada les exposicions d'acreditats corresponents als principals grups de risc, així com els acreditats que no estan associats a un grup homogeni de risc per als quals, en conseqüència, la seva classificació i cobertura no es pot estimar de manera col·lectiva.

En l'esquema següent es mostren els llindars establerts pel grup per diferenciar els acreditats per als quals la classificació es determina de manera individualitzada d'aquells en què es determina col·lectivament.

Per als acreditats significatius s'estableix un sistema de *triggers* o indicadors que permeten la identificació de l'increment significatiu de risc, de debilitats o d'indis de deteriorament. En el sistema de *triggers* es cobreixen els indis de deteriorament o de debilitats mitjançant la definició de:

- *Triggers* específics que indiquen increment significatiu de risc;
- *Triggers* específics que indiquen indis de deteriorament;
- *Triggers* que permeten la identificació de l'increment de risc i indis de deteriorament, en funció de diferents llindars de prealerta.

Un equip d'analistes de risc expert analitza individualment els acreditats amb *triggers* activats per concloure sobre l'existència d'increment significatiu de risc o d'evidència objectiva de deteriorament, i, per al cas d'evidència de deteriorament, si aquell esdeveniment o aquells esdeveniments causants de la pèrdua tenen un impacte sobre els fluxos d'efectiu futurs estimats de l'actiu financer o del seu grup.

El sistema d'indis dels acreditats significatius està automatitzat i té en compte les especificitats de segments de comportament diferenciat de la cartera creditícia. A continuació s'enumeren els aspectes que pretén identificar el sistema de *triggers*:

- Dificultats financeres significatives de l'emissor o de l'obligat, indicatives d'un increment significatiu del risc o d'un esdeveniment de deteriorament, en la mesura que, per la seva significativitat, limitin la capacitat de l'emissor o obligat per satisfer les seves obligacions financeres amb normalitat.
- En aquest sentit, per identificar un increment significatiu del risc o un esdeveniment de deteriorament cal considerar tant variables indicatives d'un empitjorament o una mala situació economicofinancera com a variables que siguin potencials causants o anticipin aquest deteriorament.

Per exemple:

- *Triggers* d'*stage 2*:
 - Canvis adversos en la situació financer, com un augment significatiu dels nivells d'endeutament, caigudes significatives de la xifra de negoci o un estrenyiment significatiu dels marges d'exploació.
 - Canvis adversos en l'economia o en els indis de mercat, com una caiguda significativa del preu de les accions o una disminució en el preu de les emissions de deute. En el cas de les emissions de deute sobirà, s'analitzen, a més, els diferencials en el preu respecte al bo alemany de referència (prima de risc).
 - Descens significatiu real o esperat de la qualificació creditícia interna de l'operació o del titular o una disminució de la puntuació de comportament atribuïda al seguiment intern del risc de crèdit.
 - Per a operacions amb garantia real, empitjorament de la relació entre el seu import i el valor de la garantia, a causa d'una evolució desfavorable del valor de la garantia, o del manteniment o augment de l'import pendent d'amortització per les condicions de pagament fixades.
 - Augment significatiu del risc de crèdit d'altres operacions del mateix titular, o en entitats relacionades del grup de risc del titular.

- *Triggers d' stage 3:*
 - Evidències de deteriorament d'altres operacions del mateix titular, o en entitats relacionades del grup de risc del titular.
 - EBITDA negatiu, descens significatiu de l'EBITDA o de la xifra de negocis, o, en general, dels fluxos d'efectiu recurrents del titular.
 - Increment de ràtios de palanquejament del titular.
 - Patrimoni net negatiu o disminució com a conseqüència de pèrdues del patrimoni net del titular en, com a mínim, un 50% durant l'últim exercici.
 - Existència de qualificació creditícia, interna o externa, que posi de manifest que el titular es troba en situació d'impagament.
 - Existència de compromisos vençuts del titular d'un import significatiu davant d'organismes públics.
 - Per a operacions amb garantia real, empitjorament significatiu del valor de la garantia rebuda.
 - Existència de condonacions o quitaments al mateix titular o a societats relacionades amb el grup en els últims dos exercicis.
 - Suspensió temporal de la cotització de les accions del titular.
- Incompliment de clàusules contractuals, impagaments o retards en el pagament del principal o interessos: a més dels impagaments superiors a 90 dies, que formen part de l'algoritme automàtic de classificació, s'identifiquen impagaments o retards de menys de 90 dies, que poden ser un indicatiu de deteriorament o d'un increment significatiu del risc. També es consideren en l'anàlisi els incompliments de *covenants* i impagaments declarats en altres entitats de crèdit del sistema financer.
- Per dificultats financeres se li atorguen a l'acreditat concessions o avantatges que no es considerarien d'una altra manera: la concessió de refinançaments a un deutor en dificultats podria evitar o retardar l'incompliment de les seves obligacions i, al seu torn, el reconeixement del deteriorament associat a l'actiu financer vinculat a aquest deutor.
- Probabilitat que el prestatari entri en concurs de creditors: en casos en què hi ha una elevada probabilitat que el prestatari entri en fallida o reestructuració, la solvència dels emissors o obligats es veu ostensiblement afectada, i pot donar lloc a un esdeveniment de pèrdua en funció de l'impacte en els fluxos futurs a percebre.
- La desaparició d'un mercat actiu per a l'actiu financer a causa de dificultats financeres: la suspensió d'actius financers emesos per l'obligat o emissor poden significar una situació econòmica i financera compromesa i, per tant, una baixa capacitat per satisfer les seves obligacions.

El grup fa una revisió anual de la raonabilitat dels llindars i de les cobertures d'anàlisi individualitzada assolides amb la seva aplicació.

Classificació col·lectiva

Per als acreditats que no superen el llindar de significativitat i que, a més a més, no hagin estat classificats en els *stages* 2 o 3 per l'algoritme automàtic de classificació, el grup té definit un procés per identificar les operacions que presenten un increment significatiu de risc respecte al moment de concessió de l'operació, i que poden comportar pèrdues superiors a les d'altres operacions similars classificades en l'*stage* 1.

Per a les operacions d'acreditats avaluats segons aproximació col·lectiva, el grup utilitza un model estadístic que permet obtenir l'estructura temporal de la PD, i per tant la PD *lifetime* residual d'un contracte en funció de diferents característiques:

- Sistèmiques: caracteritzen les condicions macroeconòmiques comunes per a totes les exposicions.
- Transversals: caracteritzen aspectes comuns, i estables en el temps, a un grup d'operacions, com l'efecte comú de les polítiques de crèdit vigents en el moment de la concessió, o el canal de concessió.
- Idiosincràtiques: caracteritzen aspectes específics de cada operació o acreditat.

D'acord amb aquesta especificació, el grup disposa de la possibilitat de mesurar la PD *lifetime* residual d'una operació (o PD des d'un moment determinat fins que l'operació venç) segons les condicions que es donaven en el moment de la concessió (o originació), o segons les condicions que es donen en el moment del càlcul de la provisió. D'aquesta manera, la PD *lifetime* residual actual pot fluctuar en relació amb la de concessió per canvis en l'entorn econòmic, o en les característiques idiosincràtiques de l'operació o de l'acreditat.

L'increment significatiu de risc per al perímetre de models col·lectius s'estima sobre la base de la comparació de la PD *lifetime* residual segons les condicions econòmiques i idiosincràtiques del moment de càlcul de la provisió, amb la PD *lifetime* residual segons les condicions en el moment de concessió. S'han calibrat uns límits d'increment de PD *lifetime* residual que impliquen la classificació en *stage 2*, utilitzant informació històrica amb la finalitat de maximitzar la discriminació del risc (*default rate* o taxa de mora) entre la població classificada com a *stage 1* i *2*. Els límits no són fixos, sinó que són una funció no lineal que depèn del nivell de PD *lifetime* residual en originació, i s'exigeixen increments relatius més elevats si la PD és baixa. Aquesta forma funcional es considera adequada i és la que millor discrimina el risc.

En el cas d'exposicions amb persones físiques, per a les quals el càlcul de la provisió s'efectua a nivell contracte, els límits es calibren i s'apliquen a aquest nivell. No obstant això, en el cas d'empreses o comerços i autònoms, on les puntuacions s'efectuen a nivell acreditat, els límits es calibren de manera que responen a la PD de l'acreditat i al termini des de la concessió fins al venciment, a fi d'ajustar adequadament cada contracte de l'acreditat.

Operacions de refinançament i reestructuració

Les polítiques i els procediments en matèria de gestió de risc de crèdit aplicats pel grup garanteixen un seguiment detallat dels acreditats, i posen de manifest la necessitat de realitzar provisions quan s'evidencien indicis de deteriorament de la seva solvència (vegeu la nota 4). Per això, el grup constitueix les provisions d'insolvències requerides per a les operacions en què la situació del seu acreditat així ho exigeixi abans de formalitzar les operacions de reestructuració/refinançament, que s'han d'entendre com:

- Operació de refinançament: Es concedeix o utilitza per raons econòmiques o legals relacionades amb dificultats financeres, actuals o previsibles, del titular per cancel·lar una o diverses operacions concedides pel grup, o per la qual es posen aquestes operacions totalment o parcialment al corrent de pagaments, per tal de facilitar als titulars el pagament del seu deute (principal i interessos) perquè no pot, o es preveu que no ha de poder, complir amb les seves condicions dins el termini establert i en la forma escaient.
- Operació reestructurada: Es modifiquen les condicions financeres d'una operació per raons econòmiques o legals relacionades amb les dificultats, actuals o previsibles, del titular, per tal de facilitar el pagament del deute (principal i interessos) perquè el titular no pot, o es preveu que no ha de poder, complir amb aquestes condicions dins el termini establert i en la forma escaient, encara que aquesta modificació estigui prevista en el contracte. En tot cas, es consideren com a reestructurades les operacions en què es modifiquen les condicions per allargar-ne el termini de venciment, variar el quadre d'amortització per minorar l'import de les quotes a curt termini o disminuir-ne la freqüència, o establir o allargar el termini de carència de principal, d'interessos o de tots dos, llevat que es pugui provar que les condicions es modifiquen per motius diferents de les dificultats financeres dels titulars i siguin anàlogues a les que aplicarien altres entitats en el mercat per a riscos similars.

La formalització de la modificació de les condicions contractuals no suposa un deteriorament significatiu addicional de la situació de l'acreditat que obligui a la constitució de provisions addicionals.

Si una operació està classificada en una categoria de risc determinada, l'operació de refinançament no suposa una millora automàtica en la seva consideració de risc. Per a les operacions refinançades l'algoritme estableix la seva classificació inicial en funció de les seves característiques; principalment, que es donin dificultats financeres en l'acreditat (per exemple, un pla de negocis inadequat), que concorrin determinades clàusules com ara períodes dilatats de carència o que presentin imports donats de baixa pel fet de considerar-se irrevocables. Posteriorment, l'algoritme modifica la classificació inicial en funció dels períodes de cura fixats. Només es considera la classificació en una categoria de menys risc si es produeix un increment quantitatiu i qualitatiu de les garanties eficaces que donen suport a l'operació i s'ha demostrat una millora significativa de la recuperació de l'operació continuada en el temps, de manera que no es produeixen millores immediates pel simple fet del refinançament.

Les operacions de refinançament, refinançades o reestructurades es mantenen en la categoria d'*stage 2* durant un període de prova fins que es compleixin tots els requisits següents:

- Que s'hagi conclòs, després d'una revisió de la situació patrimonial i financera del titular, que no és previsible que pugui tenir dificultats financeres.
- Que hagi transcorregut un termini mínim de dos anys des de la data de formalització de l'operació de reestructuració o refinançament o, si fos posterior, des de la data de reclassificació des de la categoria de risc en *stage 3*.
- Que el titular, principalment, hagi pagat les quotes meritades de principal i interessos des de la data en la qual es va formalitzar l'operació de refinançament o reestructuració o, si fos posterior, des de la data de reclassificació des de la categoria de risc en *stage 3*.
- Que el titular no tingui cap altra operació amb imports vençuts més de 30 dies al final del període de prova.

D'altra banda, les operacions de refinançament, refinançades o reestructurades es mantenen en la categoria d'*stage 3* fins que es verifiquin els criteris generals que determinen la reclassificació de les operacions fora de la categoria d'*stage 3*, i, en particular, els requisits següents:

- Que hagi transcorregut un període d'un any des de la data de refinançament o reestructuració.
- Que el titular hagi pagat les quotes meritades de principal i interessos.
- Que el titular no tingui cap altra operació amb imports vençuts més de noranta dies en la data de reclassificació a la categoria de risc en *stage 2* de l'operació de refinançament, refinançada o reestructurada.

Respecte als préstecs refinançats/reestructurats classificats en l'*stage 2*, s'analitzen de manera específica les diferents tipologies d'operacions per, si cal, reclassificar-les a una de les categories de major risc descrites anteriorment (és a dir, en l'*stage 3*, per raó de la morositat de la contrapart, quan presentin, amb criteri general, impagaments superiors a 90 dies, o per raons diferents de la morositat, quan es presentin dubtes raonables sobre la seva recuperabilitat).

Les estimacions de les pèrdues per deteriorament de crèdit que es determinin, i que siguin coherents amb aquesta classificació comptable del risc, es proveeixen en el mateix moment en què s'identifiquen.

La metodologia d'estimació de les pèrdues per a aquestes carteres en general és similar a la de la resta d'actius financers valorats a cost amortitzat. Però sí que es té en compte que, *a priori*, una operació que s'ha hagut de reestructurar per poder atendre les seves obligacions de pagament ha de tenir una estimació de pèrdues superior a la d'una operació que mai no ha tingut problemes d'impagament, fora que s'aportin prou garanties addicionals eficaces que justifiquin el contrari.

Determinació de cobertures

Per determinar les cobertures per risc de crèdit, el grup fa servir els paràmetres que es defineixen a continuació:

- EAD (*Exposure at Default*, per les seves sigles en anglès): l'entitat defineix com a exposició en el moment de *default* l'import de l'exposició que s'espera tenir en el moment d'incompliment.

El grup considera com a mètrica d'exposició per a la seva cobertura els saldos disposats actualment i l'estimació de les quanties que s'espera desemborsar en cas d'entrada en mora de les exposicions fora del balanç mitjançant l'aplicació d'un factor de conversió (*Credit Conversion Factor* o CCF).

- PD (*Probability of Default*, per les seves sigles en anglès): estimació de la probabilitat d'incompliment d'un acreditat a un horitzó temporal determinat.

El grup disposa d'eines d'ajuda a la gestió del risc de crèdit per predir la probabilitat d'incompliment de cada acreditat que cobreix la pràctica totalitat de l'activitat creditícia.

En aquest context, el grup revisa anualment la qualitat i estabilitat de les eines de *rating* que estan actualment en ús. El procés de revisió inclou la definició de la mostra utilitzada i la metodologia a aplicar per al seguiment dels models de *rating*.

Les eines orientades a l'avaluació de la probabilitat d'incompliment d'un deutor estan integrades per *scorings* de comportament per al seguiment del risc de persones físiques i per *ratings* en empreses:

- *Rating*: en termes generals, els riscos de crèdit contrets amb empreses són qualificats mitjançant un sistema de *rating* basat en l'estimació interna de la seva probabilitat d'incompliment (PD). Compost per factors predictius de la morositat a un any, està dissenyat per a diferents segments. El model de *rating* es revisa anualment sobre la base de l'anàlisi del comportament de la morositat real. A cada nivell de qualificació de *rating* s'assigna una taxa de morositat anticipada que, al seu torn, permet la comparació homogènia respecte a altres segments i a les qualificacions d'agències de *rating* externes mitjançant una escala mestra.

Els usos del *rating* en la gestió del risc són diversos; hi destaca la seva integració en el procés de decisió (mòdul d'autonomies), seguiment del risc i polítiques de fixació de preus de les operacions.

- *Scoring*: en termes generals, els riscos crediticis contrets amb particulars es qualifiquen mitjançant sistemes d'*scoring* basats també en la modelització quantitativa de dades estadístiques històriques, detectant els factors predictius rellevants. En les àrees geogràfiques en què hi ha *scoring*, es divideix en dos tipus:
 - *Scoring* reactiu: s'utilitza per avaluar propostes de préstecs al consum, hipotecaris i targetes. Una vegada incorporades totes les dades de l'operació, el sistema emet un resultat basant-se en l'estimació de capacitat d'endeutament, perfil financer i, si escau, perfil dels actius en garantia. El resultat de l'*scoring* està integrat en la gestió del risc a través del mòdul d'autonomies.
 - *Scoring* de comportament: el sistema classifica automàticament tots els clients a partir de la informació de la seva operativa i de cadascun dels productes. Les seves aplicacions se centren en la concessió d'operacions, l'assignació de límit de descobert en compte (autoritzat), les campanyes comercials i la modulació del procés de reclamació en la seva primera fase.

En cas que no hi hagi un sistema d'*scoring*, aquest queda suplert per anàlisis individualitzades complementats amb polítiques.

- LGD (*Loss Given Default*, per les seves sigles en anglès): estimació de la pèrdua que s'espera experimentar sobre les operacions que presenten incompliment. Aquesta pèrdua té en compte, a més del deute pendent, els interessos de demora i les despeses del procés de recuperació. Així mateix, a cada un dels fluxos (saldos pendents i recuperacions), s'aplica un ajust a fi de considerar el valor temporal dels diners.
- Tipus d'interès efectiu (TIE): tipus de descompte que iguala exactament els fluxos d'efectius futurs a cobrar o a pagar estimats durant la vida esperada d'un actiu o passiu financer amb l'import comptable brut de l'actiu financer o amb el cost amortitzat del passiu financer.
- Múltiples escenaris: per estimar les pèrdues esperades, el grup aplica diferents escenaris per recollir l'efecte de la no linealitat de les pèrdues. En aquest sentit, s'estimen les provisions necessàries davant els diferents escenaris per als quals s'ha definit una probabilitat d'ocurrència. Concretament, el grup ha considerat cinc escenaris macroeconòmics que han estat definits al nivell de grup: un escenari base, el més probable de tots (40%), un escenari favorable (10%) i tres escenaris adversos (que sumen en total un 50% de probabilitat). Per fer les projeccions d'aquests escenaris es consideren horitzons temporals a cinc anys, en què les variables principals considerades són l'evolució del PIB, la taxa d'atur i el preu de l'habitatge.

- Escenari base:

Principals premisses:

- Caràcter ordenat del Brexit.
- Algun tipus d'acord comercial entre els Estats Units i la Xina que aturi l'escalada de tensions entre ambdós països.
- Impacte moderat de les tensions comercials entre els Estats Units i la Unió Europea.
- Articulació d'una política econòmica a la Xina capaç de sostenir el creixement.
- Condicions de finançament laxes i polítiques fiscals més expansives.

- Guerra comercial i recessió global

Premissa:

- Fort retrocés del comerç internacional arran d'un augment del proteccionisme i/o incapacitat de la Xina d'absorbir el xoc.

Impactes:

- Recessió global, tant en desenvolupats com en emergents. L'activitat econòmica es manté deprimida per un temps prolongat i la recuperació és lenta.
- Deflació a la zona euro.
- Intensificació dels tipus d'interès negatius amb impactes en bancs i asseguradores.
- Augment de la repressió financera.
- Expansió fiscal i deteriorament de les mètriques fiscals.
- Nous mínims històrics de les rendibilitats sobiranes *core* i apreciació del dòlar estatunidenc.

Impactes geogràfics

- Espanya: deteriorament econòmic amb conseqüències per a l'estabilitat política. Augment de la incertesa i alguna rebaixa de *rating*.
- Regne Unit: caiguda del PIB i deteriorament del mercat laboral. Substancial retrocés del preu de l'habitatge. Retallades del tipus rector del Banc d'Anglaterra.
- Mèxic: recessió econòmica una vegada els Estats Units abandonen el NAFTA. Pressions depreciatòries sobre el *peso* i augments del tipus rector de Banxico.

- Fi de la guerra comercial

Premissa:

- Els Estats Units arriben a acords comercials amb la Xina i Europa i es retiren els aranzels.

Impactes:

- Reducció de la incertesa i l'impuls de les confiances empresarials.
- Sincronització del cicle econòmic i dinamisme dels PIB i del comerç internacional.
- Repunt gradual dels tipus rector dels bancs centrals i del deute públic a llarg termini.
- Les condicions financeres globals es mantenen relaxades sense episodis significatius d'avertió al risc.
- Millora de la situació política i geopolítica.
- Millora de les mètriques fiscals i augments de *rating* en la perifèria europea.
- Depreciació del dòlar.

Impactes geogràfics:

- Espanya: important dinamisme econòmic. Adopció de reformes estructurals en un entorn polític favorable. Millora del creixement potencial.
- Regne Unit: acceleració del PIB i millora addicional del mercat laboral. Augments graduals del tipus rector del Banc d'Anglaterra i del preu de l'habitatge.
- Mèxic: caràcter pragmàtic de les polítiques públiques i es reprèn la implementació de reformes estructurals. Entrada en vigor del nou NAFTA.

○ *No-Deal No Cliff-Edge Brexit*

Premisses:

- Les mesures establertes pel Regne Unit i la Unió Europea per evitar un *cliff-edge* s'implementen i eviten disrupcions immediates en l'operativa transfronterera i financera.

Impactes en el Regne Unit:

- Depreciació de la lliura esterlina.
- Recessió de l'economia britànica el 2020.
- Repunt de la inflació al Regne Unit per la depreciació de la lliura i les barreres aranzelàries.
- Retallades del tipus rector per part del Banc d'Anglaterra i més laxitud del BCE.
- Mal comportament del mercat immobiliari britànic.

Altres impactes:

- Turbulències financeres en els mercats de capital.
- Recessió a la zona euro seguida d'una lenta recuperació. Reduït impacte als Estats Units, Mèxic i terceres economies. L'economia espanyola es desaccelera atesos els vincles comercials, d'inversió i turisme. Els sectors més impactats són turisme, alimentació, transport i autos.
- Agudització de l'entorn de tipus negatius a la zona euro.
- Escàs dinamisme del crèdit a Espanya.

○ *No-Deal Cliff-Edge Brexit*

Premisses:

- Els plans per evitar disrupcions immediates en l'operativa transfronterera i financera no són apropiats i/o no són implementats. Així mateix, es pot produir alguna contingència no coberta per aquests plans.
- Es poden produir talls de transport aeri, per carretera i retards de proveïment de béns, especialment aliments i medicaments.
- Problemes de seguretat a la frontera entre Irlanda i Irlanda del Nord.

Impactes al Regne Unit:

- Crisi canviària al Regne Unit amb depreciació significativa de la lliura davant el dòlar i l'euro.
- Marcat augment del tipus rector per part del Banc d'Anglaterra.
- El Regne Unit experimenta una severa recessió i un fort augment de l'atur i de la inflació (per la depreciació de la lliura).
- Caigudes significatives del preu de l'habitatge.

Altres impactes:

- Les economies de la zona euro i espanyola entren en recessió. A Espanya, els sectors de turisme, alimentació, transport i autos se'n veuen greument afectats.
- Europa entra en deflació i el BCE aprofundeix en la seva política de tipus d'interès negatius.
- El crèdit a Espanya retrocedeix i experimenta una molt lenta recuperació.

D'acord amb els paràmetres anteriors, el grup aplica els criteris descrits tot seguit per calcular les cobertures de les pèrdues per risc de crèdit.

L'import de les cobertures per pèrdues per deteriorament es calcula en funció de si s'ha produït o no un increment significatiu del risc de crèdit des del reconeixement inicial de l'operació, i de si s'ha produït o no un esdeveniment d'incompliment. D'aquesta manera, la cobertura per pèrdues per deteriorament de les operacions és igual que:

- Les pèrdues creditícies esperades en dotze mesos, quan el risc que tingui lloc un esdeveniment d'incompliment en l'operació no hagi augmentat de manera significativa des del seu reconeixement inicial (actius classificats en l'*stage 1*).
- Les pèrdues creditícies esperades en la vida de l'operació, si el risc que tingui lloc un esdeveniment d'incompliment en l'operació ha augmentat de manera significativa des del seu reconeixement inicial (actius classificats en l'*stage 2*).
- Les pèrdues creditícies esperades, quan ha tingut lloc un esdeveniment d'incompliment en l'operació (actius classificats en l'*stage 3*).

La pèrdua esperada en dotze mesos es defineix com:

$$PE_{12M} = EAD_{12M} \cdot PD_{12M} \cdot LGD_{12M}$$

On:

EAD_{12M} és l'exposició en *default* a 12 mesos, PD_{12M} la probabilitat d'entrar en *default* a 12 mesos i LGD_{12M} la pèrdua esperada una vegada un risc entra en *default*.

La pèrdua esperada *lifetime* es defineix com:

$$PE_{LT} = \sum_{i=1}^m \frac{EAD_i \cdot PD_i \cdot LGD_i}{(1 + EIR)^{i-1}}$$

On:

EAD_i és l'exposició en *default* de cada any tenint en compte tant l'entrada en *default* com l'amortització (pactada i/o anticipada), PD_i la probabilitat d'entrar en *default* a dotze mesos per a cada any, LGD_i la pèrdua esperada una vegada un risc entra en *default* per a cada any, i EIR el tipus d'interès efectiu de cada operació.

En el procés d'estimació es calcula l'import necessari per a la cobertura, d'una banda, del risc de crèdit imputable al titular i, de l'altra, del risc de país.

El grup incorpora informació *forward looking* en el càlcul de la pèrdua esperada i per determinar l'increment significatiu del risc de crèdit, per a la qual cosa s'han utilitzat models de projecció d'escenaris.

El grup fa servir estimacions de les taxes de prepagament per a diferents productes i segments a partir de dades històriques observades (dades històriques des de 2000). Aquestes taxes de prepagament s'apliquen per determinar la pèrdua esperada *lifetime* de les exposicions classificades en l'*stage 2*. Per a cada operació s'aplica el quadre d'amortització pactat.

Posteriorment, aquests fluxos de pèrdues esperades s'actualitzen al tipus d'interès efectiu de l'instrument (si el tipus contractual és fix) o al tipus d'interès contractual efectiu en la data de l'actualització (quan aquest sigui variable). Així mateix, es té en consideració l'import de les garanties eficaces rebudes.

En els apartats següents es descriuen les diferents metodologies aplicades pel grup per determinar les cobertures per pèrdues per deteriorament:

Estimacions individualitzades de les cobertures

Són objecte d'estimació individualitzada:

- Les cobertures de les operacions classificades en els *stages 2* i *3* dels acreditats individualment significatius.
- Si s'escau, les operacions o acreditats les característiques dels quals no permetin un càlcul col·lectiu del deteriorament.
- Les cobertures de les operacions identificades com sense risc apreciable classificades en l'*stage 3*.

El grup ha desenvolupat una metodologia per a l'estimació d'aquestes cobertures, calculant la diferència entre l'import comptable brut de l'operació i el valor actualitzat de l'estimació dels fluxos d'efectiu que s'espera cobrar, descomptats utilitzant el tipus d'interès efectiu. En aquest sentit, es tenen en compte les garanties eficaces rebudes (vegeu l'apartat "Garanties" d'aquesta nota).

S'estableixen tres mètodes per al càlcul del valor recuperable en actius avaluats de manera individual:

- Enfocament de descompte de fluxos de caixa: deutors per als quals s'estima capacitat de generar fluxos de caixa futurs amb el desenvolupament del seu propi negoci, de manera que permeti, mitjançant el desenvolupament de l'activitat i l'estructura econòmica i financera de la companyia, la devolució de part o de la totalitat del deute contret. Implica l'estimació de *cash flows* obtinguts per l'acreditat en el desenvolupament del seu negoci.
- Enfocament de recuperació de garanties reals: deutors sense capacitat de generar fluxos de caixa amb el desenvolupament del seu propi negoci, que es veuen obligats a liquidar actius per fer front al pagament dels seus deutes. Implica l'estimació de *cash flows* a partir de l'execució de garanties.
- Enfocament mixt: deutors per als quals s'estima capacitat de generar fluxos de caixa futurs i que, a més, disposen d'actius extrafuncionals. Aquests fluxos poden ser complementats amb vendes potencials d'actius patrimonials no funcionals, en la mesura que no siguin necessaris per al desenvolupament de la seva activitat i, en conseqüència, per a la generació d'aquests fluxos de caixa futurs.

Estimacions collectives de les cobertures

Són objecte d'estimació col·lectiva les exposicions que no s'avaluïn a través de l'estimació individualitzada de cobertures.

En fer el càlcul de la pèrdua per deteriorament col·lectiva, el grup –tenint en compte el que estableix la NIIF 9– pren en consideració, principalment, els aspectes següents:

- El procés d'estimació del deteriorament té en compte totes les exposicions creditícies. El grup reconeix una pèrdua per deteriorament igual a la millor estimació per models interns disponible, tenint en compte tota la informació rellevant de què es disposi sobre les condicions existents al final del període sobre el qual s'informa. Per a algunes tipologies d'exposicions, entre les quals es troba el risc sobirà davant d'administracions públiques de països de la Unió Europea i de països classificats en el grup 1 a l'efecte del risc de país, el grup no fa servir models interns. Aquestes exposicions es consideren exposicions sense risc apreciable, en estimar, sobre la base de la informació disponible a la data de formulació dels comptes anuals consolidats, que la cobertura per deteriorament que aquestes exposicions puguin necessitar no és significativa mentre no passin a estar classificades en l'*stage* 3.
- Per tal de dur a terme una avaluació col·lectiva del deteriorament, els models interns estimen una PD i LGD diferenciada per a cada contracte. Per fer-ho es fa servir informació històrica de diferent índole que permet classificar el risc de manera personalitzada per a cada exposició (*rating*, impagaments, anyada de concessió, exposició, garantia, característiques de l'acreditat o del contracte). D'aquesta manera, es tenen en compte les dades històriques disponibles representatives de l'entitat i l'experiència històrica de pèrdues (*defaults*). Un element destacable és que l'estimació dels models es condiciona a la situació econòmica actual i a la projecció dels escenaris considerada, que són representatius de les pèrdues creditícies esperades. Les estimacions dels models de cobertures per pèrdues de deteriorament estan integrades directament en algunes activitats relacionades amb la gestió del risc, i els *inputs* que utilitzen (per exemple, *ratings* o *scorings*) són els usats per a la concessió del risc, el seguiment del risc, el *pricing* o el càlcul de capital. Així mateix, es fan proves de *back-test* recurrents, almenys amb una periodicitat anual, i s'ajusten en el cas que s'observin desviacions significatives. Els models es revisen també periòdicament a fi d'incorporar la informació més recent disponible i assegurar una *performance* i una representativitat adequades en la seva aplicació a la cartera actual per calcular les cobertures per pèrdues de deteriorament.

La classificació del risc de crèdit i l'import de les cobertures està determinada en funció de si s'ha produït o no un increment significatiu del risc o des de l'originació de l'operació, o bé si s'han produït esdeveniments d'incompliment:

Deteriorament observat del risc de crèdit des del seu reconeixement inicial				
Categoria del risc de crèdit	Risc normal (Stage 1)	Risc normal en vigilància especial (Stage 2)	Risc dubtós (Stage 3)	Risc fallit
Criteris de classificació entre stages	Operacions per a les quals el risc de crèdit no ha augmentat significativament des del seu reconeixement inicial i no compleixen els requisits per ser classificats en altres categories.	Operacions que no presenten esdeveniments d'incompliment, però presenten augments significatius del risc de crèdit des del reconeixement inicial.	Operacions la recuperació íntegra de les quals sigui dubtosa sense que presentin algun import vençut amb més de 90 dies d'antiguitat. Operacions amb imports vençuts amb més de 90 dies d'antiguitat.	Operacions la recuperació de les quals es considera remota a causa d'un deteriorament notori i irrecuperable de la solvència de l'operació o del titular.
Càlcul de la cobertura	Pèrdua esperada en 12 mesos	Pèrdua esperada <i>lifetime</i>		Baixa del balanç i reconeixement de la pèrdua en resultats per l'import comptable de l'operació.
Meritació d'interessos	Calculada aplicant el tipus d'interès efectiu sobre l'import comptable brut de l'operació.		Calculada aplicant el tipus d'interès efectiu al cost amortitzat (ajustada per les correccions de valor per deteriorament).	No es reconeixen en el compte de resultats.
Operacions incloses per stage	Reconeixement inicial	<p>Operacions que presenten augments significatius del risc de crèdit des del reconeixement inicial.</p> <p>Operacions incloses en un acord de sostenibilitat del deute.</p> <p>Riscos de titulars declarats en concurs de creditors que no sigui procedent classificar com a risc dubtós.</p> <p>Operacions de refinançament, refinançades o reestructurades que no sigui procedent classificar com a dubtoses.</p> <p>Operacions en què hi hagi imports vençuts amb més de 30 dies d'antiguitat.</p>	<p>Dubtos per raons de morositat: Import dels instruments de deute, que tenien algun import vençut amb més de 90 dies d'antiguitat. Import de totes les operacions d'un titular quan les operacions amb imports vençuts amb més de 90 dies siguin superiors al 20% dels imports pendents de cobrament.</p> <p>Dubtos per raons diferents de la morositat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacions que no presenten imports vençuts amb més de 90 dies d'antiguitat però la recuperació íntegra de les quals sigui dubtosa. • Operacions amb saldos reclamats judicialment. • Operacions en què s'ha iniciat el procés d'execució de la garantia real. • Operacions i garanties concedides a titulars que estiguin declarats o consti que es declararan en concurs de creditors sense petició de liquidació. • Operacions de refinançament, refinançades o reestructurades per a les quals no correspongui la classificació com a stage 2. • Les operacions comprades o originades amb deteriorament creditici (POCI). 	<p>Operacions la recuperació de les quals es considera remota.</p> <p>Operacions considerades parcialment irrecuperables sense que es produeixi l'extinció dels drets (fallits parcials).</p> <p>- Operacions dubtoses per raó de morositat quan tinguin una antiguitat en la categoria superior a 4 anys o quan l'import no cobert amb garanties eficaces s'hagi mantingut amb una cobertura per risc de crèdit del 100% durant més de 2 anys, llevat que comptin amb garanties reals eficaces que cobreixin com a mínim el 10% de l'import brut.</p> <p>- Operacions de titulars que estiguin declarats en concurs de creditors per als quals s'hagi declarat o s'estigui a punt de declarar la fase de liquidació, llevat que comptin amb garanties reals eficaces que cobreixin com a mínim el 10% de l'import comptable brut.</p>

Garanties

Es consideren eficaces les garanties reals i personals per a les quals el grup en demostrï la validesa com a mitgant del risc de crèdit.

En cap cas es consideren admissibles com a garanties eficaces aquelles l'eficàcia de les quals depengui substancialment de la qualitat creditícia del deutor o del grup econòmic del qual, si s'escau, formi part.

Complint amb aquestes condicions, es poden considerar eficaços els següents tipus de garanties:

- Garanties immobiliàries instrumentades com a hipoteques immobiliàries amb primera càrrega:
 - Edificis i elements d'edificis acabats:
 - Habitatges.
 - Oficines i locals comercials i naus polivalents.
 - Resta d'edificis, com ara naus no polivalents i hotels.
 - Sòl urbà i urbanitzable ordenat.
 - Resta de béns immobles.
- Garanties pignoratives sobre instruments financers:
 - Dipòsits en efectiu.
 - Instruments de renda variable en entitats cotitzades i títols de deute emesos per emissors de reconeguda solvència.
- Altres garanties reals:
 - Béns mobles rebuts en garantia.
 - Successives hipoteques sobre immobles.
- Garanties personals que impliquen la responsabilitat directa i mancomunada dels nous avaladors davant del client; aquests han de ser persones o entitats la solvència dels quals estigui prou demostrada per tal de garantir l'amortització íntegra de l'operació segons les condicions acordades.

El grup té criteris de valoració de les garanties reals per als actius ubicats a Espanya alineats amb la normativa vigent. En particular, el grup aplica criteris de selecció i contractació de proveïdors de valoracions orientats a garantir la independència d'aquests i la qualitat de les valoracions; tots ells són societats i agències de taxació inscrites en el Registre Especial de Societats de Taxació del Banc d'Espanya, i les valoracions es duen a terme segons els criteris establerts en l'Ordre ECO/805/2003, sobre normes de valoració de béns immobles i determinats drets per a certes finalitats financeres.

Les garanties immobiliàries d'operacions de crèdit i els immobles es taxen en el moment de la seva concessió o alta; aquests últims a través de la compra, adjudicació o dació en pagament i quan l'actiu té una caiguda de valor significatiu. A més a més, s'apliquen uns criteris d'actualització mínima que garanteixen una freqüència anual en el cas dels actius deteriorats (actius classificats en els *stages* 2 o 3 i immobles adjudicats o rebuts en pagament de deutes) o triannual per als deutes d'import elevat classificades en l'*stage* 1 sense símptomes de risc latent. S'utilitzen metodologies estadístiques per a l'actualització de les taxacions únicament per als actius anteriors quan són de reduïda exposició i risc, encara que almenys triennalment s'efectua una taxació ECO completa.

Per als actius ubicats a la resta de la Unió Europea la taxació es fa segons el que estableix el Reial decret 716/2009, de 24 d'abril, i, a la resta del món, per empreses i/o experts amb capacitat i experiència reconegudes en el país.

Per estimar les cobertures de pèrdues per risc de crèdit, el grup ha desenvolupat metodologies internes que, per determinar l'import que s'ha de recuperar de les garanties immobiliàries, prenen com a punt de partida el valor de taxació, que s'ajusta tenint en consideració el temps necessari per executar aquestes garanties, la tendència de preus i la capacitat i experiència de realització d'immobles similars pel que fa a preus i terminis per part del grup, així com els costos d'execució, els costos de manteniment i els costos de venda.

Contrast global de les provisions per risc de crèdit i per deteriorament d'actius immobiliaris

El grup ha establert metodologies de contrast retrospectiu (*backtesting*) entre les pèrdues estimades i les realment efectuades.

Fruit d'aquest contrast, el grup estableix modificacions sobre les metodologies internes quan, de manera significativa, el contrast periòdic mitjançant proves retrospectives mostri diferències entre les pèrdues estimades i l'experiència de pèrdues reals.

Els *backtests* efectuats mostren que la classificació i la cobertura de les pèrdues per risc de crèdit són adequats atès el perfil de risc creditici de la cartera.

Inversions en negocis conjunts i associades

El grup registra correccions de valor per deteriorament de les inversions en negocis conjunts i associades sempre que hi hagi evidència objectiva que l'import comptable d'una inversió no és recuperable. Hi ha evidència objectiva que els instruments de patrimoni net s'han deteriorat quan, després del seu reconeixement inicial, es produeixi un esdeveniment, o l'efecte combinat de diversos esdeveniments, que evidencii que no se'n podrà recuperar l'import comptable.

El grup considera, entre d'altres, els indicis següents per determinar si hi ha evidència de deteriorament.

- Dificultats financeres significatives.
- Desaparició d'un mercat actiu per a l'instrument en qüestió a causa de dificultats financeres.
- Canvis significatius en els resultats en comparació amb les dades recollides en pressupostos, plans de negoci o objectius.
- Canvis significatius en el mercat dels instruments de patrimoni net de l'emissor o dels seus productes o possibles productes.
- Canvis significatius en l'economia global o en l'economia de l'entorn en què opera l'emissor.
- Canvis significatius en l'entorn tecnològic o legal en què opera l'emissor.

L'import de les correccions de valor per deteriorament de les participacions en entitats associades incloses en l'epígraf d'"*Inversions en negocis conjunts i associades*" s'estima comparant-ne l'import recuperable amb el valor comptable. Aquest últim serà l'import més elevat entre el valor raonable menys els costos de venda i el seu valor en ús.

El grup determina el valor en ús de cada participació en funció del seu *net asset value* o a partir de les projeccions dels seus resultats, agrupant-les segons els sectors d'activitat (immobiliària, renovables, industrial, financeres, etc.) i avaluant els factors macroeconòmics i específics del sector que puguin afectar l'activitat d'aquestes empreses. En particular, les participades asseguradores es valoren aplicant la metodologia *market consistent embedded value*, les relacionades amb l'activitat immobiliària sobre la base del *net asset value*, i les participades financeres a partir de múltiples sobre valor comptable i/o sobre benefici d'entitats cotitzades comparables.

Les pèrdues per deteriorament es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què es produeixen, i les recuperacions posteriors es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici de recuperació.

1.3.5 Operacions de cobertura

El grup utilitza els derivats financers per (i) facilitar aquests instruments als clients que els solliciten, (ii) gestionar els riscos de les posicions pròpies del grup (derivats de cobertura) o (iii) beneficiar-se dels canvis en els seus preus. En aquest sentit, utilitza tant derivats financers negociats en mercats organitzats com negociats bilateralment amb la contrapart fora de mercats organitzats (OTC).

Els derivats financers que no es poden tractar en qualitat de cobertura es consideren com a derivats mantinguts per negociar. Les condicions perquè un derivat financer es pugui considerar com de cobertura són les següents:

- El derivat financer ha de cobrir el risc de variacions en el valor dels actius i passius produïdes per oscil·lacions del tipus d'interès i/o del tipus de canvi (cobertura de valors raonables), el risc d'alteracions en els fluxos d'efectiu estimats amb origen en actius i passius financers, compromisos i transaccions previstes altament probables (cobertura de fluxos d'efectiu) o el risc de la inversió neta en un negoci a l'estranger (cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger).
- El derivat financer ha d'eliminar eficaçment algun risc inherent a l'element o la posició coberts durant tot el termini previst de cobertura tant en termes d'eficàcia prospectiva com retrospectiva. Per aconseguir-ho, el grup analitza si en el moment de la contractació de la cobertura s'espera que, en condicions normals, aquesta actuï amb un alt grau d'eficàcia, i verifica durant tota la seva vida, mitjançant els tests d'efectivitat, que els resultats de la cobertura oscil·len en el rang de variació del 80% al 125% respecte al resultat de la partida coberta.

- S'ha de documentar adequadament que la contractació del derivat financer va tenir lloc específicament per servir de cobertura de determinats saldos o transaccions i la manera com es pensava aconseguir i mesurar aquesta cobertura eficaç, sempre que aquesta forma sigui coherent amb la gestió dels riscos propis que duu a terme el grup.

Les cobertures s'apliquen a elements o saldos individuals (microcobertures) o a carteres d'actius i passius financers (macrocobertures). En aquest últim cas, el conjunt dels actius o passius financers que s'han de cobrir comparteix el mateix tipus de risc, fet que es compleix quan la sensibilitat al canvi de tipus d'interès dels elements individuals coberts és similar.

Les variacions que es produeixen amb posterioritat a la designació de la cobertura, en la valoració dels instruments financers designats com a partides cobertes i dels instruments financers designats com a instruments de cobertura comptable, es registren de la manera següent:

- En les cobertures de valor raonable, les diferències produïdes en el valor raonable del derivat i de l'instrument cobert atribuïbles al risc cobert es reconeixen directament en el compte de pèrdues i guanys consolidat utilitzant com a contrapartida els epígrafs del balanç consolidat en els quals hi ha registrat l'element cobert o en l'epígraf de "*Derivats - comptabilitat de cobertures*", segons escaigui.

En les cobertures del valor raonable del risc de tipus d'interès d'una cartera d'instruments financers, els guanys o les pèrdues que sorgeixen en valorar l'instrument de cobertura es reconeixen directament en el compte de pèrdues i guanys consolidat, mentre que les pèrdues i els guanys que sorgeixen de la variació en el valor raonable de l'element cobert atribuïble al risc cobert es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat utilitzant com a contrapartida l'epígraf de "*Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès*" de l'actiu o del passiu del balanç consolidat, segons escaigui. En aquest cas, l'eficàcia es valora comparant l'import de la posició neta d'actius i passius de cada un dels períodes temporals amb l'import cobert designat per a cada un d'ells, i es registra immediatament la part ineficaç en l'epígraf "*Resultats d'operacions financeres (net)*" del compte de pèrdues i guanys consolidat.

- En les cobertures de fluxos d'efectiu, les diferències de valor sorgides en la part de cobertura eficaç dels elements de cobertura es registren en l'epígraf d'"*Un altre resultat global acumulat - Derivats de cobertura. Reserva de cobertura de fluxos d'efectiu (part eficaç)*" del patrimoni net consolidat. Aquestes diferències es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat en el moment en què les pèrdues o els guanys de l'element cobert es registren en resultats, quan s'executin les transaccions previstes o en la data de venciment de l'element cobert.
- En les cobertures d'inversions netes a l'estranger, les diferències de valoració sorgides en la part de cobertura eficaç dels elements de cobertura es registren de manera transitòria en l'epígraf d'"*Un altre resultat global acumulat - Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger (part eficaç)*" del patrimoni net consolidat. Aquestes diferències es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat en el moment en què la inversió a l'estranger s'aliena o és baixa del balanç consolidat.
- Les diferències en valoració de l'instrument de cobertura corresponents a la part ineficaç de les operacions de cobertura de fluxos d'efectiu i d'inversions netes en negocis a l'estranger es registren en l'epígraf "*Resultats d'operacions financeres (net)*" del compte de pèrdues i guanys consolidat.

Si un derivat assignat com de cobertura, per la seva finalització o discontinuació, per la seva inefectivitat o per qualsevol altra causa, no compleix amb els requisits indicats anteriorment, passa a ser considerat com un derivat mantingut per negociar des del punt de vista comptable. Per tant, els canvis en la seva valoració es passen a registrar amb contrapartida en resultats.

Quan la cobertura de valor raonable és discontinuada, els ajustos registrats prèviament en l'element cobert s'imputen a resultats utilitzant el mètode del tipus d'interès efectiu recalculat en la data en què l'element cessa d'estar cobert, i han d'estar completament amortitzats al seu venciment.

En cas que s'interrompin les cobertures de fluxos d'efectiu, el resultat acumulat de l'instrument de cobertura reconegut en l'epígraf d'"*Un altre resultat global acumulat*" en el patrimoni net consolidat, mentre la cobertura era efectiva, es continua reconeixent en aquest epígraf fins que la transacció coberta tingui lloc, moment en el qual es registrarà en resultats, tret que es prevegi que no es durà a terme la transacció; en aquest cas, es registrarà immediatament en resultats.

1.3.6 Garanties financeres

Es consideren garanties financeres els contractes pels quals el grup s'obliga a pagar unes quantitats específiques per un tercer en el supòsit que aquest no ho faci, amb independència de la seva forma jurídica, que pot ser, entre d'altres, la de fiança, aval financer, contracte d'assegurança o derivat de crèdit.

El grup reconeix els contractes de garanties financeres prestades en l'epígraf de "*Passius financers a cost amortitzat - Altres passius financers*" pel seu valor raonable que, en l'inici i llevat de prova en contra, és el valor actual de les comissions i els rendiments a rebre. Simultàniament, reconeix com un crèdit en l'actiu l'import de les comissions i els rendiments assimilats cobrats a l'inici de les operacions i els comptes que s'han de cobrar pel valor actual dels fluxos d'efectiu futurs pendents de rebre.

En el cas particular de les fiances a llarg termini lliurades en efectiu a tercers en el marc de contractes de prestació de serveis, quan el grup garanteix un determinat nivell i volum d'acompliment en la prestació d'aquests serveis, reconeix inicialment aquestes garanties pel seu valor raonable. La diferència entre el valor raonable i l'import desemborsat es considera com un pagament o cobrament anticipat per la prestació del servei, que s'imputa al compte de pèrdues i guanys consolidat durant el període en què es presti. Posteriorment, el grup aplica criteris anàlegs als instruments de deute valorats a cost amortitzat.

Les garanties financeres es classifiquen en funció del risc d'insolvència imputable al client o a l'operació i, si escau, s'estima la necessitat de constituir provisions per a aquestes mitjançant l'aplicació de criteris similars per als instruments de deute valorats al seu cost amortitzat.

Els ingressos obtinguts dels instruments de garantia es registren en l'epígraf d'"*Ingressos per comissions*" del compte de pèrdues i guanys consolidat i es calculen aplicant el tipus establert en el contracte del qual són causa sobre l'import nominal de la garantia. Per a les fiances a llarg termini lliurades en efectiu a tercers el grup reconeix en l'epígraf d'"*Ingressos per interessos*" del compte de pèrdues i guanys consolidat els interessos per la seva remuneració.

1.3.7 Transferències i baixa del balanç d'instruments financers

Els actius financers només es donen de baixa del balanç consolidat quan s'han extingit els fluxos d'efectiu que generen o quan s'han transferit substancialment a tercers els riscos i beneficis que porten implícits. De manera similar, els passius financers només es donen de baixa del balanç consolidat quan s'han extingit les obligacions que generen o quan s'adquireixen amb la intenció de cancel·lar-los o de recol·locar-los novament.

En la nota 4 es detallen les transferències d'actius en vigor en el tancament dels exercicis de 2019 i 2018, i s'hi indiquen les que no han suposat una baixa de l'actiu del balanç consolidat.

1.3.8 Compensació d'instruments financers

Els actius i passius financers són objecte de compensació a l'efecte de presentació en el balanç consolidat només quan el grup té el dret, exigible legalment, de compensar els imports reconeguts en els instruments esmentats i es té la intenció de liquidar-los pel seu import net o de realitzar l'actiu i pagar el passiu simultàniament.

1.3.9 Actius no corrents i actius i passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda i operacions interrompudes

L'epígraf d'"*Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda*" del balanç consolidat inclou el valor comptable de les partides individuals, integrades en un grup de disposició o que formen part d'una unitat de negoci que es pretén alienar (operacions en interrupció) en què la venda és altament probable que tingui lloc, en les condicions en les quals aquests actius es troben actualment, en el termini d'un any a comptar des de la data a la qual es refereixen els comptes anuals consolidats.

En conseqüència, la recuperació del valor comptable d'aquestes partides, que poden ser de naturalesa financera i no financera, tindrà lloc previsiblement a través del preu que s'obtingui en la seva alienació i no mitjançant el seu ús continuat.

En particular, els actius immobiliaris o altres no corrents rebuts pel grup per a la satisfacció, total o parcial, de les obligacions de pagament dels seus deutors, es consideren actius no corrents en venda, llevat que el grup hagi decidit fer un ús continuat d'aquests actius o s'afectin a l'explotació en règim de lloguer. Així mateix, es consideren com a actius no corrents en venda les inversions en negocis conjunts o associades que compleixin amb els requisits anteriors. Per a tots aquests actius, el grup disposa d'unitats específiques enfocades a la gestió immobiliària i a la seva venda.

D'altra banda, l'epígraf de "*Passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda*" inclou els saldos creditors associats als actius o grups de disposició, o a les operacions en interrupció del grup.

Els actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda es valoren, tant en la data d'adquisició com posteriorment, per l'import menor entre el seu valor comptable i el valor raonable net dels costos de venda estimats d'aquests actius. El valor comptable en la data d'adquisició dels actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda procedents d'adjudicacions o recuperacions es defineix com el saldo pendent de cobrament dels préstecs o crèdits origen d'aquestes compres (nets de les provisions associades a aquests); mentre estiguin classificats com a "*Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda*" els actius materials i immaterials amortitzables per la seva naturalesa no s'amortitzen.

A fi de determinar el valor raonable net dels actius immobiliaris, el grup utilitza la seva pròpia metodologia interna, que pren com a punt de partida el valor de taxació, que s'ajusta tenint en consideració l'experiència de vendes de béns similars en termes de preus, el període de permanència de cada actiu en el balanç consolidat i altres factors explicatius. Així mateix, es tenen en consideració els acords assolits amb tercers per a l'alienació d'aquests actius.

El valor de taxació dels actius immobiliaris registrats en aquest epígraf es determina seguint les polítiques i els criteris descrits en l'apartat "Garanties" de la nota 1.3.4. Les principals societats i agències de taxació emprades per obtenir el valor de taxació de mercat es detallen en la nota 6.

Els guanys i les pèrdues generats en l'alienació dels actius i passius classificats com a no corrents en venda, així com les pèrdues per deteriorament i la seva reversió, quan escaigui, es reconeixen en l'epígraf de "*Guanys o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes*" del compte de pèrdues i guanys consolidat. Els ingressos i les despeses restants corresponents a aquests actius i passius es presenten d'acord amb la seva naturalesa.

Una operació en interrupció és un component de l'entitat que s'ha disposat, o bé classificat, com a mantingut per a la venda, i (i) representa una línia de negoci o àrea geogràfica significativa i separada de la resta, o és part d'un únic pla coordinat per disposar de tal negoci o àrea geogràfica, o (ii) és una entitat subsidiària adquirida exclusivament amb la finalitat de revendre-la. Si hi ha operacions en interrupció, els ingressos i les despeses d'aquestes operacions generats en l'exercici, independentment de la naturalesa, encara que s'hagin generat abans de la seva classificació com a operació en interrupció, es presenten, nets de l'efecte impositiu, com un únic import en l'epígraf de "*Guanys o pèrdues després d'impostos procedents d'activitats interrompudes*" del compte de pèrdues i guanys consolidat, tant si el negoci s'ha donat de baixa de l'actiu com si s'hi manté en tancar l'exercici. Aquest epígraf també inclou els resultats obtinguts en l'alienació o disposició.

1.3.10 Actius tangibles

Els actius tangibles inclouen (i) l'immobilitzat material que el grup manté per al seu ús actual o futur i que espera utilitzar durant més d'un exercici, (ii) l'immobilitzat material que se cedeix en arrendament operatiu als clients, i (iii) les inversions immobiliàries, que inclouen els terrenys, edificis i altres construccions que es mantenen per explotar-los en un règim de lloguer o per obtenir una plusvàlua en el moment de vendre'ls. Aquest epígraf també inclou els actius materials rebuts en pagament de deutes classificats en funció de la seva destinació.

Com a norma general, els actius tangibles es valoren al seu cost d'adquisició menys la seva amortització acumulada corresponent i, si s'escau, menys qualsevol pèrdua per deteriorament que resulti de comparar el valor net comptable de cada element amb el seu import recuperable corresponent.

Les amortitzacions dels actius tangibles es calculen sistemàticament segons el mètode lineal, aplicant els anys de vida útil estimada dels diferents elements sobre el cost d'adquisició dels actius menys el seu valor residual. En el cas dels terrenys sobre els quals s'assenten els edificis i altres construccions, s'entén que tenen una vida indefinida i que, per tant, no són objecte d'amortització.

Les dotacions anuals en concepte d'amortització dels actius tangibles es registren amb càrrec al compte de pèrdues i guanys consolidat i es calculen en funció dels següents anys de vida útil estimada, com a mitjana, dels diferents grups d'elements:

	Anys de vida útil
Immobles	37,5 a 75
Instal·lacions	4,2 a 25
Mobiliari i equip d'oficina	3,3 a 18
Vehicles	3,1 a 6,25
Caixers automàtics, ordinadors i material informàtic	4

El grup, almenys al final de cada exercici, revisa la vida útil estimada dels elements de l'actiu tangible amb la finalitat de detectar-hi canvis significatius, i en cas que s'hi hagin produït, s'ajusta mitjançant la correcció corresponent del registre en el compte de pèrdues i guanys consolidat d'exercicis futurs de la dotació a la seva amortització en virtut de la nova vida útil estimada.

En cada tancament comptable, el grup analitza si hi ha indicis, tant interns com externs, que un actiu tangible pugui estar deteriorat. Si hi ha evidències de deteriorament, el grup analitza si efectivament existeix aquest deteriorament comparant el valor comptable net de l'actiu amb el seu import recuperable (el major entre el seu valor raonable menys els costos de venda i el seu valor en ús). Quan el valor comptable excedeix l'import recuperable, el grup redueix el valor comptable de l'element corresponent fins a l'import recuperable i ajusta els càrrecs futurs en concepte d'amortització en proporció al seu valor comptable ajustat i a la seva nova vida útil romanent, en cas que calgui una reestimació d'aquesta. D'altra banda, quan hi ha indicis que s'ha recuperat el valor d'un element, el grup registra la reversió de la pèrdua per deteriorament comptabilitzada en exercicis anteriors i ajusta els càrrecs futurs en concepte de la seva amortització. La reversió de la pèrdua per deteriorament d'un element en cap cas pot suposar l'increment del seu valor comptable per sobre del que tindria si no s'haguessin reconegut pèrdues per deteriorament en exercicis anteriors.

En particular, certs elements de l'immobilitzat material figuren assignats a unitats generadores d'efectiu del negoci bancari. Sobre aquestes unitats s'efectua el test de deteriorament corresponent per verificar que es generen els fluxos d'efectiu suficients per suportar el valor dels actius. En aquest sentit, el grup (i) obté un flux de caixa net recurrent de cada oficina a partir del marge de contribució acumulat menys la imputació d'un cost de risc recurrent, i (ii) l'anterior flux de caixa net recurrent es considera com un flux a perpetuïtat i es valora pel mètode de descompte de fluxos fent servir el cost de capital i la taxa de creixement a perpetuïtat determinats pel grup (vegeu la nota 16).

D'altra banda, per a les inversions immobiliàries el grup es basa en les valoracions dutes a terme per tercers independents, inscrits en el Registre Especial de Taxadors del Banc d'Espanya, segons els criteris establerts en l'Ordre ECO/805/2003.

Les despeses de conservació i manteniment dels actius tangibles es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici en què s'hi incorre.

1.3.11 Arrendaments

El grup avalua l'existència d'un contracte d'arrendament a l'inici o quan es modifiquen les condicions d'aquest contracte. En aquest sentit, es conclou que un contracte és d'arrendament si el bé està identificat en aquest contracte i la part que rep el bé té el dret de controlar-ne l'ús.

Arrendaments en què el grup actua com a arrendatari

El grup registra, per als arrendaments en què actua com a arrendatari, que es corresponen fonamentalment amb contractes d'arrendament d'immobles i oficines afectes a la seva activitat d'explotació, un actiu per dret d'ús del bé arrendat i un passiu pels pagaments pendents en la data en què el bé arrendat va ser posat a disposició del grup per ser usat.

El termini d'arrendament correspon al període no revocable establert en el contracte, juntament amb els períodes coberts per una opció per prorrogar l'arrendament (si es té una certesa raonable que l'arrendatari exercirà aquesta opció) i els períodes coberts per una opció per rescindir l'arrendament (si es té una certesa raonable que l'arrendatari no exercirà aquesta opció).

Per als contractes d'arrendament de durada determinada que incloguin, o no, una opció unilateral de rescissió anticipada a favor del grup i en què el cost derivat de la rescissió no sigui significatiu, amb caràcter general el termini d'arrendament equival a la durada inicial estipulada contractualment. No obstant això, es tindrà en consideració si hi

ha circumstàncies que puguin provocar que els contractes es rescindeixin anticipadament.

Per als contractes d'arrendament de durada determinada que incloguin una opció unilateral de pròrroga a favor del grup, s'avalua exercir aquesta opció en funció dels incentius econòmics i l'experiència històrica.

El passiu per arrendament es registra inicialment en l'epígraf de "*Passius financers a cost amortitzat - Altres passius financers*" del balanç consolidat (vegeu la nota 21) per un import igual al valor actual dels pagaments pendents estimats, en funció de la data de venciment prevista. Aquests pagaments comprenen els conceptes següents:

- Els pagaments fixos, menys qualsevol incentiu pendent de cobrament.
- Els pagaments variables que es determinin amb referència a un índex o taxa.
- Els imports que s'espera abonar per les garanties de valor residual concedides a l'arrendador.
- El preu d'exercici d'una opció de compra si el grup està raonablement segur d'exercir aquella opció.
- Els pagaments per penalitzacions derivades de la finalització de l'arrendament, si el termini de l'arrendament reflecteix que s'exercirà una opció per concloure'l.

Els pagaments per arrendament es descompten fent servir el tipus d'interès implícit, si aquest es pot determinar fàcilment, i, en cas contrari, el tipus incremental de finançament, entès com el tipus d'interès que el grup pagaria per finançar la compra d'actius de valor similar als drets d'ús adquirits sobre els béns objecte de lloguer i en un termini igual a la durada estimada dels contractes d'arrendament.

Els pagaments liquidats per l'arrendatari en cada període minoren el passiu per arrendament i meriten una despesa financera que es registra en el compte de pèrdues i guanys consolidat durant el període d'arrendament.

L'actiu per dret d'ús, que es classifica com un actiu fix en funció de la naturalesa del bé arrendat, es registra inicialment al seu cost, que comprèn els imports següents:

- L'import de la valoració inicial del passiu per arrendament, d'acord amb el que s'ha descrit anteriorment.
- Els pagaments per arrendament efectuats abans o a partir de la data d'inici de l'arrendament, menys els incentius rebuts.
- Els costos directes inicials.
- Els costos estimats en què s'incorri per desmantellar i eliminar el bé arrendat, rehabilitar el lloc en què s'ubiqui o tornar el bé a la condició exigida segons el contracte.

L'actiu per dret d'ús s'amortitza linealment pel menor entre la vida útil de l'actiu i el període d'arrendament.

Els criteris per deteriorar aquests actius són anàlegs als que es fan servir per als actius tangibles (vegeu la nota 1.3.10).

D'altra banda, el grup exerceix l'opció de registrar com una despesa de l'exercici els pagaments dels arrendaments a curt termini (aquells que en la data d'inici tinguin un període d'arrendament inferior o igual a 12 mesos) i els arrendaments en què el bé arrendat sigui d'escàs valor.

Vendes amb arrendament posterior

Si el grup no reté el control del bé, (i) es dona de baixa l'actiu venut i es registra l'actiu per dret d'ús que es deriva de l'arrendament posterior per un import igual a la part de l'import comptable previ de l'actiu arrendat, que es correspon amb la proporció que representa el dret d'ús retingut sobre el valor de l'actiu venut, i (ii) es reconeix un passiu per arrendament.

Si el grup reté el control del bé, (i) no es dona de baixa l'actiu venut i (ii) es reconeix un passiu financer per l'import de la contraprestació rebuda.

Els resultats generats en l'operació es reconeixen immediatament en el compte de pèrdues i guanys consolidat si es determina que hi ha hagut una venda (només per l'import del guany o la pèrdua relatiu als drets sobre el bé transferit), en haver adquirit el comprador-arrendador el control del bé.

Arrendaments en què el grup actua com a arrendador

Arrendament financer

Quan el grup actua com a arrendador d'un bé, la suma dels valors actuals dels imports que rebrà de l'arrendatari es registra com un finançament prestat a tercers, per la qual cosa s'inclou en l'epígraf d'"Actius financers a cost amortitzat" del balanç consolidat. Aquest finançament incorpora el preu d'exercici de l'opció de compra a favor de l'arrendatari al venciment del contracte en els casos en què aquest preu d'exercici sigui prou inferior al valor raonable del bé en la data de venciment de l'opció, de manera que sigui raonablement probable que s'exerceixi.

Arrendament operatiu

En les operacions d'arrendament operatiu, la propietat del bé arrendat i substancialment tots els riscos i beneficis que recauen sobre el bé es mantenen en l'arrendador.

El cost d'adquisició dels béns arrendats es presenta en l'epígraf d'"Actius tangibles". Aquests actius s'amortitzen d'acord amb les polítiques adoptades per als actius materials similars d'ús propi, i els ingressos procedents dels contractes d'arrendament es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys de manera lineal.

1.3.12 Actius intangibles

Els actius intangibles són actius no monetaris identificables, però sense aparença física, que sorgeixen com a conseqüència d'una adquisició a tercers o que han estat desenvolupats internament pel grup. Es reconeix un actiu intangible quan, a banda de satisfer la definició anterior, el grup estima probable la percepció de beneficis econòmics derivats d'aquest element i el seu cost es pot estimar de manera fiable.

Els actius intangibles es reconeixen inicialment pel seu cost, ja sigui el d'adquisició o el de producció, i, posteriorment, es valoren pel seu cost menys, si escau, l'amortització acumulada i qualsevol pèrdua per deteriorament que hagin experimentat.

Fons de comerç

Les diferències positives entre el cost de les combinacions de negoci i el percentatge adquirit del valor raonable net dels actius, els passius i els passius contingents de les entitats adquirides es registren com a fons de comerç en l'actiu del balanç consolidat. Aquestes diferències representen el pagament anticipat realitzat pel grup dels beneficis econòmics futurs derivats de les entitats adquirides que no són individualment i separadament identificables ni reconeixibles. El fons de comerç, que no s'amortitza, només es reconeix quan s'ha adquirit a títol oneros en una combinació de negocis.

Cada fons de comerç està assignat a una o més unitats generadores d'efectiu (UGE), que s'espera que siguin les beneficiàries de les sinergies derivades de les combinacions de negoci. Aquestes UGE són el grup identificable més petit d'actius que, com a conseqüència del seu funcionament continuat, genera fluxos d'efectiu a favor del grup amb independència d'altres actius o grups d'actius.

Les UGE a què s'han assignat els fons de comerç s'analitzen anualment i sempre que hi hagi indicis de deteriorament a fi de determinar si hi ha deteriorament. Per fer-ho, el grup calcula l'import recuperable utilitzant principalment el mètode del descompte de beneficis distribuïts, en què es tenen en compte els paràmetres següents:

- Hipòtesis clau del negoci: sobre aquestes hipòtesis es basen les projeccions de fluxos d'efectiu previstes en la valoració. Per als negocis amb activitat financera es projecten variables, com ara l'evolució del crèdit, de la morositat, dels dipòsits de clients i dels tipus d'interès, sota un escenari macroeconòmic previst, i dels requeriments de capital.
- Estimació de variables macroeconòmiques, així com altres valors financers.
- Termini de les projeccions: el temps/termini de projecció se situa habitualment en 5 anys, un període a partir del qual s'assoleix un nivell recurrent tant en termes de benefici com de rendibilitat. A aquest efecte es té en compte l'escenari econòmic existent en el moment de la valoració.
- Tipus de descompte: el valor present dels dividends futurs, utilitzat per obtenir el valor en ús, es calcula utilitzant com a taxa de descompte el cost de capital de l'entitat (K_e) des de la perspectiva d'un participant de mercat. Per determinar-lo es fa servir el mètode CAPM (*Capital Asset Pricing Model*), d'acord amb la fórmula: " $K_e = R_f + \beta (P_m) + \alpha$ ", en què: K_e = Retorn exigít o cost de capital, R_f = Taxa lliure de risc, β = Coeficient de risc sistemàtic de la societat, P_m = Prima de mercat i α = Prima per risc no sistemàtic.
- Taxa de creixement utilitzada per extrapolar les projeccions de fluxos d'efectiu més enllà del període cobert per les previsions més recents: es basa en les estimacions a llarg termini de les principals magnituds macroeconòmiques i de les variables clau del negoci, i tenint en compte la situació, en qualsevol moment, dels mercats financers.

Si el valor comptable d'una UGE és superior al seu import recuperable, el grup reconeix una pèrdua per deteriorament que es distribueix reduint, en primer lloc, el fons de comerç atribuït a aquesta unitat i, en segon lloc, i si quedessin pèrdues per imputar, minorant el valor comptable de la resta dels actius assignats de manera proporcional. Les pèrdues per deteriorament dels fons de comerç no són objecte de reversió posterior.

Altres actius intangibles

Aquest epígraf inclou, bàsicament, els actius intangibles identificats en les combinacions de negocis, com ara el valor de les marques i els drets contractuals sorgits de les relacions amb els clients procedents dels negocis adquirits, així com les aplicacions informàtiques.

Aquests actius intangibles són de vida útil definida, s'amortitzen en funció d'aquesta, i s'apliquen criteris similars als dels actius tangibles. La vida útil de les marques i dels drets contractuals sorgits de les relacions amb els clients dels negocis adquirits se situa entre 5 i 15 anys, mentre que per a les aplicacions informàtiques la vida útil oscil·la entre 3 i 15 anys. En particular, els subsistemes corresponents a infraestructura, comunicacions, arquitectura i funcions corporatives de les plataformes bancàries en què les entitats del grup desenvolupen la seva activitat tenen, generalment, una vida útil entre 10 i 15 anys, i els subsistemes corresponents a canals y *data&analítics* tenen una vida útil entre 7 i 10 anys. D'altra banda, la plataforma base implantada el 2018 sobre la qual desenvolupa la seva activitat TSB té una vida útil de 15 anys.

Els criteris per al reconeixement de les pèrdues per deteriorament d'aquests actius i, si s'escau, de les recuperacions de les pèrdues per deteriorament registrades en exercicis anteriors són similars als dels actius tangibles. En aquest sentit, el grup determina l'existència d'indicis de deteriorament comparant l'evolució real amb les hipòtesis inicials dels paràmetres considerats en el seu registre inicial; entre aquests, la pèrdua eventual de clients, saldo mitjà per client, marge ordinari mitjà i ràtio d'eficiència assignada.

Els canvis en les vides útils estimades dels actius intangibles es tracten de manera similar als canvis en les vides útils estimades de l'actiu tangible.

1.3.13 Existències

Les existències són actius no financers que el grup té per a la seva utilització o venda en el curs ordinari del negoci, que estan en procés de producció, construcció o desenvolupament amb aquesta finalitat o bé que es consumiran en el procés de producció o en la prestació de serveis.

Com a norma general, les existències es valoren per l'import menor entre el seu valor de cost, que comprèn tots els costos causats per la seva adquisició i transformació i els altres costos, directes i indirectes, en què s'hagi incorregut per donar-los la seva condició i ubicació actuals, i el seu valor net de realització.

Per valor net de realització s'entén el preu estimat de venda net dels costos estimats de producció i comercialització per dur a terme aquesta venda. Aquest valor es revisa i es recalcula considerant les pèrdues reals en què s'ha incorregut en la venda d'actius.

L'import de qualsevol ajust per valoració de les existències, com ara danys, obsolescència, minoració del preu de venda, fins al seu valor net realitzable, així com les pèrdues per altres conceptes, es reconeix com a despesa de l'exercici en què es produeixi el deteriorament o la pèrdua. Les recuperacions de valor posteriors es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici en què es produeixin.

Per a les existències que es corresponen amb terrenys i immobles, el valor net de realització es calcula prenent com a base la valoració d'un expert independent, inscrit en el Registre Especial de Societats de Taxació del Banc d'Espanya i elaborada d'acord amb els criteris establerts en l'Ordre ECO/805/2003 sobre normes de valoració de béns immobles i determinats drets per a certes finalitats financeres, que s'ajusta d'acord amb la metodologia interna desenvolupada pel grup, tenint en consideració l'experiència de vendes de béns similars, en termes de preus, el període de permanència de cada actiu en el balanç consolidat i altres factors explicatius.

El valor comptable de les existències es dona de baixa del balanç consolidat i es registra com una despesa en l'exercici en què es reconeix l'ingrés procedent de la seva venda.

1.3.14 Elements de patrimoni propi

Es consideren elements de patrimoni propi els que compleixen les condicions següents:

- No inclouen cap tipus d'obligació contractual per a l'entitat emissora que impliqui lliurar efectiu o un altre actiu financer a un tercer, o intercanviar actius o passius financers amb tercers en condicions potencialment desfavorables per a l'entitat.
- Si poden ser, o seran, liquidats amb els instruments de patrimoni propis de l'entitat emissora: quan sigui un instrument financer no derivat, no suposa una obligació de lliurar un nombre variable dels seus instruments de patrimoni propis; o quan sigui un derivat, sempre que es liquidi per una quantitat fixa d'efectiu, o un altre actiu financer, a canvi d'un nombre fix dels seus instruments de capital propis.

Els negocis efectuats amb elements de patrimoni propi, incloent-hi la seva emissió i amortització, es registren directament amb contrapartida en el patrimoni net consolidat.

Els canvis de valor dels instruments qualificats com a elements de patrimoni propi no es registren en els estats financers; les contraprestacions rebudes o lliurades a canvi d'aquests instruments s'afegeixen o es dedueixen directament del patrimoni net consolidat, i els costos associats a la transacció el minoren.

El reconeixement inicial dels instruments de patrimoni emesos per tal de cancel·lar un passiu financer íntegrament o parcialment es fa pel seu valor raonable, excepte si no és possible determinar-lo amb fiabilitat. En aquest cas, la diferència entre el valor comptable del passiu financer (o d'una part d'aquest) cancel·lat i el valor raonable dels instruments de patrimoni emesos es reconeix en el resultat de l'exercici.

D'altra banda, els instruments financers compostos, que són aquells contractes que per al seu emissor generen simultàniament un passiu financer i un instrument de patrimoni propi (com ara les obligacions convertibles que atorguen al seu tenidor el dret a convertir-les en instruments de patrimoni de l'entitat emissora), es reconeixen en la data de la seva emissió separant-ne els components i classificant-los d'acord amb el fons econòmic.

L'assignació de l'import inicial als diferents components de l'instrument compost no suposa, en cap cas, un reconeixement de resultats, i es duu a terme assignant, en primer lloc, al component que sigui passiu financer – incloent-hi qualsevol derivat implícit que no tingui per actiu subjacent instruments de patrimoni propi – un import, obtingut a partir del valor raonable de passius financers de l'entitat amb característiques similars als de l'instrument compost però que no tinguin associats instruments de patrimoni propi. El valor imputable a l'inici a l'instrument de capital és la part residual de l'import inicial de l'instrument compost en el seu conjunt, un cop deduït el valor raonable assignat al passiu financer.

1.3.15 Remuneracions basades en instruments de patrimoni

El lliurament als empleats d'instruments de patrimoni propi com a contraprestació als seus serveis, quan aquests instruments es determinen a l'inici i es lliuren una vegada acabat un període específic de serveis, es registra com una despesa per serveis a mesura que els empleats els prestin amb contrapartida en l'epígraf d'"Altres elements de patrimoni net" en el patrimoni net consolidat. En la data de concessió es valoren els serveis rebuts al seu valor raonable, llevat que aquest no es pugui estimar amb fiabilitat; en aquest cas es valoren per referència al valor raonable dels instruments de patrimoni compromesos, tenint en compte els terminis i altres condicions previstos en els compromisos.

Les quantitats reconegudes en el patrimoni net consolidat no són objecte d'una reversió posterior, fins i tot quan els empleats no exerceixin el seu dret a rebre els instruments de patrimoni.

Per a les transaccions amb remuneracions basades en accions que es liquiden en efectiu, el grup registra una despesa per serveis a mesura que els empleats els presten amb contrapartida en el passiu del balanç consolidat. Fins que s'hagi liquidat el passiu, el grup valora aquest passiu al seu valor raonable, i reconeix els canvis de valor en el resultat de l'exercici.

1.3.16 Provisions i actius i passius contingents

Es consideren provisions les obligacions actuals del grup, sorgides com a conseqüència de successos passats, que es troben clarament especificades pel que fa a la seva naturalesa en la data dels estats financers, però són indeterminades pel que fa al seu import o al moment de cancel·lació, i en vèncer i per cancel·lar-les el grup estima que s'haurà de despendre de recursos.

Els comptes anuals consolidats del grup recullen amb caràcter general totes les provisions significatives respecte a les quals s'estima que la probabilitat que s'hagi d'atendre l'obligació és més gran que en cas contrari. Entre altres conceptes, aquestes provisions inclouen els compromisos per pensions assumits amb els seus empleats per algunes entitats del grup (vegeu la nota 1.3.17), així com les provisions per litigis i altres contingències.

Són passius contingents les obligacions possibles del grup, sorgides com a conseqüència de successos passats, l'existència de les quals està condicionada al fet que ocorrin, o no, un o més esdeveniments futurs independents de la voluntat del grup. Els passius contingents inclouen les obligacions actuals del grup la cancel·lació de les quals no sigui probable que origini una disminució de recursos o l'import de les quals, en casos extremadament estranys, no es pugui quantificar amb prou fiabilitat. Els passius contingents no es registren en els comptes anuals consolidats, sinó que se n'informa en la memòria consolidada.

Tal com estableix la NIC 37.92, si es considera que desglossar informació detallada sobre determinades provisions i passius contingents pot perjudicar seriosament la posició del grup, en disputes amb tercers relatives a les situacions que preveuen les provisions i passius contingents (com ara els vinculats a determinats litigis o assumptes en arbitratge), s'opta per no revelar en detall aquesta informació.

Els actius contingents són actius possibles, sorgits com a conseqüència de successos passats, l'existència dels quals està condicionada i s'haurà de confirmar quan ocorrin, o no, esdeveniments que estan fora del control del grup. Aquests actius contingents no es reconeixen en el balanç ni en el compte de pèrdues i guanys consolidat, però se n'informa en la memòria sempre que sigui probable l'augment de recursos que incorporin beneficis econòmics per aquesta causa.

1.3.17 Provisions per pensions

Els compromisos per pensions assumits pel grup amb el seu personal són els següents:

Plans d'aportació definida

Són contribucions de caràcter predeterminat realitzades a una entitat separada, segons els acords assolits amb cada col·lectiu d'empleats en particular, sense tenir l'obligació legal ni efectiva de fer contribucions addicionals si l'entitat separada no pot atendre les retribucions als empleats relacionades amb els serveis prestats en l'exercici corrent i en els anteriors.

Aquestes contribucions es registren en cada exercici en el compte de pèrdues i guanys consolidat (vegeu la nota 33).

Plans de prestació definida

Els plans de prestació definida cobreixen els compromisos existents derivats de l'aplicació dels articles 42, 43, 44 i 48 del XXIII Conveni Col·lectiu de banca.

Aquests compromisos estan finançats a través de les formes següents: el pla de pensions, els contractes d'assegurança, l'entitat de previsió social voluntària (EPSV) i els fons interns.

1. El pla de pensions

El pla de pensions dels empleats de Banc Sabadell cobreix les prestacions del conveni detallades anteriorment amb els empleats pertanyents als col·lectius reglamentats, amb les excepcions següents:

- Compromisos addicionals per jubilació anticipada tal com està recollida en l'article 43 del conveni col·lectiu.
- Incapacitat sobrevinguda en determinades circumstàncies.
- Prestacions de viduïtat i orfanat derivades de la mort d'un jubilat amb una antiguitat reconeguda posterior al 8 de març de 1980.

El pla de pensions dels empleats de Banc Sabadell es considera amb caràcter general com un actiu del pla per a les obligacions que té assegurades en entitats externes al grup. No es consideren actius del pla les obligacions del pla de pensions assegurades en les entitats associades del grup.

El pla de pensions té constituïda una Comissió de Control, formada pels representants del promotor i els representants dels partícips i beneficiaris. Aquesta Comissió de Control és l'òrgan encarregat de la supervisió del seu funcionament i de la seva execució.

2. Els contractes d'assegurança

Els contractes d'assegurança cobreixen, en general, determinats compromisos derivats dels articles 43 i 44 del XXIII Conveni Col·lectiu de banca i, en particular:

- Els compromisos exclosos expressament en el pla de pensions d'empleats de Banc Sabadell (detallats en l'apartat anterior).
- Personal en actiu adscrit al conveni col·lectiu procedent de Banco Atlántico.
- Compromisos per pensions assumits amb determinat personal en actiu no derivats del conveni col·lectiu.
- Compromisos amb personal en situació d'excedència no coberts amb drets consolidats en el pla de pensions d'empleats de Banc Sabadell.
- Compromisos assumits per prejubilació, que poden estar parcialment finançats amb drets consolidats en el pla de pensions d'empleats de Banc Sabadell.

Aquestes pòlisses estan subscriïdes tant amb companyies externes al grup, els compromisos assegurats més importants de les quals són els assumits amb personal procedent de Banco Atlántico, com amb BanSabadell Vida, S.A. de Seguros y Reaseguros.

3. L'entitat de previsió social voluntària (EPSV).

L'adquisició i posterior fusió de Banco Guipuzcoano va suposar la incorporació de Gertakizun, E.P.S.V., que cobreix els compromisos per prestació definida dels seus empleats actius i passius i els té assegurats en pòlisses. Aquesta entitat va ser promoguda per aquest banc, té personalitat jurídica independent, i va ser constituïda el 1991. Les obligacions totals del personal actiu i passiu estan assegurades en entitats externes al grup.

4. Els fons interns

Els fons interns cobreixen les obligacions amb el personal prejubilat fins a la seva edat legal de jubilació i afecten personal procedent de Banc Sabadell, de Banco Guipuzcoano i de Banco CAM.

Registre comptable de les obligacions de prestació definida

Dins l'epígraf de "*Provisions - Pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació*" del passiu del balanç s'inclou el valor actual actuarial dels compromisos per pensions, que es calcula individualment mitjançant el mètode de la unitat de crèdit projectada aplicant les hipòtesis financeractuarials que s'especifiquen més endavant. Aquest mateix mètode és el que es fa servir per a l'anàlisi de sensibilitat que es presenta en la nota 22.

A les obligacions calculades d'aquesta manera s'ha restat el valor raonable dels denominats actius del pla, que són actius amb què es liquidaran les obligacions, incloent-hi les pòlisses d'assegurances, pel fet que compleixen les condicions següents:

- No són propietat del grup, sinó d'un tercer separat legalment i sense el caràcter de part vinculada.
- Només estan disponibles per pagar o finançar retribucions dels empleats, i no estan disponibles per als creditors del grup ni tan sols en cas de situació concursal.
- No poden retornar al grup excepte quan els actius que queden en el pla són suficients per complir totes les obligacions, del pla o de l'entitat, relacionades amb les prestacions dels empleats, o bé quan els actius retornen al banc per reemborsar-li les prestacions dels empleats ja pagades per aquest.
- No són instruments financers intransferibles emesos pel grup.

Els actius que emparen compromisos per pensions en el balanç individual de la companyia d'assegurances BanSabadell Vida, S.A. de Seguros y Reaseguros no són actius del pla perquè es tracta d'una part vinculada al grup.

Els compromisos per pensions es reconeixen de la manera següent:

- En el compte de pèrdues i guanys consolidat, l'interès net sobre el passiu (actiu) net dels compromisos per pensions així com el cost dels serveis, en què aquest últim inclou (i) el cost dels serveis del període corrent, (ii) el cost dels serveis passats amb origen en modificacions introduïdes en els compromisos existents o en la introducció de noves prestacions i (iii) qualsevol guany o pèrdua que sorgeixi d'una liquidació del pla.
- En l'epígraf d'"*Un altre resultat global acumulat*" del patrimoni net consolidat, la revaluació del passiu (actiu) net per compromisos per pensions, que inclou i) les pèrdues i els guanys actuuarials generats en l'exercici, que tenen l'origen en les diferències entre hipòtesis actuuarials prèvies i la realitat i en els canvis en les hipòtesis actuuarials efectuades, ii) el rendiment dels actius afectes al pla, i iii) qualsevol canvi en els efectes del límit de l'actiu, excloent per als dos últims conceptes les quantitats incloses en l'interès net sobre el passiu (actiu) net.

Els imports registrats en el patrimoni net consolidat no són reclassificats al compte de pèrdues i guanys consolidat en exercicis posteriors, i es reclassifiquen en l'epígraf d'"*Altres reserves - Altres*" del patrimoni net consolidat.

Dins l'epígraf de "*Provisions - Altres retribucions als empleats a llarg termini*" del passiu del balanç consolidat, s'inclou principalment el valor dels compromisos assumits amb el personal prejubilat. Les variacions que es produeixen durant l'exercici en el valor del passiu es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Hipòtesis actuàries

Les hipòtesis actuàries més rellevants utilitzades en la valoració dels compromisos per pensions són les següents:

	2019	2018
Taules	PERM / F 2000 Nova producció	PERM / F 2000 Nova producció
Tipus d'interès tècnic pla de pensions	0,75% anual	1,50% anual
Tipus d'interès tècnic fons intern	0,75% anual	1,50% anual
Tipus d'interès tècnic pòlisses vinculades	0,75% anual	1,50% anual
Tipus d'interès tècnic pòlisses no vinculades	0,75% anual	1,50% anual
Inflació	2,00% anual	2,00% anual
Creixement salarial	3,00% anual	3,00% anual
Sortides per invalidesa	SS90-Absoluta	SS90-Absoluta
Sortides per rotació	No considerades	No considerades
Jubilació anticipada	Considerada	Considerada
Jubilació normal	65 o 67 anys	65 o 67 anys

En els exercicis 2019 i 2018, per al tipus d'interès tècnic de tots els compromisos s'ha pres com a referència el tipus del deute empresarial de qualificació AA (iBoxx € Corporates AA 10+) de durada mitjana de 12,50 anys per a l'exercici 2019 i d'11,94 anys per a l'exercici 2018.

L'edat de jubilació anticipada establerta és la data més primerenca amb dret irrevocable per l'empresa per al 100% dels empleats.

La rendibilitat dels actius a llarg termini corresponent als actius afectes al pla i dels contractes d'assegurances vinculats a pensions s'ha determinat aplicant el mateix tipus d'interès tècnic de les hipòtesis actuàries (en l'exercici 2019 va ser del 0,75%).

1.3.18 Operacions en moneda estrangera i diferències de conversió

La moneda funcional i de presentació del grup és l'euro. En conseqüència, totes les transaccions i els saldos expressats en monedes diferents de l'euro es consideren expressats en moneda estrangera.

En el reconeixement inicial, els saldos deutors i creditors expressats en moneda estrangera es converteixen a la moneda funcional utilitzant el tipus de canvi de comptat de la data de reconeixement, entès com el tipus de canvi per a lliurament immediat. Amb posterioritat al reconeixement inicial, s'apliquen les regles següents per a la conversió de saldos expressats en moneda estrangera a la moneda funcional de cada entitat participada:

- Els actius i passius de caràcter monetari es converteixen al tipus de canvi de tancament, entès com el tipus de canvi mitjà de comptat de la data a què es refereixen els estats financers.
- Les partides no monetàries valorades al cost històric es converteixen al tipus de canvi de la data d'adquisició.
- Les partides no monetàries valorades al valor raonable es converteixen al tipus de canvi de la data en què es determina el valor raonable.
- Els ingressos i les despeses es converteixen aplicant el tipus de canvi de la data de l'operació.

Les diferències de canvi sorgides en la conversió dels saldos deutors i creditors expressats en moneda estrangera es registren, en general, en el compte de pèrdues i guanys consolidat. No obstant això, en el cas de les diferències de canvi que sorgeixen en partides no monetàries valorades pel seu valor raonable l'ajust de les quals a aquest valor raonable s'imputa en l'epígraf d'"*Un altre resultat global acumulat*" del patrimoni net consolidat, es desglossa el component de tipus de canvi de la revaloració de l'element no monetari.

Els saldos dels estats financers de les entitats consolidades la moneda funcional de les quals és diferent de l'euro es converteixen a euros de la manera següent:

- Els actius, passius i ajustos per valoració es converteixen aplicant els tipus de canvi de tancament de l'exercici.
- Els ingressos i les despeses, aplicant el tipus de canvi mitjà ponderat pel volum d'operacions de la societat convertida.
- Els fons propis, a tipus de canvi històrics.

Les diferències de canvi sorgides en la conversió dels estats financers de les entitats consolidades la moneda funcional de les quals és diferent de l'euro es registren en l'epígraf d'“*Un altre resultat global acumulat*” del patrimoni net consolidat.

Els tipus de canvi aplicats en la conversió dels saldos en moneda estrangera a euros són els publicats pel Banc Central Europeu el 31 de desembre de cada exercici.

1.3.19 Reconeixement d'ingressos i despeses

Ingressos i despeses per interessos i conceptes assimilats

Els ingressos i les despeses per interessos i conceptes assimilats es registren de manera comptable, amb caràcter general, en funció del seu període de meritació i per aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu, en els epígrafs d'“*Ingressos per interessos*” i “*Despeses per interessos*” del compte de pèrdues i guanys consolidat, segons escaigui. Els dividendes percebuts d'altres entitats es reconeixen com a ingrés en el moment en què neix el dret a percebre'ls.

Comissions, honoraris i conceptes assimilats

Els ingressos i les despeses en concepte de comissions i honoraris assimilats es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat, en general, d'acord amb els criteris següents:

- Els vinculats a actius i passius financers valorats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys es registren en el moment de desemborsar-los.
- Els que corresponen a transaccions o serveis que es fan durant un període de temps es registren durant aquest període.
- Els que corresponen a una transacció o un servei que s'executa en un acte singular es registren quan es produeix l'acte que els origina.

Les comissions financeres, que formen part integrant del rendiment o cost efectiu de les operacions financeres, es periodifiquen, netes de costos directes relacionats, i es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat al llarg de la seva vida mitjana esperada.

Els patrimonis gestionats pel banc que són propietat de tercers no s'inclouen en el balanç. Les comissions generades per aquesta activitat es registren en l'epígraf d'“*Ingressos per comissions*” del compte de pèrdues i guanys consolidat.

Ingressos i despeses no financers

Es reconeixen de manera comptable quan es produeix el lliurament del bé o la prestació del servei no financer. Per determinar l'import i el moment del reconeixement se segueix un model de cinc passos: identificació del contracte amb el client, identificació de les obligacions separades del contracte, determinació del preu de la transacció, distribució del preu de la transacció entre les obligacions identificades i, finalment, registre de l'ingrés a mesura que se satisfacen les obligacions.

Cobraments i pagaments diferits en el temps

Els cobraments i pagaments diferits en el temps es registren comptablement per l'import resultant d'actualitzar financerament els fluxos d'efectiu previstos a taxes de mercat.

Gravàmens

Per als gravàmens i les obligacions d'impostos l'import i data de pagament dels quals són certs, l'obligació es reconeix quan es produeix l'esdeveniment que causa el pagament d'aquest en els termes assenyalats per la legislació. Per tant, la partida a pagar es reconeix quan hi hagi una obligació present de pagar el gravamen.

Fons de Garantia de Dipòsits

El banc està integrat en el Fons de Garantia de Dipòsits. En l'exercici 2019, la Comissió Gestora del Fons de Garantia de Dipòsits d'entitats de crèdit, d'acord amb el que estableixen el Reial decret llei 16/2011 i el Reial decret 2606/1996, ha fixat l'aportació a efectuar per al conjunt de les entitats adherides al compartiment de garantia de dipòsits en un 1,8 per mil de l'import dels dipòsits garantits el 30 de juny de 2019 (1,8 per mil de l'import dels dipòsits garantits el 30 de juny de 2018 en l'exercici 2018). El càlcul de l'aportació de cada entitat s'efectua en funció de l'import dels dipòsits garantits i del seu perfil de risc, tenint en compte indicadors com ara l'adequació del capital, la qualitat dels actius i la liquiditat, que han estat desenvolupats per la Circular 5/2016, de 27 de maig, del Banc d'Espanya. Així mateix, l'aportació al compartiment de garantia de valors s'ha fixat en un 2 per mil del 5% de l'import dels valors garantits el 31 de desembre de 2019 (2 per mil del 5% de l'import dels valors garantits el 31 de desembre de 2018 en l'exercici 2018). D'acord amb el que estableix la CINIIF 21, el registre de l'operació es reconeix quan hi ha l'obligació del pagament, que és el 31 de desembre de cada any (vegeu la nota 32).

Per la seva banda, algunes de les entitats consolidades estan integrades en sistemes anàlegs al Fons de Garantia de Dipòsits i fan contribucions a aquests d'acord amb les seves regulacions nacionals (vegeu la nota 32). Les més rellevants s'indiquen a continuació:

- TSB Bank plc fa aportacions al Financial Services Compensation Scheme, que es meriten l'1 d'abril de cada any.
- Banco de Sabadell, S.A., Institución de Banca Múltiple, fa aportacions al Fons de Garantia de Dipòsits establerts per l'Institut per a la Protecció de l'Estalvi Bancari. En aquest cas, l'obligació de pagament i, per tant, la seva meritació és mensual.

Fons Únic de Resolució

La Llei 11/2015, de 18 de juny, juntament amb el seu desplegament reglamentari a través del Reial decret 1012/2015, va suposar la transposició a l'ordenament jurídic espanyol de la Directiva 2014/59/UE, per la qual es va establir un nou marc per a la resolució d'entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió, que és al mateix temps una de les normes que han contribuït a la constitució del Mecanisme Únic de Resolució, creat mitjançant el Reglament (UE) 806/2014, pel qual s'estableixen normes i procediments uniformes per a la resolució d'entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió en el marc d'un Mecanisme Únic de Resolució i un Fons Únic de Resolució a escala europea.

En el context del desenvolupament d'aquesta normativa, l'1 de gener de 2016 va entrar en vigor el Fons Únic de Resolució, que s'estableix com un instrument de finançament amb què podrà comptar la Junta Única de Resolució, que és l'autoritat europea que pren les decisions en matèria de resolució, per emprendre eficaçment les mesures de resolució que s'adoptin. El Fons Únic de Resolució es nodreix de les aportacions que fan les entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió subjectes a aquest.

El càlcul de la contribució de cada entitat al Fons Únic de Resolució, regulat pel Reglament (UE) 2015/63, parteix de la proporció que cadascuna d'aquestes representa sobre el total agregat dels passius totals de les entitats adherides un cop deduïts els seus recursos propis i l'import garantit dels dipòsits que, posteriorment, s'ajusta al perfil de risc de l'entitat (vegeu la nota 32). L'obligació de contribuir al Fons Únic de Resolució es merita l'1 de gener de cada any.

1.3.20 Impost sobre els guanys

L'impost sobre societats aplicable a les societats espanyoles del grup Banc Sabadell i els impostos de naturalesa similar aplicables a les entitats participades estrangeres es consideren com una despesa i es registren en l'epígraf de "*Despeses o ingressos per impostos sobre els resultats de les activitats continuades*" del compte de pèrdues i guanys consolidat, excepte quan són conseqüència d'una transacció registrada directament en el patrimoni net consolidat; en aquest supòsit, es registren directament en aquest.

La despesa total per l'impost sobre societats equival a la suma de l'impost corrent que resulta de l'aplicació del gravamen corresponent a la base imposable de l'exercici (després d'aplicar deduccions i bonificacions fiscalment admissibles) i de la variació dels actius i passius per impostos diferits que s'hagin reconegut en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

La base imposable de l'exercici pot diferir del resultat de l'exercici presentat en el compte de pèrdues i guanys, ja que exclou les partides d'ingressos o despeses que són gravables o deduïbles en altres exercicis i les partides que no ho són mai.

Els actius i passius per impostos diferits corresponen als impostos que es preveuen pagadors o recuperables, ocasionats per les diferències entre els imports comptables dels actius i passius en els estats financers i les seves bases fiscals corresponents ("valor fiscal"), així com les bases imposables negatives i els crèdits per deduccions fiscals no aplicades susceptibles de compensació en el futur. Es quantifiquen aplicant a la diferència temporal o al crèdit que correspongui el tipus de gravamen a què s'espera recuperar o liquidar (vegeu la nota 39).

Un actiu per impost diferit, com ara un impost anticipat, un crèdit per deduccions i bonificacions i un crèdit per bases imposables negatives, es reconeix sempre que sigui probable que el grup obtingui en el futur prou guanys fiscals contra els quals el pugui fer efectiu, i no procedeixi del reconeixement inicial (excepte en una combinació de negocis) d'altres actius i passius en una operació que no afecti ni el resultat fiscal ni el resultat comptable.

Així mateix, es reconeixen els actius per impostos diferits ocasionats per diferències temporàries deduïbles procedents d'inversions en dependents, sucursals i associades, o de participacions en negocis conjunts només en la mesura en què s'espera que la diferència es reverteixi per causa de l'extinció de la societat participada.

Els passius per impostos diferits ocasionats per diferències temporàries associades a inversions en entitats dependents i associades es reconeixen comptablement, excepte si el grup és capaç de controlar el moment de reversió de la diferència temporal i, a més a més, és probable que aquesta no es reverteixi en el futur.

Els "*Actius per impostos*" i "*Passius per impostos*" del balanç consolidat inclouen l'import de tots els actius/passius de naturalesa fiscal, diferenciats entre corrents (imports a recuperar/pagar en els pròxims dotze mesos, com ara la liquidació a la Hisenda pública de l'impost sobre societats) i diferits (impostos a recuperar/pagar en exercicis futurs).

Les despeses o els ingressos registrats directament en el patrimoni net consolidat que no tinguin efecte en el resultat fiscal o a la inversa es comptabilitzen com a diferències temporàries.

En cada tancament comptable es revisen els impostos diferits registrats, tant actius com passius, per tal de comprovar que es mantenen vigents i que hi ha prou evidència sobre la probabilitat de generar en el futur guanys fiscals que permetin fer-los efectius, en el cas dels actius, efectuant les correccions oportunes si cal.

Per dur a terme l'anàlisi descrita abans, es tenen en compte les variables següents:

- Projeccions de resultats de cada entitat o grup fiscal, basades en els pressupostos financers aprovats pels administradors del grup per a un període de cinc anys, aplicant-hi posteriorment taxes de creixement constants similars a les taxes de creixement mitjà a llarg termini del sector en què operen les diferents societats del grup.
- Estimació de la reversió de les diferències temporàries en funció de la seva naturalesa.
- El termini o límit que estableix la legislació vigent a cada país, per a la reversió dels diferents actius per impostos.

En l'Annex I s'indiquen les societats del grup acollides al règim de tributació consolidada a Espanya de l'impost sobre societats del grup Banc Sabadell.

1.3.21 Estats de fluxos d'efectiu consolidats

En l'elaboració dels estats de fluxos d'efectiu consolidats s'ha fet servir el mètode indirecte, de manera que, partint del resultat del grup, es tenen en compte les transaccions no monetàries i tot tipus de partides de pagament diferit i meritacions que han estat o seran la causa de cobraments i pagaments d'explotació, així com dels ingressos i despeses associats a fluxos d'efectiu d'activitats classificades com d'inversió o finançament.

En l'estat de fluxos d'efectiu consolidat s'utilitzen determinats conceptes que tenen les definicions següents:

- Fluxos d'efectiu, que són les entrades i sortides de diners en efectiu i dels seus equivalents, que s'entenen com les inversions a curt termini de gran liquiditat i de baix risc d'alteracions en el seu valor. A aquest efecte, a més dels diners en efectiu, es qualifiquen com a components d'efectiu o equivalents els dipòsits en bancs centrals i els dipòsits a la vista en entitats de crèdit.
- Activitats d'explotació, que són les activitats típiques del grup i altres activitats que no es poden qualificar d'inversió o de finançament.
- Activitats d'inversió, que són les corresponents a l'adquisició, l'alienació o la disposició per altres mitjans d'actius a llarg termini i altres inversions no incloses en l'efectiu i els seus equivalents o en les activitats d'explotació.
- Activitats de finançament, que són les activitats que produeixen canvis en la mida i la composició del patrimoni net consolidat i dels passius que no formen part de les activitats d'explotació.

Durant l'exercici no s'han produït situacions sobre les quals hagi calgut aplicar judicis significatius per classificar els fluxos d'efectiu.

No hi ha hagut transaccions significatives que no hagin generat fluxos d'efectiu no reflectits en l'estat de fluxos d'efectiu consolidat.

1.4 Comparabilitat de la informació

La informació continguda en aquests comptes anuals consolidats corresponent a 2018 es presenta únicament i exclusivament, a l'efecte de la seva comparació, amb la informació relativa a l'exercici acabat el 31 de desembre de 2019, i, per tant, no constitueix els comptes anuals consolidats del grup de l'exercici 2018.

D'acord amb el que permet la normativa, el grup ha optat per no reexpressar la informació comparativa de l'exercici 2018 aplicant els criteris de classificació i mesurament de la NIIF 16, i, en comptes d'això, reconèixer amb data 1 de gener de 2019 l'impacte acumulat derivat de l'entrada en vigor de la norma esmentada en los estats financers consolidats del grup. Aquest impacte s'informa en l'apartat "Normes i interpretacions emeses per l'International Accounting Standards Board (IASB) que han entrat en vigor en l'exercici 2019" d'aquesta nota.

En l'exercici 2019 s'ha fet un canvi en les àrees de negoci del grup respecte a l'estructura vigent en l'exercici 2018, per la qual cosa la informació segmentada de l'exercici 2018 inclosa en aquests comptes anuals consolidats (vegeu la nota 38) s'ha reexpressat a l'efecte comparatiu, tal com estableix la NIIF 8 "Informació per segments de negoci".

D'altra banda, la modificació de la NIC 12 - "Impost sobre els guanys" descrita en la nota 1.2 ha suposat que els impactes fiscals de la distribució de beneficis generats passin a registrar-se en l'epígraf "*Despeses o ingressos per impostos sobre els guanys de les activitats continuades*" del compte de pèrdues i guanys consolidat, mentre que abans es registraven en el patrimoni net consolidat. L'import derivat d'haver aplicat aquesta modificació de la NIC 12 als exercicis anteriors hauria suposat un abonament de 22 milions d'euros en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2018. Aquesta reclasseficació no ha tingut impacte en el patrimoni net consolidat del grup.

Nota 2 – Grup Banc Sabadell

En l'Annex I es detallen les entitats dependents i associades el 31 de desembre de 2019 i 2018, i se n'indiquen el domicili, l'activitat, el percentatge de participació, les principals magnituds i el mètode de consolidació (mètode d'integració global o mètode de la participació).

En l'Annex II es presenta un detall de les entitats estructurades consolidades (fons de titulització).

A continuació, es descriuen les combinacions de negocis, adquisicions i vendes o liquidacions més representatives d'inversions en el capital d'altres entitats (dependents i/o inversions en associades) que el grup ha realitzat en els exercicis 2019 i 2018. A més a més, en l'Annex I s'inclou el detall de les altes i baixes del perímetre en cada un dels exercicis.

Variacions del perímetre en l'exercici 2019

Entrades en el perímetre de consolidació:

No s'ha produït cap operació rellevant d'entrada en el perímetre de consolidació durant l'exercici 2019.

Sortides del perímetre de consolidació:

- Banc Sabadell va acordar amb data 19 de juliol de 2018 la transmissió de la pràctica totalitat de la seva exposició immobiliària a una filial de Cerberus Capital Management L.P. (en endavant, Cerberus), estructurada mitjançant la transmissió de dues carteres d'actius immobiliaris denominades comercialment Challenger i Coliseum. Els actius immobiliaris objecte de l'operació tenien un valor brut comptable conjunt aproximat de 9.100 milions d'euros i un valor net comptable conjunt aproximat de 3.900 milions d'euros en la data de l'acord.

A més a més, Banc Sabadell ha acordat amb data 2 d'agost de 2019 la venda d'una cartera d'actius immobiliaris denominada comercialment Rex a Cerberus. Els actius immobiliaris objecte d'aquesta operació tenien un valor net comptable conjunt aproximat de 342 milions d'euros en la data de l'acord, i l'import de compravenda era de 314 milions d'euros.

Amb data 20 de desembre de 2019 el banc va formalitzar la transmissió de la major part dels actius immobiliaris que integren aquestes tres carteres a societats participades íntegrament per una filial de Cerberus denominada Promontoria Challenger I, S.A. participada, al seu torn, al 80% per Cerberus i al 20% restant per Banc Sabadell, amb la consegüent baixa d'aquests actius del balanç del grup Banc Sabadell.

Els actius immobiliaris transmesos constitueixen prop de 46.000 unitats amb un valor brut comptable conjunt aproximat de 6.414 milions d'euros, import que no inclou ja els actius que han estat objecte de comercialització i venda a tercers fins aquest moment. La liquidació de les aproximadament 15.000 unitats restants d'actius immobiliaris, per un import de 1.149 milions d'euros, està pendent del possible exercici dels drets de tempteig per part de tercers, per bé que això no alteraria els impactes financers previstos, i s'estima que aquesta transmissió es formalitzarà en el curt termini.

El preu de les operacions és aproximadament de 3.430 milions d'euros. En tancar les operacions, l'aplicació de determinades clàusules contractuals sobre tot el perímetre d'actius de les operacions ha exigít el reconeixement de provisions addicionals per 52 milions d'euros nets d'impostos.

D'altra banda, en el quart trimestre s'han registrat 20 milions d'euros nets d'impostos per costos vinculats als actius no imputables a la venda. El tancament d'aquestes operacions contribueix positivament a millorar la rendibilitat del grup Banc Sabadell i ha aportat un impacte positiu en la ràtio de capital Common Equity Tier 1 (*fully-loaded*) de Banc Sabadell de 16 punts bàsics en el quart trimestre de 2019.

El 31 de desembre de 2019 el grup manté un compte a cobrar amb Cerberus per import de 447 milions d'euros en relació amb aquesta desinversió, que venç 24 mesos després del tancament d'aquesta operació.

- Amb data 23 d'abril de 2019, el banc, una vegada obtingudes les autoritzacions pertinents, ha tancat la venda del 80% del capital de Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L. (Solvia), a Intrum Holding Spain, S.A.U. (anteriorment, Lindorff Holding Spain, S.A.U.), societat pertanyent al grup Intrum AB.

El preu de l'operació ha pujat a 241 milions d'euros, que es correspon amb un valor de la totalitat del capital social de Solvia de 300 milions d'euros i es podrà incrementar en un import màxim de 40 milions d'euros si es compleixen les condicions previstes relacionades amb l'evolució de determinades línies de negoci de Solvia.

L'operació ha generat un benefici de 133 milions d'euros i un impacte positiu en la ràtio de capital Common Equity Tier 1 (*fully loaded*) de 15 punts bàsics.

Excepte per les transaccions descrites, no s'han produït canvis rellevants en el perímetre de consolidació durant l'exercici de 2019.

Variacions del perímetre en l'exercici 2018

Entrades en el perímetre de consolidació:

No es va produir cap operació rellevant d'entrada en el perímetre de consolidació durant l'exercici 2018.

Sortides del perímetre de consolidació:

No es va produir cap operació rellevant de sortida en el perímetre de consolidació durant l'exercici 2018.

Altres operacions significatives de l'exercici de 2019

- Banc Sabadell va acordar, amb data 24 de juliol de 2018, la transmissió d'una cartera d'actius, majoritàriament crèdits hipotecaris, composta, al seu torn, per tres subcarteres, a Deutsche Bank i a Carval Investors.

Amb data 24 de juliol de 2019, un cop obtingudes les autoritzacions pertinents, s'ha completat la transmissió d'aquesta cartera, que comprenia crèdits amb un valor brut comptable aproximat de 1.834 milions d'euros i un valor net comptable aproximat de 268 milions d'euros i actius immobiliaris amb un valor brut comptable aproximat de 290 milions d'euros i un valor net comptable aproximat de 106 milions d'euros en la data de transmissió.

Aquesta transacció no ha suposat el registre de provisions addicionals i ha tingut un impacte neutre en la ràtio de capital.

- El banc va iniciar amb data 5 de febrer de 2019 un procés competitiu de venda del 100% del capital social de Solvia Desarrollos Inmobiliarios, S.L.U. (SDIn Residencial) juntament amb un perímetre de sòls i promocions urbanístiques gestionat per ella mateixa i propietat de Banc Sabadell. SDIn és el resultat de l'escissió i la transmissió en bloc de la part del patrimoni de la societat Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L.U., dedicada a la prestació de serveis de promoció i desenvolupament immobiliari.

Amb data 3 d'agost el banc ha transmès el 100% del capital social d'aquesta entitat participada, juntament amb els sòls i les promocions esmentats anteriorment, a una entitat controlada per fons gestionats i/o assessorats per Oaktree Capital Management. L'import total de l'operació, referenciat al perímetre existent el dia 1 de gener de 2019, ha pujat a 882 milions d'euros. El 31 de desembre de 2019 l'import comptable dels actius subjectes a aquesta transacció puja a 824 milions d'euros, dels quals 766 milions d'euros estan registrats en l'epígraf "*Existències*" del balanç consolidat.

El tancament de l'operació, condicionada a l'obtenció de les autoritzacions pertinents, tindrà un impacte positiu en la ràtio de capital Common Equity Tier 1 (*fully loaded*) de +5 punts bàsics.

Altres operacions significatives de l'exercici de 2018

Banc Sabadell va acordar en data 16 de maig de 2018 la transmissió d'una cartera de crèdits amb un saldo viu aproximat de 866 milions d'euros, dels quals 737 milions d'euros corresponien a actius fallits, a Axactor Capital Luxembourg, S.A.R.L. El tancament d'aquesta operació es va completar el 13 de desembre de 2018, un cop obtingudes les corresponents autoritzacions i havent-se complert les condicions pertinents.

Aquesta operació va suposar un impacte net aproximat de 6 milions d'euros de pèrdues, que es van registrar en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici anual finalitzat el 31 de desembre de 2018.

Altra informació rellevant

Esquema de Protecció d'Actius

Com a conseqüència de l'adquisició de Banco CAM, l'1 de juny de 2012, va entrar en vigor l'Esquema de Protecció d'Actius (a partir d'ara, EPA) establert al protocol de mesures de suport financer per a la reestructuració de Banco CAM, amb efectes retroactius des del 31 de juliol de 2011. Sota aquest esquema, per a una cartera d'actius predeterminada el valor brut de la qual pujava a 24.644 milions d'euros el 31 de juliol de 2011, el Fons de Garantia de Dipòsits (a partir d'ara, FGD) assumeix el 80% de les pèrdues derivades d'aquesta cartera durant un termini de deu anys, una vegada absorbides les provisions constituïdes sobre aquests actius, que en la data esmentada pujaven a 3.882 milions d'euros.

A continuació, es presenta el desglossament de la cartera d'actius protegits per l'EPA en la seva data d'entrada en vigor (31 de juliol de 2011):

En milions d'euros				
	En balanç individual		En balanç grup	
	Saldo	Provisió	Saldo	Provisió
Préstecs i bestretes	21.711	2.912	19.117	2.263
<i>Del qual risc disposat</i>	<i>21.091</i>	-	<i>18.460</i>	-
<i>Del qual avals i passius contingents</i>	<i>620</i>	-	<i>657</i>	-
Actius immobiliaris	2.380	558	4.663	1.096
Inversions en negocis conjunts i associats	193	52	504	163
Actius fallits	360	360	360	360
Total	24.644	3.882	24.644	3.882

El moviment del saldo disposat de la cartera de crèdit a la clientela protegida per l'EPA des de la data d'entrada en vigor fins al 31 de desembre de 2019 ha estat el següent:

En milions d'euros	
Saldo el 31 de juliol de 2011	18.460
Adquisició d'actius immobiliaris	(7.862)
Cobraments rebuts i subrogacions	(6.884)
Increment d'actius fallits	(1.824)
Disposicions de crèdits	90
Saldo el 31 de desembre de 2019	1.980

El moviment del saldo de la cartera d'actius immobiliaris protegida per l'EPA des de la data d'entrada en vigor fins al 31 de desembre de 2019 ha estat el següent:

En milions d'euros	
Saldo el 31 de juliol de 2011	4.663
Adquisició d'actius immobiliaris	5.884
Vendes d'actius immobiliaris	(10.159)
Saldo el 31 de desembre de 2019	389

A continuació es presenta el desglossament de la cartera d'actius protegits per l'EPA el 31 de desembre de 2019:

En milions d'euros	Saldo	Provisió
Préstecs i bestretes, avals i passius contingents	1.986	134
<i>Del qual risc disposat no classificat com a stage 3</i>	<i>1.625</i>	<i>12</i>
<i>Del qual risc disposat classificat com a stage 3</i>	<i>355</i>	<i>122</i>
<i>Del qual avals, compromisos i garanties no classificats com a stage 3</i>	<i>3</i>	<i>-</i>
<i>Del qual avals, compromisos i garanties classificats com a stage 3</i>	<i>3</i>	<i>-</i>
Exposicions immobiliàries	167	64
Actius no corrents mantinguts per a la venda per als quals s'ha arribat a un acord de transmissió	222	122
Inversions en negocis conjunts i associats	39	27
Actius fallits	513	513
Total	2.927	860

A continuació es detallen les ràtios de morositat i cobertura, així com el finançament a la construcció i promoció immobiliària:

En percentatge	2019
Taxa de morositat	17,98
Ràtio de cobertura de riscos classificats en l' <i>stage 3</i>	37,64

En milions d'euros	En balanç grup		Del qual en stage 3	
	Saldo	Provisió	Saldo	Provisió
Risc disposat de préstecs i bestretes	1.980	134	355	122
<i>Del qual finançament a la construcció i promoció immobiliària (negocis Espanya)</i>	<i>330</i>	<i>63</i>	<i>119</i>	<i>60</i>
Total	1.980	134	355	122

Per a totes les pèrdues registrades comptablement, derivades de provisions d'insolvències, quitances, provisions de deteriorament d'actius immobiliaris o resultats per l'alienació d'aquests actius, el grup registra un compte a cobrar classificat en l'epígraf d'"Actius financers a cost amortitzat - Préstecs i bestretes - Clientela" amb abonament al compte de resultats, amb l'objectiu de reflectir el dret de cobrament davant el FGD per la garantia concedida per aquest. L'import acumulat registrat el 31 de desembre de 2019 puja a 3.092 milions d'euros.

Nota 3 – Retribució a l'accionista i benefici per acció

S'inclou a continuació la proposta d'aplicació del resultat de l'exercici 2019 de Banco de Sabadell, S.A. que el Consell d'Administració proposarà a la Junta General d'Accionistes per a la seva aprovació, juntament amb la proposta d'aplicació del resultat de l'exercici 2018 de Banco de Sabadell, S.A. aprovada per la Junta General d'Accionistes de data 28 de març de 2019:

En milers d'euros	2019	2018
A dividends	223.356	167.008
A reserves per a inversions a les Canàries	1.174	383
A reserves voluntàries	828.737	372.475
Resultat de l'exercici de Banco de Sabadell, S.A.	1.053.267	539.866

Les propostes d'aplicació del resultat de les entitats dependents seran aprovades per les seves respectives juntes d'accionistes.

El Consell d'Administració proposarà a la Junta General d'Accionistes que acordi la distribució d'un dividend brut per acció de l'exercici 2019 de 0,04 euros per acció.

El Consell d'Administració va acordar amb data 24 d'octubre de 2019 la distribució d'un dividend a compte del resultat de 2019 per un import de 110.817 milers d'euros (0,02 euros bruts per acció), que s'ha abonat amb data 24 de desembre de 2019. Es va decidir que l'import del dividend a compte net de la retenció a compte d'impostos corresponent (0,0162 euros per acció) es pagaria mitjançant (i) el lliurament d'accions pròpies del banc valorades a la mitjana aritmètica simple dels seus preus mitjans ponderats en el Sistema d'Interconnexió Borsària en les sessions borsàries compreses entre els dies 11 i 17 de desembre de 2019, ambdós inclosos (el "preu de referència"), fins a un màxim distribuït de 90 milions d'accions, i (ii) si fossin insuficients, una quantitat en efectiu fins a complementar aquest import net.

El preu de referència de les accions de Banc Sabadell ha estat d'1,0725 euros, i el dividend a compte s'ha liquidat mitjançant el lliurament d'una acció de Banc Sabadell als accionistes per cada 66,20368225 accions de la seva titularitat. Les fraccions d'accions inferiors a la unitat que tenien dret a rebre els accionistes de conformitat amb la proporció anterior s'han liquidat en efectiu tot aplicant el preu de referència. Als accionistes les entitats dipositàries dels quals van acreditar en temps i forma el seu dret a exempció de retenció o l'aplicació d'un tipus reduït de retenció, se'ls ha abonat l'import corresponent en efectiu.

D'acord amb el que indica l'article 277 de la Llei de societats de capital, a continuació es mostra l'estat comptable provisional formulat preceptivament per posar de manifest l'existència de liquiditat i benefici del banc suficient en el moment de l'aprovació d'aquest dividend a compte:

En milers d'euros	30/09/2019
Disponible per a repartiment de dividend segons estat provisional al:	
Benefici de Banc Sabadell en la data indicada després de la provisió per a impostos	823.429
Estimació dotació reserva legal	-
Estimació reserva de les Canàries	361
Quantitat màxima possible de distribució	823.068
Dividend a compte proposat	110.688
Saldo líquid a Banco de Sabadell, S.A. disponible (*)	11.955.899

(*) Inclou el saldo de l'epígraf "Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits vista".

La Junta General d'Accionistes celebrada el dia 28 de març de 2019 va acordar una retribució a l'accionista complementària al dividend corresponent a l'exercici 2018, per un import de 0,01 euros per acció (56.270 milers d'euros), que es va pagar amb data 5 d'abril de 2019. Prèviament, el desembre de 2018, es va retribuir l'accionista amb un dividend de 0,02 euros per acció, a compte dels resultats de l'exercici 2018, que es va pagar amb data 28 de desembre de 2018.

Benefici per acció

El benefici bàsic per acció es calcula dividint el resultat net atribuït al grup (ajustat per la remuneració d'altres instruments de patrimoni) entre el nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació durant l'exercici, excloent-ne, si escau, les accions pròpies adquirides pel grup. El benefici diluït per acció es calcula ajustant, al resultat net atribuït al grup i al nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació, els efectes de la conversió estimada de totes les accions ordinàries potencials.

El càlcul del benefici per acció del grup és el següent:

	2019	2018
Resultat atribuïble als propietaris de la dominant (en milers d'euros)	767.822	328.102
Ajust: Remuneració d'altres instruments de patrimoni (en milers d'euros)	(73.250)	(51.275)
Guanyos o (-) pèrdues després d'impostos procedents d'activitats interrompudes (en milers d'euros)	-	-
Resultat atribuïble als propietaris de la dominant ajustat (en milers d'euros)	694.572	276.827
Nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació (*)	5.538.122.771	5.564.718.978
Conversió assumida de deute convertible i altres instruments de patrimoni	-	-
Nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació ajustat	5.538.122.771	5.564.718.978
Benefici per acció (en euros)	0,13	0,05
Benefici bàsic per acció considerant l'efecte de les obligacions necessàriament convertibles (en euros)	0,13	0,05
Benefici diluït per acció (en euros)	0,13	0,05

(*) Nombre mitjà d'accions en circulació, exclòs el nombre mitjà d'accions pròpies mantingudes en autocartera al llarg de l'exercici.

El 31 de desembre de 2019 i 2018, no hi havia altres instruments financers ni compromisos amb empleats basats en accions, que tinguessin efecte significatiu sobre el càlcul del benefici diluït per acció dels exercicis presentats. Per aquesta raó el benefici bàsic i el diluït coincideixen.

Nota 4 – Gestió de riscos

4.1 Introducció

Durant el 2019 el grup Banc Sabadell ha continuat reforçant el seu marc de gestió i control de riscos mitjançant la incorporació de millores d'acord amb les expectatives supervisores i les tendències de mercat.

Tenint en compte que el grup Banc Sabadell pren riscos en l'exercici de la seva activitat, una bona gestió d'aquest riscos suposa una part central del negoci. En aquest sentit, s'ha definit un conjunt de principis, plasmats en polítiques i despleats en procediments, estratègies i processos que persegueixen incrementar la probabilitat d'aconseguir els objectius estratègics de les diverses activitats del grup i facilitar la gestió en un context d'incertesa. Aquest conjunt s'anomena marc global de riscos.

En la gestió del risc, el grup considera l'entorn macroeconòmic i regulador. Els aspectes més destacats de l'exercici 2019 es presenten a continuació:

- Els temes polítics i geopolítics han tornat a condicionar el context econòmic i financer internacional.
- El conflicte comercial entre els Estats Units i la Xina ha comportat un augment d'aranzels. Les tensions també s'han fet evidents en l'àmbit tecnològic.
- El Brexit no s'ha materialitzat el 2019. L'àmplia victòria electoral de B. Johnson facilita la sortida de la UE el 31 de gener de 2020.
- L'economia global s'ha debilitat en aquest context d'incertesa i ha registrat el menor creixement des de la crisi financera.
- El sector manufacturer i la inversió empresarial han estat els més perjudicats per la guerra comercial, mentre que els serveis s'han mostrat més resistents.
- Espanya ha mantingut unes dinàmiques de creixement similars a les de l'exercici anterior, amb un avanç en l'any de l'ordre del 2% anual.
- Al Regne Unit, l'activitat ha mostrat un creixement reduït afectada per la incertesa del Brexit.
- A Mèxic, l'economia s'ha estancat, influïda per la incertesa sobre la política domèstica i la lenta execució de la despesa per part del Govern.
- Els actius de risc han tingut un comportament positiu, recolzats pel gir dels bancs centrals desenvolupats cap a una política monetària més acomodaticia.
- El BCE va aprovar al setembre un ampli paquet de mesures d'estímul (rebaixa del tipus d'interès de dipòsit, represa del programa de compres d'actius...).
- La Fed va rebaixar els tipus d'interès com una assegurança davant els riscos globals i va fer subhastes de liquiditat i va iniciar un programa de compra de lletres del Tresor per combatre el tensionament del mercat monetari.
- La rendibilitat del deute públic a llarg termini d'Alemanya va tornar a terreny negatiu per primera vegada des de 2016, influïda pel context d'incertesa i la política del BCE.
- Les primes de risc sobiranes de la perifèria europea s'han aprimat, influïdes per les noves mesures acomodaticies del BCE i el canvi de govern a Itàlia.
- L'euro s'ha depreciat davant el dòlar influït per la debilitat econòmica a la zona euro i les tensions comercials.
- La lliura s'ha mantingut sensible al Brexit i s'ha apreciat davant l'euro amb el rebuig del Parlament britànic a una sortida sense acord i la recerca d'una sortida acordada per part de B. Johnson.

- En els mercats financers dels països emergents, el gir acomodatiu dels principals bancs centrals desenvolupats ha estat un factor de suport.
- El sistema bancari europeu ha mantingut la solvència i ha seguit avançant en la reducció de la morositat.
- Els avanços en la Unió Bancària i en la Unió dels Mercats de Capitals han estat limitats a causa del context electoral dins la UE. Les principals fites han estat l'aprovació de la reforma del codi normatiu únic, l'acord sobre el marc de resolució i el desplegament del Pla d'acció de finances sostenibles.
- L'ús de la política macroprudencial s'ha intensificat davant l'acumulació de vulnerabilitats financeres en l'entorn d'una política monetària acomodàcia.
- En el marc regulador i supervisor destaquen els treballs relacionats amb la reforma dels índexs de referència i l'atenció creixent per part de bancs centrals i supervisors en els impactes del canvi climàtic per al sector bancari.

Brexit

El grup té previstos els possibles desenvolupaments i les possibles conseqüències del Brexit en els seus escenaris macroeconòmics i financers. El Regne Unit mantindrà l'*statu quo* comercial i regulador durant el període de transició. Així mateix, el Regne Unit seguirà acumulant els costos econòmics de la incertesa associada al procés de negociació del nou marc relacional amb la UE. L'escenari preveu una certa reubicació dels serveis, en particular dels serveis financers. L'escenari base considera que el procés del Brexit es produeix de manera ordenada després d'arribar a un acord comercial amb la UE.

El grup també treballa amb escenaris de risc en què la sortida del Regne Unit de la UE s'acaba produint de manera desordenada, cosa que genera impactes importants en l'economia britànica. L'economia espanyola també se'n veuria afectada de manera notable, atesos els vincles comercials, de turisme i d'inversió que té amb el Regne Unit. L'escenari més estressat està alineat amb el que ha establert el Banc d'Anglaterra per als *stress tests* de les entitats financeres.

TSB té una exposició relativament limitada al Brexit, més enllà dels impactes sobre l'economia real, atès el caràcter domèstic de la seva activitat. Des d'un punt de vista operatiu, no presenta vulnerabilitat en termes de contractes existents entre contraparts, dependència creuada en les infraestructures de mercats, dependència en els mercats de finançament, etc. En aquest sentit, cal remarcar que TSB té un perfil de risc baix, amb una posició de capital entre les més robustes del Regne Unit (ràtio de capital CET1 *fully-loaded* del 20,4%), amb un balanç equilibrat entre préstecs i dipòsits (ràtio *loan-to-deposits* del 103%) i amb una cartera de préstecs en què més del 90% d'aquests disposen de garantia hipotecària. A més, aquesta cartera de préstecs hipotecaris és de molt bona qualitat, amb un LTV mitjà del 44% i amb una exposició a Londres i a segments de més risc relativament reduïda.

En l'exercici 2019 el banc ha dut a terme una anàlisi sobre la recuperabilitat del capital invertit, basada en el pla de negoci aprovat pel Consell de TSB i presentat a analistes i inversors el novembre passat. El resultat d'aquesta anàlisi mostra que no hi ha indicis de deteriorament d'aquesta inversió, tal com es detalla en la nota 16.

4.2 Fites principals de l'exercici

4.2.1 Millora del perfil de risc del grup en l'exercici

El perfil de risc del grup durant l'exercici 2019 millora fonamentalment pels motius següents:

(i) Reducció d'actius problemàtics:

- Reducció de la ràtio d'actius problemàtics del 5,6% al 4,8% en termes interanuals. A més a més, la ràtio d'actius problemàtics nets / total actiu se situa en l'1,7% i s'elimina pràcticament l'exposició immobiliària problemàtica del balanç del grup.
- Reducció, així mateix, de la ràtio de morositat del grup, que se situa en el 3,83% respecte al 4,22% de desembre de 2018.

(ii) Concentració

- Des del punt de vista sectorial, la cartera està ben diversificada amb tendència a l'alça en els sectors de més qualitat creditícia. Reducció de l'exposició en *real estate* (el seu pes és un terç respecte al de 2014).
- Així mateix, en termes de concentració individual també s'han reduït les mètriques de risc de concentració de les grans exposicions, i alhora ha millorat la qualificació creditícia en la composició dels TOP.
- Geogràficament, la cartera està posicionada en les regions més dinàmiques, tant en l'àmbit nacional com internacional.
- El risc internacional continua representant quasi un terç de la cartera de crèdit, amb increments interanuals en totes les geografies rellevants (Mèxic +7,9%, TSB +3,2% i OFEX +16,2%).

(iii) Evolució del crèdit a TSB:

- Positiva evolució del crèdit a TSB durant el segon semestre de l'any, amb la qual cosa es recupera el camí del creixement interanual. La inversió creditícia neta va créixer en virtut de l'elevat volum de sol·licituds d'hipoteques rebudes, cosa que es va traduir en més formalitzacions.
- Recuperació del crèdit tot mantenint el perfil de risc baix (més del 94% en hipoteques *retail* amb LTV mitjà del 44%) i millora de la composició de cartera reduint exposició en cartera *interest only buy to let*.
- En aquesta línia, TSB va presentar el novembre de 2019 el seu nou pla estratègic (2019-2022), amb l'objectiu posat en la millora de la rendibilitat, l'increment de la inversió creditícia, la seva aposta per la transformació digital, així com l'augment dels beneficis del banc i la millora de l'"experiència client".

(iv) Millora de la posició de capital:

- Millora de la ràtio CET1, que se situa en l'11,7% *fully-loaded* en tancar el 2019, resultat d'una generació orgànica de capital significativa.
- Millora també de la ràtio de Total Capital, que tanca el 2019 en el 15,0%, i de la *Leverage ratio*, que passa del 4,54% al 4,75% interanual.

(v) Sòlida posició de liquiditat:

- A tancament anual de 2019, l'LCR se situa en un 172%, amb un *Loan to deposits* del 99%.
- A tancament anual, assoliment del requeriment MREL, la ràtio del qual se situa per damunt dels requeriments reguladors.

La millora en els fonamentals del grup, principalment en termes de risc, es veu reflectida en la consideració d'*Investment Grade* per part de totes les agències que qualifiquen el seu deute (vegeu l'Informe de gestió – apartat 1.4 L'acció de Banc Sabadell i els accionistes – Gestió de qualificació creditícia).

4.2.2 Enfortiment de l'entorn de gestió i control del risc de crèdit

Enfocament i control de l'estoc i la nova producció

Durant el 2019, s'ha continuat l'enfortiment de l'entorn de gestió i control del risc a partir del desenvolupament i desplegament dels marcs de gestió i control del risc de crèdit per a determinats *portfolios*, sectors i geografies, una eina potent que permet el desplegament del marc global de riscos i orienta el creixement de la inversió per tal d'optimitzar el binomi rendibilitat/risc a llarg termini.

En cada un d'aquests marcs es defineix l'apetència que el grup té en aquest sector o cartera i els requisits per assolir-los establint:

- *Asset allocation*, fixant els objectius de creixement en cada eix bàsic (qualitat, tipologia, etc.).
- Principis generals que han de guiar l'activitat en cada cartera, sector o geografia.
- Polítiques bàsiques per a l'admissió i el seguiment del crèdit.
- Mètriques de seguiment i control del risc (tant de l'estoc com de la nova producció).

Finalment, la unió de marcs de gestió i control conjuntament amb la planificació i gestió contínua permeten anticipar actuacions de la cartera amb l'objectiu d'encaminar el creixement d'una manera rendible a llarg termini.

Asset allocation / Debat estratègic sectorial

El debat estratègic sectorial sorgeix en el context del marc estratègic de riscos i el *Risk Appetite Statement* (RAS), i constitueix un dels avanços importants efectuats des de 2014 en el desenvolupament del model de gestió i control del risc sectorial del grup Banc Sabadell.

Fruit d'aquest desenvolupament inicial, es van fer els passos següents:

- Definició i càlcul de mètriques rellevants per al seguiment i la gestió del risc de concentració sectorial i posterior trasllat al RAS com a mètriques de primer nivell.
- Generació d'un model de sectorització correlacionada, agrupant sectors amb una visió enfocada a la gestió del risc.

En aquest mateix context es va decidir la creació d'un mecanisme que permetés integrar totes les visions existents en el grup respecte al risc sectorial. Així, es va determinar la necessitat d'impulsar un debat estratègic sectorial amb l'objectiu d'establir l'estratègia d'*asset allocation* sectorial del grup integrant les diferents visions existents dins l'organització respecte als sectors d'activitat de l'economia.

Els objectius perseguits amb el projecte són:

- Obtenir la visió sectorial estratègica del grup.
- Detectar oportunitats de creixement, així com escenaris no desitjats.
- Definir els mecanismes per assolir els objectius acordats.

Sistema de preus per garantir-ne l'adequació al risc de crèdit

Procés d'assignació de preus en què aquests s'assignen tenint en consideració el cost, el risc i el capital assignats segons l'operació, cosa que és especialment rellevant en el context actual de forta pressió competitiva.

El grup fa servir el *risk adjusted return on capital* (RaRoC) com a element discriminador clau per assegurar un marc de mesurament de la rendibilitat basada en el risc i proporcionar una visió coherent de la rendibilitat entre les diferents carteres.

Millora de l'entorn de seguiment

Durant el 2019 s'ha continuat enfortint l'entorn de seguiment del risc de crèdit de clients del grup, integrant-hi la visió estratègica sectorial, així com la seva utilització de manera prospectiva, amb l'objectiu d'anticipar les necessitats dels clients. El sistema d'alertes primerenques està integrat en la gestió a través d'un entorn de seguiment que permet desplegar diferents estratègies en funció del segment (particulars, comerços i autònoms, negocis i empreses).

L'entorn de seguiment té com a principal *input* els models d'alertes primerenques adaptats a diferents segments. Així s'aconsegueix:

- Millora de l'eficiència en enfocar el seguiment en els clients amb símptomes de deteriorament.
- Anticipació en la gestió davant qualsevol símptoma d'empitjorament, amb la potestat de l'Equip Bàsic de Gestió de renovar el *rating* dels clients que hagin patit un deteriorament.
- Control periòdic dels clients que es mantenen en la mateixa situació i han estat analitzats per l'equip bàsic de gestió.
- Retroalimentació amb la informació que l'equip bàsic de gestió proporciona com a resultat de la gestió.

4.3 Principis generals de gestió de riscos

Marc global de riscos

El marc global de riscos té com a funció establir els principis bàsics comuns relatius a l'activitat de gestió i control de riscos del grup Banc Sabadell, i comprèn, entre d'altres, totes les actuacions associades a la identificació, la decisió, el mesurament i l'avaluació, el seguiment i el control dels diferents riscos als quals el grup està exposat. Amb el marc global de riscos, el grup pretén:

- Afrontar el risc mitjançant una aproximació estructurada i consistent en tot el grup.
- Fomentar una cultura oberta i transparent pel que fa a gestió i control del risc promovent la implicació de tota l'organització.
- Facilitar el procés de presa de decisions.
- Alinear el risc acceptat amb l'estratègia de riscos i l'apetència pel risc.
- Entendre l'entorn de risc en què s'opera.
- Assegurar, seguint les directrius del Consell d'Administració, que els riscos crítics s'identifiquen, s'entenen, es gestionen i es controlen de manera eficient.

El marc global de riscos del grup està integrat pels elements següents:

- Política del marc global de riscos del grup.
- Política d'apetència pel risc (*Risk Appetite Framework* – RAF), del grup i de les filials.
- *Risk Appetite Statement* (RAS), del grup i de les filials.
- Polítiques específiques per als diferents riscos rellevants als quals el grup i les filials estan exposats.

4.3.1 Política del marc global de riscos

Com a part integrant del marc global de riscos, la política del marc global de riscos estableix les bases comunes sobre l'activitat de gestió i control dels riscos del grup Banc Sabadell. Aquestes activitats inclouen les funcions desenvolupades per les diferents àrees i unitats de negoci del grup en la seva totalitat.

En conseqüència, la Política del marc global de riscos desenvolupa un marc general per a l'establiment de les altres polítiques vinculades amb la gestió i el control de riscos i determina aspectes troncal/comuns que són aplicables a les diferents polítiques de gestió i control de riscos.

En l'aplicació del marc global de riscos a totes les línies de negoci i entitats del grup, es tenen en compte criteris de proporcionalitat en relació amb la mida, la complexitat de les activitats i la materialitat dels riscos assumits.

Principis del marc global de riscos

Per tal que la gestió i el control dels riscos siguin efectius, el marc global de riscos del grup ha de complir els principis següents:

- Govern del risc (*Risk Governance*) i implicació del Consell d'Administració mitjançant el model de les 3 línies de defensa, entre d'altres.

El govern del risc establert en les diferents polítiques que formen part del marc global de riscos promou una organització sòlida de la gestió i el control d'aquest risc categoritzant-lo, definint-ne límits i establint responsabilitats clares a tots els nivells de l'organització mitjançant polítiques, procediments i manuals per a cada risc.

El Consell d'Administració de Banco de Sabadell, S.A. assumeix, entre les seves funcions, la identificació dels principals riscos del grup i la implantació i el seguiment dels sistemes de control intern i d'informació adequats, incloent-hi el qüestionament i el seguiment de la planificació estratègica del grup i la supervisió de la gestió dels riscos rellevants i de l'alineament d'aquests amb el perfil definit pel grup.

Igualment, els òrgans equivalents de les diferents filials del grup mantenen aquesta mateixa implicació en la gestió i el control dels riscos a escala local.

- Alineació amb l'estratègia de negoci del grup, en especial a través de la implantació de l'apetència pel risc a tota l'organització:

A través del conjunt de polítiques, procediments, manuals i la resta de documents que el conformen, el marc global de riscos del grup està alineat amb l'estratègia de negoci del grup i hi afegeix valor, ja que ha de contribuir a la consecució dels objectius i ha de millorar el rendiment a mitjà termini. Per aquest motiu, està integrat en processos clau com ara la planificació estratègica i financera, la pressupostació, la planificació del capital i la liquiditat i, en general, la gestió del negoci.

- Integració de la cultura de riscos, posant el focus en el fet d'alinejar les remuneracions al perfil de risc:

La cultura i els valors corporatius són un element clau en la mesura que reforcen comportaments ètics i responsables de tots els integrants de l'organització.

En aquest sentit, la cultura de riscos del grup parteix del compliment de les exigències reguladores que siguin aplicables en tots els àmbits en què desenvolupa l'activitat, i assegura el compliment de les expectatives supervidores i les millors pràctiques en matèria de gestió, seguiment i control dels riscos.

En aquest sentit, el grup estableix com una de les seves prioritats el manteniment d'una cultura de riscos sòlida en els termes expressats, entenent que això afavoreix una assumpció de riscos adequada, facilita la identificació i la gestió dels riscos emergents i afavoreix que els empleats portin a terme les seves activitats i desenvolupin el negoci d'una manera legal i ètica.

- Visió holística del risc, que es tradueix en la definició de la taxonomia de riscos de primer i segon nivell per la seva naturalesa: i

El marc global de riscos, a través del conjunt de documents que el conformen, preveu una visió holística del risc: inclou tots els riscos, amb especial atenció a la correlació entre ells (inter riscos) i dins un mateix risc (intra risc), així com els efectes de la concentració.

- Alineació amb els interessos dels grups d'interès

El grup difon informació rellevant al públic de manera periòdica per tal que els participants en el mercat puguin mantenir una opinió informada sobre la idoneïtat del marc de gestió i control d'aquests riscos i, d'aquesta manera, garantir la transparència en la seva gestió.

Així mateix, la gestió i el control dels riscos vetlla en tot moment per la protecció dels interessos del grup i dels seus accionistes.

4.3.2 Política d'apetència pel risc (*Risk Appetite Framework* – RAF)

L'apetència pel risc és un element clau en la determinació de l'estratègia de riscos, alhora que delimita el camp d'actuació. El grup disposa d'una Política d'apetència pel risc (RAF) que recull el marc de govern que regula l'apetència pel risc.

En conseqüència, el RAF estableix l'estructura i els mecanismes associats al govern, la definició, la comunicació, la gestió, el mesurament, el seguiment i el control de l'apetència pel risc del grup establert pel Consell d'Administració de Banco de Sabadell, S.A.

La implementació efectiva del RAF requereix una combinació adequada de polítiques, processos, controls, sistemes i procediments que permetin assolir un conjunt d'objectius definits, i fer-ho, a més a més, d'una manera eficaç i continuada.

El RAF inclou totes les línies i unitats del negoci, tot tenint en compte el principi de proporcionalitat, i ha de permetre una presa de decisions informada adequadament, que tingui en compte els riscos rellevants als quals s'exposa, incloent-hi tant els de tipus financer com els de naturalesa no financera.

El RAF s'alinea amb l'estratègia del grup i amb els processos de planificació estratègica i de pressupostació, d'autoavaluació del capital i la liquiditat, del *Recovery Plan* i del marc de remuneracions, entre d'altres, i té en compte els riscos materials als quals està exposat el grup, així com el seu impacte en els grups de interès, com ara accionistes, clients, inversors, empleats i societat en general.

4.3.3 Risk Appetite Statement (RAS)

El *Risk Appetite Statement* (RAS) és l'articulació escrita dels tipus de riscos que el grup està disposat a acceptar, o vol evitar, per assolir els seus objectius de negoci. En aquest sentit, i depenent de la naturalesa de cada un dels riscos, el RAS inclou tant aspectes qualitatius com mètriques quantitatives, les quals s'expressen en termes de capital, qualitat de l'actiu, liquiditat, rendibilitat o qualsevol altra magnitud que es consideri rellevant. El RAS és, per tant, un element clau en la determinació de l'estratègia de riscos, alhora que determina el camp d'actuació.

Aspectes qualitatius del RAS

El RAS del grup incorpora la definició d'un conjunt d'aspectes qualitatius, que fonamentalment permeten definir el posicionament del grup davant determinats riscos quan aquests són de difícil quantificació.

Aquests aspectes qualitatius complementen les mètriques quantitatives, estableixen el to global de l'enfocament de l'assumpció de riscos del grup i articulen les motivacions per assumir o evitar certs tipus de riscos, productes, exposicions geogràfiques o altres.

Aspectes quantitius del RAS

El conjunt de mètriques quantitatives definides en el RAS tenen com a finalitat proporcionar elements objectius de comparació de la situació del grup respecte a les fites o els reptes proposats pel que fa a gestió de riscos. Aquestes mètriques quantitatives segueixen una estructura jeràrquica, d'acord amb el que estableix el RAF, i se'n determinen 3 nivells: mètriques *board* (o de primer nivell), mètriques *executive* (o de segon nivell) i mètriques operatives (o de tercer nivell).

Cada un d'aquests nivells de mètriques té els seus propis mecanismes d'aprovació, seguiment i actuació davant la ruptura de llindars.

Per tal de poder detectar de manera gradual possibles situacions de deteriorament en la posició de risc i, d'aquesta manera, poder dur a terme un millor seguiment i un millor control, el RAS articula un sistema de llindars associat a les mètriques quantitatives. Mitjançant aquests llindars es reflecteixen els nivells de risc desitjables per mètrica, així com els nivells a evitar, la superació dels quals podrà desencadenar l'activació de plans d'adequació destinats a reconduir la situació.

L'articulació dels diferents llindars té una graduació en funció de la severitat, cosa que permet l'execució d'accions preventives abans d'arribar a nivells excessius. La fixació de la totalitat o de només d'una part dels llindars per a una determinada mètrica dependrà de la seva naturalesa i de la seva jerarquia dins l'estructura de mètriques del RAS.

4.3.4 Polítiques específiques per als diferents riscos rellevants

El conjunt de polítiques de cada un dels riscos, juntament amb els procediments i els manuals operatius i conceptuals que formen part del cos normatiu del grup i de les filials, són eines en què el grup i les filials es basen per desenvolupar aspectes més específics de cada un dels riscos.

Per a cada risc rellevant del grup, en les polítiques es detallen els principis i paràmetres crítics de gestió, els principals intervinents i les seves funcions (incloent-hi els rols i responsabilitat de les diferents direccions i comitès en matèria de riscos i els seus sistemes de control), els procediments i els mecanismes de seguiment i control.

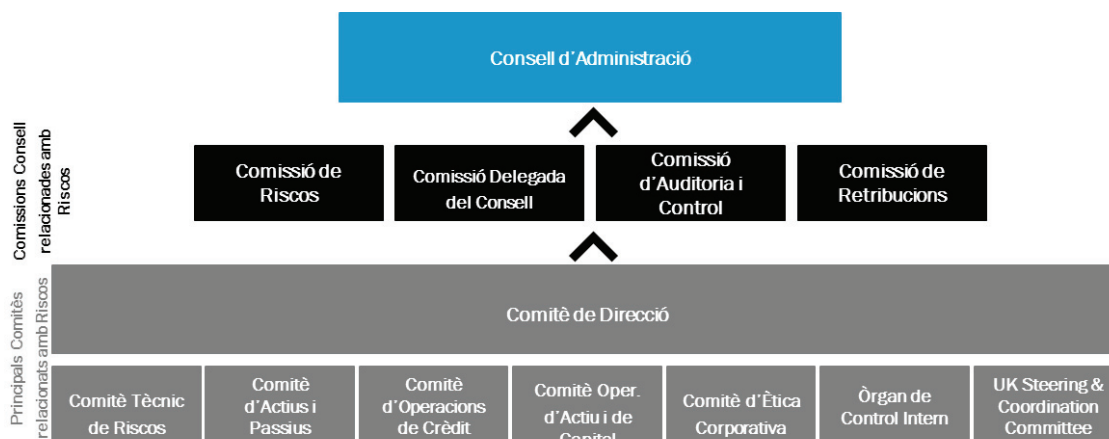
4.3.5 Organització global de la funció de riscos

Estructura de govern

El Consell d'Administració de Banco de Sabadell, S.A. és l'òrgan responsable d'establir les directrius generals sobre la distribució organitzativa de les funcions de gestió i control de riscos, així com de determinar les principals línies estratègiques en aquest sentit, i d'assegurar la seva consistència amb els objectius estratègics del grup a curt i llarg termini, així com amb el pla de negoci, la planificació de capital i liquiditat, la capacitat de risc i els programes i les polítiques de remuneracions.

El Consell d'Administració de Banco de Sabadell, S.A. és també responsable de l'aprovació del marc global de riscos del grup.

Així mateix, en el si del Consell d'Administració de Banco de Sabadell, S.A. hi ha quatre comissions involucrades en el marc global de riscos del grup, i, per tant, en la gestió i el control del risc (Comissió Delegada del Consell, Comissió de Riscos, Comissió de Retribucions i Comissió d'Auditoria i Control). A més a més, diferents comitès i direccions tenen una implicació significativa en la funció de riscos.

L'estructura de governança definida pretén assegurar el desenvolupament i la implementació adequats del marc global de riscos, i, per tant, de l'activitat de gestió i control dels riscos en el grup, alhora que té com a finalitat facilitar:

- La participació i la implicació en les decisions de riscos, i també en la seva supervisió i control, dels òrgans d'administració i de l'alta direcció del grup.
- L'alineació d'objectius a tots els nivells, el seguiment del seu compliment, i la implantació de mesures correctives quan calgui.
- L'existència d'un entorn adequat de gestió i control de tots els riscos.

Organització

El grup estableix un model organitzatiu d'assignació i coordinació de les responsabilitats de control de riscos basat en les tres línies de defensa. Aquest model es desenvolupa, per a cada un dels riscos, en les diferents polítiques que conformen el cos normatiu del grup, on s'estableixen les responsabilitats específiques per a cada una de les tres línies de defensa.

Per a cada una de les línies de defensa, el conjunt de polítiques de riscos desenvolupen i assignen responsabilitats, segons correspongui, a les funcions següents (o d'altres addicionals que s'hagin de considerar):

- Primera línia de defensa: és la responsable de mantenir un control intern suficient i efectiu i de la implementació d'accions correctives per remeiar deficiències en els seus processos i controls. Les funcions que s'atribueixen a aquesta línia en el marc global de riscos són:
 - Mantenir els controls interns efectius i executar procediments d'avaluació i control de riscos en el seu dia a dia.
 - Identificar, quantificar, controlar i mitigar els seus riscos, complint amb polítiques i procediments interns establerts i assegurant que les activitats són consistents amb els seus propòsits i objectius.
 - Implantar processos adequats de gestió i supervisió per assegurar el compliment normatiu i focalitzant-se principalment en fallades de control, processos inadequats i esdeveniments inesperats.

- **Segona línia de defensa:** en termes generals, la segona línia de defensa ha d'assegurar que la primera línia de defensa està ben dissenyada i compleix les funcions assignades, i aconsella per a la seva millora continuada. Les funcions essencials que s'atribueixen a aquesta línia són:
 - Proposar el marc global de riscos per a la gestió i el control de riscos.
 - Guiar i assegurar l'aplicació de les polítiques de riscos, definint responsabilitats i objectius per a la seva implementació efectiva.
 - Monitorar el desenvolupament de processos i controls de gestió de riscos.
 - Participar en els processos de presa de decisions, aportant-hi una visió en termes de risc.
 - Vetllar i seguir el compliment de l'apetència pel risc establerta.
 - Verificar el compliment de la normativa aplicable al grup en el desenvolupament dels seus negocis.
 - Analitzar i contrastar incidents existents i potencials mitjançant la revisió de la informació.
 - Validar que els models funcionen tal com estava previst i que els resultats obtinguts d'aquests són adequats per als diferents usos a què s'apliquen, tant interns com reguladors.
 - Impulsar i procurar els més alts nivells de compliment de la legislació vigent i l'ètica professional dins del grup.
 - Garantir tant la continuïtat operativa del negoci ordinari com la seguretat de la informació que el sustenta.
- **Tercera línia de defensa:** assisteix el grup en el compliment dels seus objectius i aporta un enfocament sistemàtic i disciplinat per avaluar la suficiència i l'eficàcia dels processos de govern i de les activitats de gestió del risc i de control intern dins l'organització.

4.4 Gestió i seguiment dels principals riscos rellevants

A continuació es presenten, per als riscos de primer nivell identificats en la taxonomia de riscos del grup Banc Sabadell, els aspectes més destacables respecte a la seva gestió i actuacions en l'exercici 2019:

4.4.1 Risc estratègic

El risc estratègic s'associa al risc que es produeixin pèrdues o impactes negatius com a conseqüència de la presa de decisions estratègiques o de la seva implementació posterior. També inclou la incapacitat d'adaptar el model de negoci del grup a l'evolució de l'entorn en què opera.

El grup desenvolupa un pla director que aborda l'estratègia de l'entitat per a un determinat període (actualment 2018-2020). Així mateix, es fa un seguiment periòdic del pla amb la finalitat d'estudiar quina és l'evolució més recent del grup i de l'entorn, així com dels riscos assumits. Aquesta projecció es desenvolupa sota l'escenari econòmic més probable per a les geografies més rellevants (escenari base), i a més s'integra en el procés ICAAP com a escenari base. L'escenari econòmic es descriu en termes dels principals factors de risc amb impacte sobre el compte de resultats i balanç del grup.

Els exercicis de projecció del pla director i el seu seguiment es troben integrats en la gestió, ja que dibuixen les línies mestres de l'estratègia a mitjà i llarg termini del grup. El pla es desenvolupa al nivell d'unitat de negoci sota el qual es gestiona el grup, i els resultats de l'exercici també es valoren en termes de compliment de l'apetència pel risc.

Així mateix, cal destacar que TSB va presentar el mes de novembre el seu nou pla estratègic (2019-2022), amb l'objectiu posat en la millora de la rendibilitat, l'increment de la inversió creditícia, la seva aposta per la transformació digital, així com l'augment dels beneficis del banc i la millora de l'"experiència client".

Dins el risc estratègic s'inclou la gestió i el control de quatre riscos:

- Risc de solvència: és el risc de no disposar del capital suficient, ja sigui en qualitat o en quantitat, necessari per assolir els objectius estratègics i de negoci, suportar les pèrdues operacionals o complir els requeriments reguladors i/o les expectatives del mercat on opera.
- Risc de negoci: possibilitat d'incórrer en pèrdues derivades de fets adversos que afectin negativament la capacitat, la fortalesa i la recurrència del compte de resultats, sigui per la seva viabilitat (curt termini) o sostenibilitat (mitjà termini).
- Risc reputacional: és el risc actual o futur de pèrdues derivat de fallades en els àmbits dels processos i operacions, de l'estratègia i del govern corporatiu, i que genera percepció negativa per part dels clients, les contraparts, els accionistes, els inversors o els reguladors que pot afectar negativament la capacitat del grup per mantenir les seves relacions de negoci o establir-ne de noves, i per continuar accedint a les fonts de finançament.
- Risc mediambiental: és el risc associat a "factors mediambientals físics" relacionats amb esdeveniments climàtics adversos (com ara inundacions o onades de calor) o canvis en el clima a llarg termini (com ara l'increment del nivell del mar) o bé a "factors de transició mediambiental" derivats dels processos de transició cap a una economia de baixes emissions (com ara els canvis reguladors, l'emergència de tecnologies disruptives, etc.).

4.4.1.1 Risc de solvència

L'evolució de la ràtio CET1 al llarg de 2019 ha estat positiva, de manera que s'ha situat en l'11,7% *fully-loaded* en tancar el 2019, resultat d'una generació orgànica de capital significativa.

En aquesta línia també ha evolucionat la ràtio de Total Capital, que ha passat a situar-se en el 15,0% el desembre de 2019. Així mateix, la *Leverage* ratio se situa en el 4,75% el desembre de 2019, davant el 4,54% de l'any anterior.

En termes *phased-in*, el 31 de desembre de 2019, la ràtio de capital CET1 de Banc Sabadell se situava en el 12,5% i la ràtio de Capital Total en el 15,7%.

Banc Sabadell supera els límits exigits pel Banc Central Europeu en la decisió que va remetre aquest òrgan al grup el mes de desembre de 2019 i que li són aplicables per al 2020. En conseqüència, el grup no està subjecte a limitacions en les distribucions en forma de dividends, de retribució variable i pagaments de cupó als titulars dels instruments de capital de nivell 1 adicional.

Els nivells actuals de solvència constaten que Banc Sabadell assoleix un compliment generalitzat dels nivells de capital en termes de requeriments reguladors.

D'altra banda, respecte al requisit mínim del MREL, Banc Sabadell compleix aquest requeriment i coincideix amb les expectatives supervidores i està en línia amb els seus plans de finançament.

Per a més detalls sobre recursos propis i gestió de capital, vegeu l'apartat 5 d'aquests comptes anuals consolidats.

4.4.1.2 Risc de negoci

La fortalesa dels ingressos del negoci bancari del grup, a pesar de l'entorn de tipus d'interès, continua evolucionant positivament, i creix en un 1% en termes interanuals. Pel que fa a les comissions, s'observa un bon comportament interanual, de manera que presenten un creixement del 7,7% impulsat per les comissions de serveis. Resultat d'això és el benefici obtingut en tancar el desembre de 2019, que puja a 768 milions d'euros, i el ROE, que se situa en nivells sòlids i arriba a un 5,9%.

Simultàniament, ha estat possible dur a terme actuacions que permeten establir els fonaments d'una major rendibilitat futura basada en el creixement dels ingressos *core*, principalment l'impuls a la digitalització i la desinversió en negocis no estratègics.

Així mateix, com a part de l'estratègia, el grup ha accelerat el procés de transformació digital, i ha incrementat al llarg de 2019 tant el volum de clients com el nombre de vendes digitals. En aquest sentit, destaca a Espanya el llançament de l'aplicació NOMO per ajudar els autònoms a gestionar les seves finances i el *partnership* amb SQUARE a la Gran Bretanya per facilitar els mètodes de pagament amb targeta als clients del segment d'empreses de TSB.

Finalment, destaca la millora del benefici recurrent de TSB previst en el pla estratègic difós al mercat, que se situarà entre 130 i 140 milions de lliures el 2022. En aquests nivells, el ROE de TSB se situarà prop del 7%. Així mateix, l'entitat té previst incrementar i diversificar la seva cartera creditícia, amb un augment del 5% net anual en els pròxims tres anys. Els estalvis de costos, després d'absorbir els impactes de l'amortització d'inversions, arribarà a uns 100 milions de lliures, cosa que contribuirà a millorar la seva ràtio d'eficiència en 15 punts percentuals.

4.4.1.3 Risc reputacional

Per que fa al risc reputacional, Banc Sabadell segueix mantenint l'avantatge competitiu i destaca en qualitat de servei. En aquest sentit, s'observa una evolució positiva al llarg de 2019 de l'índex de la qualitat del servei, que se situa per damunt de la mitjana del sector. A més a més, el grup consolida la primera posició en el rànquing NPS pel que fa al segment pimes, mentre que se situa segon en el rànquing per al segment d'empreses i banca personal.

En aquesta línia, l'NPS de TSB va continuar millorant durant l'any, en especial l'NPS mòbil, que es troba pràcticament en nivells previs a la migració.

4.4.1.4 Risc mediambiental

El canvi climàtic ha portat a identificar noves fonts de risc financer a les quals la comunitat reguladora i supervisora està prestant més atenció. En conseqüència, i en línia amb la tendència del sector, Banc Sabadell ha iniciat un projecte per aprofundir en la gestió i el control del risc mediambiental.

Com a part d'això, Banc Sabadell va esdevenir el mes de setembre de 2019 un dels signataris fundadors dels Principis de Banca Responsable i es va comprometre a alinear estratègicament el seu negoci amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Acord de París sobre Canvi Climàtic. Amb la signatura dels Principis de Banca Responsable, Banc Sabadell es va unir a una coalició de 130 bancs d'arreu del món, que representen més de 47 bilions de dòlars en actius, que es comprometen a assumir un paper crucial en la consecució d'un futur sostenible.

En aquesta línia, el compromís creixent de Banc Sabadell per impulsar models energètics més sostenibles es plasma mitjançant l'increment de la inversió en projectes d'energies renovables al llarg de 2019.

4.4.2. Risc de crèdit

El risc de crèdit sorgeix davant l'eventualitat que es generin pèrdues per incompliment de les obligacions de pagament per part dels acreditats, així com pèrdues de valor pel simple deteriorament de la qualitat creditícia d'aquests.

4.4.2.1 Marc de gestió del risc de crèdit

Admissió i seguiment

L'exposició al risc de crèdit es gestiona i se segueix rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

El Consell d'Administració atorga facultats i autonomies a la Comissió Delegada perquè aquesta, al seu torn, pugui delegar en diferents nivells de decisió. La implementació d'un control de les atribucions en els suports d'admissió permet que la delegació establerta per a cada nivell es basi en la pèrdua esperada calculada per a cada una de les operacions presentades.

Amb la finalitat d'optimitzar les possibilitats de negoci amb cada client i garantir un grau de seguretat suficient, la responsabilitat tant en l'admissió del risc com en el seu seguiment està compartida entre el gestor de negoci i l'analista de riscos, cosa que, mitjançant una comunicació eficaç, permet una visió integral (360°) i anticipativa de la situació i les necessitats de cada client per part dels seus responsables.

El gestor duu a terme un seguiment operatiu que sorgeix del contacte directe amb el client i la gestió de la seva operativa diària, mentre que l'analista de risc aporta la part més sistemàtica, derivada de la seva especialització.

L'establiment de metodologies avançades de gestió del risc permet obtenir avantatges en la gestió d'aquests, atès que fa possible una política proactiva a partir de la seva identificació. En aquest sentit, cal ressaltar l'ús d'eines de qualificació com ara el *rating* per a acreditats empreses o *scoring* per a particulars, així com indicadors d'alertes avançades per al seguiment dels riscos, les quals s'integren en una eina amb visió global de client i caràcter anticipatiu.

L'anàlisi d'indicadors i alertes avançades i també les revisions del *rating* permeten mesurar contínuament la bondat del risc contret d'una manera integrada. L'establiment de procediments eficients de gestió dels riscos vius també permet obtenir avantatges en la gestió de riscos vençuts, ja que possibilita una política proactiva a partir de la identificació precoç dels casos amb tendència a convertir-se en morosos.

El seguiment del risc es fa sobre totes les exposicions amb l'objectiu d'identificar possibles situacions problemàtiques i evitar el deteriorament de la qualitat creditícia. Aquest seguiment, en termes generals, té com a base un sistema d'alertes primerenques tant pel que fa a operació/prestatari com a cartera, i tots dos es nodreixen tant d'informació interna de la societat com d'informació externa per obtenir resultats. El seguiment es fa de manera anticipativa i amb una visió prospectiva (*forward looking*), és a dir, amb una visió de futur d'acord amb l'evolució previsible de les seves circumstàncies, per poder determinar tant accions de potencialitat de negoci (increment d'inversió) com de prevenció del risc (reducció de riscos, millorar garanties, etc.).

El sistema d'alertes primerenques permet mesurar de manera integrada la bondat del risc contret i el seu traspàs a especialistes en la gestió de recobriment, els quals determinen els diferents tipus de procediments que convé aplicar. En aquest sentit, a partir de riscos superiors a cert límit i segons taxes de morositat prevista, s'estableixen grups o categories per al seu tractament diferenciat. S'ocupen d'aquestes alertes el gestor de negoci i l'analista de risc de manera complementària.

Gestió del risc irregular

Durant les fases de debilitat del cicle econòmic, en general els refinançaments o les reestructuracions de deute són tècniques de gestió del risc que presenten més rellevància. L'objectiu del banc és que, amb deutors o acreditats que presentin o es prevegi que puguin presentar dificultats financeres per atendre les seves obligacions de pagament en els termes contractuals, es faciliti la devolució del deute per reduir al màxim la probabilitat d'impagament. L'entitat en concret té establertes unes polítiques comunes, així com uns procediments d'aprovació, seguiment i control dels possibles processos de refinançament o reestructuració de deute. Les més rellevants són les següents:

- Disposar d'un historial de compliment del prestatari prou extens i una voluntat manifesta de pagament, avaluant la temporalitat de les dificultats financeres per les quals passa el client.
- Condicions de refinançament o reestructuració que se sustentin en un esquema de pagaments realistes i d'acord amb la capacitat de pagament actual i previsible de l'acreditat, per tal d'evitar el trasllat de problemes al futur.
- Si es tracta d'aportació de noves garanties, aquestes s'hauran de considerar com una font secundària i excepcional de recuperació del deute, i evitar el perjudici de les existents. En qualsevol cas, s'hauran de liquidar els interessos ordinaris meritats fins a la data del refinançament.
- Limitació de períodes dilatats de carència.

El grup porta a terme un seguiment continu del compliment de les condicions establertes i del compliment d'aquestes polítiques.

Models interns de risc

El grup Banc Sabadell també disposa d'un sistema de tres línies de defensa per assegurar la qualitat i el control dels models interns i d'un procés de govern dissenyat específicament per a la gestió i el seguiment d'aquests models i el compliment amb la regulació i el supervisor.

El marc de govern dels models interns de risc de crèdit i deteriorament (gestió del risc, capital regulador i provisions) se sustenta en els pilars següents:

- Gestió efectiva dels canvis en els models interns.
- Seguiment recurrent de l'entorn de models interns.
- Reporting regular, tant intern com extern.
- Eines de gestió de models interns.

Com a òrgans rellevants dins el marc de govern de models interns de risc de crèdit i deteriorament, cal destacar el Comitè de Models, que se celebra amb una periodicitat mensual i al qual li corresponen funcions d'aprovació interna, segons nivells de materialitat, i seguiment de models interns de risc de crèdit.

El grup Banc Sabadell disposa d'un model avançat de gestió del risc irregular per gestionar la cartera d'actius deteriorats. L'objectiu en la gestió del risc irregular és trobar la millor solució per al client amb els primers símptomes de deteriorament, reduir l'entrada en mora dels clients en dificultats, assegurar la gestió intensiva i evitar temps morts entre les diferents fases.

Per a més informació quantitativa, vegeu l'Annex VI "*Altres informacions de riscos: operacions de refinançament i reestructuració*" d'aquests comptes anuals consolidats.

Gestió del risc de crèdit immobiliari

El grup, dins la política general de riscos i en particular la relativa al sector de la construcció i la promoció immobiliària, té establertes una sèrie de polítiques específiques pel que fa a mitigació de riscos.

La principal mesura que es duu a terme en aquesta cartera és el continu seguiment del risc i la reavaluació de la viabilitat financera de l'acreditat davant la nova situació conjuntural. En cas que aquesta sigui satisfactòria, la relació prossegueix en els termes previstos, i s'adopten nous compromisos en cas que aquests permetin una major adaptació a les noves circumstàncies.

El banc ha establert tres línies estratègiques d'actuació:

- Nou finançament: negoci promoció immobiliària

El nou finançament a promotors es regeix per un "marc promotor", que defineix l'*allocation* òptim del nou negoci en funció de la qualitat del client i de la promoció. Aquesta anàlisi se sustenta sobre models que permeten obtenir una valoració objectiva i recollir la visió experta immobiliària.

Per a aquesta finalitat, el banc compta amb:

- La Direcció de Negoci Immobiliari (unitat que depèn de la Direcció de Banca d'Empreses), dotada d'un equip d'especialistes immobiliaris que gestionen exclusivament els clients promotor del banc. Aquesta unitat disposa d'una metodologia de seguiment que permet al grup conèixer en detall tots els projectes que s'estudien des de la unitat (des de la superfície i el nombre d'unitats fins al volum de vendes o el pressupost de construcció, passant pel grau de precomercialització).
- Dues direccions d'Anàlisi i Seguiment d'Inversions Immobiliàries, Est i Oest (que depenen de la Direcció de Riscos Immobiliaris i Participades), la funció de les quals és analitzar tots els projectes immobiliaris que es plantegi finançar des d'un punt de vista purament de negoci immobiliari, analitzant tant la localització com la idoneïtat del producte, així com l'oferta i la demanda actual potencial, tot contrastant en cada un dels casos les xifres del pla de negoci presentat pel client (en què costos, vendes i terminis són aspectes rellevants). Aquest model d'anàlisi va acompanyat d'un model de seguiment de les promocions formalitzades. A través d'informes estandarditzats es monitora l'evolució de cada una de les promocions per controlar les disposicions i el compliment del pla de negoci (vendes, costos i terminis).

Aquest model de gestió ha permès la definició d'alertes perquè se'n faci seguiment, des de les direccions d'Anàlisi i Seguiment.

- Gestió del crèdit immobiliari problemàtic

El risc problemàtic es gestiona segons la política definida. En general, la gestió es porta a terme tenint en compte:

- El client.
- Les garanties.
- La situació del préstec (que inclou des del moment que salti una possible alerta en la seva situació normal fins que es materialitzi una dació en pagament o una compra en una gestió amistosa o se celebri una subhasta després d'un procés d'execució i hi hagi una interlocutòria d'adjudicació).

Després d'analitzar les tres dimensions esmentades anteriorment, es gestiona la solució òptima per establir o liquidar la posició (per via amistosa o judicial), que pot variar segons l'evolució de cada client/expedient.

Per dur a terme la gestió, en cas que l'estabilització del crèdit o la seva liquidació per part del client no siguin viables, es disposa de models de suport en funció de la tipologia del préstec o bé finançat.

En el cas de promocions immobiliàries acabades o immobles no residencials acabats, s'ofereix la possibilitat de comercialitzar a uns preus que puguin traccionar el mercat.

A la resta d'immobles finançats s'estudia la possibilitat d'establir acords de venda a tercers, es proposen solucions amistoses (compra, dació, que en el cas d'habitatges de particulars poden anar acompanyades de condicions favorables per a la relocalització o lloguer social en funció de la necessitat del client) o es procedeix finalment per la via judicial.

- Gestió d'immobles adjudicats

Una vegada convertit el préstec en immoble, s'estableix una estratègia de gestió en funció de la tipologia i la localització, per tal d'identificar el potencial de cada actiu segons la seva demanda potencial.

El mecanisme principal de sortida és la venda, per a la qual el banc, a través de Solvia, ha desenvolupat diferents canals en funció de la tipologia de l'immoble i del client.

El grup, atesa la rellevància que va tenir en el passat arribar a una elevada concentració en aquest risc, disposa d'una mètrica del RAS de primer nivell que estableix un nivell màxim de concentració en termes de mètrica de concentració en promoció en funció del TIER1 d'Espanya. Aquesta mètrica es monitora mensualment i es reporta al Comitè Tècnic de Riscos, la Comissió de Riscos i el Consell d'Administració.

Finalment, cal destacar que des de la Direcció de Control de Riscos, en col·laboració amb les direccions de Negoci i de Gestió de Riscos, es fa un seguiment periòdic de l'adequació dels nous finançaments al marc promotor, en el qual es revisa el compliment de les polítiques i l'*asset allocation*. Aquest seguiment és elevat al Comitè Tècnic de Riscos per a la seva informació.

Per a més informació quantitativa, vegeu l'Annex VI "*Risc de crèdit: Concentració de riscos, exposició al sector de la construcció i promoció immobiliària*" d'aquests comptes anuals consolidats.

4.4.2.2. Models de gestió de riscos

Rating

Els riscos de crèdit contrets amb empreses, promotors, projectes de finançament especialitzat, entitats financeres i països, són qualificats mitjançant un sistema de *rating* basat en factors predictius i l'estimació interna de la seva probabilitat d'impagament.

El model de *rating* es revisa anualment sobre la base de l'anàlisi del comportament de la morositat real. A cada nivell de qualificació de *rating* intern s'assigna una taxa de morositat anticipada que, al seu torn, permet la comparació homogènia respecte a altres segments i a les qualificacions d'agències externes mitjançant una escala mestra.

En percentatge

Distribució per ràting de la cartera d'empreses BS										
9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	TOTAL
0,36%	11,36%	20,08%	22,88%	29,35%	11,35%	3,48%	0,91%	0,18%	0,07%	100%

Scoring

En termes generals, els riscos crediticis contrets amb particulars es qualifiquen mitjançant sistemes d'*scoring* basats també en la modelització quantitativa de dades estadístiques històriques, detectant els factors predictius rellevants. En les àrees geogràfiques en què hi ha *scoring*, es divideix en dos tipus:

Scoring de comportament: el sistema classifica automàticament tots els clients a partir de la informació de la seva operativa i de cadascun dels productes. Les seves aplicacions se centren en concessió d'operacions, assignació de límit de descobert en compte (autoritzat), campanyes comercials, seguiment i segmentació en els processos de reclamacions i/o recobraments.

Scoring reactiu: s'utilitza per avaluar propostes de préstecs al consum, hipotecaris i targetes. Una vegada incorporades totes les dades de l'operació, el sistema emet un resultat basant-se en l'estimació de capacitat d'endeutament, perfil financer i, si escau, nivell dels actius en garantia.

En cas que no hi hagi un sistema d'*scoring*, aquest queda suplert per anàlisis individualitzades complementats amb polítiques.

En percentatge

Distribució per <i>rating</i> de la cartera de particulars										
9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	TOTAL
0,93%	4,34%	16,69%	35,93%	22,30%	11,78%	5,11%	1,61%	0,55%	0,74%	100%

No s'hi inclouen les operacions corresponents a TSB.

Eines d'alertes

Tant per al segment d'empreses com per al de particulars, en termes generals el grup Banc Sabadell disposa d'un sistema d'alertes, o bé individuals o bé models avançats d'alertes primerenques, que, basades en factors de comportament de les fonts d'informació disponibles (*rating* o *scoring*, fitxa client, balanços, CIRBE, informació sectorial, operativa, etc.), modelitzen el mesurament del risc que implica el client a curt termini (anticipació a l'entrada en mora), i s'obté una alta predictivitat en la detecció de potencials morosos. La puntuació, que s'obté automàticament, s'integra en l'entorn de seguiment com un dels *inputs* bàsics en el seguiment del risc de particulars i empreses.

Aquest sistema d'alertes permet:

- Millora de l'eficiència, perquè focalitza el seguiment en els clients amb una puntuació pitjor (punts de tall diferenciats per grups).
- Anticipació en la gestió per qualsevol empitjorament del client (canvi de puntuació, noves alertes greus, etc.).
- Control periòdic dels clients que es mantenen en la mateixa situació i han estat analitzats per l'equip bàsic de gestió.

4.4.2.3. Exposició al risc de crèdit

A continuació es presenta la distribució, per epígrafs del balanç consolidat, de l'exposició màxima bruta del grup al risc de crèdit el 31 de desembre de 2019 i 2018, sense deduir-ne les garanties reals ni les millores creditícies obtingudes per assegurar el compliment de les obligacions de pagament, desglossada per carteres i segons la naturalesa dels instruments financers:

En milers d'euros

Exposició màxima al risc de crèdit	Nota	2019	2018
Actius financers mantinguts per negociar		600.621	324.691
Instruments de patrimoni	9	3.701	7.254
Valors representatius de deute	8	596.920	317.437
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		171.056	141.314
Instruments de patrimoni		-	-
Valors representatius de deute	8	171.056	141.314
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		7.972.968	13.247.055
Instruments de patrimoni	9	382.903	270.336
Valors representatius de deute	8	7.590.065	12.976.719
Actius financers a cost amortitzat		184.356.525	167.850.730
Valors representatius de deute	8	19.218.841	13.132.060
Préstecs i bestretes	11	165.137.684	154.718.670
Derivats	10, 12	2.308.761	2.022.249
Total risc de crèdit per actius financers		195.409.931	183.586.039
Compromisos de préstec concedits	26	27.563.836	22.645.948
Garanties financeres concedides	26	2.107.412	2.040.786
Altres compromisos concedits	26	10.398.913	8.233.226
Total exposicions fora del balanç		40.070.161	32.919.960
Total exposició màxima al risc de crèdit		235.480.092	216.505.999

El grup també manté garanties i compromisos de préstecs concedits amb acreditats, materialitzats mitjançant la constitució de garanties prestades o compromisos inherents en els contractes de crèdit fins a un nivell o límit de disponibilitat que assegura el finançament al client quan ho requereixi. Aquestes facilitats també suposen l'assumpció de risc de crèdit i estan subjectes als mateixos sistemes de gestió i seguiment descrits anteriorment. Vegeu-ne més detalls en la nota 26.

En l'Annex VI d'aquests comptes anuals consolidats es presenten dades quantitatives en relació amb l'exposició al risc de crèdit per àrea geogràfica.

4.4.2.4. Mitigació del risc de crèdit

L'exposició al risc de crèdit es gestiona i se segueix rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

Normalment, aquestes corresponen a garanties de tipus real, majoritàriament hipotecàries d'immobles destinats a habitatge, acabats o en construcció. El grup també accepta, tot i que en menor grau, un altre tipus de garanties reals, com ara hipotecàries sobre immobles locals, naus industrials, etc., així com actius financers. Una altra tècnica de mitigació del risc de crèdit habitualment usada per l'entitat és l'acceptació d'avals, en aquest cas condicionada al fet que l'avalador presenti una solvència contrastada.

Totes aquestes tècniques de mitigació s'estableixen assegurant-ne la certesa jurídica, és a dir, amb contractes legals que vinculen totes les parts i permeten la seva exigibilitat legal en totes les jurisdiccions pertinents per assegurar en tot moment la possibilitat de liquidació de la garantia. Tot el procés està subjecte a un control intern d'adequació legal dels contractes, i es poden utilitzar opinions legals d'especialistes internacionals quan els contractes s'estableixen mitjançant legislació estrangera.

Les garanties reals es formalitzen davant notari a través de document públic, a l'efecte de poder adquirir eficàcia davant tercers. Aquests documents públics, en el cas d'hipoteques d'immobles, s'inscriuen, a més a més, en els registres corresponents per adquirir eficàcia constitutiva i davant de tercers. En el cas de pignoracions, els béns donats com a penyora habitualment es dipositen en l'entitat. No es permet la cancel·lació unilateral per part del deutor, i es manté la garantia efectiva fins al reemborsament total del deute.

Les garanties personals o fiances s'estableixen a favor de l'entitat i, excepte en supòsits excepcionals, es formalitzen també davant notari a través d'un document públic, a fi de dotar el contracte de la màxima seguretat jurídica de formalització i poder reclamar jurídicament mitjançant un procediment executiu en cas d'impagament. Constitueixen un dret de crèdit davant del garant amb caràcter irrevocable i a primera demanda.

A més a més de la mitigació de risc provinent de les garanties formalitzades entre els deutors i l'entitat, com a conseqüència de l'adquisició de Banc CAM el grup disposa per a una cartera d'actius determinada d'una garantia adicional proporcionada per l'EPA, amb efectes retroactius a 31 de juliol de 2011 i per un període de deu anys (vegeu la nota 2).

El banc no ha rebut garanties significatives sobre les quals s'estigui autoritzat a vendre-les o pignorar-les, amb independència que s'hagi produït un impagament per part del propietari de les garanties esmentades, excepte per les pròpies de l'activitat de tresoreria, que majoritàriament són adquisició temporal d'actius amb venciments a no més de sis mesos, per la qual cosa el seu valor raonable no difereix substancialment del seu valor comptable (vegeu la nota 6). El valor raonable dels actius venuts procedents de l'adquisició temporal s'inclou en l'epígraf de "*Passius financers mantinguts per negociar*" dins de posicions curtes de valors.

D'altra banda, els actius cedits procedents d'aquesta mateixa operativa pugen a 888.078 milers d'euros i estan inclosos segons la seva naturalesa en la partida de pactes de recompra de les notes 18 i 19.

Les polítiques del grup en relació amb les garanties no han canviat significativament durant aquest exercici. Així mateix, no hi ha hagut un canvi significatiu en la qualitat de les garanties del grup respecte a l'exercici anterior.

Els valors de les garanties rebudes per assegurar el cobrament, distingint entre garanties reals i altres garanties, el 31 de desembre de 2019 i 2018, són els següents.

En milers d'euros

	2019	2018
Valor de les garanties reals	93.600.477	87.807.280
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l stage 2</i>	<i>5.277.168</i>	<i>6.222.290</i>
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l stage 3</i>	<i>2.745.459</i>	<i>2.916.904</i>
Valor d'altres garanties	10.146.890	10.882.213
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l stage 2</i>	<i>614.257</i>	<i>820.106</i>
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l stage 3</i>	<i>356.153</i>	<i>320.192</i>
Total valor de les garanties rebudes	103.747.367	98.689.493

La principal concentració de risc en relació amb tots aquests tipus de garanties reals o millores creditícies correspon a l'ús de la garantia hipotecària com a tècnica de mitigació del risc de crèdit en exposicions de préstecs amb destinació de finançament o construcció d'habitatges o altres tipus d'immobles. En termes relatius, l'exposició garantida amb hipoteques suposa un 60,42% del total de la inversió bruta.

En el cas d'operacions de mercat, el risc de contrapart es gestiona tal com s'explica en l'apartat 4.4.2.7.

4.4.2.5. Qualitat creditícia dels actius financers

Tal com s'ha exposat anteriorment, el grup, en termes generals, qualifica mitjançant models interns la majoria dels acreditats (o operacions) amb els quals incorre en risc de crèdit. Aquests models s'han dissenyat tenint en compte les millors pràctiques que planteja el Nou Acord de Capital de Basilea (NACB). No obstant això, no totes les carteres en què s'incorre en risc de crèdit disposen de models interns, a causa, entre altres motius, del fet que, per al seu disseny raonable, cal un mínim d'experiència en casos d'impagament.

El percentatge d'exposició calculat mitjançant models interns, pel que fa a solvència, per l'entitat és del 76%. Aquest percentatge s'ha calculat seguint les especificacions de la guia TRIM (article 31.a).

El desglossament del total de l'exposició qualificada segons els diferents nivells interns el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el que s'exposa tot seguit:

En milions d'euros

Distribució de l'exposició per nivell de qualificació	Risc assignat <i>rating/scoring</i>				
	2019				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	<i>Del qual: Adquirits amb deteriorament creditici</i>	Total
AAA/AA	14.347	111	-	74	14.458
A	7.724	25	-	-	7.749
BBB	75.193	115	-	-	75.308
BB	41.977	482	2	2	42.461
B	23.055	2.991	-	104	26.046
Resta	2.824	4.168	5.863	82	12.855
Sense <i>rating/scoring</i> assignat	13.261	39	58	4	13.358
Total import brut	178.381	7.931	5.923	266	192.235
Correccions de valor per deteriorament	(400)	(269)	(2.265)	(3)	(2.934)
Total import net	177.981	7.662	3.658	263	189.301

En milions d'euros

Distribució de l'exposició per nivell de qualificació	Risc assignat <i>rating/scoring</i>				
	2018				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	<i>Del qual: Adquirits amb deteriorament creditici</i>	Total
AAA/AA	10.703	228	-	-	10.931
A	9.245	27	-	-	9.272
BBB	70.519	200	-	-	70.719
BB	41.027	481	-	-	41.508
B	25.907	2.975	-	15	28.882
Resta	1.206	4.917	6.368	405	12.491
Sense <i>rating/scoring</i> assignat	7.048	66	104	-	7.218
Total import brut	165.655	8.894	6.472	420	181.021
Correccions de valor per deteriorament	(373)	(325)	(2.737)	(86)	(3.435)
Total import net	165.282	8.569	3.735	334	177.586

El desglossament total de les exposicions fora del balanç qualificades segons els diferents nivells interns el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el que s'exposa tot seguit:

En milions d'euros

Distribució de l'exposició per nivell de qualificació	Risc assignat <i>rating/ scoring</i>				
	2019				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Del qual: Adquirits amb deteriorament creditici	Total
AAA/AA	1.757	28	-	3	1.785
A	1.628	1	-	-	1.629
BBB	11.072	27	-	-	11.099
BB	13.586	220	-	-	13.806
B	6.492	655	-	19	7.147
Resta	302	344	250	1	896
Sense <i>rating/ scoring</i> assignat	3.683	20	5	-	3.708
Total import brut	38.520	1.295	255	23	40.070
Correccions de valor per deteriorament	(48)	(12)	(51)	-	(111)
Total import net	38.472	1.283	204	23	39.959

En milions d'euros

Distribució de l'exposició per nivell de qualificació	Risc assignat <i>rating/ scoring</i>				
	2018				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Del qual: Adquirits amb deteriorament creditici	Total
AAA/AA	2.705	33	-	9	2.738
A	1.584	5	-	-	1.589
BBB	9.204	77	-	-	9.281
BB	9.959	156	-	-	10.115
B	6.366	401	-	-	6.767
Resta	391	347	135	-	873
Sense <i>rating/ scoring</i> assignat	1.549	6	2	-	1.557
Total import brut	31.758	1.025	137	9	32.920
Correccions de valor per deteriorament	(46)	(14)	(48)	-	(108)
Total import net	31.712	1.011	89	9	32.812

Vegeu més detalls sobre els models de *rating* i *scoring* en l'apartat 4.4.2.2 d'aquests comptes anuals consolidats.

Per als acreditats en negoci Espanya que no superen el llindar de significativitat i en què la cobertura ha estat avaluada amb models interns el 2019, seguidament es mostra el desglossament per segment dels paràmetres PD i LGD mitjans ponderats per EAD, diferenciant entre exposicions de balanç i fora del balanç, així com l'*stage* en què es troben classificades les operacions en funció del seu risc de crèdit.

En percentatge

	Paràmetres mitjans de la PE per a exposicions del balanç							
	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Total cartera	
	PD	LGD	PD	LGD	PD	LGD	PD	LGD
Préstecs i bestretes	1,10%	23,50%	20,30%	19,60%	100,00%	34,70%	6,80%	23,80%
Altres societats financeres	1,20%	26,50%	10,80%	9,00%	100,00%	45,20%	1,60%	26,30%
Societats no financeres	1,30%	34,40%	18,90%	25,00%	100,00%	40,40%	5,60%	34,10%
Llars	1,00%	12,10%	21,90%	13,70%	100,00%	31,40%	8,10%	13,60%

En percentatge

	Paràmetres mitjans de la PE per a exposicions fora del balanç							
	Stage 1		Stage 2		Stage 3		Total cartera	
	PD	LGD	PD	LGD	PD	LGD	PD	LGD
Préstecs i bestretes	0,90%	31,40%	31,30%	32,30%	100,00%	53,80%	1,40%	31,50%
Altres societats financeres	1,60%	41,00%	4,70%	42,00%	-	-	1,60%	41,00%
Societats no financeres	1,10%	37,50%	32,60%	33,00%	100,00%	54,20%	1,90%	37,50%
Llars	1,00%	32,30%	14,70%	23,10%	100,00%	40,00%	1,10%	32,20%

En el transcurs de l'any 2019 s'ha observat una millora en l'evolució dels actius classificats en l'*stage 3*, que s'han reduït en 413 milions d'euros durant l'exercici, cosa que ha comportat una disminució en la ràtio de morositat del grup, tal com es mostra en el quadre següent:

En percentatge	2019	2018
Taxa de morositat (*)	3,83	4,22
Ràtio de cobertura de riscos classificats en l' <i>stage 3</i> (*)	49,58	54,07

(*) La taxa de morositat sense considerar la incorporació de TSB puja a 4,62%, i la ràtio de cobertura de riscos classificats en l'*stage 3*, a 50,09% (el 2018, 5,04% i 54,34%, respectivament).

La ràtio de morositat detallada per segment de finançament es presenta a continuació:

En percentatge	Proforma 2019 (*)	2019	Proforma 2018 (*)	2018
Promoció i construcció immobiliària	10,96	10,91	15,68	15,62
Construcció no immobiliària	6,11	6,10	5,68	5,67
Empreses	1,45	1,45	2,32	2,32
Pimes i autònoms	6,73	6,69	6,48	6,45
Particulars amb garantia 1a hipoteca	5,33	3,43	5,82	3,82
Ràtio de morositat grup BS	4,62	3,83	5,04	4,22

(*) Correspon a la ràtio de morositat sense considerar la incorporació de TSB.

Vegeu-ne més detalls quantitatius en la nota 11 sobre les cobertures i els actius classificats en l'*stage 3* i en l'Annex VI en relació amb les operacions de refinançament i reestructuració.

4.4.2.6. Risc de concentració

S'entén per risc de concentració per risc de crèdit a exposicions amb potencial de generar pèrdues prou grans per amenaçar la solvència de la institució o la viabilitat de la seva activitat ordinària.

Aquesta concentració es pot donar pel que fa a un sol client o grup econòmic, així com en l'àmbit sectorial o geogràfic.

El risc de concentració pot venir donat per dos subtipus de risc:

- Risc de concentració individual: es refereix a la possibilitat d'incórrer en pèrdues creditícies significatives com a conseqüència de mantenir grans exposicions en clients específics.
- Risc de concentració sectorial: imperfecta diversificació dels components sistemàtics del risc de la cartera, que poden ser factors sectorials, geogràfics etc.

Per tal de dur a terme una gestió eficient del risc de concentració, Banc Sabadell disposa d'una sèrie d'eines i polítiques específiques:

- Mètriques quantitatives del *Risk Appetite Statement* i el seu seguiment posterior com a mètriques de nivell *board*.
- Límits individuals a riscos o clients considerats com a rellevants fixats per la Comissió Delegada.
- Delegacions que obliguen a fer que les operacions dels clients més rellevants siguin aprovades pel Comitè d'Operacions de Crèdit o fins i tot per la Comissió Delegada.

Així mateix, per tal de dur a terme el control del risc de concentració, el grup Banc Sabadell té desplegats els següents paràmetres crítics per controlar-lo:

Coherència amb el marc global de riscos

El grup garanteix la coherència entre el nivell de les exposicions de risc de concentració i la tolerància a aquest risc definida en el RAS. En aquest sentit, hi ha límits globals de risc de concentració i controls interns adequats a fi d'assegurar que les exposicions de risc de concentració no superen els nivells d'apetència pel risc que ha establert el grup.

Establiment de límits i mètriques per al control del risc de concentració

A causa de la naturalesa de l'activitat del grup i al seu model de negoci, el risc de concentració està principalment lligat al risc de crèdit, i s'han implementat una sèrie de mètriques, així com límits associats a aquestes.

La fixació de límits d'exposició del risc creditici té en consideració l'experiència de pèrdua històrica de la institució i estar d'acord amb el nivell patrimonial de suport del grup i amb el nivell de rendibilitat esperat en diferents escenaris.

Tant les mètriques per mesurar els nivells com els límits d'apetència i llindars de tolerància per als riscos identificats es detallen en les mètriques del RAS.

Monitoratge i *reporting* periòdic sobre el control de riscos

El grup Banc Sabadell assegura el seguiment periòdic del risc de concentració per tal de facilitar la identificació ràpida i l'esmena de les deficiències en els mecanismes implementats per a la gestió d'aquest risc reportant de manera recurrent aquesta informació segons la *governance* de risc establert fins a arribar al Consell d'Administració.

Plans d'acció i mesures de mitigació

En el tractament de les excepcions als límits establerts internament, s'han d'incloure els criteris per atorgar aquest tractament excepcional.

En cas necessari, el grup ha d'adoptar les mesures oportunes per adequar el risc de concentració als nivells aprovats en el RAS pel Consell d'Administració.

Exposició en clients o grans riscos

El 31 de desembre de 2019, no hi havia acreditats amb un risc concedit que superés individualment el 10% dels recursos propis del grup.

Risc de país: exposició geogràfica del risc de crèdit

El risc de país és aquell que concorre en els deutes d'un país globalment considerats com a conseqüència de raons inherents a la sobirania i a la situació econòmica d'un país, és a dir, per circumstàncies diferents del risc de crèdit habitual. Es manifesta amb la incapacitat eventual d'un deutor per afrontar les seves obligacions de pagament en divises davant de creditors externs, entre altres motius, perquè el país no permet l'accés a la divisa, perquè no es pot transferir, per la ineficàcia de les accions legals contra el prestatari per raons de sobirania o per situacions de guerra, expropiació o nacionalització.

El risc de país no tan sols afecta els deutes contrets amb un estat o entitats garantides per aquest, sinó el conjunt de deutors privats pertanyents a aquest estat i que per causes alienes a la seva pròpia evolució o decisió experimenten una incapacitat general per fer front als seus deutes.

Per a cada país s'estableix un límit de risc, que s'aplica a tot el grup Banc Sabadell. Aquests límits són aprovats per la Comissió Delegada i òrgans de decisió corresponents segons les delegacions i són objecte de seguiment continu amb l'objectiu de detectar amb anticipació qualsevol deteriorament en les perspectives econòmiques, polítiques o socials de cada país.

El procediment d'admissió de risc país i entitats financeres té com a principal component l'estructura de límits per a diferents mètriques a partir de la qual es fa el seguiment dels diferents riscos i a través de la qual l'alta direcció i òrgans delegats estableixen l'apetència pel risc del grup.

Per a la gestió del risc país es fan servir diferents indicadors i eines: *ratings*, *credit default swaps*, indicadors macroeconòmics, etc.

En l'Annex VI s'inclouen dades quantitatives relatives a la distribució de la concentració de riscos per activitat i en l'àmbit mundial.

Exposició al risc sobirà i exposició al sector de la construcció i promoció immobiliària

En l'Annex VI s'inclouen dades quantitatives en relació amb l'exposició al risc sobirà i al sector de la construcció i promoció immobiliària.

4.4.2.7. Risc de contrapart

En aquest epígraf s'inclou el risc de crèdit per activitats en mercats financers que es desenvolupa a través de l'operativa específica amb risc de contrapart. El risc de contrapart és una tipologia de risc de crèdit que sorgeix davant l'eventualitat que la contrapart, en una transacció amb derivats o una operació amb compromís de recompra, amb liquidació diferida o de finançament de garanties, pugui incórrer en incompliment abans de la liquidació definitiva dels fluxos de caixa d'aquesta transacció o operació.

En aquest sentit, l'import sotmès al potencial impagament de la contrapart no correspon al nocional del contracte, sinó que és incert i depèn de la fluctuació dels preus de mercat fins al venciment o la liquidació dels contractes financers.

L'exposició al risc de contrapart es concentra principalment en clients, entitats financeres i cambres de compensació.

A continuació es mostren dues taules amb la distribució de l'exposició per *rating* i zones geogràfiques del grup.

En															
AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	Resta	Total
0,0%	0,0%	7,2%	38,7%	18,1%	11,7%	6,3%	5,7%	3,5%	1,8%	1,0%	3,1%	1,4%	0,3%	1,3%	100,0%

En percentatge	
	2019
Zona euro	73,8%
Resta d'Europa	18,9%
EUA i Canadà	5,6%
Resta del món	1,7%
Total	100,0%

Tal com s'observa en la taula, el risc es concentra en contraparts amb elevada qualitat creditícia, i hi ha un 82% del risc amb contraparts amb *rating* en rang A.

El 2016, segons la llei *European Market Infrastructure Regulation* (EMIR) (*Regulation* 648/2012), va entrar en aplicació per al grup l'obligació de liquidar i compensar per cambres de compensació (CCP) certs derivats *over-the-counter*, i, per tant, els derivats contractats pel grup susceptibles d'això s'estan canalitzant a través d'aquests agents. Al seu torn, des del grup s'ha fomentat l'estandardització dels derivats OTC de cara a fomentar la utilització de les cambres de compensació. L'exposició al risc amb les CP depèn en gran part de l'import de les garanties dipositades.

Pel que fa a l'operativa en derivats en mercats organitzats (MO), es considera sota criteris de gestió que no hi ha exposició, atès que el risc no existeix perquè els MO actuen com a contrapart en les operacions i es disposa del mecanisme de liquidació i de garanties diari per assegurar la transparència i continuïtat de l'activitat. En els MO l'exposició és equivalent a les garanties dipositades.

El desglossament de l'operativa de derivats en mercats financers segons si la contrapart és una altra entitat financera, cambra de compensació o mercat organitzat és el següent:

En milions d'euros

	2019	2018
Operacions amb mercats organitzats	3.779	2.784
Operacions OTC	169.533	178.102
<i>Liquidades a través de cambres de compensació</i>	<i>88.444</i>	<i>88.452</i>
Total	173.312	180.886

Actualment no hi ha operacions que compleixin els criteris comptables per poder compensar en el balanç operacions d'actius i passius financers; les compensacions que es duen a terme en l'operativa de derivats i repos tenen efecte només per al càlcul de l'import a col·lateralitzar, però no per a la seva presentació en el balanç.

A continuació es detalla l'import total reflectit en el balanç per als instruments financers subjectes a un acord marc de compensació i de col·lateral per als exercicis 2019 i 2018:

En milers d'euros

	2019				
	Actius financers subjectes a acords de col·lateral				
	Import reconegut en el balanç	Import compensat (només a l'efecte de càlcul del col·lateral)	Garantia rebuda		Import net
			Efectiu	Valors	
(a)	(b)	(c)	(d)	(a)-(b)-(c)-(d)	
Derivats	1.852.354	1.631.635	174.004	-	46.715
Adquisició temporal d'actius	12.037.527	-	25.390	12.183.111	(170.974)
Total	13.889.881	1.631.635	199.394	12.183.111	(124.259)

En milers d'euros

	2019				
	Passius financers subjectes a acords de col·lateral				
	Import reconegut en el balanç	Import compensat (només a l'efecte de càlcul del col·lateral)	Garantia lliurada		Import net
			Efectiu	Valors	
(a)	(b)	(c)	(d)	(a)-(b)-(c)-(d)	
Derivats	2.486.328	1.631.635	888.771	157.912	(191.990)
Cessió temporal d'actius	8.442.811	-	617.509	8.416.140	(590.838)
Total	10.929.139	1.631.635	1.506.280	8.574.052	(782.828)

En milers d'euros

	2018				
	Actius financers subjectes a acords de col·lateral				
	Import reconegut en el balanç	Import compensat (només a l'efecte de càlcul del col·lateral)	Garantia rebuda		Import net
			Efectiu	Valors	
(a)	(b)	(c)	(d)	(a)-(b)-(c)-(d)	
Derivats	1.508.703	1.208.294	243.375	-	57.034
Adquisició temporal d'actius	5.960.839	-	7.194	5.992.028	(38.383)
Total	7.469.542	1.208.294	250.569	5.992.028	18.651

En milers d'euros

	2018				
	Passius financers subjectes a acords de colateral				
	Import compensat (només		Garantia lliurada		
	Import reconegut en el balanç	a l'efecte de càlcul del colateral)	Efectiu	Valors	Import net
	(a)	(b)	(c)	(d)	(a)-(b)-(c)-(d)
Derivats	2.219.489	1.208.294	1.067.530	197.924	(254.259)
Cessió temporal d'actius	9.819.345	-	258.490	9.940.126	(379.271)
Total	12.038.834	1.208.294	1.326.020	10.138.050	(633.530)

Els imports d'instruments financers derivats que es liquiden a través d'una cambra de compensació el 31 de desembre de 2019 i 2018 es detallen a continuació:

En milers d'euros

	2019	2018
Actius financers derivats liquidats a través d'una cambra de compensació	929.918	652.615
Passius financers derivats liquidats a través d'una cambra de compensació	1.241.254	858.273

La filosofia de la gestió del risc de contrapart és consistent amb l'estratègia del negoci, i busca en tot moment la creació de valor dins d'un equilibri entre rendibilitat i riscos. En aquest sentit, s'han establert uns criteris de control i seguiment del risc de contrapart derivat de l'activitat en els mercats financers, que garanteix al banc desenvolupar la seva activitat de negoci respectant els llindars de riscos aprovats per l'alta direcció.

La metodologia de quantificació de l'exposició per risc de contrapart té en compte l'exposició actual i l'exposició futura. L'exposició actual representa el cost de reemplaçar una operació a valor de mercat en cas que una contrapartida caigui en *default* en el moment present. Per al càlcul cal comptar amb el valor actual de l'operació o *Mark to Market* (MtM). L'exposició futura representa el risc potencial que pot assolir una operació en un determinat termini de temps, ateses les característiques de l'operació i les variables del mercat de les quals depèn. En el cas d'operacions sota acord de colateral, l'exposició futura representa la possible fluctuació del MtM entre el moment del *default* i el reemplaçament d'aquestes operacions en mercat. Si no està sota acord de colateral, representa la possible fluctuació de l'MTM al llarg de la vida de l'operació.

Amb caràcter diari, al tancament del mercat, es recalculen totes les exposicions d'acord amb els fluxos d'entrada i sortida d'operacions, amb les variacions de les variables del mercat i amb els mecanismes de mitigació del risc establerts en el grup. D'aquesta manera les exposicions queden sotmeses a un seguiment diari i a un control sota els límits aprovats per l'alta direcció. Aquesta informació queda integrada en els informes de riscos per tal de reportar-la als departaments i les àrees responsables de la gestió i el seguiment d'aquests.

En relació amb el risc de contrapart, el grup adopta diferents mesures de mitigació. Les mesures principals són:

- Acords de *netting* en derivats (ISDA i CMOF).
- Acords de colateral *Variation Margin* en derivats (CSA i Annex 3 - CMOF), repos (GMRA, CME) i préstecs de títols (GMSLA).

Els acords de *netting* permeten l'agregació dels MtM positius i negatius de les operacions amb una mateixa contrapart, de manera que en cas de *default* s'estableix una única obligació de pagament o cobrament en relació amb totes les operacions tancades amb aquesta contrapartida.

Per defecte, el grup disposa d'acords de *netting* amb totes les contrapartides que vulguin operar en derivats.

Els acords de colateral *Variation Margin*, a més d'incorporar l'efecte *netting*, incorporen l'intercanvi periòdic de garanties que mitiguen l'exposició actual amb una contrapart en relació amb les operacions subjectes a aquest contracte.

El grup estableix la necessitat de disposar d'acords de col·lateral *Variation Margin* per poder operar en derivats o repos amb entitats financeres. Així mateix, per a l'operativa de derivats amb aquestes entitats, el grup té l'obligació d'intercanviar col·lateral *Variation Margin* amb contraparts financeres d'acord amb el Reglament Delegat (UE) 2251/2016. El contracte de col·lateral *Variation Margin* estàndard del grup, que està d'acord amb aquest reglament, és bilateral (és a dir, totes dues parts estan obligades a dipositar col·lateral), amb intercanvi diari de garanties en forma d'efectiu i en divisa euro.

4.4.2.8 Actius compromesos en activitats de finançament

Al tancament de 2019 i 2018 hi ha certs actius financers compromesos en operacions de finançament, és a dir, aportats com a col·lateral o garantia respecte a certs passius. Aquests actius corresponen principalment a préstecs vinculats a l'emissió de cèdules hipotecàries, cèdules territorials, *covered bonds* o bons de titulització a llarg termini (vegeu la nota 20, l'Annex III per a les operacions vinculades al mercat hipotecari espanyol i l'Annex IV per al detall d'emissions). La resta d'actius compromesos són valors representatius de deute que són lliurats en operacions de cessió temporal d'actius, els col·laterals pignorats (préstecs o instruments de deute) per accedir a determinades operacions de finançament amb bancs centrals i tota mena de col·lateral lliurat per garantir l'operativa de derivats.

El detall d'informació sobre els préstecs amb garantia hipotecària concedits a Espanya inclosos en la cartera de "*Préstecs i bestretes - Clientela*" que, d'acord amb la Llei del mercat hipotecari, estan vinculats a l'emissió de cèdules hipotecàries, es troba en l'Annex III sobre "Informació dels emissors en el mercat hipotecari i sobre el registre comptable especial hipotecari", registre comptable especial de l'entitat emissora Banc Sabadell requerida per la Circular 5/2011 del Banc d'Espanya, en aplicació del Reial decret 716/2009, de 24 d'abril (pel qual es desenvolupen determinats aspectes de la Llei 2/1981, de 25 de març, de regulació del mercat hipotecari).

D'altra banda, el grup ha utilitzat part de la seva cartera de préstecs i crèdits homogenis en títols de renda fixa a través de la transferència dels actius a diferents fons de titulització creats amb aquesta finalitat. D'acord amb el que regula la normativa vigent, les titulitzacions en què no s'hagi produït una transferència substancial del risc no es poden donar de baixa del balanç.

El saldo dels actius financers titulitzats en aquests programes pel grup, identificant aquells dels quals s'han transferit els riscos i beneficis associats, és el següent:

En milers d'euros	2019	2018
Donats íntegrament de baixa en el balanç:	1.069.492	833.792
Actius hipotecaris titulitzats	165.572	186.899
Altres actius titulitzats	896.022	16.122
Altres actius financers transferits	7.898	630.771
Mantinguts íntegrament en el balanç:	13.246.466	15.092.110
Actius hipotecaris titulitzats	12.526.632	13.876.927
Altres actius titulitzats	719.834	1.215.183
Altres transferències a entitats de crèdit	-	-
Total	14.315.958	15.925.902

S'han mantingut en el balanç consolidat els actius i passius corresponents als fons de titulització d'actius originats amb data posterior a 1 de gener de 2004, per als quals no s'han transferit a tercers els riscos i beneficis implícits en l'operació. Per als actius detallats no es transfereix el risc en haver concedit algun tipus de finançament subordinat o millora creditícia als fons de titulització. El 31 de desembre de 2019, no hi havia cap suport financer significatiu del grup a titulitzacions no consolidades.

Dins de la rúbrica altres actius financers transferits donats íntegrament de baixa del balanç, el 31 de desembre de 2018 es van incloure principalment els actius transferits a SAREB per part de Banco Gallego, ja que continuaven sent administrats per l'entitat per import de 621.627 milers d'euros. El 31 de desembre de 2019, ja no es duu a terme aquesta administració.

En l'Annex II d'aquests comptes anuals consolidats s'inclou determinada informació sobre els fons de titulització originats pel grup.

4.4.3. Riscos financers

El risc financer es defineix com la possibilitat d'obtenció d'una rendibilitat inadequada o d'uns nivells de liquiditat insuficients que impedeixin el compliment dels requeriments i expectatives futures.

4.4.3.1. Risc de liquiditat

El risc de liquiditat suposa la possibilitat d'incórrer en pèrdues a causa de la incapacitat d'atendre els compromisos de pagament, encara que sigui de manera temporal, perquè no es disposa d'actius líquids o no es pot accedir als mercats per obtenir refinançament a un preu raonable. Aquest risc es pot derivar per motius sistèmics o particulars de l'entitat.

En aquest àmbit, el grup té com a objectiu mantenir uns actius líquids i una estructura de finançament que, d'acord amb els seus objectius estratègics i sobre la base del seu *Risk Appetite Statement*, li permeti atendre amb normalitat els seus compromisos de pagament a un cost raonable, ja sigui en condicions de normalitat o en una situació d'estrès provocada tant per factors sistèmics com idiosincràtics.

L'estructura de governança de la gestió i control de liquiditat de Banc Sabadell té com a eixos fonamentals la implicació directa dels òrgans de govern, òrgans de direcció i l'alta direcció, seguint el model de les tres línies de defensa amb una estricta segregació de funcions i l'estructuració de responsabilitats.

Gestió de la liquiditat

La gestió de la liquiditat a Banc Sabadell té com a objectiu garantir el finançament de l'activitat comercial a un cost i termini adequats, tot minimitzant el risc de liquiditat. La política de finançament de l'entitat està enfocada a mantenir una estructura de finançament equilibrada, basada principalment en dipòsits a la clientela, i complementada amb l'accés a mercats majoristes, que permeti mantenir una posició de liquiditat del grup folgada en tot moment.

El grup, en relació amb la gestió de la liquiditat, segueix una estructura basada en unitats de gestió de la liquiditat (UGL). Cada UGL és responsable de la gestió de la seva liquiditat i de fixar les seves pròpies mètriques de control del risc de liquiditat, en coordinació amb les funcions corporatives del grup. Actualment, les UGL són Banc Sabadell (inclou sucursals a l'exterior OFEX i les entitats Banco de Sabadell S.A., I.B.M. i Sabcapital S.A. de C.V., SOFOM, E.R. corresponents al negoci a Mèxic), BancSabadell d'Andorra (BSA) i TSB.

Per complir amb els objectius, l'estratègia actual de gestió del risc de liquiditat del grup es basa en els següents principis i pilars, tenint en compte el model de negoci detallista de les UGL i els objectius estratègics definits:

- Govern del risc i implicació del Consell d'Administració i de l'alta direcció en la gestió i el control del risc de liquiditat. El Consell d'Administració té la màxima responsabilitat en la supervisió del risc de liquiditat.
- Integració de la cultura de riscos, basada en una gestió prudent del risc de liquiditat i el seu alineament amb l'apetència pel risc establert.
- Segregació clara de les responsabilitats i funcions entre les diferents àrees i òrgans de l'organització, amb una delimitació clara entre les tres línies de defensa i assegurant la implicació dels òrgans de govern i l'alta direcció.
- Aplicació de les millors pràctiques en matèria de gestió i control del risc de liquiditat per garantir no solament el compliment de les exigències reguladores, sinó també que, d'acord amb un criteri de prudència, es disposa d'un nivell suficient d'actius líquids per fer front a possibles esdeveniments de tensió.
- Sistema de gestió de liquiditat descentralitzat per a les unitats més rellevants, però amb un sistema de supervisió i gestió del risc centralitzat.
- Processos sòlids d'identificació, mesurament, gestió, control i informació sobre els diferents subriscos de liquiditat als quals es troba sotmès el grup.
- Existència d'un sistema de preus de transferència per traslladar el cost de finançament.
- Estructura de finançament equilibrada, basada fonamentalment en dipòsits de la clientela.

- Base àmplia d'actius líquids no compromesos i immediatament disponibles per generar liquiditat que componen la primera línia de liquiditat del grup.
- Diversificació de les fonts de finançament, amb recurs controlat al finançament majorista a curt termini i sense dependència de proveïdors de fons individuals.
- Autofinançament de les filials bancàries estrangeres rellevants.
- Vigilància del nivell del balanç que està sent utilitzat com a col·lateral en operacions de finançament.
- Manteniment d'una segona línia de liquiditat que inclou la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials.
- Visió holística del risc per donar compliment a les exigències, recomanacions i guies reguladores.
- Alineació amb els interessos dels grups d'interès a través de la difusió periòdica al públic d'informació relativa al risc de liquiditat.
- Disponibilitat d'un pla de contingència de liquiditat.

Eines/mètriques de seguiment i control de la gestió del risc de liquiditat

El grup Banc Sabadell disposa d'un sistema de mètriques i límits de tolerància que s'articulen en el RAS i que defineixen l'apetència pel risc de liquiditat, prèviament aprovat pel Consell d'Administració. Aquest sistema permet avaluar i fer el seguiment del risc de liquiditat a fi de vetllar pel compliment dels objectius estratègics, el perfil de risc i el compliment amb la regulació i les guies supervisores. Dins el seguiment de mètriques de liquiditat del grup, hi ha mètriques establertes pel que fa al grup i calculades a nivell consolidat, mètriques establertes en l'àmbit del grup i desplegades a cada UGL del grup i mètriques establertes respecte a les UGL per mostrar particularitats locals.

Tant les mètriques definides en el RAS del grup Banc Sabadell com en els RAS locals de les filials estan subjectes a la *governance* d'aprovació, el seguiment, el *reporting* d'excedits i els plans d'adequació establerts en el RAF en funció del nivell jeràrquic de cada mètrica (classificades en tres nivells).

Cal esmentar que el grup té dissenyat i implementat un sistema d'alertes primerenques de gestió (EWIs - *Early Warning Indicators*) en l'àmbit d'UGL, que inclouen indicadors de mercat i liquiditat adaptats a l'estructura de finançament i model de negoci de cada UGL. El desplegament d'aquests indicadors en les UGL complementa les mètriques RAS i permet identificar anticipadament tensions en la posició de liquiditat i estructura de finançament local, de manera que facilita la presa de mesures i accions correctives i minimitza el risc de contagi entre les diferents unitats de gestió.

A més, es fa un seguiment diari del risc de cadascuna de les UGL mitjançant l'informe de Tresoreria Estructural, que mesura l'evolució diària de les necessitats de finançament del balanç, l'evolució diària del saldo viu de les operacions en el mercat de capitals i l'evolució diària de la primera línia de liquiditat que manté cada UGL.

El marc de *reporting* i control comprèn, entre d'altres:

- Seguiment de les mètriques RAS i els seus líndars a nivell consolidat i les establertes per a cadascuna de les UGL segons les periodicitats fixades per a cadascuna de les mètriques.
- Informe als comitès i òrgans de govern i direcció del conjunt de mètriques corresponent en funció dels nivells jeràrquics de les mètriques.
- En cas de detectar algun incompliment, activació dels protocols de comunicació i dels plans necessaris per corregir-ho.

Dins el marc del procés de pressupostació global del grup, Banc Sabadell planifica les necessitats de liquiditat i finançament a diferents horitzons temporals i alineades amb els objectius estratègics i d'apetència pel risc del grup. Cada UGL disposa d'un pla de finançament a 1 i 3 anys en què delimita les seves potencials necessitats de finançament i l'estratègia per gestionar-les, i periòdicament n'analitza el compliment i les desviacions respecte al pressupost projectat i la seva adequació a l'entorn de mercat.

L'entitat també disposa d'un sistema de preus interns de transferència per traslladar els costos de finançament a les unitats de negoci.

Finalment, Banc Sabadell té establert un pla de contingència de liquiditat (PCL) en què s'estableix l'estratègia per garantir que l'entitat disposa de les capacitats de gestió i les mesures suficients per minimitzar els efectes negatius d'una situació de crisi en la seva posició de liquiditat i per retornar a una situació de normalitat. Així mateix, el PCL també té com a objectiu facilitar la continuïtat operativa en la gestió de la liquiditat, especialment en cas que la situació de crisi estigui originada per un funcionament deficient d'una o diverses infraestructures de mercat. El PCL pot ser activat en resposta a diferents situacions de crisi dels mercats o de la mateixa entitat. Els components principals del PCL són, entre d'altres, mesures de què es disposa per generar liquiditat en situacions de normalitat o en una situació de crisi associada a l'activació del PCL, i un pla de comunicació del PCL tant intern com extern.

Termini residual de les operacions

A continuació es presenta el detall per terminis de venciments contractuals dels saldos, sense considerar, en alguns casos, els ajustos de valoració ni pèrdues per deteriorament, de determinades masses del balanç consolidat el 31 de desembre de 2019 i 2018, en un escenari de condicions de normalitat de mercats:

En milers d'euros										
2019										
Terminis fins a revisió o venciment	A la vista	Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 12 mesos	Entre 1 i 2 anys	Entre 2 i 3 anys	Entre 3 i 4 anys	Entre 4 i 5 anys	Més de 5 anys	Total
Mercat monetari	-	21.517.866	1.965.459	1.977.159	517.913	-	-	-	-	25.978.397
Préstecs i partides a cobrar	619.417	7.632.828	5.972.617	14.418.127	11.924.479	13.576.551	10.769.445	8.896.124	69.080.634	142.880.223
Valors representatius de deute	-	285.618	385.221	1.363.200	601.538	564.837	315.855	1.718.607	18.350.303	23.585.179
Altres actius	-	-	-	3	29	-	741	799	8.570	10.142
Total actiu	619.417	29.436.312	8.323.298	17.758.489	13.043.959	14.141.387	11.086.042	10.605.530	87.439.507	192.453.941
Mercat monetari	-	7.591.949	2.612.807	4.950.608	15.188.075	1.043.995	42.903	44.165	111.193	31.585.695
<i>Del qual: Repos</i>	-	4.756.408	1.610.538	1.801.130	393.765	-	-	-	-	8.561.841
Recursos de clients	118.205.321	2.593.762	2.875.573	12.745.397	2.848.587	1.086.392	275.788	934.616	9.536	141.574.973
Dèbits representatius per valors negociables (*)	-	94.440	1.378.895	3.338.512	2.987.089	3.659.325	2.990.734	5.201.593	4.753.890	24.404.477
<i>Del qual: Deute sènior garantit</i>	-	15.426	311.100	2.462.637	2.176.289	1.827.110	1.501.734	2.818.259	2.717.164	13.829.721
<i>Del qual: Deute sènior no garantit</i>	-	-	491.122	9.975	358.284	682.215	989.000	2.383.333	1.521.700	6.435.630
<i>Del qual: Passius subordinats</i>	-	-	-	424.600	452.515	1.150.000	500.000	-	515.025	3.042.140
Altres passius	-	46.145	93.012	383.878	355.660	271.468	216.377	184.644	1.017.406	2.568.589
Total passiu	118.205.321	10.326.296	6.960.287	21.418.394	21.379.411	6.061.180	3.525.802	6.365.018	5.892.025	200.133.735
<i>Del qual:</i>										
<i>Passius coberts</i>	-	4.771.834	1.921.638	3.853.916	6.735.597	2.238.488	1.501.734	1.936.736	2.717.164	25.677.107
<i>Passius no coberts</i>	118.205.444	5.554.340	5.038.649	17.564.478	14.643.814	3.822.692	2.024.068	4.428.282	3.174.861	174.456.627
Derivats negociació i cobertura										
Posicions rebut	-	15.501.712	20.397.410	20.038.070	14.462.384	9.437.524	10.583.364	16.415.371	34.057.369	140.893.204
Posicions pagament	-	16.619.346	21.167.793	22.977.713	15.608.687	9.603.503	9.297.872	16.207.859	36.059.617	147.542.390
Net	-	(1.117.634)	(770.383)	(2.939.644)	(1.146.303)	(165.979)	1.285.492	207.512	(2.002.248)	(6.649.187)
Riscos contingents										
Garanties financeres	37.479	22.339	111.565	260.912	181.908	85.041	41.396	34.637	1.332.135	2.107.412

(*) Vegeu el detall de venciments d'emissions dirigides a inversors institucionals en l'apartat "Estratègia de finançament i evolució de la liquiditat el 2019" d'aquesta nota.

En milers d'euros

Terminis fins a revisió o venciment	2018									Total
	A la vista	Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 12 mesos	Entre 1 i 2 anys	Entre 2 i 3 anys	Entre 3 i 4 anys	Entre 4 i 5 anys	Més de 5 anys	
Mercat monetari	256.019	25.364.611	1.956.971	1.289.360	27.362	-	-	-	-	28.894.323
Préstecs i partides a cobrar	630.627	7.082.922	6.176.911	14.988.247	10.958.819	10.375.647	10.379.198	10.981.792	63.055.785	134.629.948
Valors representatius de deute	7.931	66.604	506.146	995.897	932.276	718.879	387.174	1.252.685	20.496.119	25.363.711
Altres actius	-	-	-	-	3	11	199	513	6.353	7.079
Total actiu	894.577	32.514.137	8.640.028	17.273.504	11.918.460	11.094.537	10.766.571	12.234.990	83.558.257	188.895.061
Mercat monetari	1.735	9.923.238	1.775.054	1.231.577	16.604.682	11.467.377	20.642	22.733	56.554	41.103.592
<i>Del qual: Repos</i>	-	7.434.634	1.335.200	1.114.616	264.091	-	-	-	-	10.148.541
Recursos de clients	106.595.948	2.975.566	4.973.879	15.504.583	1.184.999	335.028	378.070	527.412	(34.250)	132.441.235
Dèbits representats per valors negociables (*)	-	831.993	2.089.686	4.001.142	3.855.355	2.717.029	2.456.932	2.967.201	5.961.569	24.880.907
<i>Del qual: Deute sènior garantit</i>	-	316.423	211.743	1.522.583	2.482.001	2.658.745	1.232.132	1.463.201	4.650.843	14.537.671
<i>Del qual: Deute sènior no garantit</i>	-	-	607.566	968.170	518.361	58.284	74.800	1.004.000	795.700	4.026.881
<i>Del qual: Passius subordinats</i>	-	-	-	-	854.993	-	1.150.000	500.000	515.025	3.020.018
Altres passius	-	54.883	81.694	421.697	326.364	227.169	146.347	101.462	374.976	1.734.592
Total passiu	106.597.683	13.785.680	8.920.313	21.158.999	21.971.400	14.746.603	3.001.991	3.618.808	6.358.849	200.160.326
Del qual:										
<i>Passius coberts</i>	-	7.751.057	1.544.473	2.630.182	9.453.522	3.608.964	1.232.132	1.463.201	4.650.843	32.334.374
<i>Passius no coberts</i>	106.597.683	6.034.623	7.375.840	18.528.816	12.517.878	11.137.639	1.769.859	2.155.607	1.708.005	167.825.950
Derivats negociació i cobertura										
Posicions rebut	-	15.841.747	16.128.261	19.550.449	9.526.320	12.754.095	10.051.165	9.499.730	50.860.322	144.212.089
Posicions pagament	-	17.736.003	24.206.174	16.107.711	13.591.530	12.852.916	10.589.734	9.565.725	49.748.018	154.397.811
Net	-	(1.894.256)	(8.077.913)	3.442.738	(4.065.210)	(98.821)	(538.569)	(65.995)	1.112.304	(10.185.722)
Riscos contingents										
Garanties financeres	21.997	49.112	73.578	264.874	213.524	96.339	51.406	36.751	1.233.205	2.040.786

(*) Vegeu el detall de venciments d'emissions dirigides a inversors institucionals en l'apartat "Estratègia de finançament i evolució de la liquiditat el 2019" d'aquesta nota.

Tradicionalment, en aquesta anàlisi els trams a molt curt termini presenten necessitats de finançament perquè recullen els venciments continus del passiu a curt termini que en l'activitat típicament bancària presenta una rotació més gran que els actius, però que en renovar-se contínuament acaben, de fet, cobrint aquestes necessitats i fins i tot incorporant un creixement dels saldos vius.

Cal mencionar que es comprova de manera sistemàtica que la capacitat de finançament del grup en els mercats de capitals garanteixi les necessitats a curt, mitjà i llarg termini.

Respecte a la informació inclosa en aquesta taula, cal indicar que aquesta mostra els venciments contractuals romanents dels saldos de les posicions d'actiu i passiu del balanç, distribuïts en diferents trams temporals.

La informació que es facilita és estàtica i no reflecteix les necessitats de finançament previsibles.

Així mateix, cal indicar que els fluxos de caixes desglossats en la matriu no han estat objecte de descompte.

A continuació, s'indica el tractament donat a la matriu de venciments contractuals als passius financers amb certes particularitats a l'efecte del seu reflex:

- Per a qualsevol operació que inclogui fluxos d'amortització (regular o irregular), es mostren cada un d'aquests fluxos de capital en la banda temporal en què està previst que es produeixi el pagament/cobrament (segons el calendari d'amortització contractual).

En el cas dels passius a la vista s'inclouen en el tram de "a la vista" sense tenir-ne en compte la tipologia (estables vs. no estables).

- Hi ha compromisos de tipus contingent que també poden modificar les necessitats de liquiditat, i es tracta fonamentalment de facilitats de crèdit amb límits concedits que no han estat disposats en la data de balanç pels acreditats. El Consell d'Administració també estableix límits en aquest sentit per al seu control.
- S'han inclòs en la matriu els saldos per contractes de garanties financeres, i s'ha assignat l'import màxim de la garantia al primer exercici en què la garantia pugui ser executada.
- El finançament en el mercat de capitals a través d'instruments que prevegin clàusules que puguin provocar el reemborsament accelerat (*puttables* o instruments amb clàusules lligades a la rebaixa en la qualificació creditícia) és reduït en relació amb els passius financers del grup. Per això l'impacte estimat en la matriu no seria significatiu.
- El grup no presenta el 31 de desembre de 2019 instruments addicionals als regulats per contractes marc associats a la contractació de productes derivats i les operacions d'adquisició/cessió temporal d'actius financers.
- El grup no té instruments que permetin a l'entitat decidir si liquida els seus passius financers mitjançant el lliurament d'efectiu (o un altre actiu financer) o mitjançant el lliurament de les seves pròpies accions el 31 de desembre de 2019.
- El grup no té instruments que estiguin subjectes a acords bàsics de compensació el 31 de desembre de 2019.

Estratègia de finançament i evolució de la liquiditat el 2019

La font principal de finançament del grup és la base de dipòsits a la clientela (principalment comptes a la vista i dipòsits a termini captats a través de la xarxa comercial), complementada amb el finançament via mercat interbancari i mercats de capitals en què l'entitat manté vius diferents programes de finançament a curt i llarg termini amb l'objectiu d'assolir un nivell de diversificació adequat per tipus de producte, termini i inversor. L'entitat manté una cartera diversificada d'actius líquids majoritàriament elegibles com a col·lateral per a les operacions de finançament amb el Banc Central Europeu (BCE).

Recursos de clients en el balanç

Amb data 31 de desembre de 2019 i 2018, els recursos de clients en el balanç per venciments es detallen a continuació:

En milions d'euros / en percentatge

	Nota	2019	3 mesos	6 mesos	12 mesos	> 12 mesos	Sense venc.
Total recursos de clients en el balanç (*)		146.309	6,1%	2,8%	5,9%	4,0%	81,2%
Dipòsits a termini		25.748	31,2%	15,1%	33,7%	20,0%	-
Comptes a la vista	19	118.868	-	-	-	-	100,0%
Emissions detallistes		1.693	42,3%	13,2%	0,1%	44,4%	-

(*) Inclou dipòsits de clients (ex-repos) i altres passius col·locats per la xarxa comercial: bons simples de Banc Sabadell, pagarés i altres.

En milions d'euros / en percentatge

	Nota	2018	3 mesos	6 mesos	12 mesos	> 12 mesos	Sense venc.
Total recursos de clients en el balanç (*)		137.343	7,3%	4,3%	7,4%	2,6%	78,4%
Dipòsits a termini		26.593	32,9%	18,7%	37,3%	11,1%	-
Comptes a la vista	19	107.665	-	-	-	-	100,0%
Emissions detallistes		3.085	42,3%	31,1%	5,5%	21,2%	-

(*) Inclou dipòsits de clients (ex-repos) i altres passius col·locats per la xarxa comercial: bons simples de Banc Sabadell, pagarés i altres.

L'evolució decreixent dels tipus d'interès en els mercats financers ha provocat un canvi en la composició dels recursos de clients en el balanç de dipòsits a termini a comptes a la vista.

Vegeu el desglossament dels recursos de clients fora del balanç, gestionats pel grup i els comercialitzats però no gestionats en la nota 27 d'aquests comptes anuals consolidats.

Els dipòsits del grup es comercialitzen a través de les següents unitats/societats de negoci del grup (Banca Comercial, Banca Corporativa i Negocis Globals, Banca Privada, TSB i Mèxic). Vegeu el detall de volums d'aquestes unitats de negoci en l'apartat de "Negocis" de l'Informe de gestió consolidat.

Durant el 2019 s'ha continuat amb la tendència creixent de generació de GAP Comercial observada durant els últims anys, cosa que ha permès seguir amb la pauta de reducció de la ràtio *Loan to Deposits* (LtD) del grup (des d'un 147% en tancar el 2010 a un 98,6 % en tancar el 2019).

Mercat de capitals

Durant el 2019, tot i que el GAP comercial ha mostrat una evolució positiva que ha permès refinançar parcialment els venciments en mercat de capitals, el nivell de finançament en aquest mercat ha augmentat a causa de la necessitat de compliment dels requeriments reguladors, com és el cas de MREL (*Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities*), i s'ha focalitzat en els productes en què, atès el *rating* de l'entitat, la relació cost/termini és més ajustada. El saldo nominal viu de finançament en mercat de capitals per tipus de producte el 31 de desembre de 2019 i 2018 es desglossa a continuació:

En milions d'euros

	2019	2018
Saldo nominal viu	22.480	21.719
Cèdules hipotecàries/ <i>Covered Bonds</i>	11.951	12.165
<i>Dels quals: TSB</i>	1.469	559
Pagarés i ECP	633	2.353
Deute sènior	3.626	1.805
Deute sènior no preferent	1.451	-
Deute subordinat i participacions preferents	3.025	3.001
<i>Dels quals: TSB</i>	453	430
Bons de titulització	1.779	2.381
<i>Dels quals: TSB</i>	501	698
Altres	14	14

El detall dels venciments de les emissions (excloent-ne les titulitzacions, ECP i pagarés) per tipus de producte i considerant el seu venciment legal dirigides a inversors institucionals el 31 de desembre de 2019 és el següent:

En milions d'euros								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	>2025	Saldo viu
Bons i cèdules hipotecàries / <i>Covered Bonds</i> (*)	2.015	1.808	1.707	1.388	2.732	836	1.465	11.951
Deute sènior (**)	-	299	25	973	849	1.480	-	3.626
Deute sènior no preferent (**)	-	-	-	-	951	500	-	1.451
Deute subordinat i preferents (**)	413	-	-	-	-	-	2.613	3.026
Altres instruments financers a mitjà i llarg termini (**)	-	10	-	-	3	-	-	13
Total	2.428	2.117	1.732	2.361	4.535	2.816	4.078	20.067

(*) Emissions garantides.

(**) Emissions no garantides.

El grup Banc Sabadell fa actuacions i manté actius diversos programes de finançament en els mercats de capitals, amb l'objectiu de diversificar les diferents fonts de liquiditat.

En relació amb el finançament a curt termini l'entitat manté un programa de pagarés d'empresa i un programa d'*Euro Commercial Paper* (ECP):

- Programa de pagarés d'empresa: Aquest programa regula les emissions de pagarés i està dirigit a inversors institucionals i detallistes. El 16 de maig de 2019 es va registrar en la CNMV el Programa de pagarés 2019 de Banc Sabadell, amb un límit d'emissió de 7.000 milions d'euros ampliables fins a 9.000 milions d'euros. El saldo viu del programa de pagarés s'ha anat reduint durant l'any. El 31 de desembre de 2019 el saldo viu del programa era de 790 milions d'euros (net dels pagarés subscrits per empreses del grup) respecte als 2.565 milions d'euros el 31 de desembre de 2018.
- Programa d'*Euro Commercial Paper* (ECP), adreçat a inversors institucionals, d'acord amb el qual s'emeten valors a curt termini en diferents divises: euros, dòlars estatunidencs i lliures. El 18 de desembre de 2015 Banc Sabadell va renovar el seu Programa d'*Euro Commercial Paper* per un import nominal màxim de 3.500 milions d'euros. El 31 de desembre de 2019 el saldo viu del programa era de 290 milions d'euros (net dels ECP subscrits per empreses del grup), i s'havia reduït davant els 696 milions d'euros en tancar el 2018.

En relació amb el finançament a mitjà i llarg termini, l'entitat manté els següents programes vius:

- Programa d'emissió de valors no participatius ("Programa de renda fixa") registrat en la CNMV amb data 4 de juliol de 2019 amb un límit màxim d'emissió de 16.500 milions d'euros: aquest programa regula les emissions de bons i obligacions simples ordinaris o no preferents, subordinades, o estructurats; cèdules hipotecàries i territorials i bons hipotecaris efectuades d'acord amb legislació espanyola a través de la CNMV i adreçades a inversors institucionals i detallistes, tant nacionals com estrangers. El límit disponible per a noves emissions en el Programa d'emissió de valors no participatius 2019 de Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019 era de 14.080 milions d'euros (el 31 de desembre de 2018 el límit disponible d'acord amb el Programa de renda fixa de 2018 era de 12.280 milions d'euros).

Durant el 2019 Banc Sabadell ha efectuat emissions públiques d'acord amb el Programa de renda fixa vigent en cada moment per un total de 1.027 milions d'euros. Al llarg de l'any Banc Sabadell ha dut a terme les emissions següents:

En milions d'euros					
	Codi ISIN	Tipus d'inversor	Data d'emissió	Import	Termini (en anys)
Bons estructurats 1/2019	ES03138603D5	Institucional	febrer-19	3	3
Bo Sabadell I/2019	ES03138603C7	Detallista	març-19	601	3
Emissió de bons Sabadell 3/2019	ES03138603G8	Institucional	abril-19	300	2
Bons estructurats 2/2019	ES03138603F0	Institucional	abril-19	3	3
Bons Sabadell 4/2019	ES03138603H6	Institucional	novembre-19	120	4,5

- Programa d'emissió *Euro Medium Term Notes* ("Programa EMTN") registrat el 29 d'abril de 2019 en la Borsa d'Irlanda i suplementat el 26 de juliol i el 25 d'octubre de 2019. Aquest programa permet l'emissió de deute sènior (*preferred* i *non-preferred*) i subordinat en qualsevol divisa, amb un límit màxim de 10.000 milions d'euros.

Durant el 2019 Banc Sabadell ha efectuat emissions d'acord amb el Programa EMTN vigent en cada moment per un total de 3.000 milions d'euros, i destaca l'emissió inaugural de deute sènior *non-preferred* a 5 anys per un import de 1.000 milions efectuada el 10 de maig de 2019 i una emissió sènior *preferred* de 500 milions de nominal i un venciment a 6 anys amb una opció de cancel·lació anticipada a favor de Banc Sabadell en el cinquè any. Al llarg de l'any Banc Sabadell ha dut a terme les emissions següents:

En milions d'euros

	Codi ISIN	Tipus d'inversor	Data d'emissió	Import	Termini (en anys)
Emissió sènior <i>non-preferred</i> 1/2019	XS1991397545	Institucional	maig-19	1.000	5
Emissió d'obligacions sènior 1/2019	XS2028816028	Institucional	juliol-19	1.000	6
Emissió sènior <i>non-preferred</i> 2/2019	XS2055190172	Institucional	setembre-19	500	5,5
Emissió d'obligacions sènior 2/2019	XS2076079594	Institucional	novembre-19	500	6

- D'altra banda, el 15 de febrer de 2019 TSB va dur a terme una emissió de *covered bonds* al mercat institucional per un import de 500 milions de lliures i un venciment a 5 anys que el 28 de febrer va ampliar en 250 milions addicionals, fins a arribar a un volum total de l'emissió de 750 milions de lliures.

En relació amb les operacions de titulització d'actius:

- Des de l'any 1993 el grup ha estat molt actiu en aquest mercat i ha participat en diversos programes de titulització, en alguns casos conjuntament amb altres entitats de màxima solvència, cedint préstecs hipotecaris, préstecs a petites i mitjanes empreses, préstecs al consum i drets de crèdit derivats de contractes d'arrendaments financers.
- Actualment hi ha 21 operacions de titulització d'actius vives mantingudes íntegrament en el balanç (incloent-hi les titulitzacions de Banco Guipuzcoano, Banc CAM, BMN, Banco Gallego i TSB), si bé una part dels bons emesos van ser retinguts per l'entitat com a actius líquids elegibles per a operacions de finançament amb el Banc Central Europeu, la resta dels bons es van col·locar en mercat de capitals. En tancar el 2019 el saldo de bons d'aquestes titulitzacions col·locats en mercat era de 1.779 milions d'euros.
- En el tercer trimestre de l'exercici 2019, Banc Sabadell va vendre a mercat tots els trams del fons de titulització Sabadell Consumo 1, incloent-hi el tram d'excés de marge. Es tracta de la primera titulització de Banc Sabadell de préstecs al consum, per un import de 1.000 milions d'euros. Aquesta operació s'ha instrumentalitzat com una eina de gestió del capital i liquiditat.

Durant el mes de març de 2016 el Banc Central Europeu va anunciar noves mesures d'estímul a l'economia a través d'un nou programa d'operacions de refinançament a llarg termini, TLTRO II (*Targeted longer-term refinancing operations*), consistent en quatre subhastes de liquiditat a 4 anys amb dates d'execució entre els mesos de juny de 2016 i març de 2017. En aquest sentit, Banc Sabadell va participar en la TLTRO II per un import total de 20.500 milions d'euros (10.000 milions d'euros en la primera subhasta de juny de 2016 i 10.500 milions d'euros en l'última subhasta de març de 2017). El juny i el setembre de 2019, Banc Sabadell ha dut a terme l'amortització anticipada de TLTRO II per valor de 5.000 i 2.000 milions d'euros, respectivament. Amb això, el saldo disposat sota aquest programa es xifra en tancar el 2019 en 13.500 milions d'euros, dels quals 3.000 milions d'euros vencen el juny de 2020 i 10.500 milions d'euros el març de 2021.

D'altra banda, el Banc d'Anglaterra també va llançar el 2016 un paquet de mesures de suport al creixement econòmic. Aquest paquet inclou, entre d'altres, la introducció del *Term Funding Scheme* (TFS), un programa d'incentivació del crèdit, posat en marxa el mes d'agost de 2016 pel Banc d'Anglaterra, mitjançant el qual els bancs anglesos podien efectuar disposicions a 4 anys aportant col·lateral elegible com a contraprestació. TSB, com a membre del *Sterling Monetary Framework* (SMF), va fer ús del TFS al llarg de 2017, amb una disposició de 6.606 milions d'euros, i, el febrer de 2018, duent a terme una disposició addicional de 999 milions d'euros. L'agost i el novembre de 2019, TSB va dur a terme amortitzacions anticipades de l'import pres sota el TFS per valor de 529 i 1.822 milions d'euros, respectivament. Amb això, l'import disposat sota aquest programa se situa en 5.254 milions d'euros al tancament de 2019.

Actius líquids

A més d'aquestes fonts de finançament, el grup manté un coixí de liquiditat en forma d'actius líquids per afrontar eventuais necessitats de liquiditat.

En milions d'euros	2019	2018
Caixa (*) + posició neta interbancari	7.044	18.229
Disponible en pòlissa de Banc d'Espanya (**)	7.633	4.081
Actius elegibles pel BCE fora de pòlissa	21.335	12.468
Altres actius negociables no elegibles pel Banc Central Europeu	3.518	2.177
<i>Promemòria:</i>		
<i>Saldo disposat de pòlissa del Banc d'Espanya (***)</i>	<i>14.613</i>	<i>21.548</i>
<i>Saldo disposat Term Funding Scheme del Banc d'Anglaterra</i>	<i>5.254</i>	<i>7.233</i>
Total actius líquids disponibles	39.530	36.955

(*) Excés de reserves en bancs centrals.

(**) En valor de mercat i una vegada aplicada la retallada de la ràtio *Liquidity Coverage Ratio* (LCR). Inclou renda fixa considerada com a actiu d'alta qualitat i liquiditat segons LCR (HQLA) i altres actius negociables de diferents entitats del grup.

(***) Inclou TLTRO II i la disposició a 3 setmanes en el BCE de 1.250 milions de dòlars.

Respecte al 2018, la primera línia del grup ha augmentat en 2.575 milions d'euros, i destaquen principalment la generació de *gap* comercial positiu i les entrades de liquiditat associades a la venda de carteres immobiliàries en l'any. El saldo de reserves en bancs centrals i la posició neta d'interbancari presenten un descens de 11.185 milions d'euros el 2019, associat principalment a les amortitzacions anticipades de TLTRO II, així com a una reducció del finançament repo net en l'any. Així mateix, es disposa d'un volum d'actius líquids elegibles en el Banc Central Europeu, el saldo dels quals durant l'any s'ha incrementat en 12.419 milions d'euros, mentre que els actius disponibles i no elegibles en el Banc Central Europeu han augmentat en 1.341 milions d'euros.

En el cas de TSB la primera línia de liquiditat el 31 de desembre de 2019 la formen actius d'alta qualitat i liquiditat, principalment *Gilts*, per un import de 2.578 milions d'euros (1.372 milions d'euros el 31 de desembre de 2018) i un excés de reserves en el Banc Central d'Anglaterra (BoE) de 4.803 milions d'euros (7.703 milions d'euros el 31 de desembre de 2018), en gran part procedents de les disposicions del TFS efectuades.

Cal esmentar que el grup segueix un model descentralitzat de gestió de la liquiditat. En aquest sentit, aquest model tendeix a limitar la transferència de liquiditat entre les diferents filials involucrades en la seva gestió, i limitar d'aquesta manera les exposicions intragrup, més enllà de les potencials restriccions imposades pels reguladors locals de cada filial. Així, les filials involucrades en la gestió determinen la seva situació de liquiditat considerant únicament aquells actius de la seva propietat que compleixin amb els criteris d'elegibilitat, disponibilitat i liquiditat que s'hagin establert tant en l'àmbit intern com normatiu per al compliment dels mínims reguladors.

No hi ha imports significatius d'efectiu i equivalents que no estiguin disponibles per ser utilitzats pel grup.

A més de la primera línia de liquiditat, l'entitat manté un matalàs d'actius hipotecaris i préstecs a administracions públiques elegibles com a col·lateral de cèdules hipotecàries i territorials respectivament, que en tancar el 2019 afegien 4.640 milions en termes de capacitat d'emissió de noves cèdules pròpies elegibles com a col·lateral per al descompte en el BCE. En tancar el 2019 la liquiditat disponible pujava a 44.170 milions d'euros en import efectiu, corresponent a l'import de la primera línia de liquiditat més la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials de l'entitat en aquella data.

Compliment dels coeficients reguladors

El grup Banc Sabadell inclou, dins la seva gestió de liquiditat, el seguiment de la ràtio de cobertura de liquiditat a curt termini o LCR (*liquidity coverage ratio*) i la ràtio de finançament estable neta o NSFR (*net stable funding ratio*), i reporta al regulador la informació requerida mensualment i trimestralment, respectivament. El mesurament de la liquiditat basant-se en aquestes mètriques forma part del control del risc de liquiditat en el conjunt de les UGL.

En relació amb la ràtio LCR, des de l'1 de gener de 2018 el mínim exigible reguladorament és el 100%, nivell àmpliament superat per totes les UGL de l'entitat. En l'àmbit del grup, al llarg de l'any la ràtio LCR s'ha situat de manera permanent i estable molt per sobre del 100%. En tancar el desembre de 2019, la ràtio LCR se situa en 184% ex TSB i 231% a TSB.

Pel que fa a la ràtio NSFR, està prevista la seva entrada en vigor el juny de 2021. Tanmateix, el grup ja ha implantat el seguiment d'aquesta ràtio com a mètrica de liquiditat per a les UGL.

Atesa l'estructura de finançament del grup, amb un gran pes de dipòsits de la clientela, i la majoria del finançament en el mercat centrada en el mitjà/llarg termini, el grup s'ha mantingut de manera estable en nivells àmpliament superiors al 100%.

4.4.3.2. Risc de mercat

Aquest risc es defineix com el que sorgeix davant l'eventualitat d'incórrer en pèrdues de valor de mercat en les posicions mantingudes en actius financers, a causa de la variació de factors de risc pels quals són afectats els seus preus o cotitzacions, les seves volatilitats o les correlacions entre ells.

Aquestes posicions generadores de risc de mercat es mantenen habitualment dins de l'activitat de negociació, que consisteix en l'operativa de cobertura que efectua el banc per donar servei als seus clients i el manteniment de posicions pròpies de caràcter discrecional.

També es pot generar pel mer manteniment de posicions globals del balanç (també denominades "de caràcter estructural") que en termes nets queden obertes. En aquest últim cas, l'entitat tracta sota el sistema de gestió i seguiment de riscos de mercat la posició de risc de tipus de canvi estructural.

A continuació es mostren les partides de balanç consolidat el 31 de desembre de 2019 i 2018, i s'hi distingeixen les posicions incloses en l'activitat de negociació de la resta. En el cas de les partides fora de l'activitat de negociació, s'indica el seu principal factor de risc:

En milers d'euros

	Saldo en el balanç	Activitat de negociació	Resta	Principal factor de risc de mercat a "Resta"
Actius subjectes a risc de mercat	223.753.641	1.757.516	221.996.125	
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	15.169.202	-	15.169.202	Tipus d'interès
Actius financers mantinguts per negociar	2.440.866	1.665.843	775.023	Tipus d'interès; <i>spread</i> creditici
Actius financers no designats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	171.056	-	171.056	Tipus d'interès; <i>spread</i> creditici
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	7.802.025	91.673	7.710.352	Tipus d'interès; <i>spread</i> creditici
Actius financers a cost amortitzat	181.422.646	-	181.422.646	Tipus d'interès
Derivats - Comptabilitat de cobertures	468.516	-	468.516	Tipus d'interès
Inversions en negocis conjunts i associades	733.930	-	733.930	-
Altres actius financers	249.552	-	249.552	Tipus d'interès
Altres actius no financers	15.295.848	-	15.295.848	-
Passius subjectes a risc de mercat	210.779.235	2.012.614	208.766.621	
Passius financers mantinguts per negociar	2.714.365	2.012.614	701.751	Tipus d'interès
Derivats - Comptabilitat de cobertures	728.769	-	728.769	Tipus d'interès
Passius financers a cost amortitzat	205.636.018	-	205.636.018	Tipus d'interès
Provisions	430.434	-	430.434	Tipus d'interès
Altres passius financers	234.537	-	234.537	Tipus d'interès
Altres passius no financers	1.035.112	-	1.035.112	-
Patrimoni net	12.974.406	-	12.974.406	

	Saldo en el balanç	Activitat de negociació	Resta	Principal factor de risc de mercat a "Resta"
Actius subjectes a risc de mercat	222.322.421	1.974.271	220.348.150	
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	23.494.479	-	23.494.479	Tipus d'interès
Actius financers mantinguts per negociar	2.044.965	1.564.828	480.137	Tipus d'interès
Actius financers no designats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	141.314	-	141.314	Tipus d'interès; <i>spread</i> creditici
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	13.247.055	409.443	12.837.612	Tipus d'interès; <i>spread</i> creditici
Actius financers a cost amortitzat	164.415.563	-	164.415.563	Tipus d'interès
Derivats - Comptabilitat de cobertures	301.975	-	301.975	Tipus d'interès
Inversions en negocis conjunts i associades	574.940	-	574.940	Renda variable; tipus de canvi
Altres actius financers	56.972	-	56.972	Tipus d'interès
Altres actius no financers	18.045.158	-	18.045.158	
Passius subjectes a risc de mercat	210.205.421	1.319.238	208.886.183	
Passius financers mantinguts per negociar	1.738.354	1.319.238	419.116	Tipus d'interès
Derivats - Comptabilitat de cobertures	633.639	-	633.639	Tipus d'interès
Passius financers a cost amortitzat	206.076.860	-	206.076.860	Tipus d'interès
Provisions	466.379	-	466.379	Tipus d'interès
Altres passius financers	36.502	-	36.502	Tipus d'interès
Altres passius no financers	1.253.687	-	1.253.687	
Patrimoni net	12.117.000	-	12.117.000	

El sistema d'admissió, gestió i supervisió del risc de mercat es basa en la gestió de posicions expressament assignades a diferents taules de negociació i l'establiment de límits a cadascuna d'elles, de manera que les diferents taules de negociació tenen l'obligació de gestionar les seves posicions sempre dins dels límits concedits per part de l'àrea de riscos.

Activitat de negociació

Els principals factors del risc de mercat considerats en el grup en l'activitat de negociació són:

- Risc de tipus d'interès: risc associat al fet que les fluctuacions dels tipus d'interès puguin afectar de manera adversa el valor d'un instrument financer. Aquest es reflecteix, per exemple, en operacions de dipòsits interbancaris, renda fixa i derivats sobre tipus d'interès.
- Risc d'*spread* creditici: risc procedent de la fluctuació dels diferencials o *spreads* crediticis amb els quals cotitzen els instruments respecte a altres instruments de referència, com els tipus d'interès interbancari. Aquest risc es dona principalment en els instruments de renda fixa.
- Risc de tipus de canvi: risc associat a la fluctuació de la cotització de les divises respecte a la divisa de referència. En el cas de Banc Sabadell la divisa de referència és l'euro. Aquest risc es dona principalment en operacions d'intercanvi de divises i els seus derivats.
- Risc de renda variable: risc procedent de la fluctuació de valor dels instruments de capital (accions i índexs cotitzats). Aquest risc es reflecteix en els mateixos preus de mercat dels valors, així com en els derivats sobre aquests.

La variació de preus de les matèries primeres no ha tingut impacte en l'exercici, atès que el grup manté exposicions residuals, tant directes com en actius subjacents.

El mesurament del risc de mercat de l'activitat de negociació s'efectua utilitzant la metodologia VaR i *stressed* VaR, que permet l'homogeneïtzació dels riscos dels diferents tipus d'operacions en els mercats financers.

El VaR proporciona una estimació de la pèrdua màxima potencial que presenta una posició a causa d'un moviment advers, però normal, d'algun dels paràmetres identificats que influeixen en el risc de mercat. Aquesta estimació s'expressa en termes monetaris i està referida a una data concreta, a un determinat nivell de confiança i a un horitzó temporal especificat. L'interval de confiança utilitzat és el 99%. Atesa la poca complexitat dels instruments i l'alt grau de liquiditat de les posicions, l'horitzó temporal utilitzat és d'un dia.

La metodologia utilitzada per al càlcul de VaR és la simulació històrica. Els avantatges d'aquesta metodologia són que es basa en la revaluació completa de les operacions en els escenaris històrics recents i que no cal fer supòsits sobre la distribució dels preus de mercat. La seva principal limitació és la dependència de les dades històriques utilitzades, ja que si un esdeveniment possible no s'ha produït dins el rang de dades històriques utilitzades no es reflectirà en la dada de VaR.

La fiabilitat de la metodologia VaR utilitzada es comprova mitjançant tècniques de *backtesting*, amb les quals es verifica que les estimacions de VaR estan dins el nivell de confiança considerat. Les proves de *backtesting* consisteixen en la comparació entre el VaR diari i els resultats diaris. En cas que les pèrdues superin el nivell de VaR es produeix una excepció. El 2019 no s'ha produït cap excepció en el *backtest* per la baixa exposició dins l'activitat de negociació als esdeveniments significatius de l'any, com els moviments de la lliura a causa de la incertesa del Brexit i les devaluacions de l'euro davant el dòlar al llarg de l'any, en un context de tensions comercials entre la Xina i els EUA.

L'*stressed VaR* es calcula com el VaR però sota una finestra històrica de variacions dels factors de risc en situació d'estrès de mercat. Aquesta situació d'estrès es determina prenent com a base les operacions vigents, i pot variar si canvia el perfil de risc de les carteres. La metodologia utilitzada per a aquesta mesura de risc és la simulació històrica.

La supervisió es complementa amb mesures addicionals de riscos com ara les sensibilitats, que fan referència al canvi que es produeix en el valor d'una posició o cartera davant la variació d'un factor de risc concret, i també amb el càlcul de resultats de gestió, que s'utilitzen per seguir els límits *stop-loss*.

Així mateix, es fan exercicis de simulació específics i amb escenaris de situacions extremes de mercat (*stress testing*) en què s'analitzen els impactes de diferents escenaris històrics i teòrics en les carteres.

El seguiment del risc de mercat s'efectua diàriament i es reporta als òrgans de control sobre els nivells de risc existents i el compliment dels límits establerts per la Comissió de Riscos per a cada unitat de gestió (límits basant-se en nominal, VaR i sensibilitat, segons els casos). Això permet percebre variacions en els nivells de risc i conèixer la contribució dels factors de risc de mercat.

El risc de mercat per activitat de negociació en què s'ha incorregut en termes de VaR a 1 dia amb 99% de confiança per als exercicis 2019 i 2018, ha estat el següent:

En milions d'euros

	2019			2018		
	Mitjà	Màxim	Mínim	Mitjà	Màxim	Mínim
Per tipus d'interès	0,63	1,23	0,42	2,35	26,73	0,41
Per tipus de canvi posició operativa	0,04	0,13	0,01	0,11	0,27	0,04
Renda variable	0,43	1,36	0,13	0,59	1,59	0,29
<i>Spread</i> creditici	0,54	1,27	0,08	0,15	0,61	0,07
VaR agregat	1,64	2,32	0,97	3,19	27,46	0,97

La taula anterior mostra el risc de mercat per activitat de negociació, incloent-hi també els derivats (*swaps*) de tipus d'interès inicialment en cobertures comptables, que es van discontinuar el 2018, des de la data de discontinuació de la cobertura comptable fins a la posterior cancel·lació final del derivat. Tenint en compte únicament l'activitat de negociació excloent els derivats de cobertura discontinuats, el VaR mitjà a 1 dia i 99% de confiança es va situar en 1,73 milions d'euros el 2018.

Risc estructural de tipus d'interès

El risc estructural de tipus d'interès és inherent al desenvolupament de l'activitat bancària i es defineix com el risc actual o futur tant per al compte de resultats (ingressos i despeses) com per al valor econòmic (valor actual d'actius, passius i posicions comptabilitzades fora del balanç), derivat de fluctuacions adverses dels tipus d'interès que afecten els instruments sensibles als tipus d'interès en activitats diferents de les de negociació (també conegut com IRRBB, per les sigles en anglès, *Interest Rate Risk in the Banking Book*).

El grup identifica tres subriscos de tipus d'interès:

- Risc de repreciaió que sorgeix com a conseqüència del diferent ritme amb què els actius i passius renoven el seu tipus d'interès. Inclou tant canvis paral·lels en la corba de tipus d'interès com no paral·lels (és a dir, canvis en el pendent i la forma de la corba).
- Risc de base que sorgeix del fet de tenir instruments financers amb terminis de reprens similars però que es basen en índexs de referència diferents.
- Risc d'opcionalitat que prové de les opcions explícites o implícites en els actius i passius, en què l'entitat o el client o contrapartida poden alterar el nivell i/o el calendari dels seus fluxos. Es preveuen les opcions automàtiques, relacionades amb el comportament dels tipus d'interès, i les relacionades amb el comportament dels clients, que no solament depenen dels tipus d'interès.

La gestió d'aquest risc per part del grup persegueix dos objectius fonamentals:

- Estabilitzar i protegir el marge d'interessos i evitar que l'evolució dels tipus d'interès provoqui una variació excessiva sobre el marge pressupostat.
- Minimitzar la volatilitat del valor econòmic, perspectiva que és complementària a la del marge.

La gestió del risc de tipus d'interès es duu a terme mitjançant un enfocament global en l'àmbit del grup sobre la base del RAS, aprovat pel Consell d'Administració. Se segueix un model descentralitzat basat en unitats de gestió de balanç (UGB). En coordinació amb les funcions corporatives del grup, cada UGB té autonomia i capacitat per exercir les funcions de gestió i control del risc.

L'estratègia actual de gestió del risc de tipus d'interès del grup es recolza particularment en els principis següents i té en compte el model de negoci i els objectius estratègics definits:

- Cada UGB compta amb eines adequades i processos i sistemes robustos que permetin una adequada identificació, mesurament, gestió, control i informació de l'IRRBB. D'aquesta manera, es capturen totes les fonts d'IRRBB identificades, es valora l'efecte d'aquestes fonts sobre el marge d'interessos i el valor econòmic, i es mesura la vulnerabilitat del grup/UGB davant potencials pèrdues derivades de l'IRRBB segons diferents escenaris d'estrès.
- En l'àmbit corporatiu es fixen un conjunt de límits de control i vigilància de l'exposició a l'IRRBB que siguin adequats a les polítiques internes de tolerància del risc. No obstant això, cada UGB té autonomia per fixar addicionalment altres límits que consideri oportuns tenint en compte les seves particularitats i la naturalesa de les seves activitats.
- L'existència d'un sistema de preus de transferència.
- El conjunt de sistemes, processos, mètriques, límits, *reporting* i sistema de govern englobats dins l'estratègia de l'IRRBB compleixen en tot moment els preceptes normatius.

Tal com està definit en la política de gestió i control de l'IRRBB, la primera línia de defensa l'exerceixen les diferents unitats de gestió de balanç (UGB), que reporten els diferents comitès d'actius i passius locals. La seva funció principal consisteix en la gestió del risc de tipus d'interès i el garantiment d'una avaluació recurrent d'aquest risc, a través de les mètriques de gestió i reguladores, tenint en compte la modelització de les diferents masses de balanç i el nivell de risc assumit.

Les mètriques desenvolupades per al control i seguiment del risc estructural de tipus d'interès del grup estan alineades amb les millors pràctiques del mercat, i estan implementades de manera coherent en totes les UGB i en el si de cada un dels comitès d'actius i passius locals. L'efecte diversificació entre divises i UGB és tingut en compte en la presentació de les xifres a escala global.

Les mètriques que el grup calcula mensualment són les següents:

- *Gap* de tipus d'interès: mètrica estàtica que mostra la distribució de venciments i reprecacions de les masses sensibles del balanç. En aquesta mètrica es comparen els imports d'actius que revisen o vencen en un determinat període i els passius que vencen o es reprecien en aquest mateix període.
- Sensibilitat del marge financer: mètrica dinàmica que mesura l'impacte a curt i mitjà termini de les variacions dels tipus d'interès. S'obté comparant el marge financer a 1 any en l'escenari base, que seria l'obtingut a partir dels tipus implícits de mercat, i l'obtingut en un escenari de perturbació instantani, i considera sempre el resultat obtingut en l'escenari més desfavorable.
- Sensibilitat del valor econòmic: mètrica estàtica que mesura l'impacte a llarg termini de les variacions dels tipus d'interès. S'obté comparant el valor econòmic del balanç en l'escenari base i l'obtingut en un escenari de perturbació instantani, i considera sempre el resultat obtingut en l'escenari més desfavorable. Per fer-ho, es calcula el valor actual de les partides sensibles als tipus d'interès com a actualització, a la corba de tipus d'interès lliure de risc en la data de referència, dels fluxos futurs de principal i interessos sense tenir en compte els marges comercials, en línia amb l'estratègia de gestió de l'IRRBB que se segueix.

En les estimacions quantitatives del risc de tipus d'interès dutes a terme per cada una de les UGB es dissenyen una sèrie d'escenaris de tipus d'interès que permeten capturar les diferents fonts de risc esmentades anteriorment. Aquests escenaris recullen, per a cada una de les divises significatives, moviments paral·lels i moviments no paral·lels de la corba de tipus d'interès. Sobre aquesta base, es calcula la sensibilitat com la diferència de:

- Escenari base: evolució dels tipus d'interès de mercat a partir dels tipus d'interès implícits.
- Escenari estressat: a partir de l'escenari base, es provoca un desplaçament dels tipus d'interès en funció de l'escenari a calcular. S'aplica un tipus d'interès mínim posterior a la perturbació començant amb -100 pbs per als venciments immediats i incrementant 5 pbs fins a arribar al 0% en 20 anys o més.

Així mateix, d'acord amb els principis corporatius de grup, cada UGB duu a terme periòdicament exercicis d'estrès que permeten projectar situacions d'elevat impacte i baixa probabilitat d'ocurrència que podrien situar la UGB en una exposició extrema en relació amb el risc de tipus d'interès i plantejant accions mitigadores en aquestes situacions.

En la taula següent es detalla el *gap* de tipus d'interès del grup el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milers d'euros									
2019									
Terminis fins a revisió o venciment	Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 12 mesos	Entre 1 i 2 anys	Entre 2 i 3 anys	Entre 3 i 4 anys	Entre 4 i 5 anys	Més de 5 anys	Total
Mercat monetari	21543.319	1954.473	1962.692	517.913	-	-	-	-	25.978.397
Préstecs i partides a cobrar	27.264.599	21283.491	43.205.289	12.641.452	11260.049	7.310.346	6.420.801	13.494.195	142.880.223
Valors representatius de deute	1061383	479.475	923.979	514.499	421461	245.479	1644.314	13.294.589	23.585.179
Resta d'actius	988	3.968	4.885	-	-	-	13	289	10.142
Total actiu	49.870.288	23.721.407	46.096.845	13.673.865	11.681.510	7.555.825	8.065.128	31.789.073	192.453.941
Mercat monetari	2.966.939	2.882.156	4.826.662	10.894.996	2.064	3.020	5.724	4.135	31.585.695
Recursos de clients	49.578.257	8.212.963	22.966.153	12.377.149	8.905.463	6.977.402	5.704.302	26.853.284	141.574.973
Dèbits representats per valors negociables	3.235.822	3.182.537	2.543.807	2.408.515	2.526.659	2.539.000	3.630.000	4.338.136	24.404.477
<i>Del qual: Passius subordinats</i>	-	-	424.600	452.515	1.150.000	500.000	-	515.025	3.042.140
Altres passius	114.192	193.420	605.057	257.827	203.178	166.437	143.618	884.860	2.568.589
Total passiu	65.895.211	14.471.076	30.941.679	25.938.488	11.637.363	9.685.859	9.483.645	32.080.414	200.133.735
Derivats de cobertura	2.428.864	1.720.442	(1.612.692)	(1.398.947)	408.036	1.608.952	1.716.271	(4.818.364)	52.562
Gap de tipus d'interès	(13.596.059)	10.970.773	13.542.474	(13.663.570)	452.183	(521.082)	297.755	(5.109.704)	(7.627.231)

En milers d'euros									
2018									
Terminis fins a revisió o venciment	Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 12 mesos	Entre 1 i 2 anys	Entre 2 i 3 anys	Entre 3 i 4 anys	Entre 4 i 5 anys	Més de 5 anys	Total
Mercat monetari	26.460.370	1.118.971	1.314.982	-	-	-	-	-	28.894.323
Préstecs i partides a cobrar	26.838.230	22.028.374	42.528.912	2.223.494	7.448.807	6.510.695	5.646.026	11.405.410	134.629.948
Valors representatius de deute	291.199	903.015	873.122	704.444	644.694	373.207	124.1635	20.332.395	25.363.711
Resta d'actius	341	2.637	3.886	-	-	-	-	215	7.079
Total actiu	53.590.140	24.052.997	44.720.902	12.927.938	8.093.501	6.883.902	6.887.661	31.738.020	188.895.061
Mercat monetari	17.313.677	1835.407	1.182.646	10.264.338	10.501.470	1520	1890	2.644	41.103.592
Recursos de clients	48.587.726	8.343.466	22.920.529	9.252.506	6.620.567	4.984.132	5.072.770	26.659.539	132.441.235
Dèbits representats per valors negociables	3.272.029	4.373.927	3.170.893	2.646.285	2.086.393	1919.244	2.554.000	4.858.136	24.880.907
<i>Del qual: Passius subordinats</i>	-	-	-	424.600	430.393	1.150.000	500.000	515.025	3.020.018
Altres passius	147.304	220.654	721.221	195.361	126.033	76.811	51.152	196.056	1.734.592
Total passiu	69.320.736	14.773.454	27.995.289	22.358.490	19.334.463	6.981.707	7.679.812	31.716.375	200.160.326
Derivats de cobertura	3.740.385	2.299.075	(4.509.003)	(2.713.692)	664.994	425.705	2.801.867	(1.981.448)	727.883
Gap de tipus d'interès	(11.990.211)	11.578.618	12.216.610	(12.144.244)	(10.575.968)	327.900	2.009.716	(1.959.803)	(10.537.382)

En la taula següent es presenten els nivells de risc de tipus d'interès en termes de sensibilitat de les principals divises del grup al tancament de 2019 davant dels potencials escenaris de tipus més utilitzats en el sector.

Sensibilitat al tipus d'interès	Increment instantani i paral·lel de 100 pbs	
	Impacte marge financer	Impacte valor econòmic
EUR	2,8%	(2,2%)
GBP	1,6%	0,5%
USD	(0,1%)	(0,0%)

A més de l'impacte en el marge financer en l'horitzó temporal d'un any presentat en la taula anterior, el grup calcula l'impacte en el marge en l'horitzó temporal de dos anys, el resultat del qual és notablement més positiu per a totes les divises. En particular, la sensibilitat del marge per al segon any considerant les divises principals del grup, amb un *pass through* elevat, és a dir que el percentatge d'increment dels tipus d'interès de referència que es trasllada als dipòsits de clients a termini i als comptes vista amb remuneració és majoritari, i s'obtenen els resultats que es mostren en la taula següent:

Impacte marge financer 2n any	Increment instantani i paral·lel de 100 pbs	
	<i>Pass through</i> elevat	<i>Pass through</i> mitjà
Global	7,8%	11,0%
<i>Del qual EUR</i>	4,8%	6,3%
<i>Del qual GBP</i>	3,0%	4,3%

En el càlcul de les mètriques es tenen en compte les hipòtesis de comportament de les partides sense venciment contractual i aquelles el venciment esperat de les quals sigui diferent del venciment establert en els contractes, amb l'objectiu d'obtenir una visió més realista i, per tant, més efectiva a l'efecte de gestió. Entre les més rellevants hi ha:

- Prepagament de la cartera de préstecs i cancel·lacions anticipades de dipòsits a termini (opcionalitat implícita): amb l'objectiu de recollir el comportament dels clients davant l'evolució dels tipus d'interès, es defineixen hipòtesis de prepagament/cancel·lació segmentant per tipologia de producte; per fer-ho, l'entitat fa ús de dades històriques que permeten alinear-se amb les millors pràctiques de mercat.
- Modelització de comptes a la vista i altres passius sense venciment contractual: s'ha definit un model a partir de dades històriques mensuals amb l'objectiu de reproduir el comportament dels clients, establint paràmetres d'estabilitat, percentatge de translació de les variacions de tipus d'interès a la remuneració i amb quin retard es produeix, segons la tipologia de producte i el tipus de client, que permet a l'entitat satisfer els requeriments reguladors vigents.
- Modelització dels préstecs *non-performing*: s'ha definit un model que permet incloure dins el perímetre de masses sensibles a tipus d'interès els fluxos esperats associats a aquests préstecs *non-performing* (nets de provisions), és a dir, aquells que s'espera puguin ser recuperats. Per fer-ho, s'han incorporat tant els saldos com els terminis estimats de recuperació.

L'aprovació i l'actualització dels models d'IRRBB s'emmarquen dins la governança corporativa de models per la quals aquests models són revisats i validats per una direcció independent de la que els ha desenvolupat. Aquest procés queda recollit en la corresponent política de risc model i estableix tant les funcions de les diferents àrees implicades en els models com el marc de validació interna a seguir.

Quant als sistemes i les eines de mesurament utilitzats, es capturen i es registren totes les operacions sensibles tenint en compte les seves característiques de tipus d'interès, i les fonts d'informació són les oficials de l'entitat sobre les quals s'han establert controls de qualitat, coherència i completitud. Aquestes operacions són agregades seguint uns criteris predefinits, de manera que es permet més agilitat en els càlculs sense perdre qualitat ni fiabilitat de les dades. Així mateix, es porta a terme un procés de conciliació periòdica de la informació carregada en l'eina de mesurament amb la informació comptable.

A partir del posicionament del balanç i de la situació i les perspectives de mercat, es proposen i s'acorden estratègies de mitigació que adequin aquest posicionament al desitjat pel grup. Com aquestes tècniques, s'utilitzen instruments de tipus d'interès addicionals a les cobertures naturals de les masses de balanç, com ara carteres de bons de renda fixa o instruments derivats de cobertura que permetin situar les mètriques en els nivells adequats a l'apetència pel risc de l'entitat. També es pot proposar redefinir les característiques de tipus d'interès dels productes comercials o l'obertura de nous productes.

Com a instruments de cobertura d'aquest tipus de risc, es contracten derivats en els mercats financers, principalment permutes de tipus d'interès (IRS), considerats de cobertura a l'efecte comptable. S'utilitzen dues macrocobertures diferenciades:

- Macrocobertura de risc de tipus d'interès de fluxos d'efectiu, l'objectiu de la qual és reduir la volatilitat del marge financer per variacions de tipus d'interès per a un horitzó temporal d'un any.
- Macrocobertura de risc de tipus d'interès de valor raonable, l'objectiu de la qual és el manteniment del valor econòmic de les masses cobertes, constituïdes per actius i passius a tipus d'interès fix.

Per a cada tipologia de macrocobertura es disposa d'un document marc que dona cabuda a l'estratègia de cobertura, la defineix en termes de gestió i comptabilitat i n'estableix la governança.

A Banc Sabadell, com a part del procés de millora contínua, s'implementen i s'actualitzen periòdicament les actuacions de seguiment i gestió del risc estructural de tipus d'interès alineant l'entitat amb les millors pràctiques del mercat i amb la regulació actual.

4.4.3.3. Risc estructural de tipus de canvi

El risc de tipus de canvi estructural sorgeix per l'eventualitat que variacions dels tipus de canvi de mercat entre les diferents divises puguin generar pèrdues per les inversions financeres i per les inversions permanents en oficines i filials estrangeres amb divises funcionals diferents de l'euro.

L'objectiu de la gestió del risc estructural de tipus de canvi és minimitzar l'impacte en el valor de la cartera/patrimoni de l'entitat a causa de moviments adversos dels mercats dels canvis de divises. Tot això, tenint en consideració els possibles impactes en la ràtio de capital -CET1- i el marge financer, subjecte a l'apetència pel risc expressat en el RAS, i complint en tot moment els nivells fixats sobre les mètriques de risc establertes.

El seguiment del risc de canvi s'efectua regularment, i es reporten els òrgans de control sobre els nivells de risc existents i el compliment dels límits establerts per la Comissió de Riscos. La principal mètrica de seguiment és l'exposició en divisa (com a percentatge sobre Tier1), que mesura la suma de la posició neta oberta (actiu menys passiu) mantinguda per l'entitat en cada una de les divises a través de qualsevol tipus d'instrument financer (divisa al comptat, a termini i opcions), tot plegat contravalorat a euros i en relació amb el Tier1.

Amb periodicitat mensual, es monitoren i reporten a la Comissió de Riscos i a la Comissió d'Auditoria i Control, respectivament, el compliment i l'efectivitat dels objectius i les polítiques del grup.

La Direcció Financera del banc, a través del COAP, dissenya i executa les estratègies de cobertura de la posició estructural en divisa amb la finalitat de complir amb l'objectiu de la gestió del risc estructural de tipus de canvi.

En relació amb les inversions permanents en dòlar estatunidenc, la posició estructural en aquesta divisa ha passat de 968 milions de dòlars estatunidencs el 31 de desembre de 2018 a 1.051 milions de dòlars estatunidencs el 31 de desembre de 2019. Respecte a aquesta posició estructural, el 31 de desembre de 2019 es manté una cobertura per un 19% de la inversió total –vegeu la nota 12, apartat “*Cobertures de les inversions netes en negocis a l'estranger*”.

Pel que fa a les inversions permanents en pesos mexicans, es fa seguiment sobre l'evolució de saldos derivats del negoci a Mèxic, així com del parell EURMXN, amb l'objectiu de mantenir un nivell de cobertura per damunt del 70% de l'exposició total en aquesta divisa. D'aquesta manera, la cobertura de capital ha passat d'11.050 milions de pesos mexicans el 31 de desembre de 2018 (d'un total d'exposició de 14.703 milions de pesos mexicans) a 10.418 milions de pesos mexicans el 31 de desembre de 2019 (d'un total d'exposició de 14.069 milions de pesos mexicans) –vegeu la nota 12, apartat “*Cobertures de les inversions netes en negocis a l'estranger*”.

Quant a la posició estructural en lliures esterlines, el grup adopta una política de cobertura que persegueix mitigar els efectes negatius en les ràtios de capital, així com en els resultats generats en el seu negoci en GBP, que puguin resultar de l'evolució del tipus de canvi esmentat EUR/GBP. En aquest sentit, Banco de Sabadell, S.A. ha fet un seguiment continu de la situació política al Regne Unit i del seu impacte sobre el tipus de canvi. Tenint en compte tot el que s'ha exposat, durant l'exercici 2019 la cobertura de capital ha passat de 1.368 milions de lliures esterlines el 31 de desembre de 2018 a 573 milions de lliures esterlines el 31 de desembre de 2019, que representen un 30% de la inversió total efectuada (excloent intangibles) –vegeu la nota 12, apartat “*Cobertures de les inversions netes en negocis a l'estranger*”.

Les cobertures de divisa es monitoren contínuament en vista dels moviments que es produeixen en els mercats.

El contravalor en euros dels actius i passius en moneda estrangera, classificats per la seva naturalesa, mantinguts pel grup el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	2019			Total
	Dòlar EUA	Liura esterlina	Altres monedes	
Actius en moneda estrangera:	10.166.192	47.844.236	3.098.367	61.108.795
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	552.780	5.417.198	674.941	6.644.919
Valors representatius de deute	1.331.485	2.536.718	132.003	4.000.206
Préstecs i bestretes	8.076.877	39.060.902	2.076.900	49.214.679
Bancs centrals i entitats de crèdit	130.837	583.399	49.496	763.732
Clientela	7.946.040	38.477.503	2.027.404	48.450.947
Resta d'actius	205.050	829.418	214.523	1.248.991
Passius en moneda estrangera:	9.957.441	44.310.409	2.276.797	56.544.647
Dipòsits	9.688.145	41.133.452	2.218.839	53.040.436
Bancs centrals i entitats de crèdit	2.278.017	5.312.836	264.517	7.855.370
Clientela	7.410.128	35.820.616	1.954.322	45.185.066
Resta de passius	269.296	3.176.957	57.958	3.504.211

En milers d'euros

	2018			Total
	Dòlar EUA	Liura esterlina	Altres monedes	
Actius en moneda estrangera:	11.011.621	47.111.002	2.424.043	60.546.666
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	446.509	8.017.603	304.241	8.768.353
Valors representatius de deute	1.708.755	2.802.081	87.501	4.598.337
Préstecs i bestretes	8.618.739	35.629.011	1.890.111	46.137.861
Bancs centrals i entitats de crèdit	962.860	565.559	218.533	1.746.952
Clientela	7.655.879	35.063.452	1.671.578	44.390.909
Resta d'actius	237.618	662.307	142.190	1.042.115
Passius en moneda estrangera:	10.019.381	44.214.461	1.478.222	55.712.064
Dipòsits	9.237.300	41.551.588	1.436.092	52.224.980
Bancs centrals i entitats de crèdit	2.786.229	7.359.098	231.348	10.376.675
Clientela	6.451.071	34.192.490	1.204.744	41.848.305
Resta de passius	782.081	2.662.873	42.130	3.487.084

La posició neta d'actius i passius en divisa inclou la posició estructural de l'entitat valorada a canvi del tancament de mes d'estudi per un import de 2.580 milions d'euros, dels quals 1.608 milions d'euros corresponen a les participacions permanents en divisa GBP, 757 milions d'euros a les participacions permanents en divisa USD, 172 milions d'euros a les participacions en divisa MXN i 43 milions d'euros a les participacions en MAD. El net d'actius i passius valorats a canvi històric està cobert amb operacions de *forwards* i opcions en divisa, seguint la política de gestió de riscos del grup.

El 31 de desembre de 2019 la sensibilitat de l'exposició patrimonial davant una depreciació del 2% en els tipus de canvi davant l'euro de les principals monedes a les quals hi ha exposició ha pujat a 52 milions d'euros, dels quals el 62% correspon a la lliura esterlina, el 29% correspon al dòlar estatunidenc i el 7% al *peso* mexicà. Aquesta potencial depreciació està en línia amb la volatilitat històrica trimestral dels últims anys.

4.4.4. Risc operacional

El risc operacional es defineix com el risc de tenir pèrdues a causa de la inadequació o a fallades dels processos, el personal i els sistemes interns, o bé a causa d'esdeveniments externs. Aquesta definició inclou, però no s'hi limita, el risc legal, el risc de model i el risc de tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) i exclou el risc estratègic i el risc reputacional.

La gestió efectiva del risc operacional està descentralitzada en els diferents gestors de processos que comprenen tota l'organització. Aquests processos es troben, tots ells, identificats en el mapa de processos corporatiu, que facilita la integració de la informació segons l'estructura organitzativa. El grup disposa d'una unitat central especialitzada en la gestió de risc operacional, les funcions principals de la qual són coordinar, supervisar i impulsar tant la identificació com la valoració i la gestió dels riscos que duen a terme els gestors de procés, prenent com a base el model de gestió adoptat pel grup Banc Sabadell.

L'alta direcció i el Consell d'Administració s'impliquen directament i de manera efectiva en la gestió d'aquest risc, mitjançant l'aprovació del marc de gestió i la seva implantació que proposa la Comissió de Riscos integrada per membres de l'alta direcció de diferents àrees funcionals de l'entitat, i assegurant que regularment es facin auditories sobre l'aplicació del marc de gestió i la fiabilitat de la informació reportada, així com les proves de validació interna del model de risc operacional. La gestió del risc operacional es fonamenta en dues línies d'actuació:

La primera línia d'actuació es basa en l'anàlisi dels processos, la identificació dels riscos vinculats a aquests que presenten una pèrdua potencial i la valoració qualitativa dels processos i dels controls associats; tot això de manera conjunta entre els gestors de procés i la unitat central de risc operacional. El resultat és una valoració que permet conèixer l'exposició al risc a futur en termes de pèrdua esperada i pèrdua inesperada, així com anticipar tendències i planificar les accions mitgadores adequadament.

Es complementa amb la detecció, el seguiment i la gestió activa del risc mitjançant l'ús d'indicadors clau del risc i propiciant l'establiment d'alertes davant increments de l'exposició, la identificació de les causes que la generen, el mesurament de l'eficàcia dels controls i les millores efectuades.

Al mateix temps es verifica que els processos identificats de criticitat elevada per una falta de servei tinguin definits i implantats plans de continuïtat de negoci específics. Sobre els riscos identificats s'estima qualitativament l'impacte reputacional que podria implicar que se'n produís algun.

La segona línia d'actuació es fonamenta en l'experiència. Consisteix a recollir en una base de dades totes les pèrdues que es van produint en l'entitat, cosa que proporciona una informació de risc operacional esdevingut per línia de negoci i les causes que l'han originat, per poder-hi actuar a fi de minimitzar-les i detectar potencials debilitats en els processos que requereixin plans d'acció adreçats a mitigar els riscos associats. Igualment, es recullen les recuperacions que permeten reduir el nivell de pèrdua bé com a resultat de la seva gestió directa, bé per disposar d'una pòlissa d'assegurança que cobreix totalment o parcialment els impactes derivats.

A més a més, aquesta informació permet contrastar la coherència entre les estimacions efectuades sobre pèrdues potencials i la realitat, tant en termes de freqüència com de severitat, i millorar iterativament les estimacions sobre els nivells d'exposició.

Dins el risc operacional, s'inclou la gestió i el control dels següents riscos rellevants:

- **Risc tecnològic:** El risc tecnològic (o risc de tecnologies de la informació i la comunicació -TIC-) es defineix com el risc actual o futur de pèrdues a causa de la inadequació o les fallades del maquinari i el programari de les infraestructures tècniques, que poden comprometre la disponibilitat, la integritat, l'accessibilitat i la seguretat de les infraestructures i les dades. Això inclou els riscos de seguretat resultants de processos interns inadequats o fallits o esdeveniments externs, inclosos atacs cibernètics o seguretat física inadequada.
- **Risc d'outsourcing:** possibilitat de pèrdues derivades de fallades dels proveïdors en la prestació de serveis subcontractats o la seva interrupció, deficiències en la seguretat dels seus sistemes, la deslleialtat dels seus empleats o l'incompliment de les regulacions que siguin aplicables. Inclou també altres riscos relacionats, com ara el risc de concentració, el risc país, el risc legal o el risc d'incompliment.
- **Risc de model:** possibilitat de pèrdues derivades de la presa de decisions basada en l'ús de models inadequats.

- Risc fiscal: es defineix com la probabilitat d'incomplir els objectius establerts en l'estratègia fiscal de Banc Sabadell des d'una doble perspectiva i a causa de factors interns o externs:
 - D'una banda, la probabilitat d'incórrer en un incompliment de les obligacions tributàries que pugui derivar en una falta d'ingrés indeguda, o la concurrència de qualsevol altre esdeveniment que generi un perjudici potencial per al banc en el compliment dels seus objectius.
 - De l'altra, la probabilitat d'incórrer en un ingrés indegut en el compliment de les obligacions tributàries, de manera que es generi un perjudici per a l'accionista o altres grups d'interès.
- Risc de compliment normatiu: es defineix com la possibilitat d'incórrer en sancions legals o administratives, pèrdues financeres significatives o pèrdues de reputació per incompliment de lleis, regulacions, normes internes i codis de conducta aplicables a l'activitat del grup.

El risc reputacional, entès com la possibilitat de pèrdues derivades de la publicitat negativa relacionada amb pràctiques i negocis de l'entitat, també es gestiona i es controla d'acord amb el marc metodològic de risc operacional, en ser aquest una potencial font rellevant de risc reputacional. Aquest risc també considera la pèrdua de confiança en la institució que pugui afectar la seva solvència.

4.4.4.1 Risc tecnològic

Pel que fa al risc tecnològic, cal destacar que s'ha convertit en una àrea de focus en la gestió de riscos per al grup Banc Sabadell per diferents motius:

- Increment de la rellevància, complexitat i ús de la tecnologia en els processos bancaris.
- Increment de les amenaces externes (cibercrim) i dels potencials impactes sobre les entitats, i, en general, sobre el sistema financer.
- Adopció de possibles nous models de negoci basats en les dades i noves tecnologies i, per tant, nous riscos (emergents) que poden modificar el perfil de risc.

Així mateix, aquest risc no tan sols és aplicable als sistemes del banc, sinó que, a causa de la generalització de l'ús de tercers per donar suport als processos tecnològics i de negoci, s'estén també a aquests proveïdors i és un risc rellevant dins de la gestió de les externalitzacions.

4.4.4.2 Risc fiscal

Respecte al risc fiscal, les polítiques de riscos fiscals del grup Banc Sabadell tenen com a objectiu establir els principis i les directrius amb la finalitat d'assegurar que els riscos fiscals que puguin afectar l'estratègia i els objectius fiscals del grup siguin identificats, valorats i gestionats de manera sistemàtica, a l'efecte de complir els nous requeriments de la Llei de societats de capital i dels grups d'interès del grup Banc Sabadell.

El grup Banc Sabadell, en matèria de risc fiscal, té com a objectiu atendre sempre les obligacions fiscals i observar el marc legal vigent en matèria fiscal.

Així mateix, l'estratègia fiscal del grup Banc Sabadell posa de manifest el seu compromís amb el foment de la fiscalitat responsable, l'impuls de la prevenció i el desenvolupament de programes de transparència claus per fomentar la confiança dels diferents grups d'interès.

L'estratègia fiscal es regeix pels principis d'eficiència, prudència, transparència i minimització del risc fiscal, i en general està alineada amb l'estratègia de negoci del grup Banc Sabadell.

El Consell d'Administració de Banc Sabadell, en el marc del mandat previst en la Llei de societats de capital per a la millora del govern corporatiu, és responsable, de manera indelegable, de les facultats següents:

- Determinar l'estratègia fiscal de l'entitat.
- Aprovar les inversions o operacions de tota mena que, per la seva elevada quantia o especials característiques, tinguin caràcter estratègic o especial risc fiscal, llevat que la seva aprovació correspongui a la Junta General.
- Aprovar la creació o adquisició de participacions en entitats de propòsit especial o domiciliades en països o territoris que tinguin la consideració de paradisos fiscals.
- Aprovar qualsevol transacció que, per la seva complexitat, pugui menyscabar la transparència de l'entitat i el seu grup.

Per tant, el Consell d'Administració de Banc Sabadell inclou, dins les seves funcions, l'obligació d'aprovar la política fiscal corporativa i vetllar pel seu compliment mitjançant l'establiment d'un apropiat sistema de control i supervisió, que s'enquadra dins el marc global de gestió i control de riscos del grup.

4.4.4.3 Risc de compliment normatiu

Pel que fa al risc de compliment normatiu, un dels aspectes essencials de la política del grup Banc Sabadell, i base de la seva cultura organitzativa, és el rigorós compliment de totes les disposicions legals, per la qual cosa la consecució dels objectius empresarials s'ha de fer de manera compatible, en tot moment, amb el sotmetiment a la legalitat i a l'ordenament jurídic establert.

Per fer-ho, el grup disposa de la Direcció de Compliment Normatiu, la missió de la qual és procurar els més alts nivells de compliment de la legislació vigent i assegurar que l'ètica professional és present en tots els àmbits de l'activitat del grup.

Aquesta direcció avalua i gestiona el risc de compliment normatiu per minimitzar la possibilitat que es produeixi un incompliment i assegurar que els que es puguin produir siguin identificats, reportats i solucionats amb diligència, a través de les funcions següents:

- Fer el seguiment i supervisar l'adaptació a noves normatives mitjançant una gestió proactiva que asseguri el seguiment d'una manera regular i sistemàtica de les actualitzacions legals.
- Identificar i avaluar periòdicament els riscos de compliment normatiu en les diferents àrees d'activitat i contribuir a la seva gestió de manera eficient. En aquest sentit, establir, aplicar i mantenir procediments adequats per tal de prevenir, detectar, corregir i minimitzar qualsevol risc de compliment.
- Establir, d'acord amb el que s'indica en l'apartat anterior, un programa de supervisió i control actualitzat i disposar de les eines i metodologies de control adequades.
- Supervisar les activitats de gestió de riscos dutes a terme per la primera línia de defensa per garantir que s'ajusten a les polítiques i els procediments establerts.
- Conservar, durant almenys el termini establert per la legislació vigent en cada moment, la justificació documental dels controls efectuats per la Direcció de Compliment Normatiu, així com qualssevol altres polítiques i procediments implementats per al millor compliment de les obligacions de caràcter normatiu.
- Presentar als òrgans d'administració i direcció els informes periòdics o *ad hoc* en matèria de compliment normatiu que siguin legalment exigibles en cada moment.
- Reportar als òrgans d'administració i direcció la informació rellevant en matèria de compliment normatiu que es derivi de totes les àrees i activitats de cada una de les entitats del grup.
- Assistir el Consell d'Administració i l'alta direcció en matèria de compliment.

- Exercir d'interlocutor davant els diferents organismes reguladors en la matèria i supervisar les respostes als requeriments i les inspeccions d'organismes oficials o supervisors, així com el compliment de les seves recomanacions, en matèria de prevenció de blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme (SEPBLAC, Banc d'Espanya, etc.) i pel que fa als mercats de valors (CNMV), a distribució d'assegurances (DGS) i a protecció de dades (AGPD).
- Assignar responsabilitats funcionals sobre compliment normatiu quan calgui.
- Intervenir en el procés de formulació de les polítiques i pràctiques de remuneració.
- En matèria de prevenció de blanqueig de capitals, finançament del terrorisme (PBCFT) i sancions internacionals, implantar, gestionar i actualitzar les polítiques i els procediments; fer la classificació del risc de PBCFT dels clients, tant en l'alta com durant la relació de negoci; aplicar mesures de diligència deguda en funció del risc assignat als clients, amb especial atenció als classificats de risc alt, als quals s'aplicaran mesures reforçades en l'alta de clients per a la seva prèvia acceptació i la seva deguda actualització; gestionar les alertes de rastreig i les deteccions de llistes de persones designades i d'operacions de països sotmesos a sancions internacionals; fer anàlisis especials d'operativa sospitosa i la seva comunicació per indicis; elaborar plans de formació; aprovar nous productes, serveis, canals i àrees de negoci i elaborar una anàlisi de risc periòdica dels procediments de control intern en matèria de PBCFT i sancions internacionals, tot donant suport a l'òrgan de control intern (OCI) responsable del compliment legal en aquesta matèria.
- Impulsar una cultura de compliment i conducta adequada en cada una de les entitats que conformen el grup i adoptar mesures que permetin aconseguir la capacitat i l'experiència dels empleats per exercir adequadament les seves funcions.
- Col·laborar en el desenvolupament de programes de formació per tal d'assessorar i sensibilitzar els empleats sobre la importància del compliment dels procediments interns establerts.
- Informar, revisar o proposar mesures correctives i/o respostes a les incidències detectades en matèria de conducta o a les consultes sotmeses al Comitè d'Ètica Corporativa (CEC), que té com a missió promoure el comportament ètic del grup per assegurar el compliment dels principis d'actuació recollits en el Codi de Conducta del grup Banc Sabadell, el Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del mercat de valors del grup Banc Sabadell, la Política general de conflictes d'interès del grup Banc Sabadell i la Política de prevenció de la responsabilitat penal del grup Banc Sabadell.

Nota 5 – Recursos propis mínims i gestió de capital

Marc regulador

El grup determina els recursos propis mínims exigibles d'acord amb el marc normatiu basat en la Directiva 2013/36/UE (coneguda generalment com CRD-IV) i el Reglament (UE) 575/2013 (CRR), que regula els recursos propis mínims que han de mantenir les entitats de crèdit. Aquest marc va entrar en vigor l'1 de gener de 2014 i ha estat implementat a Espanya a través de:

- (i) El Reial decret llei 14/2013, de mesures urgents per a l'adaptació al dret espanyol a la normativa de la Unió Europea en matèria de supervisió i solvència d'entitats financeres;
- (ii) la Llei 10/2014, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats de crèdit;
- (iii) el Reial decret 84/2015, que desplega l'anterior Llei 10/2014, juntament amb altres disposicions de rang inferior;
- (iv) i les circulars 2/2014 i 2/2016 del Banc d'Espanya.

El 7 de juny de 2019 es va publicar, i el 27 de juny va entrar en vigor, el nou marc normatiu que modifica l'anterior i que anirà aplicant per fases successives des de llavors, tot i que el paquet majoritari serà aplicable el 28 de juny de 2021:

- Directiva (UE) 2019/878 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de maig de 2019, per la qual es modifica la Directiva (UE) 2013/36 en allò relatiu als ens exempts, les societats financeres de cartera, les societats financeres mixtes de cartera, les remuneracions, les mesures i les facultats de supervisió i les mesures de conservació del capital (en endavant, CRD V).
- Reglament (UE) 2019/876 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de maig de 2019, pel qual es modifica el Reglament (UE) 575/2013 en allò relatiu a la ràtio de palanquejament, la ràtio de finançament estable neta, els requisits de fons propis i passius admissibles, el risc de crèdit de contrapart, el risc de mercat, les exposicions a entitats de contrapartida central, les exposicions a organismes d'inversió col·lectiva, les grans exposicions i els requisits de presentació i divulgació d'informació, i el Reglament (UE) 648/2012 (en endavant, CRR II).

D'acord amb el que s'acaba d'exposar, les entitats de crèdit hauran de complir en tot moment una ràtio total de capital del 8%. No obstant això, s'ha de tenir en compte que els reguladors poden exercir les seves potestats i requerir a les entitats el manteniment de nivells addicionals de capital.

En aquest sentit, el banc va rebre el 8 de febrer de 2019 una comunicació per part del Banc Central Europeu, després del procés de revisió i avaluació supervisora (SREP), respecte a la decisió sobre els requeriments mínims prudencials aplicables al banc per a l'any 2019, per la qual el grup havia de mantenir una ràtio de Common Equity Tier 1 (CET 1) del 9,64%, mesurada sobre el capital regulador *phased-in*. Aquest requisit incloïa el mínim exigít per Pilar 1 (4,50%), el requeriment de Pilar 2R (2,25%), el matalàs de conservació de capital (2,50%) i el sistèmic (OEIS) (0,25%). Així mateix, el grup havia de complir el requeriment derivat del càlcul del matalàs de capital anticíclic específic de la societat, que, el desembre de 2019, és del 0,14%.

Amb data 4 de desembre de 2019, Banc Sabadell ha rebut la decisió del Banc Central Europeu pel que fa als requeriments mínims prudencials que li són aplicables per al 2020 resultants del procés de revisió i avaluació supervisora (SREP). El requeriment a nivell consolidat exigeix a Banc Sabadell mantenir una ràtio mínima de Common Equity Tier 1 (CET1 *phased-in*) del 9,64% i una ràtio de Capital Total *phased-in* mínima del 13,14%. Aquestes ràtios inclouen el mínim exigít per Pilar 1 (4,50%), el requeriment de Pilar 2R (2,25%), el matalàs de conservació de capital (2,50%), el requeriment derivat de la seva consideració com "una altra entitat d'importància sistèmica" (0,25%) i el matalàs anticíclic (0,14%). Després d'aquesta decisió, el requeriment de capital exigít es manté sense canvis respecte al 2019.

A més a més, aquest és el nivell de CET1 consolidat per sota del qual el grup es veuria obligat a calcular l'import màxim distribuïble (MDA), que limitaria les seves distribucions en forma de dividends, de retribució variable i pagaments de cupó als titulars dels valors de capital de nivell 1 addicional.

El grup el 31 de desembre de 2019 manté una ràtio de capital CET1 del 12,4%, (12% el 31 de desembre de 2018), per la qual cosa, respecte als requeriments de capital esmentats en els punts anteriors, no implica cap de les limitacions esmentades.

En la taula següent es detallen els requeriments mínims prudencials aplicables a Banc Sabadell després del procés de revisió i avaluació supervisora (SREP) per als períodes 2018-2020:

	2020	2019	2018
Pilar 1 CET1	4,50%	4,50%	4,50%
Requeriments Pilar 2R	2,25%	2,25%	1,75%
Matalàs de conservació de capital (*)	2,50%	2,50%	1,875%
Matalàs sistèmic (*)	0,25%	0,25%	0,1875%
Matalàs contracíclic	0,14%	0,14%	-
Ràtio de Common Equity Tier 1 (CET 1)	9,64%	9,64%	8,3125%
Dates de comunicació del resultat del SREP.	04/12/2019	08/02/2019	14/10/2017
(*) 2018 Període transitori.			

De manera individual, la ràtio de Common Equity Tier 1 (CET 1) a mantenir fruit del mateix procés supervisor (SREP) durant l'any 2019 era del 9,34%, i la ràtio de Capital Total del 12,84%, *phased-in*. Aquest requisit incloïa el mínim exigít per Pilar 1 (4,50%), el requeriment de Pilar 2R (2,25%), el matalàs de conservació de capital (2,50%) i el requeriment derivat del càlcul del matalàs de capital anticíclic específic, que, el desembre de 2019, és del 0,089%. La decisió comunicada per a 2020 pel que fa a requeriments de capital exigít es manté, igual que per al consolidat, constant respecte a 2019.

Banc Sabadell, el 31 de desembre de 2019, manté una ràtio de capital CET1 del 14,11% i una ràtio de Capital Total del 16,81%, *phased-in*, amb la qual cosa, respecte als requeriments de capital individuals, també supera àmpliament els requeriments del SREP.

El 15 de maig de 2014 es va publicar la Directiva 2014/59/EU del Parlament Europeu i del Consell, per la qual s'estableix un marc per a la reestructuració i la resolució d'entitats de crèdit, i el Reglament (EU) 806/2014 del Parlament Europeu i del Consell (BDRR), pel qual s'estableix el Mecanisme Únic de Resolució, que té com a propòsit assegurar la resolució ordenada de bancs en fallida, amb un cost mínim per als contribuents i l'economia real.

Per aconseguir els objectius esmentats, la BRRD preveu una sèrie d'instruments a disposició de l'autoritat de resolució competent, entre els quals s'inclou l'eina de recapitalització interna o *bail-in*. En aquest sentit, la BRRD introdueix a aquest efecte un requisit mínim de fons propis i passius admissibles (MREL) que les entitats hauran de complir en tot moment per tal d'assegurar l'existència d'una capacitat d'absorció de pèrdues que asseguiri la implementació efectiva de les eines de resolució.

En l'àmbit de reestructuració i resolució bancària, Banc Sabadell està subjecte a la Single Resolution Board (Junta Única de Resolució o JUR) com a autoritat de resolució i a les autoritats competents espanyoles:

- Banc d'Espanya, que actua com a autoritat preventiva de resolució.
- Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB), que és l'autoritat de resolució executiva.

Amb data 19 de novembre de 2019, Banc Sabadell va rebre la comunicació per part del Banc d'Espanya, com a autoritat de resolució preventiva a escala nacional, de la decisió adoptada per la Junta Única de Resolució sobre la determinació del requisit mínim de fons propis i passius elegibles en base consolidada que li són aplicables. La decisió es basa en la legislació vigent, i podria estar subjecta a modificacions posteriors per part de l'autoritat de resolució. El requisit mínim de MREL en base consolidada establert per a Banc Sabadell és del 8,31% del total de passius i fons propis (TLOF, per les seves sigles en anglès), del qual el 5,99% del TLOF s'ha de complir amb instruments subordinats tenint en compte una concessió del 2,2% sobre l'import total de l'exposició al risc (TREA, per les seves sigles en anglès). La decisió estableix que el requisit s'ha de satisfer com a molt tard l'1 de gener de 2020 i que a partir d'aquesta data s'ha de complir en tot moment.

En l'actualitat Banc Sabadell compleix aquest requeriment de MREL, que coincideix amb les expectatives de Banc Sabadell i està en línia amb els seus plans de finançament. En aquest sentit, durant el 2019 el grup ha completat amb èxit l'emissió d'instruments elegibles per a la ràtio MREL per un import total aproximat de 4.000 milions d'euros, dels quals 1.500 milions d'euros corresponen a deute sènior *non-preferred*.

Gestió de capital

La gestió dels recursos de capital és el resultat del procés continu de planificació de capital. Aquest procés considera l'evolució esperada de l'entorn econòmic, regulador i sectorial, així com escenaris més adversos. Recull el consum de capital esperat de les diferents activitats, en els diferents escenaris establerts, així com les condicions de mercat que poden determinar l'efectivitat de les diferents actuacions que es puguin plantejar. El procés s'emmarca dins dels objectius estratègics del banc i es proposa cercar una rendibilitat atractiva per a l'accionista, assegurant al mateix temps un nivell de recursos propis adequat als riscos inherents a l'activitat bancària.

Pel que fa a la gestió del capital, com a política general, el grup té com a objectiu l'adequació de la disponibilitat del capital al nivell global dels riscos en què s'ha incorregut.

El grup segueix les pautes definides per la CRD-IV i els reglaments derivats per establir els requeriments de recursos propis inherents als riscos en què realment ha incorregut el grup, a partir de models interns de mesurament de riscos prèviament validats de manera independent. A aquest efecte, el grup compta amb l'autorització del supervisor per utilitzar la majoria dels models interns de què disposa per al càlcul dels requeriments de capital regulador.

El quadre següent resumeix la situació dels models de qualificació creditícia desenvolupats pel grup Banc Sabadell pel que fa a l'autorització per part del supervisor a l'efecte de la seva utilització en el càlcul dels requeriments de recursos propis.

Distribució de carteres amb autorització del supervisor per a la utilització o per a l'aplicació successiva de mètodes basats en qualificacions internes (IRB).					
Entitat	Cartera exposició reguladora	Cartera interna	Estimacions internes emprades	Mètode basat en qualificacions internes	Estat
BS	Empreses	Carteres sustentades en models de <i>rating</i> que qualifiquen des de banca corporativa fins a pimes, promotors i patrimonials	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB</i>	Autoritzat en data 06/2008
BS	Detallistes	Hipoteques	PD LGD	<i>Advanced IRB</i>	Autoritzat en data 06/2008
BS	Detallistes	Consum	PD LGD	<i>Advanced IRB</i>	Autoritzat en data 06/2008
BS	Empreses	<i>Project Finance</i>	PD	<i>Supervisory Slotting Criteria</i>	Autoritzat en data 12/2009
BS	Detallistes	Comerços i autònoms	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB</i>	Autoritzat en data 12/2010
BS	Detallistes	Targetes de crèdit	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB</i>	Autoritzat en data 12/2011
BS	Detallistes	Crèdits	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB</i>	Autoritzat en data 12/2011
BS	Institucions	Entitats financeres	PD	<i>Foundation IRB</i>	Autoritzat en data 12/2012
TSB	Detallistes	Hipoteques	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB (PRA)</i> <i>Waiver SSM</i>	Autoritzat en data 06/2014 (PRA)
TSB	Detallistes	Préstecs consum	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB (PRA)</i> <i>Waiver SSM</i>	Autoritzat en data 10/2014 (PRA)
TSB	Detallistes	Targetes de crèdit	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB (PRA)</i> <i>Waiver SSM</i>	Autoritzat en data 06/2015 (PRA)
TSB	Detallistes	Comptes corrents	PD LGD CCF	<i>Advanced IRB (PRA)</i> <i>Waiver SSM</i>	Autoritzat en data 06/2015 (PRA)

Dades de models aprovats pel supervisor, el 31 de desembre de 2019.

La data d'autorització es refereix a la data en què el supervisor autoritza l'ús de models IRB per a cada cartera en concret.

El grup duu a terme regularment proves de contrast o *backtesting* dels models interns IRB, com a mínim amb una freqüència anual. Aquests exercicis són revisats de manera independent per la unitat de Validació Interna i reportats per al seu seguiment als òrgans de govern intern establerts, com ara el Comitè Tècnic de Riscos o la Comissió de Riscos (delegada del Consell). A més, en l'informe anual de Rellevància Prudencial es presenten els resultats de les proves de contrast que afecten els paràmetres de risc i les principals conclusions d'aquests resultats prenent en consideració els criteris que estableix l'EBA en les seves guies de *disclosure*.

Així mateix, partint de les mesures de risc que proporcionen les noves metodologies, el grup disposa d'un model de mesurament integral de riscos sota una unitat de mesura interna en termes de capital assignat.

El grup ha definit una taxonomia de riscos que engloba els riscos rellevants als quals està subjecte i distingeix dos nivells en aquesta taxonomia; en concret, els de primer nivell són el risc de crèdit, estratègic, financer i operacional. Tots els riscos són avaluats internament en l'exercici del *self-assessment*, i es determina si tenen un risc alt, mitjà o baix. Una vegada avaluats, per als riscos rellevants amb risc significatiu el grup disposa d'un complex sistema de mesurament de capital amb models interns, i se n'obté un capital sota situacions d'estrès. S'assegura, per tant, una coherència entre l'inventari de riscos i les necessitats de capital per mètodes interns.

El grup porta a terme anualment un procés d'autoavaluació del capital. Aquest procés parteix, com s'ha esmentat en el paràgraf anterior, d'un ampli inventari de riscos prèviament identificats i de l'autoavaluació qualitativa de polítiques, procediments, sistemes d'assumpció, mesurament i control de cada un, així com de les tècniques de mitigació pertinents.

Posteriorment, s'estableix una avaluació quantitativa global del capital necessari sota paràmetres interns utilitzant els models emprats pel grup (per exemple, els sistemes de qualificació d'acreditats tipus *ratings* o *scorings* en risc de crèdit), així com altres estimacions internes adequades a cada tipus de risc. Seguidament, s'integren les avaluacions de cada un i es determina una xifra sota un indicador en termes de capital assignat. Així mateix, es tenen en compte els plans de negoci i financers del banc i exercicis d'*stress test*, a fi de verificar si l'evolució del negoci i els possibles escenaris extrems poden posar en perill el seu nivell de solvència en comparar-lo amb els recursos propis disponibles.

La valoració del risc en termes del capital necessari atribuït permet la seva relació amb la rendibilitat obtinguda des del nivell d'operació i client fins al nivell d'unitat de negoci. El grup té implantat un sistema analític de rendibilitat ajustada a risc (RaRoC) que proporciona aquesta valoració, la qual cosa possibilita dur a terme comparacions homogènies, així com la seva inclusió en el procés de fixació de preus de les operacions.

El nivell i la qualitat de capital són mètriques del *Risk Appetite Statement* i es troben dins el marc global de riscos del grup, que es detalla en la nota 4.

Per a més informació sobre la gestió del capital, vegeu el document publicat anualment sobre Informació amb Rellevància Prudencial disponible en la web del banc (www.grupbancsabadell.com), en l'apartat d'"Informació a accionistes i inversors / Informació financera".

Recursos propis computables i ràtios de capital

El 31 de desembre de 2019, els recursos propis computables del grup pugen a 12.755 milions d'euros (11.834 milions d'euros el 31 de desembre de 2018), que suposen un excedent de 6.257 milions d'euros (5.407 milions d'euros el 31 de desembre de 2018), com es mostra a continuació:

En milers d'euros			
	2019	2018	Variació (%) interanual
Capital	703.371	703.371	-
Reserves	12.364.430	11.893.256	3,96
Obligacions convertibles en accions	-	-	-
Interessos minoritaris	14.961	13.769	8,66
Deduccions	(2.972.809)	(2.981.577)	(0,29)
Recursos CET1	10.109.953	9.628.818	5,00
<i>CET1 (%)</i>	12,4	12,0	3,88
Accions preferents, obligacions convertibles i deduccions	1.153.095	1.153.147	-
Recursos AT1	1.153.095	1.153.147	-
AT1 (%)	1,4	1,4	(1,11)
Recursos de primera categoria	11.263.048	10.781.965	4,46
Tier 1 (%)	13,9	13,4	3,31
Recursos de segona categoria	1.492.440	1.052.303	41,83
Tier 2 (%)	1,8	1,3	40,26
Base de capital	12.755.488	11.834.268	7,78
Recursos mínims exigibles	6.498.467	6.426.806	1,12
Excedents de recursos	6.257.021	5.407.462	15,71
Ràtio de capital total (%)	15,7	14,7	6,60
Actius ponderats per risc (APR)	81.230.838	80.335.078	1,12

Els recursos propis de Common Equity Tier 1 (CET1) suposen el 79,26% dels recursos propis computables. Les deduccions estan compostes principalment per fons de comerç i intangibles.

El Tier 1 està compost, a més de pels recursos CET1, pels elements que integren majoritàriament els fons propis de nivell 1 addicional (9,04% dels recursos propis), que són els elements de capital constituïts per participacions.

Els recursos propis de segona categoria, que aporten un 11,70% a la ràtio de capital total, estan compostos bàsicament per deute subordinat.

El grup en el seu pla estratègic de negoci preveu seguir gestionant el capital de manera que persisteixi la situació folgada de capital que ha anat mantenint, tal com constaten els resultats del procés de revisió i avaluació supervisora (SREP) comentats en el primer apartat d'aquesta nota.

Durant l'exercici 2019 i en termes *fully loaded*, el grup ha incrementat de manera orgànica la seva base de capital en més de 566 milions d'euros. A això cal afegir-hi l'impacte de l'emissió de 500 milions d'euros d'obligacions subordinades de 2018, per a la qual es va rebre l'autorització del Banc Central Europeu per computar-la com a Tier 2 el febrer de 2019. En termes d'actius ponderats per risc també es recull l'impacte de la venda de carteres d'actius problemàtics materialitzades en el període i de la titulització emesa en el tercer trimestre de l'any. Tot això ha permès compensar l'increment d'actius ponderats per risc (1.117 milions d'euros) derivat dels canvis que s'han produït en les normes comptables, d'efectes reguladors com ara la implantació de la NIIF 16 o dels resultats del TRIM (*Targeted Review of Internal Models*). D'aquesta manera, la ràtio CET1 *fully loaded* se situa en tancar l'exercici en l'11,71%.

En termes *phased-in* totes aquestes actuacions i esdeveniments tant en termes de capital disponible com d'actius ponderats per risc han permès que Banc Sabadell assoleixi un nivell de Common Equity Tier 1 (CET1) el 31 de desembre 2019 de 12,45% i una ràtio de capital total de 15,70%, molt per damunt dels estàndards exigits pel marc de regulació.

La taula següent mostra els moviments dels diferents components del capital regulador durant l'exercici 2019:

En milers d'euros	
Saldo CET1 el 31 de desembre de 2018	9.628.818
Benefici atribuït al grup net de dividends	544.465
Reserves	(73.290)
Interessos minoritaris	1.192
Ajustos de valoració	145.513
Deduccions i efectes transitoris	(136.745)
Saldo CET1 el 31 de desembre de 2019	10.109.953
En milers d'euros	
Saldo Tier 1 Addicional el 31 de desembre de 2018	1.153.147
Instruments computables	-
Interessos minoritaris	(52)
Deduccions i efectes transitoris	-
Saldo Tier 1 Addicional el 31 de desembre de 2019	1.153.095
En milers d'euros	
Saldo Tier 2 el 31 de desembre de 2018	1.052.303
Instruments computables	440.206
Ajustos risc de crèdit	(199.213)
Interessos minoritaris	(69)
Deduccions i efectes transitoris	199.213
Saldo Tier 2 el 31 de desembre de 2019	1.492.440

A continuació es presenta una conciliació del patrimoni net comptable amb el capital regulador el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milers d'euros		
	2019	2018
Fons propis	13.171.806	12.544.931
Un altre resultat global acumulat	(266.746)	(491.470)
Interessos minoritaris	69.346	63.539
Total patrimoni net comptable	12.974.406	12.117.000
Fons de comerç i intangibles	(2.594.020)	(2.461.142)
Altres ajustos	(270.433)	(27.040)
Ajustos reguladors a la comptabilitat	(2.864.453)	(2.488.182)
Capital ordinari del capital de nivell 1	10.109.953	9.628.818
Capital de nivell 1 addicional	1.153.095	1.153.147
Capital de nivell 2	1.492.440	1.052.303
Total capital regulador	12.755.488	11.834.268

El 31 de desembre de 2019 i 2018, no hi ha una diferència significativa entre el perímetre públic i el regulador.

Els actius ponderats per risc (APR o RWA) del període se situen en 81.231 milions d'euros el 31 de desembre de 2019, cosa que representa un increment de l'1,12% respecte al període anterior.

En la taula següent es detallen els motius de la variació dels APR per risc de crèdit produïda durant l'exercici 2019. Cal destacar l'impacte de la titulització originada durant el tercer trimestre de l'exercici de -488 milions en APR.

En milers d'euros

	RWA	Requeriments de capital (*)
Saldo el 31 de desembre de 2018	71.796.346	5.743.708
Variació de negoci	723.318	57.865
Qualitat dels actius	(488.872)	(39.110)
Canvis en els models	-	-
Metodologia, paràmetres i polítiques	(1.078.000)	(86.240)
Adquisicions i alienacions	(1.669.369)	(133.550)
Tipus de canvi	640.096	51.208
Altres	(48.090)	(3.847)
Saldo el 31 de desembre de 2019	69.875.429	5.590.034

No inclou els requeriments per risc per ajust de valoració del crèdit (CVA), ni per contribució al fons de garantia d'impagaments d'una ECC.

(*) Calculats com el 8% dels RWA.

El 31 de desembre de 2019 i 2018, els actius ponderats per risc es distribueixen, per tipus de risc, tal com es mostra a continuació, i el risc de crèdit és el de més volum.

En percentatge

	2019	2018
Risc de crèdit (*)	89,05%	88,71%
Risc operacional	10,09%	10,37%
Risc de mercat	0,87%	0,92%
Total	100%	100%

(*) Inclou risc de contrapart i altres imports d'exposició al risc.

La distribució dels actius ponderats per risc per a la tipologia de risc de més volum (risc de crèdit), desglossats per àrea geogràfica i sector, és la que es mostra en les taules següents:

En percentatge

	2019
Espanya	76,76%
Regne Unit	13,24%
Resta de la Unió Europea	3,93%
Amèrica	5,10%
Resta del món	0,98%
Total	100%

Inclou risc de contrapart.

En percentatge

	2019
Finances, comerços i altres serveis	40,14%
Particulars	26,56%
Transports, distribució i hostaleria	11,08%
Activitat immobiliària	7,67%
Indústries manufactureres	5,47%
Producció i distribució energia	6,41%
Construcció	1,76%
Agricultura, ramaderia i pesca	0,65%
Indústries extractives	0,27%
Total	100%

Inclou risc de contrapart. No inclou renda variable.

La distribució de l'exposició reguladora i dels actius ponderats per risc, per segment i per mètode de càlcul el 31 de desembre de 2019, es desglossa en la taula següent:

En percentatge						
	EAD	IRB	STDA	RWA	IRB	STDA
Sector públic	22,80%	-	100,00%	0,63%	-	100,00%
Entitats financeres	2,17%	27,05%	72,95%	1,86%	38,83%	61,17%
Empreses	12,53%	90,60%	9,40%	22,49%	89,46%	10,54%
Pime empreses	7,84%	81,26%	18,74%	11,87%	85,75%	14,25%
Pime detallistes	5,91%	90,08%	9,92%	6,17%	89,73%	10,27%
Comerços i autònoms	1,44%	80,83%	19,17%	1,45%	77,87%	22,13%
Préstecs hipotecaris	32,46%	76,81%	23,19%	17,55%	49,67%	50,33%
Préstecs	1,97%	59,51%	40,49%	4,99%	65,36%	34,64%
Resta detallistes	3,51%	78,42%	21,58%	3,29%	72,79%	27,21%
Altres	8,99%	-	100,00%	26,87%	-	100,00%
Renda variable	0,39%	100,00%	-	2,82%	100,00%	-
Total	100%			100%		

Inclou risc de contrapart.

La ràtio de palanquejament (*Leverage Ratio*) pretén reforçar els requeriments de capital amb una mesura complementària desvinculada del nivell de risc. Es defineix com el quocient entre els recursos propis computables de nivell 1 (Tier 1) i l'exposició calculada segons els criteris establerts per a aquesta ràtio en el Reglament Delegat (UE) 62/2015.

La CRR estableix els requeriments de càlcul i requisits d'informació en la part setena del document i el *disclosure* de la ràtio en l'article 451 de la part vuitena. No estableix un requeriment mínim, tot i que en l'article 92 de la recentment publicada CRR II ja s'estableix un requisit obligatori del 3%. Es reporta al supervisor amb periodicitat trimestral.

A continuació es presenta la ràtio de palanquejament el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milers d'euros		
	2019	2018
Capital de nivell 1	11.263.048	10.781.965
Exposició	224.618.208	221.804.098
Ràtio de palanquejament	5,01%	4,86%

Les ràtios de capital i de palanquejament el 31 de desembre de 2019 no inclouen ni els resultats ni la reducció de l'exposició derivades de la venda d'SDIN Residencial, S.L.U. i d'una cartera d'actius immobiliaris pendents, ni els resultats de la venda de Sabadell *Asset Management*, S.A., S.G.I.I.C, Sociedad Unipersonal, en no haver-se dut a terme encara el tancament definitiu d'aquestes operacions. Si s'hi hagués incorporat aquest impacte, la ràtio CET1 se situaria en el 12,87%, la ràtio Tier 1 en el 14,29%, la ràtio de capital total en el 16,13%, i la ràtio de palanquejament "proforma" seria del 5,16%

El 2018, després de l'entrada en vigor de la NIIF 9, el grup va optar per aplicar les disposicions transitòries establertes en el Reglament (UE) 2017/2395.

En la taula següent es pot observar quin ha estat l'impacte en les diferents ràtios de solvència de l'aplicació de les disposicions transitòries vigents el 2019, respecte a si s'haguessin aplicat les normes NIIF 9 en la seva totalitat (*fully-loaded*):

En milers d'euros

	2019
Capital disponible	
Capital de nivell 1 ordinari (CET1)	10.109.953
Capital de nivell 1 ordinari (CET1) si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	9.524.757
Capital de nivell 1 (T1)	11.263.048
Capital de nivell 1 (T1) si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	10.677.852
Capital total	12.755.488
Capital total si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	12.184.660
Actius ponderats per risc	
Total actius ponderats per risc	81.230.838
Total actius ponderats per risc si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	81.310.988
Ràtios de capital	
Capital de nivell 1 ordinari (CET1) (en percentatge de l'import de l'exposició al risc)	12,45%
Capital de nivell 1 ordinari (CET1) (en percentatge de l'import de l'exposició al risc) si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	11,71%
Capital de nivell 1 (T1) (en percentatge de l'import de l'exposició al risc)	13,87%
Capital de nivell 1 (T1) (en percentatge de l'import de l'exposició al risc) si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	13,13%
Capital total (en percentatge de l'import de l'exposició al risc)	15,70%
Capital total (en percentatge de l'import de l'exposició al risc) si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	14,99%
Ràtio de palanquejament	
Mesura de l'exposició total corresponent a la ràtio de palanquejament	224.618.208
Ràtio de palanquejament	5,01%
Ràtio de palanquejament si no s'haguessin aplicat les disposicions transitòries de la NIIF 9 o d'ECL anàlogues	4,75%

El principal impacte derivat de l'aplicació de les disposicions transitòries ha estat la incorporació de 585 milions d'euros al CET1 que mitiga parcialment el decrement en el patrimoni net derivat de l'entrada en vigor de la NIIF 9, a causa de l'increment de les provisions comptables. Quant als actius ponderats al risc, l'impacte suposa una reducció de 80 milions d'euros.

Per a més informació sobre les ràtios de capital i la ràtio de palanquejament, la seva composició, el detall de paràmetres i la gestió d'aquests, vegeu el document publicat anualment sobre Informació amb Rellevància Prudencial disponible en la web del banc (www.grupbancsabadell.com), en l'apartat d'"Informació a accionistes i inversors / Informació financera".

Nota 6 – Valor raonable dels actius i passius

Actius i passius financers

S'entén per valor raonable d'un actiu o passiu financer en una data determinada l'import pel qual podria ser venut o transferit, respectivament, en aquesta data entre dues parts, independents i expertes en la matèria, que actuessin lliurement i prudentment, en condicions de mercat. La referència més objectiva i habitual del valor raonable d'un actiu o passiu financer és el preu que se'n pagaria en un mercat organitzat, transparent i profund (preu de cotització o preu de mercat).

Quan no hi ha preu de mercat per a un determinat actiu o passiu financer, per estimar el seu valor raonable es recorre a l'establert en transaccions recents d'instruments anàlegs i, si no n'hi ha, a models matemàtics de valoració suficientment contrastats per la comunitat financera internacional. En la utilització d'aquests models es tenen en consideració les peculiaritats específiques de l'actiu o passiu que s'ha de valorar i, molt especialment, els diferents tipus de riscos que l'actiu o passiu porta associats. No obstant això, les mateixes limitacions dels models de valoració desenvolupats i les possibles inexactituds en les hipòtesis i els paràmetres exigits per aquests models poden donar lloc al fet que el valor raonable estimat d'un actiu o passiu no coincideixi exactament amb el preu a què l'actiu o passiu podria ser lliurat o liquidat en la data de la seva valoració.

El valor raonable dels derivats financers amb valor de cotització en un mercat actiu és el seu preu de cotització diari.

Per als instruments en què no es puguin observar cotitzacions, s'efectua l'estimació del preu fent servir models interns desenvolupats pel banc, que utilitzen en la majoria dels casos dades basades en paràmetres observables de mercat com a inputs significatius i, en la resta de casos, utilitzen altres inputs que depenen d'assumpcions pròpies que recullen pràctiques comunament acceptades per la comunitat financera.

En relació amb els instruments financers, les valoracions a valor raonable reflectides en els estats financers es classifiquen utilitzant la següent jerarquia de valors raonables en els nivells següents:

- Nivell 1: els valors raonables s'obtenen de preus cotitzats (sense ajustar) en mercats actius per al mateix instrument.
- Nivell 2: els valors raonables s'obtenen de preus cotitzats en mercats actius per a instruments similars, preus de transaccions recents o fluxos esperats o altres tècniques de valoració en què tots els inputs significatius estan basats en dades de mercat observables directament o indirectament.
- Nivell 3: els valors raonables s'obtenen de tècniques de valoració en què algun input significatiu no està basat en dades de mercat observables.

A continuació, es presenten els principals mètodes de valoració, hipòtesi i *inputs* utilitzats en l'estimació del valor raonable dels instruments financers classificats en els nivells 2 i 3, segons el tipus d'instrument financer de què es tracti:

Instruments financers Nivell 2	Tècniques de valoració	Hipòtesis principals	Principals <i>inputs</i> utilitzats
Valors representatius de deute	Mètode del valor present	Càlcul del valor present dels instruments financers com a valor actual dels fluxos d'efectiu futurs (descomptats a tipus d'interès del mercat), tenint en compte: - Una estimació de les taxes de prepagament - El risc de crèdit dels emissors	- <i>Spreads</i> de crèdit de l'emissor. - Tipus d'interès de mercat observables
Instruments de patrimoni	Múltiples sectorials (P/VC)	A partir de la CNAE que s'ajusti millor a l'activitat principal de la companyia, s'aplica el múltiple P/VC obtingut en els comparables.	- CNAE - Cotitzacions en mercats organitzats
Derivats senzills (a)	Mètode del valor present	Càlculs de corbes implícites a través de dades de mercats cotitzats	En aquest model s'assumeix: - Corba de tipus d'interès observables. - Corba de punts <i>swaps</i> i <i>spot</i> per a divisa
Resta de derivats (a)	Per a derivats sobre accions, divises o matèries primeres: - Model Black-Scholes (Fórmules analítica/semianalítica)	Model de Black-Scholes: s'assumeix una difusió lognormal del subjacent amb la volatilitat dependent el termini.	- Estructura <i>forward</i> del subjacent, donada per dades de mercat (dividends, punts <i>swaps</i> , etc.). - Superfícies de volatilitat d'opcions. - Per a derivats de divisa: Probabilitat de <i>default</i> per a càlcul CVA i DVA (b).
	Per a derivats sobre accions, divises o matèries primeres: - Simulacions de Monte Carlo - SABR	Model de Black-Scholes: s'assumeix una difusió lognormal del subjacent amb la volatilitat dependent el termini. - SABR: model de volatilitat estocàstica.	
	Per a derivats sobre tipus d'interès: - Model normal - Model <i>Shifted Libor Market Model</i>	Aquests models assumeixen que: - Els models normal i <i>shifted</i> permeten tipus negatius. - Els tipus <i>forward</i> en l'estructura de terminis de la corba de tipus d'interès estan perfectament correlacionats.	- Estructura temporal de tipus d'interès. - Superfícies de volatilitat d'opcions sobre tipus <i>Libor (caps)</i> i sobre tipus <i>Swaps (swaptions)</i> . - Probabilitat de <i>default</i> per a càlcul CVA i DVA (b).
	Per a derivats de crèdit: - Models d'intensitat	Aquests models assumeixen una estructura de probabilitats d'impagament donada per unes taxes d'intensitats de <i>default</i> per terminis.	- Cotitzacions dels <i>Credit Default Swaps (CDS)</i> . - Volatilitat històrica d' <i>spreads</i> de crèdit.

(a) Atesa la reduïda posició neta de Banc Sabadell s'estima que el *funding value adjustment (FVA)* té un impacte no material en la valoració de derivats.

(b) Per al càlcul del CVA i DVA s'han utilitzat severitats fixes al 60%, que correspon a l'estàndard de mercat per a deute sènior. Les exposicions mitjanes futures, positiva i negativa, s'han estimat mitjançant models de mercat, Libor per a tipus i *black* per a divisa, utilitzant *inputs* de mercat. Les probabilitats de *default* de clients que no tenen deute cotitzat ni CDS s'han obtingut del model intern de *rating*, i per a Banc Sabadell s'ha assignat les que s'obtenen de la cotització de CDS.

Instrumentos financieros Nivel 3	Técnicas de valoración	Hipótesis principales	Principales <i>Inputs</i> no observables
Valors representatius de deute	Mètode del valor present	<p>Càlcul del valor present dels instruments financers com a valor actual dels fluxos d'efectiu futurs (descomptats a tipus d'interès del mercat), tenint en compte en cada cas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Una estimació de les taxes de prepagament - El risc de crèdit dels emissors - Altres estimacions sobre variables que afecten els fluxos futurs: reclamacions, pèrdues, amortitzacions 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Spreads</i> de crèdit estimats de l'emissor o d'un emissor semblant. - Taxes de reclamacions, pèrdues i/o amortitzacions
Instrumentos de patrimoni	Mètode de descompte de fluxos de caixa	<p>Càlcul del valor present dels fluxos d'efectiu futurs descomptats a tipus d'interès del mercat ajustats per risc (mètode CAPM), tenint en compte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Una estimació de les projeccions de fluxos de caixa de la companyia - El risc del sector de la companyia - <i>Inputs</i> macroeconòmics 	<p>Plans de negoci de l'entitat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primes de risc del sector de la companyia - Ajust per risc sistemàtic (paràmetre beta)
Derivats (a)	Per a derivats sobre accions, divises o matèries primeres: - Simulacions de Monte Carlo	<p>Model de Black-Scholes: s'assumeix una difusió log-normal del subjacent amb la volatilitat depenent del termini.</p> <p>- SABR: model de volatilitat estocàstica.</p>	<p>Per a derivats sobre accions, inflació, divises o matèries primeres:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Volatilitats històriques - Correlacions històriques - Probabilitat de <i>default</i> interna per a càlcul CVA i DVA (b)
	Per a derivats de crèdit: - Models d'intensitat	<p>Aquests models assumeixen una estructura de probabilitats d'impagament donada per unes taxes d'intensitats de <i>default</i> per terminis.</p>	<p>Per a derivats de crèdit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Spreads</i> de crèdit estimats de l'emissor o d'un emissor semblant. - Volatilitat històrica d'<i>spreads</i> de crèdit
	Per a derivats sobre tipus d'interès: - Model normal - Model Libor <i>Market Model</i>	<p>Aquests models assumeixen que:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El model normal permet tipus negatius - Els tipus <i>forward</i> en l'estructura de terminis de la corba de tipus d'interès estan perfectament correlacionats 	<p>Per a derivats sobre tipus d'interès:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Probabilitat de <i>default</i> interna per a càlcul CVA i DVA (b)

(a) Atesa la reduïda posició neta de Banc Sabadell s'estima que el *funding value adjustment* (FVA) té un impacte no material en la valoració de derivats.

(b) Per al càlcul del CVA i DVA s'han utilitzat severitats fixes al 60%, que corresponen a l'estàndard de mercat per a deute sènior. Les exposicions mitjaneres futures, positiva i negativa, s'han estimat mitjançant models de mercat, Libor per a tipus i *Black* per a divisa, utilitzant *inputs* de mercat. Les probabilitats de *default* de clients que no tenen deute cotitzat ni CDS s'han obtingut del model intern de *rating*; i per a Banc Sabadell s'ha assignat les que s'obtenen de la cotització de CDS.

Determinació del valor raonable dels instruments financers

A continuació es presenta una comparació entre el valor pel qual consten registrats els actius i passius financers del grup en els balanços consolidats adjunts i el seu valor raonable corresponent:

En milers d'euros

	Nota	2019		2018	
		Saldo comptable	Valor raonable	Saldo comptable	Valor raonable
Actius:					
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	7	15.169.202	15.169.202	23.494.479	23.494.479
Actius financers mantinguts per negociar	8, 9, 10	2.440.866	2.440.866	2.044.965	2.044.965
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	8	171.056	171.056	141.314	141.314
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	8, 9	7.802.025	7.802.025	13.247.055	13.247.055
Actius financers a cost amortitzat	8, 11	181.422.646	188.332.900	164.415.563	170.494.967
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	468.516	468.516	301.975	301.975
Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès		249.552	249.552	56.972	56.972
Total actius		207.723.863	214.634.117	203.702.323	209.781.727

En milers d'euros

	Nota	2019		2018	
		Saldo comptable	Valor raonable	Saldo comptable	Valor raonable
Passius:					
Passius financers mantinguts per negociar	10	2.714.365	2.714.365	1.738.354	1.738.354
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-	-	-
Passius financers a cost amortitzat	18, 19, 20, 21	205.636.018	204.760.043	206.076.860	205.522.865
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	728.769	728.769	633.639	633.639
Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès		234.537	234.537	36.502	36.502
Total passius		209.313.689	208.437.714	208.485.355	207.931.360

En relació amb els instruments financers el valor comptable dels quals difereix del seu valor raonable, aquest últim s'ha calculat de la manera següent:

- El valor raonable de l'epígraf "*Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista*" s'ha assimilat al seu valor comptable, pel fet que es tracta principalment de saldos a curt termini.
- El valor raonable dels epígrafs "*Actius financers a cost amortitzat*" i "*Passius financers a cost amortitzat*" ha estat estimat utilitzant el mètode del descompte de fluxos futurs de caixa previstos, fent servir tipus d'interès de mercat al tancament de cada exercici, excepte per als valors representatius de deute, que ha estat estimat utilitzant preus de mercat al tancament de l'exercici. La major part de les valoracions d'aquests instruments financers es consideren de nivell 2.
- En l'epígraf "*Canvis del valor raonable dels elements coberts d'una cartera amb cobertura del risc de tipus d'interès*" dels balanços consolidats adjunts es registren els ajustos (positius o negatius) a valor raonable dels actius o passius financers inclosos en la cartera de cost amortitzat i que es corresponen exclusivament amb el risc cobert de tipus d'interès. El valor raonable es calcula amb models interns i variables observables de dades de mercat.

Les taules següents presenten els principals instruments financers registrats a valor raonable en els balanços consolidats adjunts, desglossats segons el mètode de valoració utilitzat en l'estimació del seu valor raonable:

En milers d'euros

	Nota	2019			Total
		Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	
Actius:					
Actius financers mantinguts per negociar		568.196	1.872.570	100	2.440.866
Derivats	10	-	1.840.245	-	1.840.245
Instruments de patrimoni	9	1.817	1.884	-	3.701
Valors representatius de deute	8	566.379	30.441	100	596.920
Préstecs i bestretes - Clientela		-	-	-	-
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		51.007	2.663	117.386	171.056
Instruments de patrimoni		-	-	-	-
Valors representatius de deute	8	51.007	2.663	117.386	171.056
Préstecs i bestretes		-	-	-	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-	-	-
Valors representatius de deute		-	-	-	-
Préstecs i bestretes - Entitats de crèdit		-	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		7.420.035	282.809	99.181	7.802.025
Instruments de patrimoni	9	22.365	106.389	83.320	212.074
Valors representatius de deute	8	7.397.670	176.420	15.861	7.589.951
Préstecs i bestretes		-	-	-	-
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	-	468.516	-	468.516
Total actius		8.039.238	2.626.558	216.667	10.882.463

En milers d'euros

	Nota	2019			Total
		Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	
Passius:					
Passius financers mantinguts per negociar		871.812	1.842.553	-	2.714.365
Derivats	10	-	1.842.553	-	1.842.553
Posicions curtes de valors		871.812	-	-	871.812
Dipòsits en entitats de crèdit		-	-	-	-
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-	-	-
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	-	728.769	-	728.769
Total passius		871.812	2.571.322	-	3.443.134

En milers d'euros

	Nota	2018			Total
		Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	
Actius:					
Actius financers mantinguts per negociar		320.241	1.724.724	-	2.044.965
Derivats	10	-	1.720.274	-	1.720.274
Instruments de patrimoni	9	4.246	3.008	-	7.254
Valors representatius de deute	8	315.995	1.442	-	317.437
Préstecs i bestretes - Clientela		-	-	-	-
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats		24.412	42.648	74.254	141.314
Instruments de patrimoni	9	-	-	-	-
Valors representatius de deute		24.412	42.648	74.254	141.314
Préstecs i bestretes		-	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		12.722.944	468.627	55.484	13.247.055
Instruments de patrimoni	9	59.027	155.825	55.484	270.336
Valors representatius de deute	8	12.663.917	312.802	-	12.976.719
Préstecs i bestretes		-	-	-	-
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	737	301.238	-	301.975
Total actius		13.068.334	2.537.237	129.738	15.735.309

En milers d'euros

	Nota	2018			Total
		Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	
Passius:					
Passius financers mantinguts per negociar		48.121	1.690.233	-	1.738.354
Derivats	10	-	1.690.233	-	1.690.233
Posicions curtes de valors		48.121	-	-	48.121
Dipòsits en entitats de crèdit		-	-	-	-
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats		-	-	-	-
Derivats - comptabilitat de cobertures	12	35.871	597.768	-	633.639
Total passius		83.992	2.288.001	-	2.371.993

Els derivats sense contracte de col·lateral (CSA) incorporen en el valor raonable l'ajust per risc de crèdit i dèbit (*Credit Valuation Adjustment* o CVA i *Debit Valuation Adjustment* o DVA), respectivament. El valor raonable d'aquests derivats representa un 7,18% sobre el total, i el seu ajust per risc de crèdit i dèbit representa un 3,04% del seu valor raonable.

El moviment dels saldos dels actius i passius financers registrats a valor raonable classificats en el nivell 3 que figuren en els balanços consolidats adjunts es mostra a continuació:

En milers d'euros		Actiu	Passiu
Saldo el 31 de desembre de 2017		176.282	-
Ajustos de valoració registrats en resultats (*)		(17.810)	-
Ajustos de valoració no registrats en resultats		(129.245)	-
Compres, vendes i liquidacions		(8.601)	-
Entrades/(sortides) netes en nivell 3		109.090	-
Diferències de canvi i altres		22	-
Saldo el 31 de desembre de 2018		129.738	-
Ajustos de valoració registrats en resultats (*)		(38.415)	-
Ajustos de valoració no registrats en resultats		7.335	-
Compres, vendes i liquidacions		16.134	-
Entrades/(sortides) netes en nivell 3		102.886	-
Diferències de canvi i altres		(1.011)	-
Saldo el 31 de desembre de 2019		216.667	-

(*) Correspon a títols que es mantenen en el balanç.

Les entrades netes en nivell 3 es corresponen, principalment, amb instruments de deute classificats prèviament de nivell 1 i nivell 2 el valor raonable dels quals s'ha passat a calcular mitjançant tècniques de valoració en què els seus principals *inputs* significatius estan basats en dades no observables.

Els instruments financers que han estat traspassats entre els diferents nivells de valoració en l'exercici 2019 presenten el detall següent:

En milers d'euros	2019						
	De:	Nivell 1		Nivell 2		Nivell 3	
	A:	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 1	Nivell 3	Nivell 1	Nivell 2
Actius:							
Actius financers mantinguts per negociar	-	-	-	-	-	-	-
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	22.399	-	62.229	-	-	505
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	-	-	-	-	-	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	5.209	4.147	-	15.453	-	-	837
Derivats	-	-	-	-	-	-	-
Passius:							
Passius financers mantinguts per negociar	-	-	-	-	-	-	-
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	-	-	-	-	-	-	-
Derivats - comptabilitat de cobertures	-	-	-	-	-	-	-
Total	5.209	26.546	-	77.682	-	-	1.342

En l'exercici 2018 no es van produir traspassos entre els diferents nivells de valoració.

El 31 de desembre de 2019, l'efecte resultant de canviar les principals assumpcions utilitzades en la valoració dels instruments financers del nivell 3 per altres hipòtesis raonablement possibles, prenent el valor més alt (hipòtesis més favorables) o més baix (hipòtesis menys favorables) del rang que s'estima probable, no és significatiu.

Els instruments considerats de nivell 3 es corresponen, entre d'altres, amb la inversió que manté el grup en la Sociedad de Gestión de Activos procedentes de la Reestructuración Bancaria (SAREB) i que, atesa la singularitat d'aquesta inversió, es valora pel seu valor raonable calculat a partir del pla de negoci i projeccions financeres d'aquesta entitat.

Els traspassos de nivell 1 a nivell 2 es deuen al fet que els mercats en què cotitzen aquests instruments (principalment bons emesos per comunitats autònomes) han deixat de considerar-se mercat actiu, per la qual cosa la seva valoració s'ha passat a calcular mitjançant tècniques de valoració en què tots els *inputs* significatius estan basats en dades de mercat observables directament o indirectament.

Així mateix, els traspassos de nivell 1 a nivell 3 es deuen al fet que els mercats en què cotitzen aquests instruments (principalment bons de titulització) han deixat de considerar-se mercat actiu, per la qual cosa el seu valor s'ha passat a calcular mitjançant tècniques de valoració en què un dels principals *inputs* significatius (taxa de pagament anticipat dels préstecs titulitzats) està basat en dades no observables en mercat.

Finalment, els traspassos de nivell 2 a nivell 3 es deuen al fet que aquests instruments (principalment participacions preferents perpètuas convertibles) han passat a calcular-se mitjançant tècniques de valoració en què un dels principals *inputs* significatius (taxa de descompte per illiquiditat) està basat en dades no observables en mercat.

Al tancament d'ambdós exercicis no hi ha derivats amb instruments de patrimoni com a subjacents i participacions de beneficis discrecionals en algunes societats per un import significatiu.

Préstecs i passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys

El 31 de desembre de 2019 i 2018 no hi havia préstecs ni passius financers registrats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys.

Instruments financers a cost

Al tancament dels exercicis 2019 i 2018 no hi ha instruments de patrimoni valorats pel seu cost d'adquisició que es puguin considerar significatius.

Actius no financers

Actius immobiliaris

El 31 de desembre de 2019 i 2018, els valors comptables nets dels actius immobiliaris no difereixen significativament dels valors raonables d'aquests actius (vegeu les notes 13, 15 i 17).

Els criteris de selecció de proveïdors de valoracions i d'actualització de taxacions es troben definits en l'apartat "Garanties" de la nota 1.3.4 d'aquests comptes anuals consolidats.

Les tècniques de valoració són utilitzades de manera generalitzada per totes les societats de taxació en funció de la tipologia de cada actiu immobiliari.

Per requeriment normatiu, les taxadores maximitzen en les tècniques de valoració emprades l'ús de dades observables de mercat i altres factors que els participants en el mercat considerarien en fixar el preu, i limiten en tot el que poden l'ús de consideracions subjectives i de dades no observables o contrastables.

Als mètodes de valoració principals aplicats els correspondrien els següents nivells de jerarquia de mesura:

Nivell 2

- **Mètode de comparació:** aplicable a tota classe d'immobles, sempre que hi hagi un mercat representatiu d'immobles comparables i es disposi de prou dades sobre transaccions que reflecteixin la situació actual del mercat.
- **Mètode d'actualització de rendes:** aplicable quan l'immoble valorat estigui produint o pugui produir rendes i hi hagi un mercat representatiu de comparables.
- **Model estadístic:** Aquest model corregeix el valor dels actius en funció de la data d'adquisició i la seva ubicació, i l'actualitza segons l'evolució de preus de la zona des del moment de la compra. Per fer-ho, incorpora informació estadística sobre el comportament de preus en totes les províncies facilitades per les empreses taxadores externes i dades demogràfiques de l'INE per aconseguir sensibilitat en l'àmbit de municipi. Al seu torn, el valor obtingut es penalitza en funció del grau de maduresa (producte acabat, promoció en curs, solars o sòls en gestió) i de l'ús (residencial, industrial, etc.) de l'actiu.

Nivell 3

- **Mètode de cost:** aplicable per a la determinació del valor d'edificis en projecte, en construcció o rehabilitació.
- **Mètode residual:** optant, en l'actual situació macroeconòmica, principalment pel procediment de càlcul dinàmic en les noves valoracions de sòls sol·licitades en detriment del procediment estàtic, que es reserva per a casos concrets en què els terminis d'execució previstos s'ajusten al que recull la normativa.

En funció del tipus d'actiu, els mètodes usats per a la valoració de la cartera del grup serien els següents:

- Edificis acabats: es valora per comparació, actualització de rendes o model estadístic (nivell 2).
- Edificis en construcció: es valora per mètode de cost com a suma del valor del sòl i de l'obra executada (nivell 3).
- Sòl: es valora pel mètode residual (nivell 3).

Determinació del valor raonable dels actius immobiliaris

Les taules següents presenten els principals actius immobiliaris desglossats segons el mètode de valoració utilitzat en l'estimació del seu valor raonable el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milers d'euros

	2019			Total
	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	
Habitatge	-	881.028	-	881.028
Oficines, locals i resta d'immobles	-	1.192.568	-	1.192.568
Sòls i solars	-	-	574.306	574.306
Obres en curs	-	-	216.728	216.728
Total actius	-	2.073.596	791.034	2.864.630

En milers d'euros

	2018			Total
	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	
Habitatge	-	3.298.398	-	3.298.398
Oficines, locals i resta d'immobles	-	1.928.348	-	1.928.348
Sòls i solars	-	-	999.575	999.575
Obres en curs	-	-	312.457	312.457
Total actius	-	5.226.746	1.312.032	6.538.778

Les variables no observables significatives utilitzades en les valoracions classificades en el nivell 3 no han estat desenvolupades pel grup, sinó pels tercers experts independents que fan les taxacions. Atès l'ús generalitzat de les taxacions, que tenen tècniques de valoració clarament definides en la normativa sobre valoració d'immobles, les variables no observables emprades reflecteixen les hipòtesis que habitualment utilitzen totes les societats de taxació. En relació amb el pes de les variables no observables en les valoracions, aquestes suposen pràcticament la totalitat del valor d'aquestes taxacions.

Les variables no observables principals utilitzades en la valoració d'actius d'acord amb el mètode residual dinàmic són el valor de venda futur, l'estimació dels costos de construcció, els costos d'urbanització, el temps de desenvolupament urbanístic i la taxa d'actualització. Per la seva banda, les variables no observables principals utilitzades d'acord amb el mètode residual estàtic són els costos de construcció, els costos d'urbanització i el benefici del promotor.

El nombre de sòls en poder del grup està molt atomitzat, i n'hi ha una gran diversitat, tant des del punt de vista geogràfic com de la seva situació urbanística i possibilitats de desenvolupament. Per aquest motiu, no es pot facilitar informació quantitativa sobre les variables no observables que afecten el valor raonable d'aquest tipus d'actius.

El moviment dels saldos en els exercicis 2019 i 2018 dels actius immobiliaris classificats en el nivell 3 es mostra a continuació:

En milers d'euros

	Habitatges	Oficines, locals i resta d'immobles	Sòls, solars i obres en curs
Saldo el 31 de desembre de 2017	-	-	1.865.836
Compres	-	-	93.658
Vendes	-	-	(174.596)
Deteriorament registrat en resultats (*)	-	-	(473.444)
Entrades/(sortides) netes en nivell 3	-	-	578
Saldo el 31 de desembre de 2018	-	-	1.312.032
Compres	-	-	129.964
Vendes	-	-	(31.106)
Deteriorament registrat en resultats (*)	-	-	(18.359)
Entrades/(sortides) netes en nivell 3	-	-	(601.497)
Saldo el 31 de desembre de 2019	-	-	791.034

(*) Correspon a actius que es mantenen en el balanç el 31 de desembre de 2019 i 2018 (vegeu la nota 35).

Durant l'exercici 2019 hi ha hagut traspassos d'actius immobiliaris entre els diferents nivells de valoració per la transformació d'actius que estaven en curs en producte acabat.

A continuació es presenta una comparació entre el valor pel qual figuren registrats els actius immobiliaris classificats en els epígrafs "Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts par a la venda", "Inversions immobiliàries" i "Existències" i el seu valor de taxació, en tancar els exercicis 2019 i 2018:

En milers d'euros

	2019				2018			
	Import comptable (*)	Deteriorament	Import comptable net	Valor de taxació	Import comptable (*)	Deteriorament	Import comptable net	Valor de taxació
Inversions immobiliàries	570.029	(56.298)	513.731	601.035	772.959	(72.894)	700.065	811.492
Existències	1.724.085	(855.508)	868.577	1.100.376	1.859.878	(925.018)	934.860	1.204.111
Actius no corrents en venda	889.607	(203.797)	685.810	1.071.967	6.908.521	(2.805.971)	4.102.550	6.994.966
Total	3.183.721	(1.115.603)	2.068.118	2.773.378	9.541.358	(3.803.883)	5.737.475	9.010.569

(*) Cost menys amortització acumulada.

A continuació es detalla el valor raonable dels actius immobiliaris valorats per societats de taxació, dels epígrafs "Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda", "Inversions immobiliàries" i "Existències" en l'exercici 2019:

En milers d'euros

Taxadora	Actius no corrents en venda	Inversions immobiliàries	Existències
Afes Técnicas de Tasación, S.A.	-	3.138	-
Alia Tasaciones, S.A.	98.585	72.215	109.409
Aplicaciones Estadísticas y Consultoría, S.L.	926	-	-
Col·lectiu d'Arquitectes Taxadors	11.703	-	-
Cushman & Wakefield	-	16.747	-
Eurovaloraciones, S.A.	18.912	13.396	164.282
Gestión de Valoraciones y Tasaciones, S.A.	25.630	132.489	193.894
Gloval Valuation, S.A.U.	17.464	8.637	39.216
Ibertasa, S.A.	10.729	4.347	17.511
Instituto de Valoraciones, S.A.	1.371	-	58.161
JLL Valoraciones, S.A.	396	-	-
Krata, S.A.	887	1.865	3.378
Peritand	4.194	12.096	-
Sociedad de Tasación, S.A.	354.774	184.833	64.962
Tabimed Gestión de Proyectos, S.L.	311	-	-
Tasasur Sociedad de Tasaciones, S.A.	66	-	129
Tecnitasa Técnicos en Tasación, S.A	6.329	12.778	1.139
Thirsa	192	-	352
Tinsa Tasaciones Inmobiliarias, S.A.	44.139	22.837	162.136
Valoraciones Mediterráneo, S.A.	57.625	28.069	53.404
Resta	31.577	284	604
Total	685.810	513.731	868.577

El valor raonable de l'immobilitzat material d'ús propi no difereix significativament del seu valor net comptable.

Nota 7 - Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista

El desglossament d'aquest epígraf d'actiu en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	2019	2018
Per naturalesa:		
Efectiu	897.745	814.761
Saldos en efectiu en bancs centrals	13.587.274	22.065.440
Altres dipòsits a la vista	684.183	614.278
Total	15.169.202	23.494.479
Per moneda:		
En euros	8.524.283	14.726.126
En moneda estrangera	6.644.919	8.768.353
Total	15.169.202	23.494.479

El saldo en efectiu en bancs centrals inclou els saldos mantinguts per al compliment del coeficient de reserves mínimes obligatòries al banc central. Al llarg de tot el 2019 Banc Sabadell ha complert amb els mínims exigits per la normativa aplicable a aquest coeficient.

Nota 8 – Valors representatius de deute

El desglossament del saldo dels valors representatius de deute en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Per epígrafs:		
Actius financers mantinguts per negociar	596.920	317.437
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	171.056	141.314
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	7.589.951	12.976.719
Actius financers a cost amortitzat	19.218.721	13.131.824
Total	27.576.648	26.567.294
Per naturalesa:		
Bancs centrals	-	-
Administracions públiques	24.290.371	23.732.596
Entitats de crèdit	1.376.147	987.601
D'altres sectors	1.452.604	1.575.346
Actius classificats en l' <i>stage</i> 3	73	357
Correccions de valor per deteriorament d'actius	(234)	(236)
Altres ajustos de valoració (interessos, comissions i altres)	457.687	271.630
Total	27.576.648	26.567.294
Per moneda:		
En euros	23.576.442	21.968.957
En moneda estrangera	4.000.206	4.598.337
Total	27.576.648	26.567.294

El desglossament dels valors representatius de deute classificats en funció del seu risc de crèdit i el moviment de les correccions de valor per deteriorament associades a aquests instruments s'inclouen, conjuntament amb els dels altres actius financers, en la nota 11.

En relació amb els instruments de deute inclosos en l'epígraf d'*"Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global"* s'adjunta la informació següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Cost amortitzat (*)	7.597.159	13.020.937
Valor raonable	7.589.951	12.976.719
Minusvàlues acumulades registrades en el patrimoni net	(81.823)	(138.296)
Plusvàlues acumulades registrades en el patrimoni net	76.695	99.906
Ajustos de valor per risc de crèdit	(2.080)	(5.828)

(*) Inclou els resultats nets per deteriorament en el compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis 2019 i 2018 per 3.748 i (2.472) milers d'euros, dels quals per dotació de l'exercici pugen a (1.093) i (7.685) milers d'euros, i per reversió del deteriorament a 4.841 i 5.213 milers d'euros en els exercicis 2019 i 2018, respectivament (vegeu la nota 34).

A continuació s'adjunta el desglossament de l'exposició mantinguda en títols de deute públic classificat com a *"Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global"*:

En milers d'euros		
	2019	2018
Cost amortitzat	6.292.827	10.979.744
Valor raonable	6.272.501	10.939.940
Minusvàlues acumulades registrades en el patrimoni net	(73.085)	(120.525)
Plusvàlues acumulades registrades en el patrimoni net	52.861	81.236
Ajustos de valor per risc de crèdit	(102)	(515)

En relació amb la cartera d'“*Actius financers a cost amortitzat*”, es presenta el detall següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Bancs centrals	-	-
Administracions públiques	18.112.781	12.606.171
Entitats de crèdit	565.924	81.007
D'altres sectors	540.219	444.900
Correccions de valor per deteriorament	(203)	(254)
Total	19.218.721	13.131.824

Nota 9 – Instruments de patrimoni

El desglossament del saldo dels instruments de patrimoni en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Per epígrafs:		
Actius financers mantinguts per negociar	3.701	7.254
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	212.074	270.336
Total	215.775	277.590
Per naturalesa:		
Sector resident	173.618	156.226
Entitats de crèdit	7.065	8.869
Altres	166.553	147.357
Sector no resident	16.325	64.487
Entitats de crèdit	-	52.815
Altres	16.325	11.672
Participacions en vehicles d'inversió	25.832	56.877
Total	215.775	277.590
Per moneda:		
En euros	214.428	220.951
En moneda estrangera	1.347	56.639
Total	215.775	277.590

Al tancament de l'exercici 2019 no hi ha inversions en instruments de patrimoni cotitzats per als quals no s'hagi considerat com a referència del seu valor raonable el preu de cotització.

El 31 de desembre de 2019 no hi ha inversions del grup en instruments de patrimoni net incloses en la cartera d'“*Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global*” que es considerin individualment significatives.

En relació amb els instruments de patrimoni inclosos en l'epígraf d'"Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global" s'adjunta la informació següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Cost d'adquisició	288.025	347.586
Valor raonable	212.074	270.336
Minusvàlues acumulades registrades en el patrimoni net la data de tancament	(146.067)	(140.597)
Plusvàlues acumulades registrades en el patrimoni net la data de tancament	70.116	63.347
Traspassos de guanys o pèrdues dins del patrimoni net durant l'exercici	-	-
Dividends reconeguts d'inversions mantingudes al final de l'exercici	4.480	7.611
Dividends reconeguts d'inversions donades de baixa en l'exercici	-	569

Al tancament de l'exercici 2019, el grup, sobre la base de l'últim pla estratègic presentat per la Sociedad de Gestión de Activos procedentes de la Reestructuración Bancaria (SAREB), ha reduït l'import comptable de la participació que manté en aquesta entitat per import de 4.535 milers d'euros, que s'han registrat amb càrrec al patrimoni net consolidat, i s'ha deteriorat al 100% l'import comptable de la participació. Així mateix, el grup ha reduït l'import comptable del deute subordinat que manté en aquesta entitat per import de 46.749 milers d'euros, que s'han registrat amb càrrec a l'epígraf "Guanys o (-) pèrdues per actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats, nets - Altres guanys o pèrdues" del compte de pèrdues i guanys consolidat en tancar l'exercici 2019. El 31 de desembre de 2019 l'import comptable del deute subordinat de la SAREB puja a 27.000 milers d'euros (73.749 milers d'euros el 31 de desembre de 2018).

Amb data 13 de març de 2019, el banc ha transmès a Glenoaks Investments, S.A. les 8.238.084 accions del banc colombià Banco GNB Sudameris, S.A. (Banco GNB Sudameris) propietat de Banc Sabadell, representatives del 4,99% del capital social de Banco GNB Sudameris, per un preu total de 60.352 dòlars estatunidencs.

L'operació s'ha formalitzat en execució de l'opció de compra atorgada pel banc a Starmites Corporation, S.à r.l. l'1 d'octubre de 2015, que va ser cedida per aquesta a favor de Glenoaks Investments, S.A.

Nota 10 – Derivats mantinguts per negociar d'actiu i passiu

El desglossament per tipus de risc dels saldos d'aquest epígraf de l'actiu i del passiu dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros				
	2019		2018	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Risc sobre valors	98.229	97.909	162.458	165.141
Risc sobre tipus d'interès	1.202.760	1.182.667	1.073.148	1.057.141
Risc sobre divisa	351.656	373.614	473.271	456.015
Altres tipus de risc	187.600	188.363	11.397	11.936
Total	1.840.245	1.842.553	1.720.274	1.690.233
Per moneda:				
En euros	1.595.590	1.593.692	1.545.066	1.519.317
En moneda estrangera	244.655	248.861	175.208	170.916
Total	1.840.245	1.842.553	1.720.274	1.690.233

A continuació es desglossen, per tipus d'instrument derivat, els valors raonables dels derivats mantinguts per negociar el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milers d'euros	2019	2018
Actiu		
<i>Swaps, CCIRS, Call Money Swap</i>	1.360.018	1.050.903
Opcions sobre tipus de canvi	30.743	95.011
Opcions sobre tipus d'interès	28.660	33.717
Opcions sobre índexs i valors	97.584	162.383
<i>Forward</i> divisa	320.913	378.260
<i>Forward</i> de bons de renda fixa	1.715	-
<i>Forward</i> sobre accions	583	-
<i>Forward</i> de tipus d'interès	29	-
Total de derivats en l'actiu mantinguts per negociar	1.840.245	1.720.274
Passiu		
<i>Swaps, CCIRS, Call Money Swap</i>	1.337.427	1.030.712
Opcions sobre tipus de canvi	30.773	95.289
Opcions sobre tipus d'interès	24.574	29.857
Opcions sobre índexs i valors	105.362	173.649
<i>Forward</i> divisa	342.842	360.726
<i>Forward</i> de bons de renda fixa	927	-
<i>Forward</i> sobre accions	583	-
<i>Forward</i> de tipus d'interès	65	-
Total de derivats en el passiu mantinguts per negociar	1.842.553	1.690.233

Nota 11 – Préstecs i bestretes

Bancs centrals i entitats de crèdit

El desglossament del saldo dels epígrafs “Préstecs i bestretes - Bancs centrals” i “Préstecs i bestretes - Entitats de crèdit” dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	2019	2018
Per epígrafs:		
Actius financers mantinguts per negociar	-	-
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	-	-
Actius financers a cost amortitzat	14.388.424	8.296.917
Total	14.388.424	8.296.917
Per naturalesa:		
Dipòsits a termini	1.768.595	2.414.351
Adquisició temporal d'actius	11.805.180	5.367.349
Actius financers híbrids	-	-
Altres	811.986	512.058
Actius classificats en l' <i>stage</i> 3	304	299
Correcció de valor per deteriorament d'actius	(492)	(1.861)
Altres ajustos de valoració (interessos, comissions i altres)	2.851	4.721
Total	14.388.424	8.296.917
Per moneda:		
En euros	13.624.692	6.549.965
En moneda estrangera	763.732	1.746.952
Total	14.388.424	8.296.917

Cientela

El desglossament del saldo de l'epígraf "Préstecs i bestretes - Clientela" (administracions públiques i altres sectors) dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	2019	2018
Per epígrafs:		
Actius financers mantinguts per negociar	-	-
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	-	-
Actius financers a cost amortitzat	147.815.501	142.986.822
Total	147.815.501	142.986.822
Per naturalesa:		
Deutors a la vista i diversos	7.376.969	7.807.725
Crèdit comercial	6.443.041	6.185.828
Arrendaments financers	2.558.211	2.564.586
Deutors amb garantia real	87.049.502	83.639.258
Adquisició temporal d'actius	235.749	595.917
Altres deutors a termini	41.144.218	39.168.359
Actius classificats en l' <i>stage</i> 3	5.922.593	6.471.569
Correcció de valor per deteriorament d'actius	(2.933.267)	(3.433.070)
Altres ajustos de valoració (interessos, comissions i altres)	18.485	(13.350)
Total	147.815.501	142.986.822
Per sector:		
Administracions públiques	10.509.796	10.875.811
D'altres sectors	134.297.894	129.085.862
Actius classificats en l' <i>stage</i> 3	5.922.593	6.471.569
Correcció de valor per deteriorament d'actius	(2.933.267)	(3.433.070)
Altres ajustos de valoració (interessos, comissions i altres)	18.485	(13.350)
Total	147.815.501	142.986.822
Per moneda:		
En euros	99.364.554	98.595.913
En moneda estrangera	48.450.947	44.390.909
Total	147.815.501	142.986.822
Per àmbit geogràfic:		
Espanya	95.659.236	96.209.799
Regne Unit	39.702.191	36.704.792
Resta de la Unió Europea	4.464.943	3.822.923
Amèrica	9.082.619	7.615.135
Resta del món	1.839.779	2.067.243
Correccions de valor per deteriorament d'actius	(2.933.267)	(3.433.070)
Total	147.815.501	142.986.822

En l'epígraf de "Préstecs i bestretes" dels balanços consolidats s'inclouen certs actius compromesos en operacions de finançament, és a dir, aportats com a col·lateral o garantia respecte a certs passius. Vegeu-ne més informació en la nota 4, en l'apartat "Risc de crèdit".

Arrendament financer

A continuació es presenta determinada informació de les operacions d'arrendament financer dutes a terme pel grup en què aquest actua com a arrendador:

En milers d'euros

	2019	2018
Arrendaments financers		
Inversió bruta total	2.789.636	2.651.777
Correccions de valor per deteriorament	(55.454)	(52.887)
Ingressos per interessos	72.471	51.392

El 31 de desembre de 2019, la conciliació dels cobraments per arrendament no descomptats amb la inversió neta en els arrendaments és la següent:

En milers d'euros

	2019
Cobraments per arrendament no descomptats	2.594.150
Valor residual no garantit	195.486
Inversió bruta en els arrendaments	2.789.636
Ingressos financers no meritats	214.854
Inversió neta en els arrendaments (*)	2.574.782

(*) Correspon fonamentalment als arrendaments financers concedits a la clientela per import de 2.558.211 milers d'euros.

A continuació es presenta un detall per terminis dels cobraments futurs mínims sense descomptar a rebre el grup durant el període d'obligat compliment (en considerar-se que no s'exerciran pròrrogues ni opcions de compra existents) fixat en els contractes d'arrendament financer:

En milers d'euros

	2019	2018
Fins a 1 any	732.175	636.359
Entre 1-2 anys	575.586	494.820
Entre 2-3 anys	383.798	377.550
Entre 3-4 anys	243.542	238.811
Entre 4-5 anys	172.350	165.774
Més de 5 anys	486.699	554.002
Total	2.594.150	2.467.316

Actius financers vençuts

El saldo de "Préstecs i bestretes - Clientela" vençut, pendent de cobrament no classificat en l'*stage* 3, el 31 de desembre de 2019, és de 126.793 milers d'euros (130.322 milers d'euros el 31 de desembre de 2018). D'aquest total, més del 78% del saldo el 31 de desembre de 2019 (52% del saldo el 31 de desembre de 2018) ha vençut en un termini no superior a un mes.

Actius financers classificats en funció del seu risc de crèdit

El detall dels imports comptables brut sense tenir en compte els ajustos per valoració dels actius financers classificats en funció del seu risc de crèdit el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
Stage 1	31/12/2019	31/12/2018
Valors representatius de deute	27.119.124	26.279.110
Préstecs i bestretes	151.262.299	139.376.896
Clientela	136.888.126	131.106.667
Bancs centrals i entitats de crèdit	14.374.173	8.270.229
Total stage 1	178.381.423	165.656.006
Per sector:		
Administracions públiques	34.762.568	34.573.924
Bancs centrals i entitats de crèdit	15.750.320	9.244.381
Altres sectors privats	127.868.535	121.837.701
Total stage 1	178.381.423	165.656.006
Stage 2		
Valors representatius de deute	-	16.435
Préstecs i bestretes	7.931.152	8.878.533
Clientela	7.919.564	8.855.004
Bancs centrals i entitats de crèdit	11.588	23.529
Total stage 2	7.931.152	8.894.968
Per sector:		
Administracions públiques	37.598	34.482
Bancs centrals i entitats de crèdit	11.588	36.978
Altres sectors privats	7.881.966	8.823.508
Total stage 2	7.931.152	8.894.968
Stage 3		
Valors representatius de deute	73	357
Préstecs i bestretes	5.922.896	6.471.868
Clientela	5.922.593	6.471.569
Bancs centrals i entitats de crèdit	304	299
Total stage 3	5.922.969	6.472.225
Per sector:		
Administracions públiques	11.772	20.434
Bancs centrals i entitats de crèdit	304	299
Altres sectors privats	5.910.894	6.451.492
Total stage 3	5.922.969	6.472.225
Total stages	192.235.545	181.023.199

El moviment dels imports bruts sense tenir en compte els ajustos per valoració dels actius subjectes a deteriorament pel grup durant els exercicis acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 ha estat el següent:

En milers d'euros

	<i>Stage 1</i>	<i>Stage 2</i>	<i>Stage 3</i>	<i>Del qual: Adquirits amb deteriorament creditici</i>	Total
Saldo l'1 de gener de 2018	161.415.810	7.505.184	8.134.973	480.525	177.055.967
Traspasos entre <i>stages</i>	(3.364.981)	2.194.203	1.170.778	-	-
<i>Stage 1</i>	1.713.189	(1.698.333)	(14.856)	-	-
<i>Stage 2</i>	(4.157.125)	4.512.248	(355.123)	-	-
<i>Stage 3</i>	(921.045)	(619.712)	1.540.757	-	-
Augments	35.841.425	867.615	279.016	17.774	36.988.056
Disminucions	(28.097.540)	(1.634.236)	(2.250.806)	(78.137)	(31.982.582)
Traspasos a fallits	(2.680)	(346)	(857.144)	-	(860.170)
Ajustos per diferències de canvi	(136.028)	(37.452)	(4.592)	-	(178.072)
Saldo el 31 de desembre de 2018	165.656.006	8.894.968	6.472.225	420.162	181.023.199
Traspasos entre <i>stages</i>	(1.802.973)	619.908	1.183.065	-	-
<i>Stage 1</i>	5.489.037	(5.420.825)	(68.212)	-	-
<i>Stage 2</i>	(6.965.516)	7.321.554	(356.038)	-	-
<i>Stage 3</i>	(326.494)	(1.280.821)	1.607.315	-	-
Augments	50.880.311	669.178	322.849	7.523	51.872.338
Disminucions	(36.880.578)	(2.288.401)	(1.452.585)	(171.815)	(40.621.564)
Traspasos a fallits	(152)	(932)	(609.784)	-	(610.868)
Ajustos per diferències de canvi	528.809	36.431	7.199	9.663	572.439
Saldo el 31 de desembre de 2019	178.381.423	7.931.152	5.922.969	265.533	192.235.544

El desglossament dels actius classificats com a *stage 3* per tipologia de garantia el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	31/12/2019	31/12/2018
Amb garantia hipotecària (*)	3.191.551	3.480.089
<i>Del qual: Actius financers classificats en l'stage 3 amb garanties que cobreixen la totalitat del risc</i>	2.373.708	2.487.184
Altres garanties reals (**)	354.338	343.581
<i>Del qual: Actius financers classificats en l'stage 3 amb garanties que cobreixen la totalitat del risc</i>	184.704	192.788
Resta	2.377.080	2.648.555
Total	5.922.969	6.472.225

(*) Actius amb garantia hipotecària amb risc viu inferior al 100% del valor de taxació.

(**) Inclou la resta d'actius amb garantia real.

El desglossament per àmbit geogràfic del saldo d'actius classificats com a *stage 3* el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	31/12/2019	31/12/2018
Espanya	5.192.312	5.785.832
Regne Unit	503.588	516.602
Resta de la Unió Europea	40.710	47.458
Amèrica	146.024	76.668
Resta del món	40.336	45.665
Total	5.922.970	6.472.225

L'import dels ingressos financers acumulats i no reconeguts en el compte de pèrdues i guanys consolidat dels actius financers deteriorats puja, el 31 de desembre de 2019, a 333.191 milers d'euros, i el 31 de desembre de 2018, a 402.022 milers d'euros.

El moviment dels actius financers deteriorats donats de baixa de l'actiu per haver-se considerat remota la seva recuperació durant els exercicis 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

Saldo el 31 de desembre de 2017	4.826.898
Altes	940.386
Utilització del saldo del deteriorament del valor acumulat	850.289
Sanejament directe en el compte de pèrdues i guanys	5.718
Interessos contractualment exigibles	59.911
Altres conceptes	24.468
Baixes	(335.096)
Cobrament en efectiu de principal a les contraparts	(72.305)
Cobrament en efectiu d'interessos a les contraparts	(4.151)
Condonació	(44.311)
Prescripció	-
Refinançament o reestructuració del deute	(21)
Venda	(214.146)
Altres conceptes	(162)
Diferències de canvi	648
Saldo el 31 de desembre de 2018	5.432.836
Altes	669.726
Utilització del saldo del deteriorament del valor acumulat	578.035
Sanejament directe en el compte de pèrdues i guanys	36.367
Interessos contractualment exigibles	50.724
Altres conceptes	4.600
Baixes	(1.084.717)
Cobrament en efectiu de principal a les contraparts	(80.613)
Cobrament en efectiu d'interessos a les contraparts	(1.041)
Condonació	(29.324)
Prescripció	-
Refinançament o reestructuració del deute	(41)
Venda	(894.762)
Altres conceptes	(78.936)
Diferències de canvi	25.924
Saldo el 31 de desembre de 2019	5.043.769

Correccions de valor

L'import de les correccions de valor per deteriorament d'actius financers en els diferents epígrafs de l'actiu del balanç consolidat classificats en funció del seu risc de crèdit el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
Stage 1	2019	2018
Valors representatius de deute	234	236
Préstecs i bestretes	399.628	372.856
Bancs centrals i entitats de crèdit	191	1.539
Clientela	399.437	371.317
Total stage 1	399.862	373.092
Stage 2		
Valors representatius de deute	-	-
Préstecs i bestretes	268.743	324.782
Bancs centrals i entitats de crèdit	-	24
Clientela	268.743	324.759
Total stage 2	268.743	324.782
Stage 3		
Valors representatius de deute	-	-
Préstecs i bestretes	2.265.388	2.737.293
Bancs centrals i entitats de crèdit	300	298
Clientela	2.265.087	2.736.995
Total stage 3	2.265.388	2.737.293
Total stages	2.933.992	3.435.167

El moviment de les correccions de valor per deteriorament constituïdes pel grup per a la cobertura del risc de crèdit durant els exercicis 2019 i 2018 és el següent:

	Determinada individualment		Determinada col·lectivament			Total
	Stage 2	Stage 3	Stage 1	Stage 2	Stage 3	
Saldo l'1 de gener de 2018 (*)	39.594	857.590	638.877	360.671	2.836.309	4.733.041
Moviments amb reflex en resultats d'insolvències (**)	15.116	72.482	(75.831)	79.771	427.520	519.058
Augments per originació	-	-	174.318	-	-	174.318
Canvis per variació del risc de crèdit	13.404	100.904	(154.297)	114.568	466.534	541.113
Altres moviments	1.712	(28.422)	(95.852)	(34.797)	(39.014)	(196.373)
Moviments sense reflex en resultats d'insolvències	(27.807)	(192.959)	(188.411)	(142.543)	(1.262.468)	(1.814.188)
Traspassos entre <i>stages</i>	(27.807)	91.167	18.401	(99.172)	17.411	-
<i>Stage 1</i>	(1.532)	(20.746)	135.809	(67.168)	(46.363)	-
<i>Stage 2</i>	2.994	(496)	(78.873)	158.017	(81.642)	-
<i>Stage 3</i>	(29.269)	112.409	(38.535)	(190.021)	145.416	-
Utilització de provisions constituïdes	-	(277.292)	(6.192)	(42.938)	(1.124.688)	(1.451.110)
Altres moviments (***)	-	(6.834)	(200.620)	(433)	(155.191)	(363.078)
Ajustos per diferències de canvi	(19)	(1.077)	(1.544)	(38)	(66)	(2.744)
Saldo el 31 de desembre de 2018	26.884	736.036	373.091	297.861	2.001.295	3.435.167
Moviments amb reflex en resultats d'insolvències (**)	(5.113)	110.129	(22.871)	119.756	347.568	549.469
Augments per originació	-	-	244.151	-	-	244.151
Canvis per variació del risc de crèdit	(4.738)	101.761	(158.349)	89.180	420.152	448.006
Altres moviments	(375)	8.368	(108.673)	30.576	(72.583)	(142.687)
Moviments sense reflex en resultats d'insolvències	(5.630)	(355.166)	45.709	(167.430)	(577.101)	(1.059.618)
Traspassos entre <i>stages</i>	(5.629)	104.483	46.026	(128.792)	(16.087)	-
<i>Stage 1</i>	(1.832)	(5.359)	137.436	(109.553)	(20.691)	-
<i>Stage 2</i>	2.763	(570)	(65.503)	95.188	(31.878)	-
<i>Stage 3</i>	(6.560)	110.412	(25.907)	(114.427)	36.482	-
Utilització de provisions constituïdes	(1)	(456.919)	(225)	(38.306)	(451.725)	(947.176)
Altres moviments (***)	-	(2.729)	(92)	(332)	(109.288)	(112.442)
Ajustos per diferències de canvi	8	527	3.933	2.406	2.100	8.974
Saldo el 31 de desembre de 2019	16.149	491.526	399.862	252.593	1.773.862	2.933.992

(*) Incorpora l'impacte de la primera aplicació de la NIIF 9, que ha suposat un increment de les correccions de valor per deteriorament per import de 992.586 milers d'euros.

(**) Aquesta xifra, l'amortització amb càrrec a resultats d'actiu financers deteriorats donats de baixa de l'actiu i la recuperació de fallits s'han registrat amb contrapartida en l'epígraf de "Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats i pèrdues o (-) guanys nets per modificació" (vegeu la nota 34).

(***) Correspon, principalment, al traspàs de 112.442 milers d'euros en l'exercici 2019 per a la cobertura del risc de crèdit a actius no corrents en venda (vegeu la nota 13) i a inversions immobiliàries (vegeu la nota 15). En l'exercici 2018 corresponia, principalment, al traspàs de 200.615 milers d'euros de correccions de valor per deteriorament constituïdes per cobrir desenllaços de contingències relacionades amb les clàusules terra i al traspàs de 162.463 milers d'euros per a la cobertura del risc de crèdit a actius no corrents en venda i a inversions immobiliàries.

El desglossament per àmbit geogràfic del saldo de correccions de valor per deteriorament d'actius el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

	2019	2018
Espanya	2.557.901	3.051.311
Regne Unit	235.516	252.032
Resta de la Unió Europea	34.042	32.266
Amèrica	72.288	61.752
Resta del món	34.245	37.806
Total	2.933.992	3.435.167

Anàlisi de sensibilitat de les principals variables dels escenaris macroeconòmics

A continuació es presenta una anàlisi de sensibilitat del *cost of risk* i del seu impacte per *stage* davant desviacions, *ceteris paribus*, de l'escenari macroeconòmic real, respecte a l'escenari macroeconòmic base més probable previst en el pla de negoci del grup. A continuació, es desglossa el resultat d'aquesta anàlisi:

	Canvi en la variable	Impacte en <i>cost of risk</i>	Del qual: <i>stage 2</i>	Del qual: <i>stage 3</i>
Desviació del creixement del PIB	- 100 pb	+ 7 pb	+ 2 pb	+ 4 pb
	+ 100 pb	- 6 pb	- 2 pb	- 3 pb
Desviació de la taxa d'atur	+ 350 pb	+ 10 pb	+ 2 pb	+ 6 pb
	- 350 pb	- 8 pb	- 3 pb	- 5 pb
Desviació del creixement del preu de l'habitatge	- 300 pb	+ 14 pb	+ 2 pb	+ 11 pb
	+ 300 pb	- 7 pb	- 3 pb	- 4 pb

Nota 12 – Derivats - comptabilitat de cobertures d'actiu i passiu

Gestió de cobertures

A continuació, es descriuen les principals cobertures contractades pel grup:

Cobertura del risc de tipus d'interès

A partir del posicionament del balanç i de la situació i les perspectives de mercat, es proposen i s'acorden estratègies de mitigació del risc de tipus d'interès que adequin aquest posicionament al desitjat pel grup. Amb aquest objectiu, el grup Banc Sabadell estableix estratègies de cobertura de risc de tipus d'interès de les posicions que no formen part de la cartera de negociació, i per fer-ho s'utilitzen instruments derivats ja siguin de valor raonable o de fluxos d'efectiu i es distingeixen en funció de les partides cobertes:

- Macrocobertures: cobertures destinades a mitigar el risc de masses del balanç.
- Microcobertures: cobertures destinades a mitigar el risc d'un actiu o passiu en particular.

Quan es designa una operació com de cobertura, es fa des del moment inicial de l'operació o dels instruments inclosos en aquesta cobertura, i s'elabora un document que dona cabuda a l'estratègia de cobertura en què es defineix en termes de gestió i comptabilitat i se n'estableix la governança. En aquest document s'identifica clarament la partida o les partides cobertes i l'instrument o els instruments de cobertura, el risc que es pretén cobrir i els criteris o les metodologies seguits pel grup per a l'avaluació de l'efectivitat.

El grup opera amb les següents tipologies de cobertures destinades a mitigar el risc estructural de tipus d'interès:

- Valor raonable: cobertures de l'exposició als canvis en el valor raonable d'actius o passius reconeguts en el balanç, o bé d'una porció identificada d'aquests actius, passius, que sigui atribuïble al risc de tipus d'interès. Es fan servir per mantenir estable el valor econòmic.

Les principals tipologies de partides del balanç cobertes són:

- Préstecs a tipus fix recollits en la cartera d'inversió creditícia.
- Valors representatius de deute de la cartera d'“*Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global*” i de la cartera “*Actius financers a cost amortitzat*”.
- Passius a tipus fix entre els quals s'inclouen dipòsits a termini fix i operacions de finançament de l'entitat en mercat de capitals.

Banc Sabadell opera generalment amb macrocobertures de balanç, tant d'actiu com de passiu, mentre que TSB ho fa amb macrocobertures, si es tracta de préstecs a tipus fix o dipòsits, i amb microcobertures per a valors representatius de deute o operacions de finançament de l'entitat en mercat de capitals, per a les quals es contracten derivats que, típicament, tenen un nominal idèntic al de la partida coberta i les mateixes característiques financeres.

En cas que la cobertura sigui d'actiu, el grup entra en un *swap* pagament fix/rebut variable, mentre que si és de passiu entra en un *swap* pagament variable/rebut fix. La contractació d'aquests derivats pot ser al comptat o bé a termini. El risc cobert és el risc de tipus d'interès derivat de l'impacte d'una variació potencial del tipus d'interès lliure de risc que provoqui variacions de valor de les masses del balanç cobertes. S'exclou, per tant, de la cobertura qualsevol altre risc present en les partides cobertes diferent del risc de tipus d'interès lliure de risc.

Per avaluar l'efectivitat des de l'inici de la cobertura es fa un test retrospectiu en què es compara la variació mensual acumulada de valor raonable de la partida coberta amb la variació mensual acumulada de valor raonable del derivat de cobertura. A més a més, s'avalua l'efectivitat de manera prospectiva comprovant que els canvis futurs en el valor raonable de les masses del balanç cobertes es compensen amb els canvis futurs en el valor raonable del derivat.

- Fluxos d'efectiu: cobertura de l'exposició a la variació dels fluxos d'efectiu que s'atribueix a un risc particular associat amb un actiu o passiu prèviament reconegut, o a una transacció prevista altament probable, i que pugui afectar el resultat de l'exercici. Es fan servir per reduir la volatilitat del marge d'interessos.

Les principals tipologies de partides del balanç cobertes són:

- o Préstecs hipotecaris a tipus variable referenciats a l'EURIBOR hipotecari.
- o Passius a tipus variable referenciats a l'EURIBOR 3 mesos.

Banc Sabadell opera generalment amb macrocobertures de balanç, tant d'actiu com de passiu, mentre que TSB ho fa també amb macrocobertures d'emissions pròpies a tipus variable per a les quals es contracten derivats que, típicament, tenen un nominal idèntic al de la partida coberta i les mateixes característiques financeres.

En cas que la cobertura sigui d'actiu, el grup entra en un *swap* pagament variable/rebut fix, mentre que si és de passiu entra en un *swap* pagament fix/rebut variable. La contractació d'aquests derivats pot ser al comptat o bé a termini. El risc cobert és el risc de tipus d'interès derivat d'una potencial variació del tipus d'interès de referència sobre els interessos meritats a futur de les masses del balanç cobertes. S'exclouen expressament de la cobertura el marge o prima de risc de crèdit que, sumats a l'índex de referència, configuren el tipus d'interès contractual aplicable a les masses del balanç cobertes.

Per avaluar l'efectivitat des de l'inici de la cobertura es fa un test retrospectiu en què es compara la variació acumulada de valor raonable de la partida coberta amb la variació acumulada de valor raonable del derivat de cobertura. Així mateix, s'avalua l'efectivitat de manera prospectiva comprovant que les masses cobertes, els fluxos d'efectiu esperats, segueixen sent altament probables.

Possibles causes d'inefectivitat parcial o total poden sorgir de variacions en la suficiència de la cartera de les masses del balanç cobertes o bé de les diferències en les característiques contractuals d'aquestes en relació amb els derivats de cobertura.

El grup, amb periodicitat mensual, calcula les mètriques de risc de tipus d'interès i estableix estratègies de cobertura d'acord amb el marc d'apetència pel risc fixat. Per tant, es duu a terme una gestió, establint cobertures o bé discontinuant-les, en funció de l'evolució de les masses del balanç anteriorment descrites dins el marc de gestió i control definit pel grup a través dels documents de polítiques i procediments.

Cobertures d'inversió neta en negocis a l'estranger

Les posicions de les filials i les sucursals a l'estranger comporten implícitament exposició al risc de tipus de canvi, que es gestiona fent cobertures mitjançant l'ús de contractes a termini.

Els venciments d'aquests instruments es renoven periòdicament a partir de criteris de prudència i expectativa.

Informació de les cobertures de l'exercici 2019

El desglossament del valor nominal i el valor raonable dels instruments de cobertura el 31 de desembre de 2019 i 2018, tenint en compte la categoria de risc i el tipus de cobertura, és el següent:

	2019			2018		
	Nominal	Actiu	Passiu	Nominal	Actiu	Passiu
Microcobertures:						
<u>Cobertures del valor raonable</u>	7.245.991	55.400	67.932	13.000.928	47.422	82.045
Risc de tipus de canvi	1.976	113	-	57.838	347	58
<i>D'operacions de passiu (A)</i>	-	-	-	5.000	-	58
<i>D'inversions permanents</i>	-	-	-	-	-	-
<i>De partides no monetàries (B)</i>	1.976	113	-	52.838	347	-
Risc de tipus d'interès	5.185.382	48.275	57.533	10.983.284	47.041	55.117
<i>D'operacions de passiu (A)</i>	468.381	9.882	1.010	3.708.940	12.139	16.266
<i>D'operacions d'actiu (C)</i>	4.717.001	38.393	56.523	7.274.344	34.902	38.851
Risc d'accions	2.058.633	7.012	10.399	1.959.806	34	26.870
<i>D'operacions de passiu (A)</i>	2.058.633	7.012	10.399	1.959.806	34	26.870
<u>Cobertures dels fluxos d'efectiu</u>	5.931.234	238.985	17.570	6.443.227	140.787	13.150
Risc de tipus de canvi	317.492	51.254	-	554.999	72.952	-
<i>De partides no monetàries (D)</i>	317.492	51.254	-	554.999	72.952	-
Risc de tipus d'interès	3.602.746	6.171	17.335	3.636.428	77	9.123
<i>De transaccions futures (E)</i>	223.319	3.384	-	786.546	-	7.254
<i>D'operacions de passiu (A)</i>	500.525	2.753	14.663	-	-	-
<i>D'operacions de titulització (F)</i>	2.878.902	34	2.672	2.844.909	-	1.869
<i>Resta</i>	-	-	-	4.973	77	-
Risc d'accions	9.996	-	100	800	1	3
<i>D'operacions de passiu (G)</i>	9.996	-	100	800	1	3
Altres riscos	2.001.000	181.560	135	2.251.000	67.757	4.024
<i>De bons vinculats a la inflació (H)</i>	2.001.000	181.560	135	2.251.000	67.757	4.024
<u>Cobertures d'inversió neta de negocis a l'estranger</u>	1.648.059	2.678	25.212	2.155.118	5.315	22.956
Risc de tipus de canvi (I)	1.648.059	2.678	25.212	2.155.118	5.315	22.956
Macrocobertures:						
<u>Cobertures del valor raonable</u>	23.279.606	171.453	605.689	23.356.122	87.174	493.492
Risc de tipus d'interès	23.279.606	171.453	605.689	23.356.122	87.174	493.492
<i>D'operacions de passiu (J)</i>	10.735.569	161.693	7.132	10.571.060	60.863	20.778
<i>D'operacions d'actiu (K)</i>	12.544.037	9.760	598.557	12.785.062	26.311	472.714
<u>Cobertures dels fluxos d'efectiu</u>	400.000	-	12.366	2.050.000	21.277	21.996
Risc de tipus d'interès	400.000	-	12.366	2.050.000	21.277	21.996
<i>D'operacions de passiu (L)</i>	400.000	-	12.366	700.000	-	21.996
<i>D'operacions d'actiu (M)</i>	-	-	-	1.350.000	21.277	-
Total	38.504.890	468.516	728.769	47.005.395	301.975	633.639
Per moneda:						
En euros	18.817.424	357.989	382.743	25.734.732	182.794	242.786
En moneda estrangera	19.687.466	110.527	346.026	21.270.663	119.181	390.853
Total	38.504.890	468.516	728.769	47.005.395	301.975	633.639

La tipologia de cobertures segons la seva composició, identificades en la taula, són les següents:

- A. Microcobertures de tipus d'interès d'operacions de finançament de l'entitat en mercat de capitals, operacions de dipòsits a termini i comptes a la vista contractades amb clients, registrades en l'epígraf de "*Passius financers a cost amortitzat*". El 31 de desembre de 2019, les microcobertures de tipus d'interès de comptes a la vista contractades amb clients no estan vigents.
- B. Microcobertures de tipus de canvi d'operacions de renda variable, registrades en l'epígraf "*Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global*" i "*Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats*". El 31 de desembre de 2019, les microcobertures de tipus de canvi d'operacions de renda variable registrades en l'epígraf "*Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global*" no estan vigents.
- C. Microcobertures d'operacions compostes per préstecs amb clients, registrats en l'epígraf d'"*Actius financers a cost amortitzat*", i de valors representatius de deute classificats en la cartera de valor raonable amb canvis en un altre resultat global i a cost amortitzat.
- D. Microcobertures de tipus de canvi per reduir la volatilitat davant variacions del tipus de canvi en els bons de titulització, registrats en l'epígraf de "*Passius financers a cost amortitzat*", i transaccions futures en divisa. El 31 de desembre de 2019, les microcobertures de tipus de canvi de transaccions futures en divisa no estan vigents.
- E. Microcobertures de tipus d'interès de transaccions futures, principalment de títols de renda fixa. L'entitat designa com a element de cobertura els contractes derivats que es liquidaran pel seu import brut mitjançant la transmissió de l'actiu subjacent (segons el preu contractat), que, d'acord amb les guies d'implementació de la NIC 39, es poden considerar com a cobertura de fluxos d'efectiu respecte a la contraprestació que es liquidarà en una transacció futura que es produirà per la liquidació del mateix derivat en termes bruts. En cas de no haver contractat el derivat, el grup estaria exposat a la variabilitat en el preu.
- F. Operacions de microcobertura efectuades pels fons de titulització del grup.
- G. Microcobertures d'operacions de dipòsits a termini contractats amb clients que es troben en període de comercialització.
- H. Microcobertures de tipus d'interès de bons vinculats a la inflació, registrats en els epígrafs "*Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global*" i "*Actius financers a cost amortitzat*". El banc ha contractat permutes financeres per cobrir la variació en els fluxos d'efectiu futurs que seran liquidats pels bons inflació.
- I. En les cobertures de tipus de canvi d'inversions permanents, actualment s'estan cobrint 573 milions de lliures esterlines i 10.418 milions de *pesos* mexicans corresponents a participacions en empreses del grup (1.368 milions de lliures esterlines i 11.050 milions de *pesos* mexicans el 31 de desembre de 2018), i 200 milions de dòlars estatunidencs corresponents a inversions en sucursals a l'estranger (40 milions de dòlars estatunidencs el 31 de desembre de 2018). Totes aquestes cobertures es duen a terme mitjançant operacions *forward* de divisa.
- J. Macrocobertures d'operacions de finançament de l'entitat en mercat de capitals i operacions de dipòsits a termini i comptes a la vista contractades amb clients, registrades en l'epígraf de "*Passius financers a cost amortitzat*".
- K. Macrocobertures de valors representatius de deute classificats en la cartera de valor raonable amb canvis en un altre resultat global i a cost amortitzat, i de préstecs hipotecaris a tipus fix concedits a clients (registrats en l'epígraf d'"*Actius financers a cost amortitzat*").
- L. Macrocobertures dels fluxos d'efectiu amb l'objectiu de reduir la volatilitat del marge d'intermediació per variacions de tipus d'interès per a un horitzó temporal d'un any. Així, aquesta macrocobertura cobreix els fluxos d'efectiu futurs en funció de l'exposició neta d'una cartera formada per passius a tipus variable, registrats en l'epígraf "*Passius financers a cost amortitzat*". El tipus mitjà de les permutes financeres de tipus d'interès utilitzades per a aquesta cobertura és del -0,40% (-0,32% el 31 de desembre de 2018).
- M. Macrocobertures de préstecs hipotecaris a tipus variable concedits a clients, registrats en l'epígraf d'"*Actius financers a cost amortitzat*". El 31 de desembre de 2019, la macrocobertura de préstecs hipotecaris a tipus variable concedits a clients no està vigent. El tipus mitjà de les permutes financeres de tipus d'interès utilitzades per a aquesta cobertura era del -0,18% el 31 de desembre de 2018.

A continuació es mostra el perfil de venciments dels instruments de cobertura utilitzats pel grup el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milers d'euros

	2019					
	Nominal					
	Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 12 mesos	Entre 1 i 5 anys	Més de 5 anys	Total
Risc de tipus de canvi	706.675	921.589	339.263	-	-	1.967.527
Risc de tipus d'interès	1.869.952	223.319	4.140.362	12.038.165	14.195.936	32.467.734
Risc d'accions	15.406	59.835	242.785	1.717.835	32.768	2.068.629
Altres riscos	-	-	-	11.000	1.990.000	2.001.000
Total	2.592.033	1.204.743	4.722.410	13.767.000	16.218.704	38.504.890

En milers d'euros

	2018					
	Nominal					
	Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 12 mesos	Entre 1 i 5 anys	Més de 5 anys	Total
Risc de tipus de canvi	827.595	1.561.679	23.675	355.006	-	2.767.955
Risc de tipus d'interès	6.954.835	733.234	3.122.764	16.008.965	13.206.036	40.025.834
Risc d'accions	4.600	263.626	288.737	1.378.902	24.741	1.960.606
Altres riscos	-	-	-	261.000	1.990.000	2.251.000
Total	7.787.030	2.558.539	3.435.176	18.003.873	15.220.777	47.005.395

No s'han dut a terme en els exercicis 2019 i 2018 reclassificacions des del patrimoni net al compte de pèrdues i guanys consolidat per cobertures de fluxos d'efectiu i d'inversió neta de negocis a l'estranger per a transaccions que finalment no s'hagin executat.

La taula següent presenta informació comptable dels elements coberts per les microcobertures de valor raonable contractades pel grup:

En milers d'euros

	2019				2018			
	Import comptable de l'element cobert		Ajustos de valor raonable acumulats en l'element cobert		Import acumulat dels ajustos dels elements coberts per als quals la comptabilitat de cobertura ja no aplica		Import comptable de l'element cobert	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu		Actiu	Passiu	
Microcobertures:								
Cobertures del valor raonable								
Risc de tipus de canvi	-	-	-	-	-	52.838	-	4.984
Risc de tipus d'interès	4.074.896	532.354	(22.345)	10.090	18.312	7.033.252	-	3.755.456
Risc d'accions	-	2.182.389	-	28.272	(28)	-	-	2.052.016
Total	4.074.896	2.714.743	(22.345)	38.362	18.284	7.086.090	-	5.812.456

En relació amb les macrocobertures de valor raonable, l'import comptable dels elements coberts registrat en l'actiu i el passiu corresponent a l'exercici 2019 ha pujat a 28.007.949 i 51.284.438 milers d'euros, respectivament (16.067.394 i 55.300.022 milers d'euros el 2018, respectivament). Així mateix, els ajustos de valor raonable sobre els elements coberts pugen a 249.552 i 234.537 milers d'euros el 31 de desembre de 2019, respectivament (56.972 i 36.502 milers d'euros el 31 de desembre de 2018).

En relació amb les cobertures de valor raonable, les pèrdues i els guanys reconeguts en els exercicis de 2019 i 2018, tant dels instruments de cobertura com dels elements coberts, es desglossen a continuació:

En milers d'euros

	2019		2018	
	Instruments de cobertura	Elements coberts	Instruments de cobertura	Elements coberts
Microcobertures	(139.860)	139.610	(93.700)	89.053
Actius a tipus fix	(53.512)	53.574	(49.663)	45.989
Mercat de capitals	(12.052)	12.242	(15.011)	14.561
Passius a tipus fix	24.045	(24.354)	(13.214)	12.594
Actius en moneda estrangera	(98.341)	98.148	(15.812)	15.909
Macrocobertures	(143.466)	143.309	(11.728)	38.895
Mercat de capitals i passius a tipus fix	132.659	(133.410)	80.892	(61.467)
Actius a tipus fix	(276.125)	276.719	(92.620)	100.362
Total	(283.326)	282.919	(105.428)	127.948

En les cobertures de flux d'efectiu, els imports que van ser reconeguts en el patrimoni net consolidat durant l'exercici i els imports que van ser donats de baixa del patrimoni net consolidat i inclosos en els resultats durant l'exercici s'informen en l'estat total de canvis en el patrimoni net del grup.

L'import de la ineficàcia en els resultats de l'exercici 2019 relacionada amb les cobertures de fluxos d'efectiu ha pujat a unes pèrdues de 508 milers d'euros (602 milers d'euros de pèrdues en l'exercici 2018).

Nota 13 – Actius no corrents i actius i passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda

El desglossament d'aquests epígrafs dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	2019	2018
Actiu	976.084	7.409.293
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	-	-
Préstecs i bestretes	1.850	421.422
Entitats de crèdit	-	14
Clientela	1.850	421.408
Valors representatius de deute	-	-
Instruments de patrimoni	-	-
Exposició immobiliària	915.557	6.920.693
Actiu tangible d'ús propi	30.967	104.451
Inversions immobiliàries	-	20.533
Actiu adjudicat	884.590	6.795.709
Credits en arrendament operatiu	13.141	8.608
Resta dels altres actius	45.536	58.570
Correccions de valor per deteriorament	(211.881)	(2.822.370)
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	764.203	4.586.923
Passiu		
Passius financers a cost amortitzat	4.016	44.150
Passius per impostos	2.759	7.489
Passius emparats per contractes d'assegurança o reassegurança	-	-
Resta	3.380	30.966
Passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	10.155	82.605

L'actiu tangible d'ús propi correspon principalment a locals comercials.

En relació amb els actius procedents d'adjudicacions, un 91,01% del saldo correspon a actius residencials, un 8,53% a actius industrials i un 0,46% a agrícola.

El termini mitjà en què els actius es mantenen en la categoria d' "Actius no corrents i actius i passius inclosos en grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda - actius adjudicats" és de 23,2 mesos en l'exercici 2019 (vegeu en la nota 4 les polítiques per alienar o disposar per una altra via d'aquests actius).

El percentatge d'actius adjudicats venuts amb finançament al comprador el 2019 ha estat d'un 12,19% (el 2018 va ser d'un 20,74%).

El moviment d' "Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda" durant els exercicis de 2019 i 2018 ha estat el següent:

En milers d'euros

	Nota	Actius no corrents en venda
Cost:		
Saldos el 31 de desembre de 2017		
		3.559.232
Altes		1.011.285
Baixes		(1.831.457)
Traspassos d'insolvències (*)		(169.904)
Altres traspassos/reclassificacions		4.840.137
Saldos el 31 de desembre de 2018		
		7.409.293
Altes		489.292
Baixes		(6.979.478)
Traspassos d'insolvències (*)		(112.400)
Altres traspassos/reclassificacions		169.377
Saldos el 31 de desembre de 2019		
		976.084
Correccions de valor per deteriorament:		
Saldos el 31 de desembre de 2017		
		997.488
Dotació amb impacte en resultats	37	708.949
Reversió amb impacte en resultats	37	(636.650)
Utilitzacions		(1.103.674)
Altres traspassos/reclassificacions		2.856.256
Saldos el 31 de desembre de 2018		
		2.822.370
Dotació amb impacte en resultats	37	345.881
Reversió amb impacte en resultats	37	(176.668)
Utilitzacions		(2.857.647)
Altres traspassos/reclassificacions		77.945
Saldos el 31 de desembre de 2019		
		211.881
Saldos nets el 31 de desembre de 2018		
		4.586.923
Saldos nets el 31 de desembre de 2019		
		764.203

(*) Fons procedent de correccions de valor constituïdes per la cobertura del risc de crèdit.

El detall del valor net comptable dels traspassos mostrats en la taula anterior és el següent:

En milers d'euros

	Nota	2019	2018
Préstecs i bestretes		1.064	409.129
Actius tangibles	15	29.170	865.165
Existències	17	51.925	697.533
Resta		9.273	12.054
Total		91.432	1.983.881

La variació del saldo d'aquest epígraf durant l'exercici 2019 es deu, fonamentalment, al tancament de les transaccions acordades en l'exercici 2018 descrites en la nota 2 (transmissió de les carteres Challenger i Coliseum a Cerberus, venda de Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L. a Intrum Holding Spain, S.A.U. i transmissió d'una cartera de crèdits i actius immobiliaris a Deutsche Bank i a Carval Investors).

Nota 14 – Inversions en negocis conjunts i associades

El moviment d'aquest epígraf dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	
Saldo el 31 de desembre de 2017	575.644
Addicions/retirades en el perímetre	-
Per resultats de l'exercici	56.554
Per adquisició o ampliació de capital (*)	46.178
Per venda o dissolució	(3.894)
Per dividendes	(83.772)
Per traspàs	(11.800)
Per deterioraments, ajustos de valoració, diferències de conversió i altres	(3.970)
Saldo el 31 de desembre de 2018	574.940
Addicions/retirades en el perímetre	150.669
Per resultats de l'exercici	56.551
Per adquisició o ampliació de capital (*)	14.653
Per venda o dissolució	(53.328)
Per dividendes	(55.416)
Per traspàs	57.930
Per deterioraments, ajustos de valoració, diferències de conversió i altres	(12.069)
Saldo el 31 de desembre de 2019	733.930

(*) Vegeu-ho en l'estat de fluxos d'efectiu.

En l'apartat de l'estat de fluxos d'efectiu "*Activitats d'inversió – Cobraments per inversions en negocis conjunts i associades*" es presenta un import de 114.615 milers d'euros corresponents a 53.328 milers d'euros per vendes o dissolució, 55.416 milers d'euros per dividendes cobrats i 5.871 milers d'euros pel resultat de les baixes o liquidacions incloses en el detall de l'Annex I. D'altra banda, en l'apartat "*Activitats d'inversió – Pagaments per inversions en negocis conjunts i associades*" d'aquest estat es presenta un import de 14.653 milers d'euros corresponent a les adquisicions dutes a terme en l'exercici 2019.

Les principals altes i baixes dels exercicis 2019 i 2018 de societats participades s'indiquen en l'Annex I.

Dins l'apartat addicions i retirades del perímetre s'inclou l'alta de Promontoria Challenger I. S.A. (vegeu la nota 2), el valor comptable de la qual puja a 161.958 milers d'euros el 31 de desembre de 2019.

El 31 de desembre de 2019 hi ha un fons de comerç vinculat a les inversions en negocis conjunts i associades corresponent a la participada Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L.U. per un import de 29.037 milers d'euros. Aquest fons de comerç ha sorgit com a conseqüència de la posada a valor raonable de la participació mantinguda en aquesta entitat després de la venda del 80% del seu capital social a un tercer aliè al grup (vegeu la nota 2).

El 31 de desembre de 2019 i 2018 no hi havia cap acord de suport ni cap altre tipus de compromís contractual significatiu del banc ni de les entitats dependents a les entitats associades.

La conciliació entre la inversió del grup en societats participades i el saldo de l'epígraf "*Inversions en negocis conjunts i associades*" és la següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Inversió del grup en participades (Annex I)	446.496	291.056
Aportacions per resultats acumulats	310.830	262.859
Ajustos de valor	(23.396)	21.025
Total	733.930	574.940

A continuació es presenten les dades financeres més rellevants de la inversió considerada individualment significativa, BanSabadell Vida, el 31 de desembre de 2019 i 2018, entitat associada a través de la qual Banc Sabadell completa la seva oferta a clients mitjançant la distribució dels seus productes d'assegurança a través de la xarxa de sucursals del banc:

En milers d'euros

	BanSabadell Vida (*)	
	2019	2018
Total actiu	11.202.448	10.072.813
<i>Del qual: inversions financeres</i>	<i>10.033.236</i>	<i>9.307.566</i>
Total passiu	10.531.615	9.408.757
<i>Del qual: provisions tècniques</i>	<i>9.198.607</i>	<i>9.043.282</i>
Resultat del compte tècnic de vida	110.618	73.361
<i>Del qual: primes imputades a l'exercici</i>	<i>1.668.940</i>	<i>2.404.090</i>
<i>Del qual: sinistralitat de l'exercici</i>	<i>(1.471.879)</i>	<i>(1.574.663)</i>
<i>Del qual: rendiment financer tècnic</i>	<i>129.928</i>	<i>143.423</i>

(*) Dades extretes dels registres comptables de BanSabadell Vida sense tenir en compte ajustos de consolidació ni el percentatge de participació del grup.

El 31 de desembre de 2019 i 2018 l'import comptable de la inversió en Bansabadell Vida, S.A. puja a 291.429 i 312.803 milers d'euros, respectivament. El 31 de desembre de 2019 i 2018 l'import agregat comptable de les inversions en entitats associades considerades individualment no significatives és de 442.501 i 262.137 milers d'euros, respectivament.

Nota 15 – Actius tangibles

El desglossament d'aquest epígraf dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	2019				2018			
	Cost	Amortització	Deteriorament	Valor net	Cost	Amortització	Deteriorament	Valor net
Immobilitzat material	4.567.235	(1.595.540)	(23.925)	2.947.770	3.273.845	(1.461.375)	(15.788)	1.796.682
D'ús propi (*):	4.200.109	(1.543.640)	(17.985)	2.638.484	2.933.404	(1.396.127)	(10.301)	1.526.976
Equips informàtics i les seves instal·lacions	525.018	(370.452)	-	154.566	510.945	(378.773)	-	132.172
Mobiliari, vehicles i resta d'instal·lacions	1.274.106	(698.969)	(4.078)	571.059	1.276.404	(691.182)	(4.078)	581.144
Edificis	2.312.108	(459.600)	(13.907)	1.838.601	1.094.086	(309.497)	(6.223)	778.366
Obres en curs	53.371	-	-	53.371	7.987	(1)	-	7.986
Altres	35.506	(14.619)	-	20.887	43.982	(16.674)	-	27.308
Cedit en arrendament operatiu	367.126	(51.900)	(5.940)	309.286	340.441	(65.248)	(5.487)	269.706
Inversions immobiliàries	614.308	(43.381)	(56.298)	514.629	821.885	(47.970)	(72.894)	701.021
Edificis	610.531	(42.796)	(55.752)	511.983	818.128	(47.444)	(72.362)	698.322
Finques rústiques, parcel·les i solars	3.777	(585)	(546)	2.646	3.757	(526)	(532)	2.699
Total	5.181.543	(1.638.921)	(80.223)	3.462.399	4.095.730	(1.509.345)	(88.682)	2.497.703

(*) El 31 de desembre de 2019, el cost de l'immobilitzat material d'ús propi inclou els actius per dret d'ús corresponents als actius tangibles arrendats en què el grup actua com a arrendatari per un import de 1.192.180 milers d'euros, dels quals s'han amortitzat 113.940 milers d'euros en la data esmentada (vegeu l'apartat 'NIF 16 - Arrendaments' de la nota 1).

El moviment durant els exercicis de 2019 i 2018 del saldo de l'epígraf d'“Actius tangibles” ha estat el següent:

En milers d'euros

		Ús propi - Edificis, obres en curs i altres	Ús propi - Equips informàtics, mobiliari i instal·lacions	Inversions immobiliàries	Cedit en arrendament operatiu	Total
Cost:						
Saldos el 31 de desembre de 2017						
	Nota	1.214.502	1.863.907	2.483.103	299.611	5.861.123
Altes		17.279	100.697	76.758	105.796	300.530
Baixes		(24.052)	(142.650)	(513.080)	(64.631)	(744.413)
Traspassos d'insolvències (*)		-	-	(6.266)	-	(6.266)
Altres traspassos		(59.512)	(33.799)	(1.218.629)	(260)	(1.312.200)
Tipus de canvi		(2.162)	(806)	-	(75)	(3.044)
Saldos el 31 de desembre de 2018						
		1.146.055	1.787.349	821.885	340.441	4.095.730
Altes (**)		1.303.088	103.462	25.255	120.821	1.552.626
Baixes		(51.950)	(110.943)	(202.257)	(94.606)	(459.756)
Traspassos d'insolvències (*)		-	-	(42)	-	(42)
Altres traspassos		(10.856)	14.645	(30.533)	-	(26.744)
Tipus de canvi		14.648	4.611	-	470	19.729
Saldos el 31 de desembre de 2019						
		2.400.985	1.799.124	614.308	367.126	5.181.543
Amortització acumulada:						
Saldos el 31 de desembre de 2017						
		311.727	1.116.156	122.586	62.491	1.612.960
Altes		34.064	109.658	38.084	39.253	221.060
Baixes		(9.397)	(138.093)	(46.972)	(31.917)	(226.379)
Altres traspassos		(9.084)	(17.230)	(65.728)	(4.534)	(96.577)
Tipus de canvi		(1.138)	(536)	-	(44)	(1.718)
Saldos el 31 de desembre de 2018						
		326.172	1.069.955	47.970	65.248	1.509.345
Altes (***)		149.305	109.231	13.374	45.479	317.389
Baixes		(3.032)	(116.898)	(11.951)	(58.503)	(190.384)
Altres traspassos		(5.497)	3.545	(6.012)	-	(7.964)
Tipus de canvi		7.271	3.588	-	(324)	10.535
Saldos el 31 de desembre de 2019						
		474.219	1.069.421	43.381	51.900	1.638.921
Pèrdues per deteriorament:						
Saldos el 31 de desembre de 2017						
		16.914	8.580	395.724	422	421.640
Dotació amb impacte en resultats	35	-	-	211.212	-	211.212
Reversió amb impacte en resultats	35	(907)	-	(149.877)	-	(150.784)
Utilitzacions		(78)	(4.502)	(38.105)	(243)	(42.927)
Altres traspassos		(9.706)	-	(346.060)	5.308	(350.458)
Saldos el 31 de desembre de 2018						
		6.223	4.078	72.894	5.487	88.682
Dotació amb impacte en resultats	35	16	-	25.360	-	25.376
Reversió amb impacte en resultats	35	-	-	(30.093)	-	(30.093)
Utilitzacions		(409)	-	(14.176)	453	(14.132)
Altres traspassos		8.077	-	2.313	-	10.390
Saldos el 31 de desembre de 2019						
		13.907	4.078	56.298	5.940	80.223
Saldos nets el 31 de desembre de 2018						
		813.660	713.316	701.021	269.706	2.497.703
Saldos nets el 31 de desembre de 2019						
		1.912.859	725.625	514.629	309.286	3.462.399

(*) Fons procedent de correccions de valor constituïdes per la cobertura del risc de crèdit.

(**) Incorpora 1.192.180 milers d'euros que corresponen al registre en el balanç consolidat del cost dels actius per dret d'ús dels actius tangibles arrendats en què el grup actua com a arrendatari, dels quals 1.107.452 corresponen a l'impacte de la primera aplicació de la NIIF 16 (vegeu l'apartat 'NIIF 16 - Arrendaments' de la nota 1).

(***) Incorpora 113.385 milers d'euros que corresponen al registre en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'amortització dels actius per dret d'ús dels actius tangibles arrendats en què el grup actua com a arrendatari (vegeu l'apartat 'NIIF 16 - Arrendaments' de la nota 1).

El detall del valor net comptable dels traspassos mostrats en la taula anterior és el següent:

En milers d'euros			
	Nota	2019	2018
Actius no corrents i grups alienables que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	13	(29.170)	(865.165)
Insolvències		(42)	(6.266)
Altres actius		-	-
Total		(29.212)	(871.431)

A continuació es detallen determinades informacions relatives a l'actiu tangible el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milers d'euros		
	2019	2018
Valor brut dels elements de l'actiu material d'ús propi en ús i totalment amortitzats	411.143	459.417
Valor net comptable dels actius materials de negoci a l'estranger	434.609	232.636

Contractes d'arrendament en què el grup actua com a arrendatari

A continuació es detalla informació sobre els contractes en règim d'arrendament en què el grup actua com a arrendatari:

En milers d'euros		2019
Despesa per interessos pels passius per arrendament		(14.940)
Despesa relacionada amb arrendaments a curt termini i d'escàs valor (*)		(21.733)
Sortides d'efectiu totals per arrendaments (**)		137.710

(*) Reconeguts en l'epígraf de "Despeses d'administració", en la partida "D'immobles, instal·lacions i material" (vegeu la nota 33).

(**) Els pagaments corresponents a la part de principal i interessos del passiu per arrendament es registren com a fluxos d'efectiu de les activitats de finançament en l'estat de fluxos d'efectiu consolidat del grup.

Les sortides d'efectiu futures a les quals el grup està potencialment exposat com a arrendatari i que no estan reflectides en el passiu per arrendament no són significatives.

Els pagaments futurs mínims del període no cancel·lable per als contractes d'arrendament vigents el 31 de desembre de 2019 es detallen a continuació:

En milers d'euros		2019
Pagaments futurs per arrendament sense descomptar		
Fins a 1 mes		16.262
Entre 1 i 3 mesos		14.542
Entre 3 mesos i 1 any		89.207
Entre 1 i 5 anys		372.888
Més de 5 anys		757.501

Operacions de venda amb arrendament

El grup va formalitzar entre els exercicis 2009 i 2012 operacions de venda d'immobles i en el mateix acte va signar amb els compradors un contracte d'arrendament (manteniment, assegurances i tributs a càrrec del banc) sobre aquests. Les característiques principals dels contractes més significatius vigents al tancament de l'exercici 2019 es detallen tot seguit:

Contractes arrendament operatiu	2019			
	Nombre d'immobles venuts	Nombre de contractes amb opció de compra	Nombre de contractes sense opció de compra	Termini d'obligat compliment
Exercici 2009	68	28	40	10 a 20 anys
Exercici 2010	379	378	1	10 a 25 anys
Exercici 2011 (integració Banco Guipuzcoano)	82	64	18	8 a 20 anys
Exercici 2012 (integració Banco CAM)	15	15	-	10 a 25 anys
Exercici 2012	4	4	-	15 anys

A continuació es detalla determinada informació en relació amb aquest conjunt de contractes d'arrendament:

En milers d'euros

	2019
Pagaments futurs per arrendament sense descomptar	
Fins a 1 mes	9.936
Entre 1 i 3 mesos	2.768
Entre 3 mesos i 1 any	38.113
Entre 1 i 5 anys	198.032
Més de 5 anys	579.049

Durant l'exercici 2019 no s'ha obtingut cap benefici o pèrdua individualment significatiu per operacions de venda amb arrendament posterior.

Contractes en què el grup actua com a arrendador

Els contractes d'arrendament constituïts pel grup quan aquest actua com a arrendador són fonamentalment operatius.

El grup fa servir estratègies per reduir els riscos relacionats amb els drets mantinguts sobre els actius subjacents. Per exemple, els contractes d'arrendament inclouen clàusules en les quals s'exigeix un període mínim no cancel·lable d'arrendament, fiances per les quals es podria exigir una compensació a l'arrendatari en cas que l'actiu hagi estat sotmès a un desgast excessiu durant el període d'arrendament, i garanties addicionals o avals que minoren la pèrdua en cas d'impagament.

Quant a la partida d'actiu material cedit en règim d'arrendament operatiu, la majoria d'operacions formalitzades sobre arrendaments operatius es fan a través de la societat BanSabadell Renting, S.A. i es refereixen a vehicles.

Respecte a la partida d'inversions immobiliàries, els ingressos derivats de les rendes provinents de les propietats d'inversió i les despeses directes relacionades amb les propietats d'inversió que van generar rendes durant l'exercici 2019, pugen a 17.591 i 27.489 milers d'euros, respectivament. Les despeses directes relacionades amb les propietats d'inversió que no van generar rendes no són significatives en el context dels comptes anuals consolidats.

Nota 16 – Actius intangibles

El desglossament d'aquest epígraf el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	2019	2018
Fons de comerç:	1.031.824	1.032.618
Banco Urquijo	473.837	473.837
Grup Banco Guipuzcoano	285.345	285.345
Procedent de l'adquisició d'actius del banc BMN-Penedès	245.364	245.364
Resta	27.278	28.072
Un altre actiu intangible:	1.533.159	1.428.524
Amb vida útil definida:	1.533.159	1.428.524
Relacions contractuals amb clients (Banco Guipuzcoano)	5.007	10.495
Negoci Banca Privada Miami	16.244	19.730
Relacions contractuals amb clients TSB i marca	167.681	199.497
Aplicacions informàtiques	1.342.902	1.197.357
Altres	1.325	1.445
Total	2.564.983	2.461.142

Fons de comerç

Tal com s'estableix en el marc normatiu de referència, Banc Sabadell ha portat a terme una anàlisi per avaluar l'existència de potencial deteriorament dels fons de comerç.

La metodologia de valoració utilitzada en l'anàlisi ha estat la del descompte de beneficis nets distribuïbles futurs associats a l'activitat desenvolupada pel banc per a un període de projecció de cinc anys (fins al 2024). Atès el context actual de tipus d'interès negatiu o zero estimat per a tot el període projectat, el compte de resultats del banc el 2024 encara no haurà assolit el seu nivell normalitzat. Malgrat això, s'ha pres com a referència aquell exercici per calcular el valor terminal, utilitzant una taxa de creixement a perpetuïtat de l'1,7%. La taxa de descompte utilitzada ha estat del 9,1%, i s'ha determinat utilitzant el mètode CAPM (*capital asset pricing model*).

Les variables clau sobre les quals es construeixen les projeccions financeres són l'evolució del marge d'intermediació (condicionat pels volums de negoci esperats i els tipus d'interès) i l'evolució de la resta de partides del compte de resultats i els nivells de solvència.

Els valors recuperables, tant en l'àmbit global com el de les diferents UGE (Banca Comercial, Banca Corporativa, Banca Privada, TSB i resta), són superiors als seus valors comptables respectius, per la qual cosa no s'ha produït cap deteriorament.

Així mateix, el grup ha fet una anàlisi de sensibilitat que impacta, de manera raonable, les hipòtesis més rellevants per al càlcul del valor recuperable de cada una de les unitats generadores d'efectiu.

Aquesta anàlisi ha consistit a ajustar:

- Taxa descompte +/- 0,5%.
- Taxa creixement a perpetuïtat +/- 0,5%.
- Requeriment mínim de capital +/-0,5%.
- NIM/ATMs +/- 5pbs.
- *Cost of risk* recurrent de l'any 2024 +/- 10pbs.

L'anàlisi de sensibilitat efectuada no modifica les conclusions obtingudes en el test de deteriorament. De les 30 anàlisis de sensibilitat que el grup ha dut a terme, només hi hauria deteriorament en una, relativa a la variació del *cost of risk*, i afectaria la UGE de Banca Comercial en un -0,9% del seu import comptable. Aquesta UGE té un excés de valoració en l'escenari base superior al 8% del seu import comptable.

Per calcular el deteriorament del fons de comerç es té en compte l'escenari macroeconòmic central descrit en la nota 1.3.4.

Valoració de l'existència d'indicis de deteriorament sobre els fons de comerç més significatius

Banco Urquijo

El fons de comerç de Banco Urquijo està assignat a les unitats generadores d'efectiu (UGE) que s'esperava que fossin les beneficiàries de les sinergies identificades. Les UGE i el pes de cadascuna sobre el total del Fons de Comerç de Banco Urquijo són: UGE Banca Privada (12,7%), UGE Banca Comercial (21,2%), UGE Banca Corporativa (1,9%) i UGE Resta (2,3%). En el cas de les sinergies que no es van poder assignar a una UGE concreta per limitacions en la informació històrica disponible de l'entitat adquirida, aquestes es van assignar al conjunt d'UGE (61,9%).

Banco Guipuzcoano

El fons de comerç de Banco Guipuzcoano assignat a la UGE de Banca Comercial correspon a la capacitat de generació de beneficis futurs dels actius i passius adquirits i al valor de les potencials sinergies d'ingressos i costos identificats i els costos associats a la transacció.

BMN-Penedès

En relació amb el fons de comerç generat en la combinació de negocis corresponent a l'adquisició dels actius procedents de BMN-Penedès, aquest va ser assignat a la UGE Banca Comercial.

D'acord amb les especificacions del text refós de la Llei de l'impost de societats, aquests fons de comerç generats no són fiscalment deduïbles.

Un altre actiu intangible

Relacions contractuals amb clients (Banco Guipuzcoano)

Els actius intangibles associats a l'adquisició de Banco Guipuzcoano recullen fonamentalment el valor dels drets contractuals sorgits de les relacions amb els clients procedents de Banco Guipuzcoano per a dipòsits a la vista (*core deposits*) i fons d'inversió. La valoració dels *core deposits* s'ha fet per l'enfocament dels ingressos mitjançant el mètode d'estalvi de costos. El valor raonable s'ha determinat, principalment, estimant el valor actual net dels fluxos de caixa generats pel menor cost que suposen els *core deposits* davant el finançament alternatiu. Per la seva banda, la valoració de la gestió de fons d'inversió s'ha realitzat per l'enfocament dels ingressos mitjançant el mètode de l'excés de beneficis. El valor raonable s'ha determinat, principalment, estimant el valor actual net dels fluxos de caixa generats per les comissions percebudes per la comercialització de fons d'inversió. L'amortització d'aquests actius es fa en un termini de deu anys a partir de la data d'adquisició de Banco Guipuzcoano.

Negoci Banca Privada Miami

Els intangibles associats a l'adquisició el 2008 del negoci de Banca Privada de Miami recullen el valor dels drets contractuals sorgits de les relacions amb els clients procedents d'aquest negoci, bàsicament de la inversió creditícia a curt termini, i dels dipòsits. L'amortització d'aquests actius s'efectua a un termini de quinze anys des de la seva creació.

Relacions contractuals amb clients TSB i marca

Els intangibles associats a l'adquisició de TSB inclouen el valor dels drets contractuals sorgits de les relacions amb els clients procedents de TSB per a dipòsits a la vista (*core deposits*). L'amortització d'aquest actiu s'efectua en un termini de vuit anys. Per a la valoració d'aquests actius intangibles es va calcular el valor en ús basat en el mètode d'*income approach* (descompte de fluxos de caixa) en la modalitat d'excés de beneficis multiperíode. Per determinar si hi ha indicis de deteriorament, s'ha comparat el saldo de dipòsits que hi ha actualment a TSB vinculats amb els clients existents en el moment de la seva adquisició pel banc amb l'estimació de saldo que es va preveure en el moment de la valoració inicial que aquests clients tindrien al tancament de l'exercici 2019. D'aquesta comparació es desprèn que no hi ha cap indicatiu de deteriorament.

Així mateix, es va estimar el valor del dret d'exclusivitat de l'ús de la marca TSB per import de 73 milions de euros. El valor atribuïble a aquest actiu es va determinar mitjançant el mètode de cost de reposició, l'enfocament del qual consisteix a establir el cost de reconstruir o adquirir una rèplica exacta de l'actiu en qüestió. L'amortització d'aquest actiu s'efectua en un termini de dotze anys. Per a la marca, en l'anàlisi del valor recuperable de la UGE TSB, se n'ha analitzat implícitament la valoració, i s'ha conclòs que no hi ha cap deteriorament.

Aplicacions informàtiques

El concepte d'aplicacions informàtiques recull bàsicament l'activació del cost de desenvolupament dels programes informàtics del grup i la compra de llicències de programari.

Moviment

El moviment del fons de comerç en els exercicis 2019 i 2018 ha estat el següent:

En milers d'euros

	Fons de comerç	Deteriorament	Total
Saldo el 31 de desembre de 2017	1.019.440	-	1.019.440
Altes	13.178	-	13.178
Baixes	-	-	-
Diferències de canvi	-	-	-
Altres	-	-	-
Saldo el 31 de desembre de 2018	1.032.618	-	1.032.618
Altes	334	-	334
Baixes	(1.128)	-	(1.128)
Diferències de canvi	-	-	-
Saldo el 31 de desembre de 2019	1.031.824	-	1.031.824

El moviment dels altres actius intangibles en els exercicis 2019 i 2018 ha estat el següent:

En milers d'euros

	Cost	Amortització	Deteriorament	Total
Saldo el 31 de desembre de 2017	2.488.373	(1.261.954)	(1)	1.226.418
Altes	375.093	(171.289)	(286)	203.518
Baixes	(55.839)	54.926	286	(627)
Altres	(279)	-	-	(279)
Diferències de canvi	762	(1.267)	-	(506)
Saldo el 31 de desembre de 2018	2.808.109	(1.379.584)	(1)	1.428.524
Altes	333.321	(197.373)	(6.964)	128.984
Baixes	(179.924)	138.418	5.857	(35.649)
Altres	-	-	1.108	1.108
Diferències de canvi	19.920	(9.728)	-	10.192
Saldo el 31 de desembre de 2019	2.981.426	(1.448.267)	-	1.533.159

El valor brut dels elements d'altres actius intangibles que es trobaven en ús i totalment amortitzats el 31 de desembre de 2019 i 2018 puja a un import de 863.110 milers d'euros i 896.451 milers d'euros, respectivament.

Nota 17 – Altres actius

El desglossament de l'epígraf d'“*Altres actius*” dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	Nota	2019	2018
Contractes d'assegurances vinculats a pensions	22	133.960	132.299
Existències		868.577	934.857
Resta dels altres actius		493.399	572.829
Total		1.495.936	1.639.985

L'epígraf “*Resta dels altres actius*” inclou, principalment, despeses pagades no meritades, la periodificació de comissions de clients i operacions en camí pendents de liquidar.

El moviment de les existències en els exercicis 2019 i 2018 ha estat el següent:

En milers d'euros

	Nota	Sòl	Edificis en construcció	Edificis acabats	Total
Saldo el 31 de desembre de 2017		1.207.350	218.500	650.444	2.076.294
Altes		74.926	88.263	183.873	347.062
Baixes		(148.208)	(53.806)	(249.017)	(451.032)
Dotació del deteriorament amb impacte en resultats	35	(503.145)	(38.461)	(156.914)	(698.520)
Reversió del deteriorament amb impacte en resultats	35	215.714	40.255	102.618	358.586
Altres traspassos	13	(245.214)	(109.322)	(342.997)	(697.533)
Saldo el 31 de desembre de 2018		601.422	145.428	188.006	934.857
Altes		47.395	93.699	72.273	213.367
Baixes		(21.391)	(950)	(121.392)	(143.733)
Dotació del deteriorament amb impacte en resultats	35	(54.495)	(6.813)	(77.593)	(138.901)
Reversió del deteriorament amb impacte en resultats	35	31.991	2.970	19.951	54.912
Altres traspassos	13	(88.361)	(58.948)	95.384	(51.925)
Saldo el 31 de desembre de 2019		516.561	175.386	176.629	868.577

El 31 de desembre de 2019 i 2018, no hi ha existències afectes a deutes amb garantia hipotecària.

Nota 18 – Dipòsits en bancs centrals i entitats de crèdit

El desglossament del saldo dels dipòsits en bancs centrals i entitats de crèdit en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	2019	2018
Per epígrafs:		
Passius financers a cost amortitzat	31.535.828	40.798.721
Total	31.535.828	40.798.721
Per naturalesa:		
Dipòsits a la vista	470.512	399.836
Dipòsits a termini	23.153.219	32.517.567
Pactes de recompra	7.607.237	7.600.498
Dipòsits disponibles amb preavis	-	-
Passius financers híbrids	58.800	59.504
Altres comptes	229.414	198.300
Ajustos per valoració	16.646	23.016
Total	31.535.828	40.798.721
Per moneda:		
En euros	23.680.458	30.422.046
En moneda estrangera	7.855.370	10.376.675
Total	31.535.828	40.798.721

Nota 19 – Dipòsits de la clientela

El desglossament dels dipòsits de la clientela en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	2019	2018
Per epígrafs:		
Passius financers a cost amortitzat	147.362.353	139.078.942
Total	147.362.353	139.078.942
Per naturalesa:		
Dipòsits a la vista	118.868.376	107.665.339
Dipòsits a termini	25.174.407	26.705.427
Termini fix	22.815.482	23.925.215
Cèdules i bons emesos no negociables	1.476.891	1.962.867
Resta	882.034	817.345
Passius financers híbrids	2.164.716	2.003.569
Pactes de recompra	951.258	2.532.968
Ajustos per valoració	203.596	171.639
Total	147.362.353	139.078.942
Per sectors:		
Administracions públiques	6.609.279	5.943.438
D'altres sectors	140.549.479	132.963.865
Altres ajustos de valoració (interessos, comissions i altres)	203.595	171.639
Total	147.362.353	139.078.942
Per moneda:		
En euros	102.177.287	97.230.637
En moneda estrangera	45.185.066	41.848.305
Total	147.362.353	139.078.942

Nota 20 – Valors representatius de deute emesos

El desglossament del saldo dels valors representatius de deute emesos pel grup per tipus d'emissió en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	2019	2018
Bons/Obligacions simples	6.329.322	3.979.311
Obligacions simples	6.219.012	3.759.097
Bons estructurats	110.310	220.214
Pagarés	1.094.222	3.276.336
Cèdules hipotecàries	8.925.100	9.525.100
<i>Covered bonds</i>	1.469.205	558.953
Bons de titulització	1.691.596	2.247.953
Dèbits subordinats representats per valors negociables	3.010.465	2.986.344
Obligacions subordinades	1.860.465	1.836.344
Participacions preferents	1.150.000	1.150.000
Ajustos per valoració i altres	49.986	24.656
Total	22.569.896	22.598.653

En l'Annex V es presenta el detall de les emissions vives al tancament de l'exercici 2019 i 2018.

Durant l'any 2017, es van fer dues emissions de participacions preferents contingentment convertibles en accions ordinàries del banc (*Additional Tier 1*) dirigides únicament a inversors qualificats. El 18 de maig de 2017, Banc Sabadell va fer la seva emissió inaugural d'*Additional Tier 1* per un import de 750.000 milers d'euros a un tipus fix del 6,5%. Posteriorment, el 23 de novembre de 2017 es va fer una segona emissió d'*Additional Tier 1* per un import de 400.000 milers d'euros a un tipus fix del 6,125%.

Aquests valors són perpetus, tot i que es podran convertir en accions ordinàries de nova emissió de Banc Sabadell si Banc Sabadell o el seu grup consolidable presenten una ràtio inferior al 5,125% de capital de nivell 1 ordinari (*Common Equity Tier 1 ratio* o CET1), calculada d'acord amb el Reglament (UE) núm. 575/2013 del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny, sobre els requisits prudencials de les entitats de crèdit i les empreses d'inversió.

Les despeses per les remuneracions de les participacions preferents contingentment convertibles en accions ordinàries pugen a 73.250 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 (73.250 milers d'euros el 31 de desembre de 2018) i s'han registrat en l'epígraf "*Altres reserves*" del patrimoni net consolidat.

Nota 21 – Altres passius financers

El desglossament del saldo dels altres passius financers en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	2019	2018
Per epígrafs:		
Passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats	-	-
Passius financers a cost amortitzat	4.167.941	3.600.544
Total	4.167.941	3.600.544
Per naturalesa:		
Obligacions a pagar	247.622	421.562
Fiances rebudes	83.494	77.907
Cambres de compensació	537.099	647.274
Comptes de recaptació	1.584.924	1.789.344
Altres passius financers (*)	1.714.802	664.457
Total	4.167.941	3.600.544
Per moneda:		
En euros	3.801.986	3.421.501
En moneda estrangera	365.955	179.043
Total	4.167.941	3.600.544

(*) Inclou saldos que s'han de pagar a proveïdors. El 31 de desembre de 2019, així mateix, el saldo inclou un passiu per arrendament per un import de 1.103.834 milers d'euros per aplicació de la NIIF 16 (vegeu l'apartat 'NIIF 16 - Arrendaments' de la nota 1).

A continuació, es detalla la informació relativa al període mitjà de pagament a proveïdors requerida per la disposició addicional tercera de la Llei 15/2010, tenint en compte les modificacions introduïdes per la Llei 31/2014, de 3 de desembre, per la qual es modifica la Llei de societats de capital per a la millora del govern corporatiu:

En nombre de dies i milers d'euros	2019	2018
Dies		
Període mitjà de pagament a proveïdors (*)	37,28	32,89
Ràtio d'operacions pagades	37,28	32,89
Ràtio d'operacions pendents de pagament	29,65	42,73
Import		
Total pagaments realitzats	1.165.832	1.115.620
Total pagaments pendents	171	11

(*) Correspon al període mitjà de pagament a proveïdors efectuats per les entitats consolidades radicades a Espanya.

Nota 22 – Provisions i passius contingents

Els moviments que hi ha hagut durant els exercicis 2019 i 2018 en l'epígraf de provisions es mostren a continuació:

En milers d'euros

	Pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació	Altres retribucions als empleats a llarg termini	Qüestions processals i litigis per impostos pendents	Compromisos i garanties concedits	Restants provisions	Total
Saldo el 31 de desembre de 2017	84.843	16.491	76.958	84.949	54.297	317.538
Impacte de primera aplicació de la NIIF 9	-	-	-	8.468	-	8.468
Addicions/Retirades en el perímetre	-	-	-	-	-	-
A interessos i càrregues assimilades - compromisos pensions	1.202	114	-	-	-	1.316
A dotacions amb càrrec a resultats - despeses de personal (*)	1.771	4	-	-	-	1.775
A dotacions sense càrrec a resultats	-	-	-	14.360	-	14.360
A dotacions amb càrrec a resultats - provisions	(896)	1.586	14.202	(5.516)	151.330	160.706
Dotacions a provisions	217	1.880	16.976	85.996	158.344	263.413
Reversions de provisions	-	-	(2.773)	(91.512)	(7.015)	(101.300)
Pèrdues (guanys) actuaries	(1.113)	(294)	-	-	-	(1.407)
Diferències de canvi	-	-	-	(369)	(630)	(999)
Utilitzacions:	(8.590)	(6.595)	(32.948)	-	(195.400)	(243.533)
Aportacions del promotor	29	1	-	-	-	30
Pagaments de pensions	(8.619)	(6.596)	-	-	-	(15.215)
Altres	-	-	(32.948)	-	(195.400)	(228.348)
Altres moviments	10.126	804	14	6.676	189.128	206.748
Saldo el 31 de desembre de 2018	88.456	12.404	58.226	108.568	198.725	466.379
Addicions/retirades en el perímetre	-	-	-	-	-	-
A interessos i càrregues assimilades - compromisos pensions	1.574	169	-	-	-	1.743
A dotacions amb càrrec a resultats - despeses de personal (*)	2.596	145	-	-	35.932	38.673
A dotacions sense càrrec a resultats	-	-	-	-	-	-
A dotacions amb càrrec a resultats - provisions	1.667	1.758	23.088	4.787	(4.705)	26.595
Dotacions a provisions	517	817	36.925	129.393	13.863	181.515
Reversions de provisions	-	-	(13.837)	(124.606)	(18.568)	(157.011)
Pèrdues (guanys) actuaries	1.150	941	-	-	-	2.091
Diferències de canvi	182	62	-	(486)	1.717	1.475
Utilitzacions:	(8.841)	(5.549)	(22.911)	-	(111.589)	(148.890)
Aportacions netes del promotor	(136)	2	-	-	-	(134)
Pagaments de pensions	(8.705)	(5.551)	-	-	-	(14.256)
Altres	-	-	(22.911)	-	(111.589)	(134.500)
Altres moviments	13.712	(2.051)	8.486	(2.123)	26.435	44.459
Saldo el 31 de desembre de 2019	99.346	6.938	66.889	110.746	146.515	430.434

(*) Vegeu la nota 33.

Els epígrafs “Pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació” o “Altres retribucions als empleats a llarg termini” inclouen l'import de les provisions constituïdes per a la cobertura de les retribucions postocupació i els compromisos assumits amb el personal prejubilat i obligacions similars.

L'epígraf “Compromisos i garanties concedits” inclou l'import de les provisions constituïdes per a la cobertura de garanties concedides sorgits com a conseqüència de garanties financeres o un altre tipus de contracte.

Durant el curs ordinari del negoci, el grup està exposat a contingències de caràcter fiscal, legal, reguladores, etc. Totes les significatives són analitzades periòdicament, amb la col·laboració de professionals externs quan cal, i es registren, si escau, provisions en els epígrafs “*Qüestions processals i litigis per impostos pendents*” i “*Restants provisions*”. El 31 de desembre de 2019 i 2018, aquests epígrafs inclouen principalment:

- Provisions per contingències fiscals per import de 4 milions d’euros el 31 de desembre de 2019 (5 milions d’euros el 31 de desembre de 2018) que recullen, principalment, actes d’inspecció de l’administració tributària signades en disconformitat (vegeu la nota 39) i liquidacions tributàries recorregudes.
- Pèrdues operacionals en la comercialització de productes a clients de TSB per import de 14 milions d’euros (17 milions d’euros el 31 de desembre de 2018). TSB està protegit per les pèrdues ocasionades per operativa històrica mitjançant una cobertura facilitada per Lloyds Bank Plc, i es reconeix, per tant, un compte a cobrar pel mateix import registrat en l’epígraf d’“*Altres actius*”. Aquestes pèrdues s’exposen com una dotació sense impacte en resultats en la taula anterior.
- Provisions efectuades per compensar els clients per les incidències que es van posar de manifest després de la migració a la nova plataforma tecnològica de TSB l’abril de 2018 per import de 4 milions d’euros el 31 de desembre de 2019 (46 milions d’euros el 31 de desembre de 2018).
- Provisions per contingències legals per import de 38 milions d’euros al tancament de 2019 (33 milions d’euros al tancament de 2018).
- Provisions per a la cobertura de les despeses previstes de reducció de personal i oficines a TSB en l’exercici 2020, per un import de 34 milions d’euros.
- Provisions per la possible devolució de les quantitats percebudes com a conseqüència de l’aplicació de les denominades clàusules terra, bé com a conseqüència de la seva hipotètica anul·lació pels tribunals, bé per aplicació del Reial decret llei 1/2017, de 20 de gener, de mesures de protecció de consumidors en matèria de clàusules terra, per import de 76,7 milions d’euros el 31 de desembre de 2019 (110 milions d’euros el 31 de desembre de 2018). En un escenari remot en què la totalitat de potencials reclamacions existents es reclamessin a través dels procediments establerts per l’entitat d’acord amb el que es requereix en el reial decret esmentat, i aplicant els percentatges d’acord actuals, la màxima contingència seria de 481,2 milions d’euros.

En relació amb aquestes provisions, cal que el banc consideri que les seves clàusules terra són transparents i clares per als clients i que aquestes no han estat definitivament anul·lades amb caràcter general per sentència ferma. En data 12 de novembre de 2018, la Secció 28 de la Sala Civil de l’Audiència Provincial de Madrid va dictar sentència en què estimava parcialment el recurs d’apel·lació interposat per part de Banco de Sabadell, S.A. contra la sentència del jutjat mercantil núm. 11 de Madrid sobre nul·litat de les clàusules limitatives de tipus d’interès, considerant que algunes de les clàusules de Banco de Sabadell, S.A. són transparents i vàlides en la seva totalitat. En relació amb la resta de clàusules, el banc segueix considerant que té arguments jurídics que haurien de ser valorats en el recurs que l’entitat ha presentat davant el Tribunal Suprem, davant la referida sentència dictada per l’Audiència Provincial de Madrid.

L’import final del desemborsament, així com el calendari de pagaments, és incert com a resultat de les dificultats inherents per estimar els factors utilitzats en la determinació de l’import de la provisió.

Pensions i obligacions similars

A continuació es mostra l’origen del passiu reconegut en matèria de retribucions postocupació i altres obligacions similars a llarg termini en el balanç del grup:

En milers d’euros					
	2019	2018	2017	2016	2015
Obligacions per compromisos per pensions i similars	803.905	768.695	793.871	862.218	858.877
Valor raonable dels actius del pla	(697.621)	(667.835)	(692.537)	(749.295)	(744.256)
Passiu net reconegut en el balanç	106.284	100.860	101.334	112.923	114.621

El rendiment del pla de pensions de Banc Sabadell ha estat el 2,33% i el de l’EPSV, l’1,15% en l’exercici 2019.

El rendiment del pla de pensions de Banc Sabadell va ser negatiu en un 2,57%, i el de l’EPSV també en un 0,06% en l’exercici 2018.

Els moviments que hi ha hagut durant els exercicis 2019 i 2018 en les obligacions per compromisos per pensions i similars i en el valor raonable dels actius del pla es mostren a continuació:

En milers d'euros

	Obligacions per compromisos per pensions i similars	Valor raonable dels actius del pla
Saldo el 31 de desembre de 2017	793.871	692.537
Cost per interessos	11.424	-
Ingressos per interessos	-	10.108
Cost normal de l'exercici	1.775	-
Cost per serveis passats	1.880	-
Pagaments de prestacions	(52.465)	(37.250)
Liquidacions, reduccions i terminacions	11.761	12.874
Aportacions netes fetes per l'entitat	-	(215)
Pèrdues i guanys actuariais per canvis en les hipòtesis demogràfiques	-	-
Pèrdues i guanys actuariais per canvis en les hipòtesis financeres	-	-
Pèrdues i guanys actuariais per experiència	7.054	-
Rendiment dels actius adscrits al pla, excloent-ne els ingressos per interessos	-	(2.738)
Altres moviments	(6.605)	(7.481)
Saldo el 31 de desembre de 2018	768.695	667.835
Cost per interessos	11.487	-
Ingressos per interessos	-	9.745
Cost normal de l'exercici	2.741	-
Cost per serveis passats	1.301	-
Pagaments de prestacions	(50.291)	(36.035)
Liquidacions, reduccions i terminacions	5.013	3.483
Aportacions netes fetes per l'entitat	-	(44)
Pèrdues i guanys actuariais per canvis en les hipòtesis demogràfiques	-	-
Pèrdues i guanys actuariais per canvis en les hipòtesis financeres	65.454	-
Pèrdues i guanys actuariais per experiència	3.016	-
Rendiment dels actius adscrits al pla, excloent-ne els ingressos per interessos	-	57.389
Altres moviments	(3.511)	(4.752)
Saldo el 31 de desembre de 2019	803.905	697.621

El desglossament de compromisos per pensions i obligacions similars del grup el 31 de desembre de 2019 i 2018, tenint en compte el seu vehicle de finançament, la seva cobertura i el tipus d'interès aplicat en el seu càlcul es detalla a continuació:

En milers d'euros

Vehicle de finançament	Cobertura	2019	
		Import	Tipus d'interès
Plans de pensions		415.354	
Pòlisses d'assegurances amb parts vinculades	Vinculada	35.067	0,75%
Pòlisses d'assegurances amb parts no vinculades	Vinculada	380.287	0,75%
Pòlisses d'assegurances		377.386	
Pòlisses d'assegurances amb parts vinculades	Vinculada	86.958	0,75%
Pòlisses d'assegurances amb parts no vinculades	Vinculada	290.428	0,75%
Fons interns	Sense cobertura	11.165	0,75%
Total obligacions		803.905	

En milers d'euros

Vehicle de finançament	Cobertura	2018	
		Import	Tipus d'interès
Plans de pensions		408.264	
Pòlisses d'assegurances amb parts vinculades	Vinculada	34.565	1,50%
Pòlisses d'assegurances amb parts no vinculades	Vinculada	373.699	1,50%
Pòlisses d'assegurances		348.127	
Pòlisses d'assegurances amb parts vinculades	Vinculada	84.865	1,50%
Pòlisses d'assegurances amb parts no vinculades	Vinculada	263.262	1,50%
Fons interns	Sense cobertura	12.304	1,50%
Total obligacions		768.695	

L'import de les obligacions cobertes amb pòlisses d'assegurances combinades el 31 de desembre de 2019 ha estat de 792.740 milers d'euros (756.391 milers d'euros el 31 de desembre de 2018), per la qual cosa en un 98,61% dels seus compromisos (98,40% el 31 de desembre de 2018) el grup no té risc de supervivència (taules) ni de rendibilitat (tipus d'interès). Per tant, l'evolució dels tipus d'interès durant l'exercici no ha tingut impacte en la situació financera de l'entitat.

L'anàlisi de sensibilitat per a cada hipòtesi actuarial principal, el 31 de desembre de 2019 i 2018, mostra com s'hauria vist afectada l'obligació i el cost dels serveis de l'exercici corrent per canvis raonablement possibles en aquesta data.

En percentatge

Anàlisi de sensibilitat	2019	2018
	Percentatge variació	
Tipus de descompte		
Tipus de descompte -50 punts bàsics:		
Hipòtesis	0,25%	1,00%
Variació obligació	6,16%	5,68%
Variació cost dels serveis de l'exercici corrent	10,09%	8,48%
Tipus de descompte +50 punts bàsics:		
Hipòtesis	1,25%	2,00%
Variació obligació	(5,52%)	(5,31%)
Variació cost dels serveis de l'exercici corrent	(8,87%)	(7,49%)
Taxa d'increment salarial		
Taxa d'increment salarial -50 punts bàsics:		
Hipòtesis	2,50%	2,50%
Variació obligació	(0,25%)	(0,31%)
Variació cost dels serveis de l'exercici corrent	(3,29%)	(3,62%)
Taxa d'increment salarial +50 punts bàsics:		
Hipòtesis	3,50%	3,50%
Variació obligació	0,28%	0,33%
Variació cost dels serveis de l'exercici corrent	3,80%	3,72%

A continuació es mostra l'estimació dels valors actuals probabilitzats, el 31 de desembre de 2019, de les prestacions a pagar per als pròxims deu anys:

En milers d'euros

	Anys										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total
Pensions probables	11.837	10.086	8.773	8.310	8.073	8.633	8.328	8.029	7.724	7.415	87.208

El valor raonable dels actius vinculats a pensions registrats en el balanç consolidat puja a 133.960 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 i a 132.299 milers d'euros el 31 de desembre de 2018 (vegeu la nota 17).

Les categories principals dels actius del pla com a percentatge total sobre els actius del pla són les que s'indiquen a continuació:

En percentatge	2019	2018
Instruments de patrimoni emesos per Banc Sabadell	0,02%	0,01%
Valors representatius de deute	0,21%	1,39%
Fons d'inversió	2,03%	1,53%
Dipòsits i fiances	0,10%	0,05%
Derivats	0,01%	-
Altres (pòlisses d'assegurança no vinculades)	97,63%	97,02%
Total	100%	100%

En el valor raonable dels actius del pla estan inclosos els següents instruments financers emesos pel banc:

En milers d'euros	2019	2018
Instruments de patrimoni	105	100
Valors representatius de deute	-	1.000
Dipòsits i fiances	397	314
Total	502	1.414

Compromisos contingents

- El Tribunal Suprem, en la seva sentència de 22 de novembre de 2017, es va pronunciar sobre la validesa de la utilització de l'IRPH com a índex de referència per a la variació dels tipus d'interès dels préstecs hipotecaris, atès que no n'és possible el seu control de transparència en tractar-se d'un índex definit i regulat per una norma jurídica. El criteri establert en aquesta sentència del Tribunal Suprem ha estat seguit en la pràctica totalitat de jutjats i tribunals nacionals, que han considerat que la utilització de l'IRPH com a índex de referència no implica falta de transparència per al consumidor.

El jutjat núm. 38 de Barcelona s'ha apartat del criteri del Tribunal Suprem i de la majoria dels jutjats i tribunals i ha elevat al Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE) una qüestió prejudicial perquè es pronunciï sobre si aquest índex està subjecte o no a un control de transparència quan es contracta amb consumidors, i ha sol·licitat que es determini si és procedent substituir-lo per un altre índex o directament deixar d'aplicar-lo.

Tot i que el banc considera que el criteri establert pel Tribunal Suprem és el correcte, per al cas que el TJUE resolgui la qüestió de manera diferent de la jurisprudència establerta pel Tribunal Suprem, l'impacte que aquest canvi de criteri podria tenir dependria de múltiples factors que hauria de resoldre la sentència del TJUE, com el tipus d'interès que resultaria aplicable; si reconeix algun grau de retroactivitat, cosa que no es planteja en la qüestió prejudicial; i, en tot cas, les condicions que exigiria la hipotètica falta de transparència. El 31 de desembre de 2019, el saldo viu dels préstecs hipotecaris a consumidors indexats a l'IRPH és de 751 milions d'euros.

- En la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats, la investigació que estan duent a terme les autoritats britàniques en relació amb les incidències que es van produir després de la migració a la nova plataforma tecnològica de TSB l'abril de 2018 no ha conclòs. La decisió de registrar una provisió per aquest concepte requereix l'ús de judici per concloure si hi ha una obligació present de pagament i, si escau, si aquesta pot estimar amb fiabilitat. Tenint en compte la informació disponible sobre la marxa d'aquesta investigació, la direcció del grup considera que no es donen les circumstàncies que requereixin el registre d'una provisió per potencials sancions, ja que no hi ha actualment una obligació present de pagament i, si aquesta existís, no es pot estimar amb fiabilitat l'import que caldria desemborsar.

Nota 23 - Fons propis

El desglossament del saldo de fons propis en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Capital	703.371	703.371
Prima d'emissió	7.899.227	7.899.227
Instruments de patrimoni emesos diferents del capital	-	-
Altres elements de patrimoni net	39.742	35.487
Guany acumulats	4.858.681	-
Reserves de revaloració	-	-
Altres reserves	(977.687)	3.832.935
(-) Accions pròpies	(8.533)	(143.452)
Resultat atribuïble als propietaris de la dominant	767.822	328.102
(-) Dividends a compte	(110.817)	(110.739)
Total	13.171.806	12.544.931

Capital

El capital social del banc el 31 de desembre de 2019 i 2018 puja a 703.370.587,63 euros, representat per 5.626.964.701 accions nominatives de 0,125 euros nominals cada una. Totes les accions estan totalment desemborsades i estan numerades correlativament de l'1 al 5.626.964.701, ambdós inclosos.

Les accions del banc cotitzen en les borses de valors de Madrid, Barcelona, Bilbao i València en el mercat continu de valors dirigit per la Sociedad de Bolsas, S.A.

La resta de societats incloses en el grup de consolidació no cotitzen, amb l'excepció de Duncan de Inversiones, S.I.C.A.V., S.A., que ho fa en el Mercat Alternatiu Borsari (MAB).

Els drets atorgats als instruments de patrimoni són els mateixos regulats en la Llei de societats de capital. A la Junta General d'Accionistes, un accionista pot emetre un percentatge de vot igual que el percentatge de capital social que ostenta.

No s'han produït variacions del capital social del banc en els exercicis 2019 y 2018.

Inversions significatives en el capital del banc

D'acord amb el que disposen els articles 23 i 32 del Reial decret 1362/2007, de 19 d'octubre, pel qual es desplega la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors, en relació amb els requisits de transparència relatius a la informació sobre els emissors els valors dels quals estiguin admesos a negociació en un mercat secundari oficial o en un altre mercat regulat de la Unió Europea, a continuació es presenta la relació d'inversions significatives en el capital social de Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019:

Titular directe de la participació	% drets de vot atribuïts a les accions	% drets de vot a través d'instruments financers	% total de drets de vot	Titular indirecte de la participació
Diverses filials de BlackRock Inc.	5,08%	0,13%	5,21%	Blackrock Inc.
Fintech Europe S.A.R.L.	3,49%	-	3,49%	David Martínez Guzmán
Coltrane Master Fund, L.P.	-	1,07%	1,07%	-

La informació facilitada té com a fonts les comunicacions remeses pels accionistes a la CNMV o bé directament a l'entitat.

Prima d'emissió

El saldo de la prima d'emissió el 31 de desembre de 2019 puja a 7.899.227 milers d'euros, i no ha variat en els exercicis 2019 i 2018.

Guanyats acumulats i altres reserves

La composició del saldo d'aquests epígrafs dels balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Reserves restringides:	322.094	325.020
Reserva legal	140.674	140.674
Reserva per a accions en garantia	133.149	136.459
Reserva de capitalització Llei 27/2014	35.985	35.985
Reserva per a inversions a les Canàries	9.171	8.787
Reserva per redenominació del capital social	113	113
Reserva per capital amortitzat	3.002	3.002
Reserves de lliure disposició	3.334.925	3.301.766
Reserves d'entitats valorades pel mètode de la participació	223.975	206.149
Total	3.880.994	3.832.935

El desglossament de les reserves aportades per cada una de les empreses consolidades s'indica en l'Annex I.

Altres elements de patrimoni net

Dins altres elements de patrimoni net s'inclou l'import de les remuneracions pendents de liquidar basades en accions que el 31 de desembre de 2019 i 2018 puguen a 39.743 i 35.487 milers d'euros, respectivament.

Negocis sobre instruments de patrimoni propi

El moviment de les accions de la societat dominant adquirides pel banc ha estat el següent:

	Nre. d'accions	Valor nominal (en milers d'euros)	Preu mitjà (en euros)	% Participació
Saldo el 31 de desembre de 2017	48.233.246	6.029,16	1,82	0,86
Compres	188.236.870	23.529,61	1,41	3,34
Vendes	147.681.602	18.460,20	1,46	2,62
Saldo el 31 de desembre de 2018	88.788.514	11.098,57	1,57	1,58
Compres	225.036.359	28.129,54	0,93	4,00
Vendes	307.818.009	38.477,25	0,98	5,47
Saldo el 31 de desembre de 2019	6.006.864	750,86	1,42	0,11

Els resultats nets generats per transaccions sobre instruments de patrimoni propi es registren en el patrimoni net en l'epígraf de "Fons propis - Altres reserves" del balanç consolidat i es mostren en l'estat de canvis de patrimoni net en la línia de venda o cancel·lació d'accions pròpies.

El 31 de desembre de 2019 TSB té 19.297 accions de Banc Sabadell (2.448.704 al tancament de 2018), amb un cost de 30 milers d'euros (3.692 milers d'euros al tancament de 2018), que estan registrats com a accions pròpies en el balanç consolidat.

El 31 de desembre de 2019, hi ha 128.027.778 accions del banc pignorades en garantia d'operacions per un valor nominal de 16.003 milers d'euros (136.390.382 accions per un valor nominal de 17.049 milers d'euros el 31 de desembre de 2018).

El nombre d'instruments de patrimoni propi de Banco de Sabadell, S.A. propietat de tercers, però gestionats per les diferents empreses del grup, puja a 21.638.760 i 21.506.506 títols el 31 de desembre de 2019 i 2018, respectivament. El seu valor nominal puja a 2.705 milers d'euros i 2.688 milers d'euros, respectivament. En ambdós anys, la totalitat dels títols es refereixen a accions de Banc Sabadell.

Nota 24 – Un altre resultat global acumulat

La composició d'aquest epígraf del patrimoni net consolidat el 31 de desembre de 2019 i 2018 és la següent:

En milers d'euros	2019	2018
Elements que no es reclassifiquen en resultats	(44.677)	(52.564)
Guanys o (-) pèrdues actuàries en plans de pensions de prestacions definides	(2.361)	(329)
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades	-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	(42.316)	(52.235)
Ineficàcia de les cobertures de valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global (element cobert)	-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global (instruments de cobertura)	-	-
Canvis del valor raonable dels passius financers a valor raonable amb canvis en resultats atribuïbles a canvis en el risc de crèdit	-	-
Elements que es poden reclassificar en resultats	(222.069)	(438.906)
Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger (part eficaç) (*)	114.237	213.031
Conversió de divises	(445.169)	(640.720)
Derivats de cobertura. Reserva de cobertura de fluxos d'efectiu (part eficaç) (**)	89.845	4.306
Import procedent de les operacions vives	38.280	6.002
Import procedent de les operacions discontinuades	51.565	(1.696)
Canvis del valor raonable dels instruments de deute valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	(2.137)	(22.958)
Instruments de cobertura (elements no designats)	-	-
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts de les inversions en negocis conjunts i associades	21.155	7.435
Total	(266.746)	(491.470)

(*) El saldo de cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger procedeix íntegrament d'operacions vives.

(**) Les cobertures de fluxos d'efectiu mitiguen fonamentalment el risc de tipus d'interès i altres riscos (vegeu la nota 12).

El desglossament de l'impost sobre els guanys relacionat amb cada partida de l'estat d'ingressos i despeses reconeguts el 31 de desembre de 2019 i 2018 s'indica a continuació:

En milers d'euros

	2019			2018		
	Import brut	Efecte impositiu	Net	Import brut	Efecte impositiu	Net
Elements que no es reclassifiquen en resultats	(2.709)	10.597	7.888	(145.616)	43.609	(102.007)
Guanys o (-) pèrdues actuàrials en plans de pensions de prestacions definides	(2.902)	871	(2.031)	(10.138)	3.041	(7.097)
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	-	-	-	-	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades	-	-	-	-	-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	193	9.726	9.919	(135.478)	40.568	(94.910)
Ineficàcia de les cobertures de valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	-	-	-	-	-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global (element cobert)	-	-	-	-	-	-
Canvis del valor raonable dels instruments de patrimoni valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global (instruments de cobertura)	-	-	-	-	-	-
Canvis del valor raonable dels passius financers a valor raonable amb canvis en resultats atribuïbles a canvis en el risc de crèdit	-	-	-	-	-	-
Elements que es poden reclassificar en resultats	261.283	(44.323)	216.960	(264.197)	80.810	(183.387)
Cobertura d'inversions netes en negoci a l'estranger (part eficaç)	(98.793)	-	(98.793)	(23.616)	-	(23.616)
Conversió de divises	195.549	-	195.549	38.813	(1.082)	37.731
Derivats de cobertura. Reserva de cobertura de fluxos d'efectiu (part eficaç)	122.152	(36.614)	85.538	121.163	(36.455)	84.708
Canvis del valor raonable dels instruments de deute valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	28.654	(7.709)	20.945	(396.409)	118.347	(278.062)
Instruments de cobertura (elements no designats)	-	-	-	-	-	-
Actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	-	-	-	-	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts en inversions en negocis conjunts i associades	13.721	-	13.721	(4.148)	-	(4.148)
Total	258.574	(33.726)	224.848	(409.813)	124.419	(285.394)

Nota 25 – Interessos minoritaris (participacions no dominants)

Les societats que componen aquest epígraf del patrimoni net consolidat el 31 de desembre de 2019 i 2018 són les següents:

En milers d'euros

	2019			2018		
	% Minoritaris	Import	Del qual: Resultat atribuït	% Minoritaris	Import	Del qual: Resultat atribuït
BancSabadell d'Andorra, S.A.	49,03%	44.199	5.213	49,03%	40.265	4.073
Business Services for Operational Support, S.A.U.	20,00%	389	689	20,00%	381	553
Aurica Coinvestment, S.L.	38,24%	23.646	3.105	38,24%	21.831	2.488
Resta		1.112	49		1.062	14
Total		69.346	9.056		63.539	7.128

El moviment que s'ha produït en els exercicis 2019 i 2018 en el saldo d'aquest epígraf és el següent:

En milers d'euros

Saldos el 31 de desembre de 2017	61.176
Ajustos per valoració	(88)
Resta	2.451
Addicions/retirades en el perímetre	-
Percentatges de participació i altres	(4.677)
Canvi en el mètode de consolidació	-
Resultat de l'exercici	7.128
Saldos el 31 de desembre de 2018	63.539
Ajustos per valoració	124
Resta	5.683
Addicions/retirades en el perímetre	-
Percentatges de participació i altres	(3.373)
Canvi en el mètode de consolidació	-
Resultat de l'exercici	9.056
Saldos el 31 de desembre de 2019	69.346

Els dividends repartits als minoritaris de les entitats del grup en l'exercici 2019 són 3.503 milers d'euros (1.533 milers d'euros BancSabadell d'Andorra, S.A., 1.290 milers d'euros Aurica Coinvestment, S.L. i 680 Business Services for Operational Support, S.A.U.) i 1.533 milers d'euros en l'exercici 2018 (BancSabadell d'Andorra, S.A.).

En l'exercici 2019, les societats Aurica Coinvestment S.L., Business Services for Operational Support, S.A.U. Duncan de Inversiones SICAV, S.A., Ederra S.A i BancSabadell d'Andorra, S.A. i les seves participades estan assignades al negoci bancari d'Espanya (vegeu la nota 38).

Nota 26 – Exposicions fora del balanç

El desglossament d'aquest epígraf en tancar els exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros			
Compromisos i garanties concedits	Nota	2019	2018
Compromisos de préstec concedits		27.563.836	22.645.948
<i>Del qual: import classificat com a stage 2</i>		<i>889.215</i>	<i>501.605</i>
<i>Del qual: import classificat com a stage 3</i>		<i>56.253</i>	<i>55.932</i>
Disponibles per tercers		27.563.836	22.645.948
Per entitats de crèdit		96	549
Per el sector d'administracions públiques		1.213.587	638.858
Per altres sectors residents		16.341.791	15.640.631
Per no residents		10.008.362	6.365.910
Import registrat en el passiu del balanç	22	48.204	45.759
Garanties financeres concedides (*)		2.107.412	2.040.786
<i>Del qual: import classificat com a stage 2</i>		<i>90.063</i>	<i>125.649</i>
<i>Del qual: import classificat com a stage 3</i>		<i>41.534</i>	<i>25.890</i>
Import registrat en el passiu del balanç (**)	22	21.041	22.617
Altres compromisos concedits		10.398.913	8.233.226
<i>Del qual: import classificat com a stage 2</i>		<i>315.842</i>	<i>397.675</i>
<i>Del qual: import classificat com a stage 3</i>		<i>156.918</i>	<i>55.305</i>
Altres garanties concedides		7.506.189	7.341.297
Actius adscrits a obligacions de tercers		-	-
Crèdits documentaris irrevocables		806.348	921.336
Garantia addicional de liquidació		20.000	20.000
Altres avals i caucions prestats		6.679.841	6.399.961
Altres riscos contingents		-	-
Altres compromisos concedits		2.892.724	891.929
Compromisos de compra a termini d'actius financers		2.468.533	557.375
Contractes convencionals d'adquisició d'actius financers		275.922	158.985
Valors subscrits pendents de desemborsament		1.939	1.939
Compromisos de col·locació i subscripció de valors		-	-
Altres compromisos de préstecs concedits		146.330	173.630
Import registrat en el passiu del balanç	22	41.501	40.192
Total		40.070.161	32.919.960

(*) Inclou 135.624 i 137.481 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 i 2018, respectivament, corresponents a garanties financeres concedides en relació amb la construcció i promoció immobiliària.

(**) Inclou 5.225 i 6.410 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 i 2018, respectivament, en relació amb la construcció i promoció immobiliària.

El total de compromisos disponibles per tercers el 31 de desembre de 2019 inclou compromisos de crèdit amb garantia hipotecària per import de 4.773.615 milers d'euros (4.415.019 milers d'euros el 31 de desembre de 2018). Quant a la resta, en la majoria dels casos hi ha altres tipus de garanties d'acord amb la política de gestió de riscos del grup.

Garanties concedides classificades com a *stage 3*

El moviment del saldo de garanties concedides classificades com a *stage 3* durant l'exercici 2019 ha estat el següent:

En milers d'euros	
Saldos el 31 de desembre de 2018	81.195
Altes	125.443
Baixes	(8.186)
Saldos el 31 de desembre de 2019	198.452

El desglossament per àmbit geogràfic del saldo de garanties concedides classificades com a *stage 3* el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Espanya	195.951	80.507
Regne Unit	5	-
Resta Unió Europea	437	387
Amèrica	1.726	131
Resta del món	333	170
Total	198.452	81.195

La cobertura del risc de crèdit corresponent a garanties concedides el 31 de desembre de 2019 i 2018, distribuïda en funció del seu mètode de determinació i del risc de crèdit de les exposicions fora del balanç, és la següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Cobertura específica determinada individualment:	38.939	36.008
<i>Stage 2</i>	1.403	2.663
<i>Stage 3</i>	37.536	33.345
Cobertura específica determinada col·lectivament:	22.762	26.725
<i>Stage 1</i>	8.399	11.727
<i>Stage 2</i>	4.571	5.153
<i>Stage 3</i>	9.284	9.432
Cobertura del risc de país	508	413
Total	61.701	62.733

El moviment d'aquesta cobertura durant els exercicis 2019 i 2018, juntament amb el de la cobertura dels compromisos de préstecs concedits, es mostra en la nota 22.

Nota 27 – Recursos de clients fora del balanç

Els recursos de clients fora del balanç gestionats pel grup, els comercialitzats però no gestionats i els instruments financers confiats per tercers el 31 de desembre de 2019 i 2018 són els següents:

En milers d'euros		
	2019	2018
Gestionats pel grup:	21.680.784	21.893.067
Societats i fons d'inversió	18.318.071	18.297.797
Gestió de patrimoni	3.362.713	3.595.270
Comercialitzats pel grup:	21.482.232	22.140.730
Fons d'inversió	7.685.237	8.081.426
Fons de pensions	3.366.512	3.594.186
Assegurances	10.430.483	10.465.118
Instruments financers confiats per tercers	77.041.761	76.324.331
Total	120.204.777	120.358.128

Nota 28 – Ingressos i despeses per interessos

Aquests epígrafs del compte de pèrdues i guanys consolidat inclouen els interessos meritats en l'exercici per tots els actius i passius financers el rendiment dels quals, implícit o explícit, s'obté d'aplicar el mètode del tipus d'interès efectiu, amb independència que es valorin pel seu valor raonable, així com les rectificacions de productes com a conseqüència de cobertures comptables. Els interessos es registren pel seu import brut, sense deduir, si escau, les retencions d'impostos realitzades en origen.

La major part dels ingressos per interessos han estat generats per actius financers del grup que es valoren a cost amortitzat o a valor raonable amb canvis en un altre resultat global.

A continuació, es detalla el tipus d'interès mitjà anual durant els exercicis 2019 i 2018 de les següents partides del balanç:

En percentatge

	2019		2018	
	Grup BS	Ex-TSB	Grup BS	Ex-TSB
Actiu				
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	0,21	0,04	0,08	(0,11)
Valors representatius de deute	1,27	1,30	1,36	1,41
Préstecs i bestretes				
Clientela	2,91	2,81	2,96	2,86
Passiu				
Dipòsits				
Bancs centrals i entitats de crèdit	0,15	(0,04)	0,11	(0,03)
Clientela	0,27	0,22	0,22	0,15

El desglossament del marge d'interessos trimestral dels exercicis 2019 i 2018, així com els rendiments i costos mitjans dels diferents components que formen el total de la inversió i dels recursos, és el següent:

En milers d'euros

	2019												TOTAL
	1r trimestre			2n trimestre			3r trimestre			4t trimestre			
	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	
Rendiment de la inversió	221.188.996	2,19	1.193.977	226.600.010	2,13	1.203.204	222.971.888	2,16	1.211.663	223.103.539	2,13	1.195.372	4.804.216
Efectiu i equivalents (*)	31.206.664	0,19	14.989	33.178.163	0,21	17.454	27.695.451	0,26	18.269	26.688.855	0,19	12.770	63.482
Préstecs i bestretes	138.025.608	2,97	1.010.944	139.416.656	2,94	1.022.383	139.633.777	2,90	1.020.772	141.582.861	2,81	1.003.940	4.058.039
Cartera de renda fixa (**)	25.213.037	1,34	83.350	26.672.089	1,30	86.716	28.355.594	1,20	85.935	27.468.523	1,25	86.242	342.243
Cartera de renda variable	869.033	-	-	935.022	-	-	856.452	-	-	859.230	-	-	-
Actiu tangible i intangible	5.331.343	-	-	5.364.135	-	-	5.405.272	-	-	5.492.564	-	-	-
Resta dels altres actius	20.543.311	1,67	84.694	21.033.945	1,46	76.651	21.025.342	1,64	86.687	21.011.506	1,75	92.420	340.452
Cost dels recursos	221.188.996	(0,54)	(293.245)	226.600.010	(0,53)	(297.859)	222.971.888	(0,54)	(305.253)	223.103.539	(0,51)	(285.463)	(1.181.820)
Entitats de crèdit	32.238.040	(0,15)	(12.161)	31.913.401	(0,12)	(9.492)	26.510.777	(0,20)	(13.507)	23.988.625	(0,15)	(8.773)	(43.933)
Dipòsits de la clientela (***)	144.271.153	(0,27)	(97.186)	148.279.109	(0,29)	(107.149)	147.936.923	(0,28)	(104.270)	149.653.131	(0,22)	(83.364)	(391.969)
Mercat de capitals	24.639.120	(1,39)	(84.635)	24.855.118	(1,45)	(89.686)	24.527.227	(1,50)	(92.757)	24.932.361	(1,44)	(90.185)	(357.263)
Altres passius	7.697.988	(5,23)	(99.263)	8.893.319	(4,13)	(91.532)	11.108.719	(3,38)	(94.719)	11.508.944	(3,56)	(103.141)	(388.655)
Recursos propis	12.342.695	-	-	12.659.063	-	-	12.888.242	-	-	13.020.478	-	-	-
Marge d'interessos			900.732			905.345			906.410			909.909	3.622.396
Total A TM			221.188.996			226.600.010			222.971.888			223.103.539	223.470.000
Ràtio (marge/A TM)			1,65			1,60			1,62			1,62	1,62

(*) Inclou caixa, bancs centrals, entitats de crèdit i adquisicions temporals d'actius.

(**) S'inclouen 1.410 milers d'euros corresponents a interessos procedents d'actius financers mantinguts per negociar.

(***) Inclou les cessions temporals d'actius.

Els ingressos o despeses financers derivats de l'aplicació de tipus negatius s'imputen a l'instrument associat. En aquest sentit, els resultats de les inversions i el cost dels recursos recullen despeses i ingressos financers per imports de 68.868 i 111.807 milers d'euros, respectivament, derivats d'aquesta imputació. En particular, la línia d'entitats de crèdit del passiu recull els ingressos financers per interessos negatius dels saldos d'entitats de crèdit del passiu, principalment els relatius a la TLTRO II.

En milers d'euros

	2018												TOTAL
	1r trimestre			2n trimestre			3r trimestre			4t trimestre			
	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	Saldo mitjà	Tipus %	Resultats	
Rendiment de la inversió	216.880.053	2,10	1.124.649	217.038.607	2,10	1.136.182	216.813.203	2,19	1.194.286	217.933.850	2,21	1.211.641	4.666.758
Efectiu i equivalents (*)	29.544.269	0,01	507	28.180.392	0,01	542	27.865.203	0,15	10.771	28.761.958	0,16	11.479	23.299
Préstecs i bestretes	133.924.261	3,00	991.874	135.992.318	2,90	983.334	137.034.035	2,95	10.19.236	136.621.255	2,97	1.022.242	4.016.686
Cartera de renda fixa (**)	25.407.251	1,41	88.606	26.158.261	1,42	92.621	25.885.654	1,28	83.698	26.339.944	1,32	87.541	352.466
Cartera de renda variable	988.827	-	-	1.021.333	-	-	836.220	0,00	-	891.160	0,00	-	-
Actiu tangible i intangible	3.873.886	-	-	4.061.192	-	-	4.178.935	0,00	-	4.220.475	0,00	-	-
Resta dels altres actius	23.141.559	0,77	43.662	21.625.111	1,11	59.685	21.013.156	1,52	80.581	21.099.058	1,70	90.379	274.307
Cost dels recursos	216.880.053	(0,40)	(213.101)	217.038.607	(0,44)	(237.612)	216.813.203	(0,48)	(261.667)	217.933.850	(0,51)	(279.194)	(991.574)
Entitats de crèdit	31.880.652	(0,11)	(8.877)	32.137.191	(0,09)	(6.978)	31.924.079	(0,10)	(8.089)	32.190.104	(0,14)	(11.746)	(35.690)
Dipòsits de la clientela (***)	138.805.488	(0,20)	(68.878)	140.271.284	(0,22)	(76.126)	142.223.843	(0,22)	(77.675)	142.883.019	(0,24)	(86.757)	(309.436)
Mercat de capitals	25.588.125	(1,34)	(84.344)	25.004.552	(1,29)	(80.727)	23.715.312	(1,31)	(78.366)	24.173.861	(1,31)	(79.578)	(323.015)
Altres passius	7.848.422	(2,64)	(51.002)	7.326.734	(4,04)	(73.781)	6.799.142	(5,69)	(97.537)	6.581.339	(6,10)	(101.113)	(323.433)
Recursos propis	12.757.366	-	-	12.298.846	-	-	12.150.827	0	-	12.105.527	0,00	-	-
Marge d'interessos			911.548			898.570			932.619			932.447	3.675.184
Total A TM			216.880.053			217.038.607			216.813.203			217.933.850	#####
Ràtio (marge/A TM)			1,70			1,66			1,71			1,70	1,69

(*) Inclou caixa, bancs centrals, entitats de crèdit i adquisicions temporals d'actius.

(**) S'inclouen 3.235 milers d'euros corresponents a interessos procedents d'actius financers mantinguts per negociar.

(***) Inclou les cessions temporals d'actius.

Els ingressos o despeses financers derivats de l'aplicació de tipus negatius s'imputen a l'instrument associat. En aquest sentit, els resultats de les inversions i el cost dels recursos recullen despeses i ingressos financers per imports de 70.605 i 124.580 milers d'euros, respectivament, derivats d'aquesta imputació. En particular, la línia d'entitats de crèdit del passiu recull els ingressos financers per interessos negatius dels saldos d'entitats de crèdit del passiu, principalment els relatius a la TLTRO II.

En termes mitjans anuals, el marge sobre actius totals mitjans es va situar en l'1,62% (1,50% sense TSB), de manera que va disminuir en 7 punts bàsics en comparació amb el nivell de l'any anterior (1,69% el 2018). Pel que fa a l'evolució dels marges trimestrals, el marge sobre actius totals mitjans del quart trimestre de 2019 es va situar en l'1,62% (1,48% sense tenir en compte TSB). El quart trimestre de 2018 aquest marge va ser de l'1,70%.

Nota 29 – Ingressos i despeses per comissions

Els ingressos i les despeses per comissions per operacions financeres i per la prestació de serveis han estat els següents:

	2019	2018
Comissions derivades d'operacions de risc	252.262	240.612
Operacions d'actiu	143.621	137.964
Avals i altres garanties	108.641	102.648
Comissions de serveis	809.565	722.296
Targetes	266.796	224.871
Ordres de pagament	64.097	61.602
Valors	63.085	61.058
Comptes a la vista	193.151	220.962
Resta	222.436	153.803
Comissions de gestió d'actius	376.914	372.393
Fons d'inversió	152.855	157.740
Comercialització de fons de pensions i assegurances	194.042	185.463
Gestió de patrimonis	30.017	29.190
Total	1.438.741	1.335.301
Promemòria		
Ingressos per comissions	1.628.892	1.558.648
Despeses per comissions	(190.151)	(223.347)
Comissions netes	1.438.741	1.335.301

Nota 30 – Resultats d'operacions financeres (net)

Els resultats d'operacions financeres (net) agrupen una relació d'epígrafs del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 i que es presenten a continuació:

En milers d'euros	2019	2018
Per epígrafs:		
Guany o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats, nets	152.483	208.106
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	87.269	292.256
Actius financers a cost amortitzat	65.277	(75.870)
Passius financers a cost amortitzat	(63)	(8.280)
Guany o (-) pèrdues per actius i passius financers mantinguts per negociar, nets	(111.151)	10.568
Guany o (-) pèrdues per actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats, nets	(2.470)	(13.902)
Guany o (-) pèrdues per actius i passius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats, nets	-	19
Guany o (-) pèrdues resultants de la comptabilitat de cobertures, nets	(915)	21.918
Total	37.947	226.709
Per naturalesa d'instrument financer:		
Resultat net de valors representatius de deute	93.697	203.620
Resultat net d'altres instruments de patrimoni	1.800	(1.174)
Resultat net de derivats	(117.319)	29.896
Resultat net per altres conceptes (*)	59.769	(5.633)
Total	37.947	226.709

(*) Inclou principalment el resultat de la titulització de consum i el resultat de venda de diverses carteres de crèdit venudes durant l'exercici.

Durant l'exercici 2019 i 2018, el grup ha fet vendes de determinats valors representatius de deute que mantenia en la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global, cosa que ha generat uns beneficis de 87.215 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 (292.249 milers d'euros el 31 de desembre de 2018). D'aquests resultats, 81.723 milers d'euros (289.366 milers d'euros el 2018) de beneficis provenen de la venda de valors representatius de deute mantinguts amb administracions públiques.

Amb data 20 de setembre de 2019, el banc ha titullat préstecs al consum amb un principal de 1.000 milions d'euros en el vehicle Sabadell Consumo 1, Fondo de Titulización, i tots els bons emesos per aquest vehicle han estat adquirits per tercers aliens al grup. Atès que en aquesta operació s'han transferit substancialment els riscos i beneficis de la cartera titulitzada, el banc ha donat aquesta cartera de baixa del balanç i ha registrat un benefici de 87.774 milers d'euros en l'epígraf "*Guany o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius i passius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats, nets – Actius financers a cost amortitzat*" del compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2019.

Així mateix, la partida de "*Resultat net de derivats*" de la taula anterior inclou, principalment, la variació del valor raonable dels derivats utilitzats per cobrir el risc de tipus de canvi dels saldos deutors i creditors denominats en moneda estrangera. Els resultats obtinguts per aquests derivats s'han registrat en l'epígraf "*Guany o (-) pèrdues per actius i passius financers mantinguts per negociar, nets*" del compte de pèrdues i guanys, mentre que les diferències de canvi generades pels saldos deutors i creditors denominats en moneda estrangera coberts per aquests derivats s'han registrat en l'epígraf "*Diferències de canvi (guany o (-) pèrdua), netes*" del compte de pèrdues i guanys.

Nota 31 – Altres ingressos d'exploració

El desglossament d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Ingressos per explotació d'inversions immobiliàries (*)	49.981	84.907
Vendes i altres ingressos per prestació de serveis no financers	34.178	78.441
Resta de productes d'explotació (*)	150.081	93.334
Total	234.240	256.682

(*) Els imports corresponen fonamentalment a ingressos procedents de contractes d'arrendament operatiu en què el grup actua com a arrendador.

La disminució dels “Ingressos per explotació d'inversions immobiliàries” i “Vendes i altres ingressos per prestació de serveis no financers” en l'exercici de 2019 respecte a l'exercici anterior es deu, bàsicament, a la venda de Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L., entitat dependent que obtenia ingressos pel desenvolupament d'aquest tipus d'activitats (vegeu la nota 2).

Les vendes i els ingressos per prestació de serveis no financers inclouen els ingressos generats per la gestió de carteres d'actius immobiliaris d'altres entitats (SAREB).

L'ingrés registrat en “Resta de productes d'explotació” procedeix, bàsicament, d'ingressos de les entitats del grup l'activitat de les quals no és financera (principalment *renting* operatiu).

Nota 32 – Altres despeses d'exploració

El desglossament d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Contribució a fons de garantia de dipòsits	(121.381)	(106.332)
Banc Sabadell	(110.673)	(103.317)
TSB	(694)	1.558
BS IBM Mèxic	(10.014)	(4.573)
Contribució al fons de resolució	(58.647)	(49.744)
Altres conceptes	(370.794)	(390.989)
Taxes de monetització (*)	(48.133)	(44.996)
Resta	(322.661)	(345.993)
Total	(550.822)	(547.065)

(*) Vegeu la nota 39.

El subepígraf de “Resta” inclou la despesa corresponent a l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit, que puja a 31.239 milers d'euros en l'exercici 2019 (30.650 milers d'euros el 2018), així com despeses d'activitats no financeres.

Nota 33 – Despeses d'administració

Aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat inclou els imports de les despeses incorregudes pel grup corresponents al cost del personal i la resta de despeses generals d'administració.

Despeses de personal

Les despeses de personal registrades en el compte de pèrdues i guanys consolidat en els exercicis acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 han estat les següents:

En milers d'euros			
	Nota	2019	2018
Sous i gratificacions al personal actiu		(1.197.000)	(1.159.614)
Quotes de la Seguretat Social		(251.960)	(239.243)
Dotacions a plans de prestació definida	22	(2.741)	(1.775)
Dotacions a plans d'aportació definida		(70.655)	(71.096)
Altres despeses de personal		(126.480)	(118.862)
Total		(1.648.836)	(1.590.590)

La classificació de la plantilla mitjana per a totes les empreses que formen el grup per categoria i sexe el 31 de desembre de 2019 i 2018 és la següent:

Nombre mitjà d'empleats	2019			2018		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Directius	523	175	698	507	173	680
Tècnics	9.687	10.694	20.381	10.015	10.812	20.827
Administratius	976	3.294	4.270	1.038	3.502	4.540
Total	11.186	14.163	25.349	11.560	14.487	26.047

La classificació de la plantilla mitjana del grup per categoria el 31 de desembre de 2019 i 2018 amb discapacitat major o igual al 33% és la següent:

Nombre mitjà d'empleats	Grup Banc Sabadell	
	2019	2018
Directius	5	6
Tècnics	203	189
Administratius	51	19
Total	259	214

La classificació de la plantilla del grup per categoria i sexe el 31 de desembre de 2019 i 2018 és la següent:

Nombre d'empleats i empleades	2019			2018		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Directius	511	168	679	501	173	674
Tècnics	9.418	10.494	19.912	10.025	10.855	20.880
Administratius	863	3.000	3.863	1.079	3.548	4.627
Total	10.792	13.662	24.454	11.605	14.576	26.181

Del total de la plantilla el 31 de desembre de 2019, 531 empleats tenien reconegut algun grau de discapacitat (188 el 31 de desembre de 2018).

L'import de les despeses de personal no recurrents en l'exercici 2019 puja a 59.027 milers d'euros (61.009 milers d'euros en l'exercici 2018). Es consideren com a no recurrents les despeses que no formen part de l'activitat ordinària de l'entitat. En el cas de les despeses de personal són les vinculades a la transformació comercial i a la reducció de la plantilla de TSB.

Sistema d'incentius complementaris a llarg termini basats en accions

El grup té diversos plans d'incentius complementaris a llarg termini que es descriuen a continuació:

Sistema d'incentiu complementari basat en accions

La Junta General d'Accionistes del 31 de març de 2016 va aprovar un incentiu, basat en l'increment del valor de les accions de Banco de Sabadell, S.A., per a 3 consellers executius, 7 membres de l'alta direcció i 472 directius del grup (ICLP 2016). Durant el període de vigència d'aquest pla es van donar de baixa 264.972 drets amb liquidació en lliurament de 91.262 accions. El març de 2019 va vèncer aquest pla sense liquidació pel fet de tenir un preu d'exercici (1,494 euros) per damunt de la cotització de l'acció.

El grup té vigents dos sistemes d'incentius complementaris a llarg termini basats en accions, l'ICLP 2017 aprovat el 30 de març de 2017 i l'ICLP 2018 aprovat el 19 d'abril de 2018:

- La Junta General d'Accionistes del 30 de març de 2017 va aprovar un incentiu complementari a llarg termini basat en l'increment del valor de les accions de Banco de Sabadell, S.A. per a 3 consellers executius, 7 membres de l'alta direcció i 466 directius del grup (ICLP 2017). Consisteix en l'assignació d'un nombre determinat de drets als beneficiaris, que incorporen el dret a percebre l'increment de valor d'un mateix nombre d'accions de Banco de Sabadell, S.A. durant un període que es va iniciar el 30 de gener de 2017 i que acabarà l'últim dia de les vint sessions borsàries del mes de març de 2020, prenent com a referència el seu valor de cotització, que es farà efectiu mitjançant el lliurament d'accions del banc. Serà condició necessària perquè els drets es facin efectius que el beneficiari superi el percentatge mínim de compliment de l'objectiu personal denominat "valoració de l'eficàcia professional", fixat per la Comissió de Retribucions del banc.
- La Junta General d'Accionistes del 19 d'abril de 2018 va aprovar un incentiu complementari a llarg termini basat en l'increment del valor de les accions de Banco de Sabadell, S.A. per als consellers executius, l'alta direcció i altres directius que formen part del Col·lectiu Identificat del grup (ICLP 2018). El 31 de desembre de 2018 són beneficiaris de l'incentiu 4 consellers executius, 8 membres de l'alta direcció i 71 directius que formen part del Col·lectiu Identificat del grup. Consisteix en l'assignació d'un nombre determinat de drets als beneficiaris de l'ICLP 2018, que incorporen el dret a percebre l'increment de valor d'un mateix nombre d'accions de Banco de Sabadell, S.A., prenent com a referència el seu valor de cotització, alhora que es vinculen al nivell de compliment per part del banc de certs indicadors plurianuals durant un determinat període de temps, i que es farà efectiu en un 55% mitjançant el lliurament d'accions del mateix Banco de Sabadell, S.A., i en el 45% restant en efectiu. El nombre de drets a liquidar pot ser igual o inferior al nombre de drets consolidats en el primer trimestre de l'any 2019, en funció del nivell de compliment de Banco de Sabadell, S.A., de quatre indicadors durant la vigència de l'ICLP 2018. El període d'avaluació del compliment inclourà els exercicis 2018, 2019 i 2020, per al qual s'estableixen objectius sobre els indicadors següents i amb la ponderació següent: taxa de rendibilitat a l'accionista (25%), per a la qual s'utilitzarà com a referència el valor de tancament de l'acció, arrodonit al tercer decimal, de les primeres 20 sessions de 2018 i de les primeres 20 sessions de 2021, la ràtio de cobertura de liquiditat (25%), la solvència - CET1 (25%) i el rendiment ajustat al risc de capital del banc - RoRAC (25%). Els últims tres indicadors es mesuren al final del període pluriennal, tenint en compte la mitjana dels tres últims mesos de l'exercici 2020.

Les seves característiques principals es presenten tot seguit:

Sistemes d'incentius vigents	Data de finalització	Preu d'exercici	Nombre màxim de drets afectats
ICLP 2017	30/03/2020	1,353	35.000.000
ICLP 2018	18/04/2022	1,841	21.000.000

El valor raonable dels serveis es valora per referència al valor raonable dels instruments de capital compromesos, és a dir, opcions sobre accions del banc, i, tal com s'indica en la nota 6, la tècnica de valoració han estat les simulacions de Monte Carlo, i el model de valoració utilitzat, el de Black-Scholes.

El moviment dels drets en els plans esmentats anteriorment ha estat el següent:

Drets - ICLP 2017

Saldo el 31 de desembre de 2017	31.229.996
Concedides	-
Anul·lades	(1.158.003)
Saldo el 31 de desembre de 2018	30.071.993
Concedides	-
Anul·lades	(633.003)
Saldo el 31 de desembre de 2019	29.438.990

Drets - ICLP 2018

Saldo el 30 d'abril de 2018	21.000.000
Concedides	-
Anul·lades	(400.000)
Saldo el 31 de desembre de 2018	20.600.000
Concedides	-
Anul·lades	(2.247.500)
Saldo el 31 de desembre de 2019	18.352.500

Empleats de TSB Banking Group disposen d'un incentiu complementari relacionat amb un pla de consecució d'objectius anuals fins al 2026.

Sistema de retribució a llarg termini

Seguint la Política de remuneracions del grup, el 2019 s'ha establert una retribució a llarg termini per al període 2019 a 2021 adreçada als consellers executius, membres de l'alta direcció i resta de directius que formen part del Col·lectiu Identificat del grup amb retribució assignada, tret dels directius que estiguin assignats a TSB Banking Group PLC o a les seves societats dependents.

La retribució consisteix en l'assignació d'un determinat import a cada beneficiari determinat per un percentatge sobre la seva retribució fixa, calculat en dos períodes:

- En el primer període, que acaba el 31 de desembre de 2019, s'estableix l'import inicial en funció del compliment dels objectius anuals individuals i del factor corrector per riscos, amb indicadors de capital (CET1) i liquiditat (*Liquidity Coverage Ratio*). L'import obtingut estarà subjecte a les condicions del segon període i serà liquidable un 45% en efectiu i un 55% en accions. El nombre d'accions lliurables es calcularà amb les cotitzacions de les últimes 20 sessions de 2019.
- En el segon període, que acaba el 31 de desembre de 2021, s'estableix la retribució final en funció del compliment dels objectius plurianuals del grup relacionats amb els indicadors de rendibilitat total de l'accionista (25%), la ràtio de cobertura de liquiditat del grup (25%), l'indicador de solvència CET1 (25%) i l'indicador del rendiment ajustat al risc de capital del grup (RoRAC) (25%). A més, l'import i el nombre d'accions a lliurar també s'ajustaran d'acord amb el factor corrector per riscos.

A més de les condicions anteriors, per percebre la retribució caldrà mantenir la condició de membre del Col·lectiu Identificat fins al 31 de desembre de 2019 i la relació laboral o mercantil del beneficiari.

En relació amb les despeses de personal associades als plans d'incentius basats en accions (vegeu la nota 1.3.15), la contrapartida d'aquestes despeses es troba registrada en patrimoni net en el cas dels drets que es liquiden amb accions (vegeu l'estat de canvis de patrimoni net - pagaments basats en accions), mentre que els que es liquiden en efectiu es registren en l'epígraf d'"Altres passius" del balanç consolidat:

En milers d'euros		
	2019	2018
Liquiden en accions	8.059	3.004
Liquiden en efectiu	675	49
Total	8.734	3.053

Altres despeses d'administració

El desglossament d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis 2019 i 2018 es mostra a continuació:

En milers d'euros		
	2019	2018
D'immobles, instal·lacions i material	(106.015)	(230.744)
Informàtica	(334.868)	(439.292)
Comunicacions	(41.123)	(46.820)
Publicitat	(99.333)	(114.162)
Serveis administratius subcontractats	(156.280)	(109.533)
Contribucions i impostos	(127.689)	(114.908)
Informes tècnics	(55.654)	(32.089)
Serveis de vigilància i trasllat de fons	(22.265)	(21.290)
Despeses de representació i desplaçament del personal	(21.531)	(23.531)
Quotes d'associacions	(44.512)	(31.181)
Altres despeses	(85.353)	(166.210)
Total	(1.094.623)	(1.329.760)

Honoraris amb entitats auditores

Els honoraris percebuts per PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L. en l'exercici 2019 pels serveis d'auditoria de comptes i per altres serveis relacionats amb l'auditoria prestats a Espanya sumen un import de 1.940 i 992 milers d'euros, respectivament (1.839 i 659 milers d'euros el 2018). Els serveis d'auditoria prestats per altres societats de la xarxa PwC corresponents a sucursals i filials a l'estranger pugen a 4.983 milers d'euros en l'exercici de 2019 (4.649 milers d'euros el 2018).

Els honoraris percebuts per altres auditors en l'exercici 2019 per serveis d'auditoria de comptes i per altres serveis relacionats amb l'auditoria prestats a Espanya pugen a 31 i 0 milers d'euros, respectivament (31 i 0 milers d'euros el 2018), i pels serveis corresponents a auditoria i per altres serveis relacionats amb l'auditoria de sucursals i filials a l'estranger pugen a 18 i 21 milers d'euros, respectivament, en l'exercici de 2019 (17 i 21 milers d'euros el 2018).

Els honoraris percebuts per altres societats de la xarxa PwC com a conseqüència de serveis d'assessorament fiscal i altres serveis prestats en l'exercici de 2019 han pujat a 0 i 134 milers d'euros, respectivament. Els imports registrats per aquests serveis el 2018 van pujar a 68 i 507 milers d'euros, respectivament.

Altres informacions

Les despeses d'administració no recurrents pugen en l'exercici 2019 a 44.483 milers d'euros (230.506 milers d'euros en l'exercici 2018), incloent-hi les despeses de vinculats al procés de postmigració tecnològica de TSB i transformació comercial.

La ràtio d'eficiència al tancament de l'exercici 2019 (despeses de personal i generals / marge brut) és del 55,63% (58,29% el 2018).

A continuació, es presenta la següent informació sobre oficines del grup:

Nombre d'oficines	2019	2018
Oficines	2.402	2.457
Espanya	1.822	1.865
Estranger	580	592

Nota 34 – Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats i pèrdues o (-) guanys nets per modificació

El desglossament d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	Nota	2019	2018
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global		3.748	(2.472)
Valors representatius de deute	8	3.748	(2.472)
Altres instruments de patrimoni		-	-
Actius financers a cost amortitzat	11	(670.773)	(753.620)
Valors representatius de deute		109	3.381
Préstecs i bestretes		(670.882)	(757.001)
Total		(667.025)	(756.092)

Nota 35 - Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius no financers

El desglossament d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	Nota	2019	2018
Immobilitzat material	15	(16)	907
Inversions immobiliàries	15	4.733	(61.335)
Fons de comerç i altres actius intangibles	16	(6.964)	(286)
Existències	17	(83.989)	(339.934)
Total		(86.236)	(400.648)

El total de dotació per deteriorament de les inversions immobiliàries de l'exercici 2019 i 2018 s'ha fet prenent com a base valoracions de nivell 2 (vegeu la nota 6). El valor raonable dels actius deteriorats és de 425.163 i 602.004 milers d'euros en els exercicis 2019 i 2018, respectivament.

Del total de dotació per deteriorament d'existències dels exercicis 2019 i 2018, 57.642 i 54.296 milers d'euros s'han efectuat sobre la base de valoracions de nivell 2, respectivament, 26.347 i 285.637 milers d'euros de valoracions de nivell 3, respectivament. El valor raonable dels actius deteriorats és de 686.976 i 730.494 milers d'euros en tancar els exercicis 2019 i 2018.

Nota 36 – Guanys o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers, nets

El desglossament d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	2019	2018
Immobilitzat material	(6.396)	(2.398)
Inversions immobiliàries	4.001	32.172
Actiu intangible	252	(1.027)
Participacions (*)	16.951	5.826
Altres instruments de capital	-	-
Altres conceptes	26.549	-
Total	41.357	34.573

(*) Vegeu la nota 2 i l'Annex I - Sortides del perímetre de consolidació.

Les vendes d'actius tangibles en règim d'arrendament financer en què el grup actuava com a arrendador no han generat un impacte significatiu en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2019.

Nota 37 – Guanys o (-) pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes

El desglossament d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros	Nota	2019	2018
Immobilitzat material d'ús propi i adjudicat		(168.471)	(22.793)
Guanys/pèrdues per vendes		742	49.506
Deteriorament/reversió	13	(169.213)	(72.299)
Inversions immobiliàries		103	(12.353)
Actiu intangible		-	100
Participacions (*)	2	132.741	(194)
Altres instruments de capital		-	-
Altres conceptes		(41)	39
Total		(35.668)	(35.201)

(*) Correspon al benefici obtingut per la venda de Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L.

El deteriorament d'actius no corrents en venda no incorpora ingressos derivats de l'increment del valor raonable menys costos de venda.

El total de dotació per deteriorament d'actius no corrents en venda de l'exercici 2019 i 2018 s'ha fet prenent com a base valoracions de nivell 2 (vegeu la nota 6). El valor raonable dels actius deteriorats és de 426.361 i 3.449.290 milers d'euros en tancar els exercicis 2019 i 2018.

Nota 38 – Informació segmentada

Criteris de segmentació

Es presenta en aquest apartat informació dels resultats i altres indicadors per unitats de negoci del grup.

En aquest exercici s'ha reorganitzat el Negoci Bancari Espanya i el d'Altres Geografies. El Negoci de Transformació d'Actius Immobiliaris queda integrat en Negoci Bancari Espanya gràcies a la normalització dels actius immobiliaris al balanç. D'altra banda, les oficines a l'exterior i de representació també queden en l'àmbit de Negoci Bancari Espanya dins el perímetre de Banca Corporativa, ja que els seus principals clients són d'origen nacional.

Per al 2019 els criteris amb què el grup Banc Sabadell informa dels resultats per segments són:

- Tres àrees geogràfiques: Negoci Bancari Espanya, Regne Unit i Mèxic.
- A cada negoci se li assigna un 11% de capital sobre els seus actius ponderats per risc, i l'excés de fons propis s'assigna a Negoci Bancari Espanya.

Pel que fa a la resta de criteris aplicats, la informació per segments s'estructura, en primer lloc, seguint una distribució geogràfica, i, en segon lloc, en funció dels clients als quals van dirigits.

Segmentació per àrea geogràfica i unitats de negoci

En relació amb les bases de presentació i metodologia emprades, la informació que es presenta està basada en la comptabilitat individual de cada una de les societats que formen el grup, amb les eliminacions i els ajustos corresponents de consolidació, i en la comptabilitat analítica d'ingressos i despeses en les particions de negocis sobre una o més entitats jurídiques, que permet l'assignació dels ingressos i els costos per a cada client depenent del negoci al qual estigui assignat cada un d'ells.

Cada unitat de negoci es considera com un negoci independent, per la qual cosa es produeixen fluxos d'ingressos i despeses entre els negocis per la prestació de serveis de distribució de productes, serveis o sistemes. L'impacte final en el compte de resultats del grup és nul.

Cada negoci suporta costos directes, obtinguts a partir de la comptabilitat general i analítica, i costos indirectes, derivats d'unitats corporatives.

Així mateix, es fa una assignació de capital de manera que cada negoci té assignat un capital equivalent al mínim regulador necessari per actius ponderats per risc. Aquest mínim regulador es fixa en funció de l'organisme que supervisa cada negoci.

Seguidament, per a cada unitat de negoci es mostra, per al 2019 i el 2018, el detall dels resultats atribuïts al grup, altres magnituds rellevants i la conciliació del total d'aquests resultats amb els del consolidat:

En milions d'euros

	2019 (*)			Total grup
	Negoci Bancari Espanya	Negoci Bancari Regne Unit	Negoci Bancari Mèxic	
Marge d'interessos	2.527	979	117	3.622
Comissions netes	1.304	117	19	1.439
Marge bàsic	3.830	1.095	136	5.061
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	110	15	1	126
Resultats mètode participació i dividends	61	-	-	61
Altres productes i càrregues d'explotació	(288)	(20)	(9)	(317)
Marge brut	3.714	1.091	127	4.932
Despeses d'explotació i amortització	(2.070)	(1.052)	(91)	(3.213)
Marge abans de dotacions	1.644	39	36	1.719
Provisions i deterioraments	(850)	(72)	(16)	(938)
Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats	174	(4)	-	170
Resultat abans d'impostos	968	(38)	20	951
Impost sobre beneficis	(165)	(8)	(2)	(174)
Resultat atribuït a interessos minoritaris	9	-	-	9
Benefici atribuït al grup	794	(45)	19	768
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	7,3%	-	3,5%	5,9%
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	47,%	84,%	62,9%	55,6%
Ràtio de morositat	4,7%	1,2%	1,2%	3,8%
Ràtio de cobertura de riscos classificats en l' <i>stage</i> 3	50,5%	43,1%	108,9%	49,6%
Empleats	16.610	7.394	450	24.454
Oficines nacionals i estrangeres	1.847	540	15	2.402

(*) Tipus de canvi aplicats en compte de resultats 0,8782 GBP (mitjana), 21,5648 MXN (mitjana), 1,1170 USD (mitjana) i 10,6881 MAD (mitjana).

En milions d'euros

	2019 (*)			Total grup
	Negoci Bancari Espanya	Negoci Bancari Regne Unit	Negoci Bancari Mèxic	
Actiu	172.610	46.449	4.695	223.754
Inversió creditícia bruta viva	104.436	36.496	3.640	144.572
Actius immobiliaris problemàtics (net)	791	-	-	791
Passiu	161.695	44.924	4.160	210.779
Recursos de clients en el balanç	108.890	35.423	1.996	146.309
Finançament majorista mercat de capitals	19.912	2.423	-	22.335
Capital assignat	10.915	1.525	535	12.974
Recursos de clients fora del balanç	43.163	-	-	43.163

(*) Tipus de canvi aplicats al balanç 0,8508 GBP, 21,2202 MXN, 1,1234 USD i 10,7438 MAD.

En milions d'euros

	2018 (*)			Total grup
	Negoci Bancari Espanya	Negoci Bancari Regne Unit	Negoci Bancari Mèxic	
Marge d'interessos	2.585	1.000	91	3.675
Comissions netes	1.239	85	11	1.335
Marge bàsic	3.824	1.085	102	5.010
Resultats operacions financeres i diferències de canvi	207	18	1	225
Resultats mètode participació i dividendes	64	-	1	65
Altres productes i càrregues d'exploatació	(224)	(60)	(6)	(290)
Marge brut	3.870	1.042	97	5.010
Despeses d'exploatació i amortització	(2.049)	(1.148)	(76)	(3.273)
Marge abans de dotacions	1.821	(106)	21	1.737
Provisions i deterioraments	(1.066)	(231)	(23)	(1.320)
Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats	1	1	-	2
Resultat abans d'impostos	757	(335)	(2)	419
Impost sobre beneficis	(189)	95	10	(84)
Resultat atribuït a interessos minoritaris	7	-	-	7
Benefici atribuït al grup	561	(240)	8	328
ROE (benefici sobre recursos propis mitjans)	5,2%	-	1,9%	2,6%
Eficiència (despeses d'administració sobre marge brut)	46,0%	101,6%	77,2%	58,3%
Ràtio de morositat	5,2%	1,3%	0,4%	4,2%
Ràtio de cobertura de riscos classificats en l' <i>stage</i> 3	53,9%	50,4%	284,5%	54,1%
Empleats	17.373	8.353	455	26.181
Oficines nacionals i estrangeres	1.892	550	15	2.457

(*) Tipus de canvi aplicat en compte de resultats 0,8851 GBP (mitjana), 22,6901 MXN (mitjana), 1,1851 USD (mitjana) i 10,8753 MAD (mitjana).

En milions d'euros

	2018 (*)			Total grup
	Negoci Bancari Espanya	Negoci Bancari Regne Unit	Negoci Bancari Mèxic	
Actiu	172.246	46.182	3.894	222.322
Inversió creditícia bruta viva	102.550	33.634	3.181	139.366
Actius immobiliaris problemàtics (net)	959	-	-	959
Passiu	162.167	44.662	3.377	210.205
Recursos de clients en el balanç	103.613	32.484	1.246	137.343
Finançament majorista mercat capitals	19.833	1.688	-	21.520
Capital assignat	10.080	1.520	517	12.117
Recursos de clients fora del balanç	44.034	-	-	44.034

(*) Tipus de canvi aplicat al balanç 0,8945 GBP, 22,4921 MXN, 1,145 USD i 10,953 MAD.

Els actius totals mitjans del grup pugen el 31 de desembre de 2019 a 223.470.000 milers d'euros, mentre que en la mateixa data de l'any anterior es van situar en 217.168.348 milers d'euros.

En relació amb el tipus de productes i serveis dels quals es deriven els ingressos ordinaris, tot seguit se n'informa per a cada unitat de negoci:

- **Negoci Bancari Espanya** agrupa les següents unitats de negoci de clients:

- Banca Comercial ofereix productes tant d'inversió com d'estalvi. En inversió destaca la comercialització de productes hipotecaris, circulants i crèdits. Pel que fa a l'estalvi, els productes principals són els dipòsits (vista i termini), fons d'inversió, assegurances estalvi i plans de pensions. Addicionalment, cal destacar també els productes d'assegurances protecció i serveis de mitjans de pagament, com ara les targetes de crèdit i l'emissió de transferències, entre d'altres. Banca Privada ofereix productes i serveis d'alt valor per al client.
- Banca Corporativa ofereix serveis de finançament especialitzats juntament amb una oferta global de solucions, que comprenen des dels serveis de banca transaccional fins a les solucions més complexes i adaptades, siguin de l'àmbit del finançament i la tresoreria, i també activitats d'importació i exportació, entre d'altres.
- Transformació d'Actius gestiona de forma transversal el risc irregular i l'exposició immobiliària. Es focalitza a desenvolupar l'estratègia de transformació d'actius i a integrar la visió global del balanç immobiliari del grup amb l'objectiu de maximitzar-ne el valor.

- **Negoci Bancari Regne Unit:**

La franquícia de TSB inclou el negoci que es duu a terme al Regne Unit, el qual inclou comptes corrents i d'estalvi, crèdits, targetes i hipoteques.

- **Negoci Bancari Mèxic:**

Ofereix serveis bancaris i financers de Banca Corporativa i Banca Comercial.

A continuació es detallen per a 2019 i 2018 els ingressos de les activitats ordinàries, principalment per clients, i el resultat abans d'impostos generats per cada unitat de negoci:

En milers d'euros

SEGMENTS	Consolidat			
	Ingressos de les activitats ordinàries		Resultat abans d'impostos	
	2019	2018	2019	2018
Negoci Bancari Espanya	4.265.557	4.100.770	968.225	756.534
Negoci Bancari Regne Unit	1.258.042	1.291.223	(37.561)	(335.266)
Negoci Bancari Mèxic	287.470	243.066	20.413	(2.404)
(-) Ajustos i eliminacions d'ingressos ordinaris entre segments	(68.576)	(98.804)	-	-
Total	5.742.493	5.536.255	951.077	418.864

Seguidament es detalla, per a cada una de les unitats de negoci, quin percentatge de saldos, marge d'interessos i de comissions netes han generat sobre el total dels exercicis de 2019 i 2018:

En percentatge

SEGMENTS	2019				
	Segmentació del marge d'interessos i de comissions netes				
	Crèdit a la Clientela		Dipòsits de la clientela		Productes de serveis (*)
	% sobre saldo mitjà	% rendiment sobre total	% sobre saldo mitjà	% cost sobre total	% sobre saldo total
Negoci Bancari Espanya	72,2%	65,9%	74,4%	30,9%	89,7%
Negoci Bancari Regne Unit	25,2%	27,3%	24,2%	35,2%	9,3%
Negoci Bancari Mèxic	2,6%	6,8%	1,4%	33,9%	1,0%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

(*) Percentatge per segment sobre el total de comissions netes.

En percentatge

	2018				
	Segmentació del marge d'interessos i de comissions netes				
	Crèdit a la Clientela		Dipòsits de la clientela		Productes de serveis (*)
	% sobre saldo mitjà	% rendiment sobre total	% sobre saldo mitjà	% cost sobre total	% sobre saldo total
SEGMENTS					
Negoci Bancari Espanya	74,0%	66,5%	75,4%	37,6%	89,3%
Negoci Bancari Regne Unit	23,8%	28,0%	23,7%	46,5%	10,0%
Negoci Bancari Mèxic	2,2%	5,5%	0,9%	15,9%	0,7%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

(*) Percentatge per segment sobre el total de comissions netes.

Així mateix, es presenta la distribució per àrea geogràfica de l'epígraf "Ingressos per interessos" dels comptes de pèrdues i guanys dels exercicis de 2019 i 2018:

En milers d'euros

Àrea geogràfica	Distribució d'ingressos per interessos per àrea geogràfica			
	Individual		Consolidat	
	2019	2018	2019	2018
Mercat nacional	3.142.780	3.168.683	3.133.184	3.138.138
Mercat internacional	308.251	256.764	1.851.707	1.723.805
Unió Europea	90.556	73.096	1.288.626	1.281.538
Zona euro	32.735	22.420	32.735	22.420
Zona no euro	57.821	50.676	1.255.891	1.259.118
Resta	217.695	183.668	563.081	442.267
Total	3.451.031	3.425.447	4.984.891	4.861.943

En l'Informe de gestió consolidat (vegeu-ne l'apartat 4) es fa una anàlisi més detallada per a cada un d'aquests negocis.

Nota 39 – Situació fiscal (impost sobre els guanys d'activitats continuades)

Grup fiscal consolidat

Banco de Sabadell, S.A. és la societat dominant d'un grup de consolidació fiscal en l'impost sobre societats, i formen part d'aquest com a societats dependents totes les societats espanyoles participades per Banco de Sabadell, S.A. que compleixen els requisits exigits per la Llei de l'impost sobre societats (vegeu l'Annex I).

La resta de societats espanyoles del grup comptable tributen de manera individual en l'impost sobre societats.

Les societats del grup comptable no residents a Espanya tributen els seus beneficis d'acord amb les normes fiscals que els són aplicables.

Conciliacions

La conciliació de la diferència existent entre el resultat comptable consolidat i la base imposable de l'impost sobre societats és la següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Resultat abans d'impostos	951.077	418.865
Augments en la base imposable	779.695	982.757
Procedents de resultats	779.695	982.757
Procedents de patrimoni net	-	-
Disminucions en la base imposable	(1.485.555)	(1.927.772)
Procedents de resultats	(1.412.305)	(1.286.215)
Procedents de patrimoni net	(73.250)	(641.557)
Base imposable (resultat fiscal)	245.217	(526.150)
Quota (30%)	73.565	(157.845)
Deduccions per doble imposició, formació i altres	(11.476)	(4.292)
Quota líquida	62.089	(162.137)
Impost per diferències temporals (net)	121.570	247.407
Altres ajustos (net)	(9.460)	(1.635)
Despeses o (-) ingressos per impostos sobre els guanys de les activitats continuades	174.199	83.635

Així mateix, a continuació es presenta la conciliació entre la despesa per l'impost sobre societats del grup resultant de l'aplicació del tipus impositiu general i la despesa registrada per aquest impost en els comptes de pèrdues i guanys consolidats:

En milers d'euros		
	2019	2018
Resultat comptable abans d'impostos	951.076	418.865
Tipus impositiu nacional (30%)	285.323	125.660
Resultat venda participacions exempta	(42.853)	(3.741)
Remuneració de les participacions preferents (*)	(21.975)	-
Ingressos entitats associades	(16.928)	(16.966)
Diferència taxa efectiva societats a l'estranger (**)	(5.540)	(15.273)
Deduccions generades / Despeses no deduïbles	(14.368)	(4.410)
Resta	(9.460)	(1.634)
Despeses o (-) ingressos per impostos sobre els guanys de les activitats continuades	174.199	83.636
<i>Tipus impositiu efectiu</i>	<i>18,32%</i>	<i>19,97%</i>

(*) Vegeu la nota 1.2.

(**) Calculada aplicant la diferència entre el tipus impositiu vigent per al grup a Espanya (30%) i el tipus efectiu aplicat al resultat del grup en cada jurisdicció.

Augments i disminucions en la base imposable

Els detalls relatius a augments i disminucions en la base imposable, en funció de la seva consideració com a diferències temporals o permanents, es desglossen en el quadre següent:

En milers d'euros		
	2019	2018
Diferència permanent	14.417	-
Diferència temporal amb origen en l'exercici actual	708.842	913.561
Diferència temporal amb origen en exercicis anteriors	56.436	69.196
Augments	779.695	982.757
Diferència permanent	(315.044)	(120.326)
Diferència temporal amb origen en l'exercici actual	(115.929)	(563.449)
Diferència temporal amb origen en exercicis anteriors	(1.054.582)	(1.243.997)
Disminucions	(1.485.555)	(1.927.772)

Actius i passius per impostos diferits

Segons la normativa fiscal i comptable vigent hi ha determinades diferències temporàries que s'han de tenir en compte a l'hora de quantificar la despesa corresponent per l'impost sobre els guanys d'activitats continuades.

El 2013, Espanya va donar la condició d'actius garantits per l'Estat (Reial decret llei 14/2013) als actius fiscals generats per dotacions per deteriorament dels crèdits o altres actius derivades de les possibles insolvències dels deutors no vinculats amb el subjecte passiu, així com els corresponents a provisions o aportacions a sistemes de previsió social i, si escau, prejubilació (en endavant, "actius fiscals monetitzables").

Els actius fiscals monetitzables es poden convertir en un crèdit exigible davant l'Administració tributària en els supòsits en què el subjecte passiu presenti pèrdues comptables o que l'entitat sigui objecte de liquidació o insolvència judicialment declarada. A més a més, es podran canviar per valors de deute públic, un cop transcorregut el termini de 18 anys, computat des de l'últim dia del període impositiu en què es produeixi el registre comptable d'aquests actius. Així mateix, per tal de mantenir la garantia de l'Estat, estan subjectes a una prestació patrimonial de l'1,5% anual sobre els actius per impostos diferits que compleixen els requisits legals per mantenir la condició de monetització generats abans de 2016 (vegeu la nota 32).

Els orígens dels actius/passius per impostos diferits registrats en els balanços consolidats el 31 de desembre de 2019 i 2018 són els següents:

En milers d'euros		
Actius fiscals diferits	2019	2018
Monetitzables	5.127.453	5.185.285
Per deteriorament de crèdit	3.356.167	3.491.405
Per deteriorament d'actius immobiliaris	1.643.538	1.569.466
Per fons de pensions	127.748	124.414
No monetitzables	979.288	1.025.949
Crèdits fiscals per bases imposables negatives	394.422	317.932
Deduccions no aplicades	14.769	17.967
Total	6.515.932	6.547.133
Passius fiscals diferits	2019	2019
Revaloració d'immobles	62.576	65.449
Ajustos de valor d'emissions de deute majorista sorgits en combinacions de negoci	29.336	43.394
Altres ajustos de valor d'actius financers	53.802	40.714
Altres	52.452	17.673
Total	198.166	167.230

El desglossament per països dels actius i passius per impostos diferits és el següent:

En milers d'euros				
País	2019		2018	
	Actius fiscals diferits	Passius fiscals diferits	Actius fiscals diferits	Passius fiscals diferits
Espanya	6.341.527	183.745	6.387.014	158.865
Regne Unit	116.754	14.334	123.433	8.365
Estats Units d'Amèrica	7.780	12	59	-
Mèxic	41.674	-	36.238	-
Altres	8.197	75	389	-
Total	6.515.932	198.166	6.547.133	167.230

Tal com s'indica en la nota 1.3.20, tenint en compte la informació disponible al tancament de l'exercici i les projeccions que es desprenen del pla de negoci del grup per als pròxims exercicis, el grup estima que podrà generar base imposable suficient per compensar les bases imposables negatives i els actius fiscals no monetitzables quan siguin deduïbles en funció de la normativa fiscal vigent, tots ells en un termini màxim de 9 anys.

Els actius fiscals monetitzables estan garantits per l'Estat, de manera que la seva recuperabilitat no depèn de la generació de beneficis fiscals futurs.

El grup no té actius fiscals diferits rellevants no reconeguts en el balanç.

Exercicis subjectes a inspecció fiscal

El juliol de 2016 l'Agència Tributària espanyola va notificar a Banco de Sabadell, S.A. l'inici d'actuacions de comprovació i investigació en relació amb els conceptes i períodes que es desglossen a continuació, i les actes que contenien les propostes de regularització es van signar el 9 de gener de 2019:

Conceptes	Períodes	Actes signades a
Retenció/Ingrés a cte. rendiments Treball/Professional	07/2012 a 12/2014	Conformitat
Retenció/Ingressos a cte. Capital mobiliari	07/2012 a 12/2014	Conformitat
Impost sobre societats	01/2011 a 12/2014	Disconformitat
Impost sobre el valor afegit	07/2012 a 12/2014	Disconformitat i conformitat

Tot seguit es resumeix l'estat actual dels procediments assenyalats:

- Els procediments relatius a retencions i ingressos a compte es troben finalitzats després d'esdevenir les actes en conformitat en liquidacions fermes transcorregut el termini legal d'un mes previst a aquest efecte. L'import total regularitzat va pujar a 385 milers d'euros, incloent-hi els interessos de demora corresponents.
- En relació amb el procediment relatiu a l'impost sobre societats, en data 5 de març de 2019 es va notificar l'acord de liquidació pel qual es van estimar íntegrament les al·legacions presentades davant l'acta signada en disconformitat. D'aquest acord se'n va derivar un import a tornar de 2.772 milers d'euros que inclou els interessos de demora corresponents.
- En relació amb el procediment relatiu a l'impost sobre el valor afegit (07-2012 a 12/2014), l'acta signada en conformitat va esdevenir en liquidació ferma transcorregut el termini legal d'un mes previst a aquest efecte, i l'import total regularitzat va pujar a 4.823 milers d'euros (incloent-hi els interessos de demora corresponents). En relació amb l'acta signada en disconformitat, que contenia una regularització per import de 6.938 milers d'euros respecte a diverses qüestions sectorials, es va interposar una reclamació economicoadministrativa davant el Tribunal Economicoadministratiu Central en data 25 de març de 2019. Les al·legacions corresponents es van presentar en data 15 d'octubre de 2019, i el 31 de desembre de 2019 no se n'ha notificat resolució per part de l'òrgan esmentat.

La resta d'empreses del grup que no tributen dins del grup de consolidació fiscal a Espanya tenen pendents de revisió tots els impostos no comprovats i no prescrits legalment d'acord amb la seva normativa fiscal.

Així mateix, es desglossen a continuació els principals litigis de naturalesa fiscal que es troben en curs al tancament de l'exercici:

- Tramitació de recurs contenciós administratiu davant l'Audiència Nacional, referit a la impugnació de la liquidació de l'acta en disconformitat per l'IVA 2008-2010 de Banco de Sabadell S.A. per un import en quota de 1.792 milers d'euros.
- Reclamació economicoadministrativa davant el Tribunal Economicoadministratiu Regional de Catalunya formulada per Bansabadell Renting, S.L. contra l'acta de disconformitat per l'IVA 2014-2015 per un import en quota de 3.496 milers d'euros.
- Reclamacions economicoadministratives davant el Tribunal Economicoadministratiu Regional de Múrcia interposades per Sabadell Real Estate Development, S.L. relatives a l'ITP i AJD per un import en quota de 3.635 milers d'euros.

En qualsevol cas, el grup té constituïdes provisions suficients per fer front a les contingències que s'estimi que es puguin derivar d'aquestes liquidacions.

En relació amb els períodes i conceptes impositius no prescrits restants, a causa de possibles diferents interpretacions que es puguin donar a les normes fiscals, els resultats de les inspeccions de les autoritats fiscals per als anys subjectes a verificació podrien donar lloc a passius per impostos de caràcter contingent l'import dels quals no es pot quantificar d'una manera objectiva. No obstant això, el grup estima que la possibilitat que es materialitzin aquests passius és remota, i, en qualsevol cas, el deute tributari que se'n pugui derivar no afectaria significativament aquests comptes anuals consolidats.

Nota 40 – Transaccions amb parts vinculades

No hi ha operacions amb administradors i directius de la societat que es puguin considerar rellevants. Les efectuades són pròpies del trànsit habitual de la societat o gaudeixen de condicions de mercat o aplicades a empleats.

No consten operacions portades a terme fora del preu de mercat amb persones o entitats vinculades a administradors o a l'alta direcció.

El detall dels saldos més significatius mantinguts amb parts vinculades, així com l'efecte en els comptes de resultats de les transaccions fetes amb aquestes, es mostra a continuació:

	2019					2018
	Control conjunt o influència signif. en BS	Associades	Personal clau	Altres parts vinculades (*)	TOTAL	TOTAL
Actiu:						
Crèdit a la clientela i altres actius financers	-	295.686	8.170	115.038	418.894	305.272
Passiu:						
Dipòsits de la clientela i altres passius financers	-	422.284	9.824	53.505	485.613	664.968
Exposicions fora del balanç:						
Garanties financeres concedides	-	494	-	941	1.435	24.226
Compromisos de préstecs concedits	-	1.105	753	23.236	25.094	11.254
Altres compromisos concedits	-	8.368	-	880	9.248	23.634
Compte de pèrdues i guanys:						
Interessos i rendiments assimilats	-	5.772	83	1.383	7.238	3.342
Interessos i càrregues assimilades	-	(1.992)	(12)	(6)	(2.010)	(4.257)
Rendiment d'instruments de capital	-	-	-	-	-	-
Comissions netes	-	137.340	28	456	137.824	123.409
Altres productes d'explotació	-	39.679	1	39	39.719	7.229

(*) Inclou plans de pensions amb empleats.

Nota 41 – Retribucions i saldos amb els membres del Consell d'Administració i l'alta direcció

Les remuneracions percebudes pels consellers i les aportacions per a la cobertura dels compromisos per pensions d'aquests per l'acompliment de les seves funcions com a tals el 31 de desembre de 2019 i 2018 han estat les següents:

En milers d'euros

	Remuneracions		Compromisos per pensions		Total	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Josep Oliu Creus (*)	234	234	35	35	269	269
José Javier Echenique Landiribar	205	205	-	-	205	205
Jaume Guardiola Romojaro (*)	100	100	-	-	100	100
Anthony Frank Elliott Ball (1)	141	127	-	-	141	127
Aurora Catá Sala	160	160	-	-	160	160
Pedro Fontana García	195	127	-	-	195	127
María José García Beato (*) (2)	100	34	-	-	100	34
Maria Teresa Garcia-Milà Lloveras	161	192	-	-	161	192
George Donald Johnston	186	137	-	-	186	137
José Manuel Lara García (3)	-	47	-	-	-	47
David Martínez Guzmán	100	100	-	-	100	100
José Manuel Martínez Martínez	185	180	-	-	185	180
José Ramón Martínez Sufrategui	129	120	-	-	129	120
José Luis Negro Rodríguez (*)	100	100	18	18	118	118
Manuel Valls Morató	160	160	-	-	160	160
David Vegara Figueras (*) (4)	106	170	-	-	106	170
Total	2.262	2.193	53	53	2.315	2.246

(*) Exerceixen funcions executives.

(1) En data 28 de març de 2019 va ser nomenat conseller independent coordinador en substitució de Maria Teresa Garcia-Milà Lloveras.

(2) En data 24 de maig de 2018 el Consell d'Administració va acordar el seu nomenament com a membre del Consell d'Administració amb la consideració de consellera executiva, i el 17 de setembre de 2018 va acceptar el càrrec.

(3) Va presentar la seva renúncia al càrrec de conseller amb efecte el 24 de maig de 2018.

(4) Conseller executiu des del 15 de febrer de 2019.

A part dels conceptes esmentats anteriorment, membres del Consell d'Administració han percebut 31 milers d'euros de retribució fixa el 2019 (46 milers d'euros el 2018) per la pertinença a consells d'administració de societats del grup Banc Sabadell o a consells consultius (aquests imports estan inclosos en l'Informe anual sobre remuneracions dels consellers).

Les aportacions per primes d'assegurances de vida que cobreixen contingències per pensions corresponents als drets meritats en l'any 2019 pugen a 1.740 milers d'euros (1.516 milers d'euros el 2018), dels quals 53 milers d'euros són els detallats en la taula superior i 1.687 milers d'euros corresponen a consellers per funcions executives.

Les remuneracions que corresponen als consellers per les seves funcions executives meritades durant l'exercici 2019 pugen a 7.382 milers d'euros (4.224 milers d'euros el 2018).

Els riscos concedits pel banc i les societats consolidades al conjunt dels consellers de la societat dominant pugen a 2.284 milers d'euros el 31 de desembre de 2019, dels quals 2.067 milers d'euros corresponen a préstecs i partides a cobrar i 217 milers d'euros a compromisos de préstecs concedits (7.722 milers d'euros el 2018, dels quals 2.607 milers d'euros corresponen a préstecs i partides a cobrar i 5.115 milers d'euros a compromisos de préstecs concedits), a un tipus d'interès mitjà de l'1,38% (1,16% el 2018). Quant als saldos passius, pugen a 8.839 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 (7.609 milers d'euros el 31 de desembre de 2018).

La remuneració total de l'alta direcció meritada durant l'exercici 2019 puja a 7.022 milers d'euros. D'acord amb la normativa, aquesta quantitat inclou la remuneració dels membres de l'alta direcció, més la de la directora d'Auditoria Interna.

Els riscos concedits pel banc i les societats consolidades a l'alta direcció (sense incloure-hi els que al seu torn són consellers executius, informació detallada anteriorment) pugen a 6.556 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 (10.028 milers d'euros el 2018), dels quals 6.020 milers d'euros corresponen a préstecs i partides a cobrar i 536 milers d'euros a compromisos de préstecs concedits (el 2018, 7.917 milers d'euros corresponen a préstecs i partides a cobrar i 2.111 milers d'euros a compromisos de préstecs concedits). Quant als saldos passius, aquests pugen a 985 milers d'euros el 31 de desembre de 2019 (987 milers d'euros el 31 de desembre de 2018).

Així mateix, els drets sobre apreciació d'accions dels plans d'incentius i el sistema de retribució a llarg termini atorgats als components de l'alta direcció, inclosos els consellers executius (vegeu la nota 33), el 2019 han suposat unes despeses de personal que han pujat a 2,0 milions d'euros (2,0 milions d'euros el 2018).

Els acords existents entre la societat i els seus càrrecs d'administració i direcció que preveuen indemnitzacions en finalitzar les seves funcions s'indiquen en l'Informe de gestió del grup, dins la secció de l'informe anual de govern corporatiu, que forma part de l'informe de gestió.

A continuació s'especifiquen els collectius esmentats anteriorment i se n'identifiquen els càrrecs en el banc el 31 de desembre de 2019:

Consellers executius

Josep Oliu Creus	President
Jaume Guardiola Romojaro	Conseller delegat
María José García Beato	Consellera secretària general
José Luis Negro Rodríguez	Conseller director general
David Vegara Figueras	Conseller director general

Alta direcció

Tomás Varela Muiña	Director general
Miguel Montes Güell	Director general
Carlos Ventura Santamans	Director general
Rafael García Nauffal	Director general adjunt
Ramón de la Riva Reina	Director general adjunt
Enric Rovira Masachs	Director general adjunt
Manuel Tresánchez Montaner	Director general adjunt
José Nieto de la Cierva	Director general adjunt
Jaime Matas Vallverdú	Director general adjunt

Altres informacions del Consell

De conformitat amb el que estableix l'article 229 de la Llei de societats de capital, segons la redacció donada per la Llei 31/2014, de 3 de desembre, per la qual es modifica la Llei de societats de capital per a la millora del govern corporatiu, i per tal de reforçar la transparència de les societats anònimes, els consellers han comunicat a la societat que, durant l'exercici 2019, ells o les seves persones vinculades, segons que es defineix en l'article 231 de la Llei de societats de capital:

- a. No han dut a terme transaccions amb la societat, sense tenir en compte les operacions ordinàries, fetes en condicions estàndard per als clients i d'escassa rellevància, entenent-se com a tals aquelles la informació de les quals no sigui necessària per expressar la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats de la societat.
- b. No han fet servir el nom de la societat o invocat la seva condició d'administrador per influir indegudament en la realització d'operacions privades.
- c. No han fet ús dels actius socials, incloent-hi la informació confidencial de la societat, amb finalitats privades.
- d. No s'han aprofitat de les oportunitats de negoci de la societat.
- e. No han obtingut avantatges o remuneracions de tercers diferents de la societat i el seu grup associades a l'exercici del seu càrrec, llevat que es tractés d'atencions de mera cortesia.
- f. No han desenvolupat activitats per compte propi o compte d'altri que comportin una competència efectiva, sigui puntual o potencial, amb la societat o que, de qualsevol altra manera, els situïn en un conflicte permanent amb els interessos de la societat.

El banc ha subscrit per a l'exercici 2019 una pòlissa de responsabilitat civil que dona cobertura als administradors i alts càrrecs de l'entitat. La prima total pagada ha estat de 752 milers d'euros (722 milers d'euros el 2018).

Nota 42 – Altra informació

Transaccions amb accionistes significatius

Durant els exercicis 2019 i 2018, no s'han fet operacions rellevants amb els accionistes significatius.

Informació sobre el medi ambient

Les operacions globals del grup es regeixen per lleis relatives a la protecció del medi ambient i la seguretat i salut del treballador. El grup considera que compleix substancialment aquestes lleis i que manté procediments dissenyats per fomentar-ne i garantir-ne el compliment.

El grup ha adoptat les mesures oportunes en relació amb la protecció i millora del medi ambient i la minimització, si escau, de l'impacte mediambiental, i compleix amb la normativa vigent en aquest sentit. Durant l'exercici 2019, el grup ha continuat duent a terme plans per al tractament de residus, de reciclatge de consumibles i d'estalvi d'energia. D'altra banda, no s'ha considerat necessari registrar cap dotació per a riscos i despeses de caràcter mediambiental, ja que no hi ha contingències relacionades amb la protecció i millora del medi ambient.

Vegeu més detall de les polítiques i actuacions adoptades pel banc en matèria de medi ambient en l'estat d'informació no financera, que s'inclou en l'Informe de gestió consolidat.

Servei d'Atenció al Client (SAC)

El Servei d'Atenció al Client (en endavant, SAC) i el seu titular, que és nomenat pel Consell d'Administració, depenen jeràrquicament de la Secretaria General. La seva funció és atendre i resoldre les queixes i les reclamacions dels clients i els usuaris dels serveis financers de Banco de Sabadell, S.A., quan aquestes es refereixin als seus interessos i drets reconeguts legalment que derivin dels contractes, de la normativa de transparència i protecció a la clientela o de les bones pràctiques i usos financers d'acord amb el Reglament per a la Defensa dels Clients i Usuaris Financers de Banc Sabadell.

El SAC, d'acord amb el seu Reglament, atén i resol les queixes i les reclamacions dels clients i els usuaris de Banco de Sabadell, S.A., així com les de les altres entitats que hi estan adherides: Bansabadell Financiación, E.F.C., S.A., Sabadell Asset Management, S.A., S.G.I.I.C. Sociedad Unipersonal, Urquijo Gestión, S.G.I.I.C, S.A. i Sabadell Consumer Finance, S.A.U.

A més de l'activitat principal, que és resoldre queixes i reclamacions, el SAC també presta un servei d'assistència i informació a clients i usuaris en assumptes que no constitueixen queixes o reclamacions, d'acord amb l'Ordre del Ministeri d'Economia 734/2004, d'11 de març, i el Reglament per a la Defensa dels Clients i Usuaris Financers de Banc Sabadell.

L'any 2019 s'han rebut un total de 34.789 expedients entre queixes, reclamacions i peticions, un 26,51% menys que el 2018, dels quals 2.035 són queixes (5,85%), 31.662 són reclamacions (91,01%) i 1.092 són peticions (3,14%), als quals s'hi afegixen 1.665 expedients pendents el 31 de desembre de 2018.

D'aquest volum total, durant el 2019 s'han gestionat 35.677 expedients, s'han admès i resolt un total de 27.315 expedients, no s'han admès a tràmit 8.362 expedients i han quedat pendents 777 expedients el 31 de desembre de 2019.

Queixes i reclamacions tramitades pel SAC en primera instància

Durant l'any 2019 en el SAC s'han rebut 31.794 queixes i reclamacions, de les quals se n'han admès i resolt 25.021, d'acord amb el que estableix l'Ordre del Ministeri d'Economia 734/2004, d'11 de març. Sobre les 1.092 peticions d'assistència rebudes, totes han estat tramitades en primera instància, i s'han admès i resolt 891 peticions.

Del total de queixes i reclamacions admeses i resoltes pel SAC, 14.266 (57,02%) es van resoldre com a favorables per al client i 10.755 (42,98%) a favor de l'entitat.

Del total de queixes i reclamacions admeses i resoltes pel SAC, 10.878 (43,48%) s'han gestionat en un termini de 15 dies hàbils, 13.129 (52,47%) en un termini inferior a 1 mes i 1.014 (4,05%) en un termini superior a 1 mes. Tot això, davant els 2 mesos de resposta que preveu, com a termini màxim, l'Ordre del Ministeri d'Economia 734/2004, d'11 de març.

Amb motiu de l'entrada en vigor el passat 24 de febrer de 2019 del Reial decret llei 19/2018, de 23 de novembre, de serveis de pagament i altres mesures urgents en matèria financera, el termini de resolució per a aquest tipus de reclamacions relatives a serveis de pagament es va reduir, i va passar de 2 mesos a 15 dies hàbils.

Queixes i reclamacions tramitades pel Defensor del Client o del Partícip

Banc Sabadell disposa de la figura del Defensor del Client, funció que desenvolupa el senyor José Luis Gómez-Dégano y Ceballos-Zúñiga. El Defensor és competent per resoldre les reclamacions que li plantegin els clients i usuaris de Banco de Sabadell, S.A., així com les de les altres entitats que hi estan adherides esmentades anteriorment, tant en primera com en segona instància, així com per resoldre els assumptes que li trasllada el SAC.

El 2019, el Defensor del Client ha rebut un total de 1.441 queixes i reclamacions, un 5,38% més que el 2018, de les quals se n'han admès i resolt 941 durant aquest exercici.

Sobre les reclamacions i queixes admeses i resoltes, en 28 (2,98%) el Defensor ha resolt a favor del client i en 251 (26,67%) a favor de l'entitat. A més a més, el SAC va accedir al que sol·licitava el reclamant en 494 (52,50%) i només en 1 (0,11%) el mateix client va desistir de la seva reclamació. La resta de queixes i reclamacions, 167 (17,74%), van quedar pendents de resolució final pel Defensor, una vegada enviades les al·legacions per part del SAC.

Queixes i reclamacions tramitades pel Banc d'Espanya, la CNMV i la Direcció General d'Assegurances i Plans de Pensions

D'acord amb la normativa legal vigent, els clients o usuaris no satisfets per la resposta del SAC o del Defensor del Client poden presentar les seves queixes i reclamacions davant el Departament de Conducta de Mercat i Reclamacions del Banc d'Espanya, davant la CNMV o davant la Direcció General d'Assegurances i Plans de Pensions, i és un requisit indispensable que prèviament s'hagin adreçat a l'entitat.

El SAC ha rebut un total de 462 reclamacions amb origen en el Banc d'Espanya o la CNMV o la DGS el 2019, un 41% menys que el 2018. Durant aquest exercici s'han admès i resolt 462 reclamacions.

Nota 43 – Esdeveniments posteriors

Amb posterioritat al 31 de desembre de 2019 no han tingut lloc fets significatius dignes de menció tret del que es descriu a continuació:

Amb data 21 de gener de 2020, Banc Sabadell i Amundi Asset Management (Amundi) han subscrit un acord estratègic a llarg termini per a la distribució de productes d'Amundi a través de la xarxa comercial de Banc Sabadell a Espanya. L'acord inclou la venda del 100% del capital de Sabadell Asset Management, S.A., S.G.I.I.C, Sociedad Unipersonal (SabAM) per un import de 430 milions d'euros. L'acord preveu fins a 30 milions d'euros addicionals el 2024 en atenció als actius sota gestió de clients de Banc Sabadell en aquella data.

En tancar el 2019, el perímetre d'actius sota gestió de SabAM és aproximadament de 21.800 milions d'euros, excloent fons de tercers, i el seu benefici net obtingut ha estat de 34 milions d'euros (en el qual es computen, entre altres partides, 65 milions d'euros de comissions netes i 17 milions d'euros de despeses operatives i de personal). La transmissió de SabAM inclou la seva filial Sabadell Asset Management Luxembourg, S.A., i se n'ha exclòs Sabadell Urquijo Gestión, S.A., S.G.I.I.C. Sociedad Unipersonal, que continua pertanyent al Grup Banc Sabadell.

El tancament estimat de l'operació, condicionada a l'obtenció de les autoritzacions pertinents, es durà a terme en el tercer trimestre de 2020. L'operació generarà una plusvàlua aproximada de 351 milions d'euros neta d'impostos, que reforçarà la posició de capital de Banc Sabadell en contribuir amb 43 punts bàsics a la ràtio Common Equity Tier 1 (CET1) *fully-loaded*.

De l'import de plusvàlua esmentat, 58 milions d'euros (corresponents a 7 punts bàsics de CET1 *fully-loaded*) estan subjectes a determinades garanties vigents al llarg del període de l'acord de distribució, per la qual cosa es reconeixeran proporcionalment durant els propers 10 anys. L'import restant de 293 milions d'euros es reconeixerà en el tancament de l'operació.

L'acord estratègic subscrit entre Banc Sabadell i Amundi permetrà als clients de Banc Sabadell accedir a noves oportunitats d'inversió i a una gamma més àmplia de productes, reconeguts en el mercat internacional, i completarà així l'oferta actual de productes d'estalvi i inversió sense que això impliqui cap canvi en els fons d'inversió i els plans de pensions existents. Aquest acord reforça el compromís de Banc Sabadell per seguir liderant els índexs de satisfacció i experiència de client, prioritats comercials de Banc Sabadell per al 2020.

Annex I – Societats del grup Banc Sabadell

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019 consolidades per integració global

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tributació consolidada	Dades de la societat (a)		Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Data de balanç				
			Directa	Indirecta		Resultat (b)	Dividends pagats (c)							
		Capital		Resta d'elements de patrimoni net		Actius totals								
Arrendamiento de Bienes Inmobiliarios del Mediterráneo, S.L.	Inmobiliària	Alacant - Espanya	100,00	-	Sí	100	10.237	(21)	-	10.341	20.038	(9.644)	326	12/19
Assurances Segur Vida, S.A.U.	Altres societats regulades	Andorra la Vella - Andorra	-	50,97	No	602	419	215	-	45.785	602	214	110	12/19
Aurica Capital Desarrollo, S.G.E.I.C., S.A. Unipersonal	Gestora d'inversió col·lectiva	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	3.601	(435)	1.169	3.450	5.158	4.342	(226)	1.169	12/19
Aurica Convements S.L.	Holding	Barcelona - Espanya	-	61,76	Sí	50.594	(1.475)	1.910	2.083	51.032	31.247	(911)	(3.112)	12/19
Banco Atlantico (Bahamas) Bank & Trust Ltd.	Entitat de crèdit	Nassau - Bahames	99,99	0,01	No	1.598	849	(39)	-	3.134	2.439	(243)	(54)	09/19
Banco de Sabadell, S.A.	Entitat de crèdit	Alacant - Espanya	-	-	Sí	703.371	9.559.869	1.053.267	-	178.388.001	-	11.239.253	701.793	12/19
Banco Sabadell, S.A., Institución De Banca Múltiple	Entitat de crèdit	Méxic DF - Méxic	99,99	0,01	No	554.267	(22.998)	9.744	-	3.718.149	598.718	(45.015)	(3.431)	12/19
Banco Sabadell d'Andorra, S.A.	Entitat de crèdit	Andorra la Vella - Andorra	50,97	-	No	30.069	49.929	10.092	1.594	863.158	15.326	24.997	5.242	12/19
Banco Sabadell Factura, S.L.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Sí	100	(1.264)	605	-	2.229	299	(1.462)	605	12/19
Banco Sabadell Financiació, E.F.C., S.A.	Entitat de crèdit	Sabadell - Espanya	100,00	-	Sí	24.040	4.895	337	24.300	761.267	24.040	4.895	337	12/19
Banco Sabadell Inversió Desenvolupament, S.A.U.	Instrumental	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	16.975	73.457	26.585	53.000	161.805	108.828	41.004	4.412	12/19
Banco Sabadell Mediación, operador de bancasegurances vinculat del grup Banco de Sabadell, S.A.	Altres societats regulades	Alacant - Espanya	-	100,00	Sí	301	(3.940)	6.748	8.306	48.472	524	(164)	6.748	12/19
Banco Sabadell Renting, S.L.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Sí	2.000	(5.214)	7.181	57.500	693.670	3.861	(7.075)	7.803	12/19
Biarte, S.A.	Inmobiliària	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Sí	6.506	1.464	(440)	-	34.660	9.272	(1.187)	(465)	12/19
BStartup 10, S.L.U.	Instrumental	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	1.000	702	1.268	-	7.102	1.000	(1.395)	(289)	12/19
Business Services for Operational Support, S.A.U.	Serveis	Sant Cugat del Valles - Espanya	80,00	-	Sí	530	(2.647)	3.194	2.720	31.350	1.160	(2.357)	2.754	12/19
Caminsa Urbanismo, S.A.U.	Inmobiliària	Alacant - Espanya	-	100,00	Sí	2.000	(1.712)	(3)	-	1.304	800	(417)	(4)	12/19
Compañia de Cogeneración del Caribe Dominicana, S.A.	Serveis	Santo Domingo - República Dominicana	-	100,00	No	5.016	(4.272)	(330)	-	431	-	18	(330)	12/19
Desarrollos y Participaciones Inmobiliarias 2006, S.L.	Inmobiliària	Elk - Espanya	-	100,00	No	1.942	(90.851)	(215)	-	9	1.919	(79.142)	(215)	12/19
Duncan 2016-1 Holdings Limited	Holding	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	-	1	-	-	-	12/19
Duncan de Inversiones SICAV, S.A.	Inversió col·lectiva, fons i entitats financeres similars	Sant Cugat del Valles - Espanya	87,35	-	No	7.842	(5.148)	(47)	-	2.652	2.560	(208)	(41)	12/19
Duncan Holdings 2015-1 Limited	Holding	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	-	1	-	21	-	12/19
Duncan Holdings 2020-1 Limited	Holding	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	-	1	-	-	-	12/19
Ederra, S.A.	Inmobiliària	Sant Sebastià - Espanya	97,85	-	No	2.036	31.253	2.826	-	35.198	36.062	(3.240)	2.508	12/19
Sabadell Asset Management Luxembourg, S.A.	Altres societats regulades	Luxemburg - Luxemburg	-	100,00	No	125	649	(191)	-	907	437	438	(191)	12/19
Europa Pall Mall Ltd	Inmobiliària	Londres - Regne Unit	100,00	-	No	20.843	(1.013)	(314)	-	22.254	20.843	(3.305)	(377)	12/19
Fonmed Gestió Telefónica Mediterráneo, S.A.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Alacant - Espanya	100,00	-	Sí	1.232	630	909	2.201	5.990	2.771	(632)	1.186	12/19
Subtotal									155.154	887.090	11.154.217	726.484		

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019 consolidades per integració global

En milers d'euros

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tributació consolidada	Dades de la societat (a)			Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Data de balanç
			Directa	Indirecta		Capital	Restat d'elements de patrimoni net	Resultat (b)			
Fuerza Eólica de San Mateo, S de RL de CV	Producció d'energia eòlica	Nuevo Leon - Mèxic	-	99,99	No	7.115	(7.009)	(3.429)	6.036	-	12/19
Caleban 21 Comercial, S.L.U.	Instrumental	La Corunya - Espanya	100,00	-	Sí	10.000	(4.289)	(2)	14.477	(8.766)	12/19
Galle Huerta Solar 44, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Vitòria-Gasteiz - Espanya	-	100,00	No	87	165	19	694	205	11/19
Gasteluberri, S.L.	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	-	100,00	Sí	53	(20.442)	(230)	5.735	(44.280)	12/19
Gest 21 Immobiliària, S.L.U.	Instrumental	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Sí	7.810	17	591	8.430	(35.626)	12/19
Gestión de Proyectos Urbanísticos Del Mediterráneo, S.L. en liquidació	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	-	100,00	No	33.850	(31.448)	(13)	10.941	(17.588)	12/19
Gestión Financiera del Mediterráneo, S.A.U.	Instrumental	Alacant - Espanya	100,00	-	Sí	13.000	2.604	13.715	29.343	(58.961)	12/19
Grecolbdo, S.A.U.	Activitat de la societat holding	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	60	-	-	60	-	12/19
Greoproco 1, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 2, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 3, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 4, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 5, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 6, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 7, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 8, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 9, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 10, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 11, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 12, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 13, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 14, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Greoproco 15, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	3	-	-	3	-	12/19
Gupuzoano Promoción Empresarial, S.L.	Instrumental	Sant Sebastià - Espanya	-	100,00	No	53	(76.040)	(288)	7.127	(78.008)	12/19
Gupuzoano Valores, S.A.	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	99,99	0,01	Sí	4.514	2.946	(6)	7.518	(3.376)	12
Hotel Management 6 Holdco, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	-	100,00	Sí	29.074	(29.204)	4.034	60.569	(17.984)	977
Hdbaleir, S.A.U.	Immobilària	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	60	46	5	650	111	414
Hondarribi, S.L.	Instrumental	Sant Sebastià - Espanya	99,99	0,01	No	41	(11.553)	(1.748)	64.709	122.491	225
Hotel Management 6 Gestión Activa, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Sí	135.730	31.977	(1.061)	166.756	54.847	3.319
Hotel Value Added Primera, S.L.U.	Promoció immobiliària	Sant Cugat del Valles - Espanya	-	100,00	Sí	3	20.823	3.565	25.810	(6.701)	3.540
Interstate Property Holdings, Llc.	Instrumental	Miami - Estats Units	100,00	-	No	7.293	(2.938)	64	3.904	6.289	64
Inverlan Gestión, S.L.	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	44,83	55,17	Sí	90	(11.894)	(162)	22.870	(58.894)	(168)
Inversiones Colizadas del Mediterráneo, S.L.	Instrumental	Alacant - Espanya	100,00	-	Sí	308.000	194.349	1.719	505.243	(88.586)	1.719
Inversiones en Resorts Mediterráneos, S.L. en liquidació	Immobilària	Torre Pacheco - Múrcia	-	55,06	No	299.089	(301.160)	(1.206)	68	175.124	-
Inversiones Samiac 14, S.L.	Producció d'energia eòlica	Vitòria-Gasteiz - Espanya	-	100,00	No	-	-	-	178	16	(37)
LSP Finance, S.L.	Prestació serveis tecnològics	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	252	(565)	(569)	1.955	6.484	(572)
Manston Invest, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Sí	33.357	(12.760)	(49)	30.513	(15.430)	3.412
Martimendi, S.L.	Immobilària	Sant Cugat del Valles - Espanya	-	100,00	Sí	62	(51.269)	(1.369)	39.106	(106.225)	(1.369)
Mediterráneo Sabadell, S.L.	Instrumental	Alacant - Espanya	50,00	50,00	Sí	85.000	17.028	106	120	(408.882)	106
Subtotal						770	1.987.037		1.987.037	(764.183)	15.994

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019 consolidades per integració global

En milers d'euros	Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tributació consolidada	Dades de la societat (a)			Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Data resultat consolidat del balanç grup
				Directa	Indirecta		Capital	Restat d'elements de patrimoni net	Resultat (b)			
	Mercurio Alcañete Sociedad de Arrendamientos 1, S.L.	Inmobiliària	Alicant - Espanya	100,00	-	Sí	795	(3.048)	48	986	(3.239)	48 12/19
	Orión Energía 1, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(136)	5	94	(72)	4 12/19
	Orión Energía 10, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	8	95	(79)	7 12/19
	Orión Energía 11, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	99	(80)	4 12/19
	Orión Energía 12, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	4	98	(79)	3 12/19
	Orión Energía 13, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(145)	5	97	(82)	4 12/19
	Orión Energía 14, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(141)	5	96	(78)	4 12/19
	Orión Energía 15, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	96	(79)	4 12/19
	Orión Energía 16, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(145)	5	97	(81)	4 12/19
	Orión Energía 17, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	97	(79)	4 12/19
	Orión Energía 18, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	97	(79)	4 12/19
	Orión Energía 19, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	96	(79)	4 12/19
	Orión Energía 2, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(138)	5	94	(75)	4 12/19
	Orión Energía 20, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	97	(80)	4 12/19
	Orión Energía 21, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	98	(80)	4 12/19
	Orión Energía 22, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	97	(79)	4 12/19
	Orión Energía 23, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	100	(80)	5 12/19
	Orión Energía 24, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	97	(79)	4 12/19
	Orión Energía 25, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	97	(80)	4 12/19
	Orión Energía 26, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(139)	2	97	(76)	1 12/19
	Orión Energía 27, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(141)	2	103	(77)	1 12/19
	Orión Energía 28, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(139)	1	97	(76)	4 12/19
	Orión Energía 29, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(143)	5	89	(80)	4 12/19
	Orión Energía 3, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(141)	2	99	(78)	1 12/19
	Orión Energía 30, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	4	95	(79)	4 12/19
	Orión Energía 4, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	97	(79)	3 12/19
	Orión Energía 5, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	99	(79)	4 12/19
	Orión Energía 6, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	95	(79)	4 12/19
	Orión Energía 7, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(144)	4	94	(81)	3 12/19
	Orión Energía 8, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	98	(142)	5	97	(79)	5 12/19
	Orión Energía 9, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	163	(2.717)	125	5.183	(2.699)	107 12/19
	Parque Edificio Las Lomas de Lecrín, S.L.U.	Producció d'energia elèctrica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	83	(1.241)	136	2.497	(1.236)	131 12/19
	Parque Edificio Lomas de Manteca, S.L.U.	Producció d'energia elèctrica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	4.003	(8.466)	397	14.488	(8.430)	361 12/19
	Parque Edificio Tahuna, S.L.U.	Producció d'energia elèctrica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	163	(2.160)	194	5.363	(2.152)	186 12/19
	Parque Edificio Zorreras, S.L.U.	Producció d'energia elèctrica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	3	(10.371)	285	12.240	(10.151)	68 12/19
	PayTV On Line Entidad de Pago, S.L.	Altres serveis financers	Bilbao - Espanya	-	100,00	No	150	5	(1)	2.436	-	(75) 12/19
	Subtotal									13.978	(99.354)	1.042

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019 consolidades per integració global

En milers d'euros

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació	Tributació consolidada	Dades de la societat (a)	Resultat (b)	Dividends pagats (c)	Actius totals	Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Data de resultat consolidat del grup
Plataforma de Innovación Sabadell, S.L.U.	Proces de /osting, dades i activitats relacionades	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	-	(1)	-	3	3	-	(1)
Ricollat Gestión, S.L.U.	Altres serveis financers	Barcelona - Espanya	100,00	-	(2)	(285)	-	194.457	20	(2)	(285)
Rubi Gestión, S.L.U.	Altres serveis financers	Barcelona - Espanya	100,00	-	(3)	(3)	-	555.255	3	(1)	(3)
Sabadell Asset Management, S.A., S.G.I.I.C	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	100,00	-	(17.509)	36.027	135.000	96.149	607	14.485	35.113
Sabadell BS Select Fund of Hedge Funds (SICAV (Luxemburg))	Altres participades	Luxemburg - Luxemburg	100,00	-	(80)	-	-	12.386	4.926	-	(124)
Sabadell Brasil Trade Services - Assessoria comercial Ltda	Entitat de crèdit	São Paulo - Brasil	99,99	0,01	(821)	-	-	106	250	393	-
Sabadell Consumer Finance, S.A.U	Entitat de crèdit	Méxic DF - Méxic	49,00	51,00	4.271	24.153	13.595	1.076.508	144.158	25.880	24.437
Sabadell Corporate Finance, S.L.	Entitat de crèdit	Sabadell - Espanya	100,00	-	29.902	16.095	63.000	1.566.516	72.232	13.022	15.386
Sabadell d'Andorra Inversions SGOIC, S.A.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	2.062	2.209	-	6.131	9.373	567	2.259
Sabadell Information Systems Limited	Altres societats regulades	Andorra la Vella - Andorra	-	50,97	1.090	132	100	2.131	300	607	67
Sabadell Information Systems, S.A.	Prestació serveis tecnològics	Londres - Regne Unit	100,00	-	22.072	558	-	78.564	41.296	(8.342)	558
Sabadell Innovation Capital, S.L.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sabadell - Espanya	100,00	-	50.475	(4.013)	-	1.614.303	143.695	43.567	(143.971)
Sabadell Real Estate Activos, S.A.U.	Altres activitats de consultoria de gestió empresarial	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	100,00	6.977	(681)	-	41.455	1.000	(382)	(681)
Sabadell Real Estate Development, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	(1.852)	(1.857)	-	2.194	3	(2.123)	(1.586)
Sabadell Real Estate Housing, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	825.897	(6.788)	-	924.793	863.895	5.914	(20.584)
Sabadell Securities USA, Inc.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	234.750	(1.907)	-	333.298	500.622	(161.120)	(1.706)
Sabadell Strategic Consulting, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	(2.234.020)	(102.894)	-	2.526.948	2.147.442	(3.996.919)	(86.215)
Sabadell Venture Capital, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	1.084	(531)	-	29.547	14.292	(11.135)	(531)
Sinia Capital S.A. De C.V.	Altres participades amb activitat pròpia	Miami - Estats Units	100,00	-	3.488	849	-	5.104	551	3.096	849
Sinia Renovables, S.A.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	7	133	650	737	3	7	133
Solm Residencial S.L.U.(3)	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	7.490	(929)	-	45.499	3	(623)	336
Sovereign Services Gestión Vivienda Innovación Social, S.L.U.(2)	Altres societats regulades	Barcelona - Espanya	-	100,00	(3.257)	(294)	-	60.933	19.795	1.869	3.825
Puerto Pacific Vallarta, S.A. de C.V.(1)	Promoció immobiliària	Méxic	100,00	-	(9.279)	(403)	-	33.765	15.000	(8.488)	(804)
Promontoria Challenger Industrial Assets, S.L.U.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	1.798	791	-	10.317	15	1.809	8.303
Promontoria Challenger Land, S.L.U.	Immobilària	Alicant - Espanya	100,00	-	7.968	1.713	-	13.502	7.980	7.968	1.713
Promontoria Challenger Industrial Assets, S.L.U.	Immobilària	Méxic DF - Méxic	-	100,00	(15.551)	(11)	-	13.384	29.164	(11.502)	(11)
Promontoria Challenger Industrial Assets, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	-	-	-	4	4	-	-
Promontoria Challenger Land, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	-	-	-	4	4	-	-
Subtotal							212.345	4.016.636	4.016.636	(4.081.463)	(175.623)

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019 consolidades per integració global

En milers d'euros

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tribucació consolidada	Diades de la societat (a)	Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Aportació al resultat consolidat del grup	Data de balanç
			Directa	Indirecta						
Promotora Challenger Real Estate, S.L.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	4	4	-	-	12/19
Promotora Challenger Residential S.L.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	4	4	-	-	12/19
Stonington Spain, S.L.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	60.729	60.729	(7.44)	(15.370)	12/19
Tasaciones de Bienes Mediterráneo, S.A. (en liquidació)	Altres participades amb activitat pròpia	Alicant - Espanya	99,88	0,12	Si	1.000	1.388	-	(2.879)	12/19
Tenedora de Inversiones y Participaciones, S.L.	Instrumental	Alicant - Espanya	100,00	-	Si	296.092	2.564.914	(7.120)	(2.605.545)	12/19
Tierras Vega Alta del Segura, S.L.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	100,00	Si	4.550	16.823	(52)	(26.222)	12/19
TSB Bank Plc	Entitat de crèdit	Edimburg - Regne Unit	-	100,00	No	90.710	1.814.636	75.173	208.655	12/19
TSB Banking Group PLC	Holding	Londres - Regne Unit	100,00	-	No	7.028	2.231.817	368	(107.401)	12/19
TSB Banking Group plc Employee Share Trust	Altres societats regulades	Jersey - Regne Unit	-	100,00	No	1	3.070	(1)	(9.089)	12/19
TSB Covered Bonds Holdings Limited	Holding	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	1	-	-	12/19
TSB Covered Bonds (LM) Limited	Altres societats regulades	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	1	-	-	12/19
TSB Covered Bonds LLP	Altres societats regulades	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	46	3	7	12/19
Urquijo Gestión, S.A.U., S.G.I.I.C.	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	-	100,00	Si	3.606	3.084	3.309	3.544	12/19
Urumea Gestión, S.L. (en liquidació)	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Sebastià - Espanya	-	100,00	No	9	1	(2)	(9)	12/19
VeA Rental Homes, S.A.	Lloguer de béns immobiliaris per compte propi	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	5.000	5.000	(8.647)	(10.030)	12/19
Verum Inmobiliaria Urbanismo y Promoción, S.A.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	97,20	Si	12.000	11.664	(193)	(43.966)	12/19
Vitigudina Fv, S.L.	Serveis tècnics d'enginyeria	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	1.629	17	17	1.549	12/19
Xunquera Eolica, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	3	400	2	(5.442)	12/19
Subtotal						2.000	6.714.353		(2.612.198)	112.969
Total						370.289	13.619.094		3.657.019	680.966

(1) abans Solvira Pacific S.A de CV

(2) abans Solvira Gestora de Vivienda Social S.L.U.

(3) abans Solvira Desarrollos Inmobiliarios S.L.

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2019 consolidades pel mètode de la participació (*)

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Dades de la societat (a)			Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Data de balanç		
			Directa	Indirecta	Capital	Restat d'elements de patrimoni net	Resultat (b)				Dividends pagats (c)	Actius totals
Aurica III, Fondo De Capital Riesgo	Altres societats regulades	Barcelona - Espanya	-	48,15	48.855	(3.037)	387	46.211	23.525	(1.463)	186	12/19
Aurica IIB, Soc. de Capital Riesgo, S.A.	Altres societats regulades	Barcelona - Espanya	-	43,43	33.020	(2.076)	255	31.206	14.364	(914)	111	12/19
Atrian Bakers, S.L.	Altres associades	Castellgallí - Espanya	-	22,41	26.249	(6.243)	(1.030)	38.734	2.000	140	85	09/19
BanSabadell Pensiones, E.C.F.P., S.A.	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	50,00	-	7.813	35.200	597	49.105	40.378	(18.883)	298	12/19
Sociedad de Cartera del Vallés, S.I.C.A.V., S.A.	Altres associades	Sabadell - Espanya	48,46	-	4.818	(535)	273	4.586	397	1.679	132	12/19
BanSabadell Seguros Generales, S.A., de Seguros y Reaseguros	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	50,00	-	10.000	61.706	17.587	258.002	34.000	1.375	8.793	12/19
BanSabadell Vida, S.A., de Seguros y Reaseguros	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	50,00	-	43.858	548.242	78.732	48.500	27.106	231.844	46.207	12/19
Energia Renovables TerraFarma, S.L.	Serveis tècnics d'enginyeria	Barcelona - Espanya	-	50,00	6	-	-	-	3	-	-	11/19
ESUS Energía Renovable, S.L.	Serveis	Vigo - Espanya	-	45,00	50	(678)	(22)	2.625	23	(23)	-	12/19
Financiera Iberoamericana, S.A.	Entitat de crèdit	L'Havana - Cuba	50,00	-	38.288	13.862	2.987	84.368	19.144	4.162	1.493	12/19
Flex Equipos De Descanso, S.A.	Fabricació	Gelate - Madrid	-	19,16	66.071	22.396	9.166	252.946	50.930	3.756	8.127	11/19
Gate Solar Gestión, S.L.	Serveis	Vitòria-Gasteiz - Espanya	50,00	-	300	2.612	(9)	3.684	1.860	(626)	(7)	09/19
Gestora de Aparcamientos del Mediterráneo, S.L.	Serveis	Alicant - Espanya	-	40,00	1.000	(9.600)	(472)	2.457	7.675	(7.486)	(189)	12/19
Hydrophytic S.L.	Inmobiliària	Vitòria-Gasteiz - Espanya	-	50,00	186	142	21	451	93	71	10	09/19
Murcie Emprende, S.C.R.De R.S., S.A.	Altres societats regulades	Múrcia - Espanya	28,70	-	5.399	(1.351)	(892)	3.202	2.026	(1.566)	(63)	09/19
Nueva Pescanova, S.L.	Comerç a l'engròs	Redondela - Espanya	24,53	-	147.614	(32.743)	(33.689)	962.481	1.641	210	(1.851)	09/19
Piacc Estelar, S.L.	Inmobiliària	Barcelona - Espanya	-	45,01	3	(15.266)	(4)	31.986	2.851	(2.951)	-	11/19
Promontoria Challenger I, S.A.	Activitats de la societat holding	Madrid - Espanya	20,00	-	60	889.142	(17.784)	2.496.996	161.958	-	-	12/19
Redes 2 Promotoro Unica, S.L.	Holding	Madrid - Espanya	-	20,00	8.481	96.602	(1.175)	110.098	21.091	(74)	(235)	12/19
Sabadell Asabys Health Innovation Investment, S.A.	Holding	Barcelona - Espanya	-	37,39	9.370	(172)	(1.155)	8.237	3.500	(61)	(432)	09/19
SBD Creixent, S.A.	Inmobiliària	Sabadell - Espanya	23,05	-	5.965	411	(1.707)	5.299	3.524	(2.054)	(393)	11/19
Solvía Servicios Inmobiliarios, S.L.U.	Inmobiliària	Alicant - Espanya	20,00	-	660	173.726	(22.270)	196.175	16.517	16.839	24.583	10/19
Termosolar Borges, S.L.	Serveis tècnics d'enginyeria	Barcelona - Espanya	47,50	-	14.700	(37.021)	3.213	144.113	11.800	-	-	09/19
Villodo Solar S.L.	Serveis tècnics d'enginyeria	Barcelona - Espanya	50,00	-	3	44	38	207	-	-	-	09/19
Total					48.500	446.496	223.975	86.855				

En "Data de balanç" s'inclou l'última data disponible.

(*) Societats consolidades pel mètode de la participació pel fet de no tenir control sobre aquestes però sí influència significativa.

(b) Les societats estrangeres s'han convertit a euros al tipus de canvi històric i al tipus de canvi mitjà per als saldos del compte de pèrdues i guanys consolidat.

(c) Resultats pendents d'aprovació per part de la Junta General d'Accionistes.

(d) Inclou els dividends complementaris de l'exercici anterior i els dividends a compte pagats al grup.

El saldo total d'ingressos ordinaris de les empreses associades a les quals s'aplica el mètode de la participació que considerades individualment 1.368.317 milers d'euros el 31 de desembre de 2019. El saldo dels seus passius al tancament de l'exercici 2019 totalitza 3.181.583 milers d'e magnituds al tancament de l'exercici 2019 de BanSabadell Vida en la nota 14.

Variacions del perímetre en l'exercici 2019

Entrades en el perímetre de consolidació:

En milers d'euros

Denominació de l'entitat (o branca d'activitat) adquirida o fusionada	Categoria	Data efectiva de l'operació	Cost d'adquisició	Cost de la combinació		% Drets vots adquirits	% Drets vots totals	Tipus de participació	Mètode	Motiu
				Valor raonable patrimoni net emesos per a l'adquisició	Instruments de patrimoni net emesos per a l'adquisició					
Duncan Holdings 2020-1 Limited	Dependent	08/04/2019	-	-	-	100,00%	100,00%	Indirecta	Integració global	a
Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L.U.	Associada	23/04/2019	57.930	-	-	20,00%	20,00%	Directa	M. participació	d
Plataforma de Innovación Sabadell, S.L.U.	Dependent	26/02/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Challenger Industrial Assets, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Challenger Land, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Challenger Real Estate, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Challenger Residential, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Coliseum Real Estate, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Coliseum Industrial Assets, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Coliseum Land, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Promontoria Coliseum Residential, S.L.U.	Dependent	30/07/2019	4	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Gate Huerta Solar 44, S.L.	Dependent	30/07/2019	205	-	-	100,00%	100,00%	Indirecta	Integració global	b
Inversiones Samiac 14, S.L.	Dependent	31/10/2019	178	-	-	100,00%	100,00%	Indirecta	Integració global	b
Promontoria Challenger I, S.A.	Associada	20/12/2019	161.958	-	-	20,00%	20,00%	Directa	M. participació	b
Energies Renovables Terra Ferma, S.L.	Associada	11/11/2019	3	-	-	50,00%	50,00%	Indirecta	M. participació	c
Sabadell BS Select Fund of Hedge Funds SICAV (Luxemburg)	Dependent	29/11/2019	4.926	-	-	55,44%	55,44%	Directa	Integració global	d
Grecoholdco, S.A.U.	Dependent	19/12/2019	60	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 1, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 2, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 3, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 4, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 5, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 6, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 7, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 8, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 9, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 10, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 11, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 12, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 13, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 14, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Grecopropco 15, S.L.U.	Dependent	19/12/2019	3	-	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
Total entrades entitats dependents			5.449							
Total entrades entitats associades			219.891							

(a) Constitució de societats dependents.

(b) Adquisició de societats dependents.

(c) Adquisició o constitució de societats associades.

(d) Canvi de mètode de consolidació.

Sortides del perímetre de consolidació:

En milers d'euros

Denominació de l'entitat (o branca d'activitat) alienada, escindida o donada de baixa	Categoria	Data efectiva de l'operació	% Drets vots alienats	% Drets vots posterioritat a l'alienació	Benefici / Pèrdua generada	Tipus de participació	Mètode	Motiu
CAM Global Finance, S.A. en liquidació	Dependent	14/01/2019	100,00%	-	-	Directa	Integració global	b
Grupo Luxiona, S.L.	Associada	29/03/2019	20,00%	-	(141)	Indirecta	Mètode participació	a
Malbrouck, S.I.C.A.V	Dependent	13/06/2019	100,00%	-	(10)	Directa	Integració global	b
Placements Immobiliers France, S.A.S.	Dependent	01/01/2019	100,00%	-	811	Indirecta	Integració global	b
Societat d'Inversió dels Engineers, S.L.	Associada	27/05/2019	47,00%	-	766	Indirecta	Mètode participació	b
Ac Dos Lerida, S.L.U. en liquidació	Dependent	27/06/2019	100,00%	-	(142)	Indirecta	Integració global	b
Hotel Calle de los Molinos 10, S.L.U. en liquidació	Dependent	27/06/2019	100,00%	-	19	Indirecta	Integració global	b
Hotel Calle Mayor 34, S.L.U. en liquidació	Dependent	27/06/2019	100,00%	-	43	Indirecta	Integració global	b
Hotel Mirador del Valle, S.L.U. en liquidació	Dependent	27/06/2019	100,00%	-	25	Indirecta	Integració global	b
Ribera Salud, S.A.	Associada	28/06/2019	40,00%	10,00%	5.255	Indirecta	Mètode participació	a
Tratamientos y Aplicaciones, S.L.U. en liquidació	Dependent	27/05/2019	100,00%	-	(22)	Directa	Integració global	b
Solvía Servicios Inmobiliarios, S.L.U.	Dependent	23/04/2019	80,00%	20,00%	132.776	Directa	Integració global	a
Ernte Renovables, S.L.	Associada	05/08/2019	62,11%	-	(9)	Indirecta	Mètode participació	b
Bansabadell Securities Services, S.L.U.	Dependent	21/11/2019	100,00%	-	(47)	Directa	Integració global	b
Aurica XXI, S.C.R. de R.S., S.A.U.	Dependent	20/11/2019	100,00%	-	(1.218)	Directa	Integració global	b
Promontoria Coliseum Real Estate, S.L.U.	Dependent	20/12/2019	100,00%	-	-	Directa	Integració global	a
Promontoria Coliseum Industrial Assets, S.L.U.	Dependent	20/12/2019	100,00%	-	-	Directa	Integració global	a
Promontoria Coliseum Land, S.L.U.	Dependent	20/12/2019	100,00%	-	-	Directa	Integració global	a
Promontoria Coliseum Residential, S.L.U.	Dependent	20/12/2019	100,00%	-	-	Directa	Integració global	a
Sabadell BS Select Fund of Hedge Funds SICAV (Luxemburg)	Associada	29/11/2019	44,56%	-	-	Directa	Mètode participació	c
Altres					11.585			
Total					149.691			

(a) Baixes del perímetre de consolidació per venda de la participació.

(b) Baixes del perímetre per dissolució i/o liquidació.

(c) Baixes per reclassejament a dependents.

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2018 consolidades per integració global

En milers d'euros

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tributació consolidada	Dades de la societat (a)			Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Aportació al resultat consolidat del balanç	Data de balanç
			Directa	Indirecta		Capital	Restat d'elements de patrimoni net	Resultat (b)				
AC Dos Lérida, S.L.U.	Promoció immobiliària	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	2.793	486	4	3.284	2.408	874	4 12/18
Arrendamiento de Bienes Inmobiliarios del Mediterraneo, S.L.	Inmobiliària	Alacant - Espanya	100,00	-	Si	100	10.146	96	10.410	20.038	(9.487)	(156) 12/18
Assurances Segur Vida, S.A.U.	Altres societats regulades	Andorra la Vella - Andorra	-	50,97	No	602	230	189	39.534	602	199	96 12/18
Aurica Capital Desarrollo, S.G.E.I.C.	Gestora d'entitats d'inversió col·lectiva	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	3.801	1.577	1.438	7.623	4.445	732	1.438 12/18
Aurica Convements S.L.	Holding	Barcelona - Espanya	-	61,76	Si	50.594	(11)	1.909	52.494	31.247	(7)	(2.496) 12/18
Aurica XXI, S.C.R. De R.S., S.A.U.	Altres societats regulades	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	14.200	21.065	1.292	38.668	17.492	29.801	1.218 12/18
Banco Atlantico (Bahamas) Bank & Trust Ltd.	Entitat de crèdit	Nassau - Bahames	99,99	0,01	No	1.588	852	(94)	3.127	2.439	(204)	(40) 12/18
Banco de Sabadell, S.A.	Entitat de crèdit	Alacant - Espanya	-	-	Si	703.371	9.296.348	539.867	178.987.816	-	10.367.453	739.733 12/18
Banco Sabadell, S.A., Institución de Banca Múltiple	Entitat de crèdit	Méxic DF - Méxic	99,99	0,01	No	554.267	(38.016)	(14.551)	2.416.644	568.446	(35.923)	(16.526) 12/18
Banco Sabadell d'Andorra, S.A.	Entitat de crèdit	Andorra la Vella - Andorra	50,97	-	No	30.089	41.972	9.953	753.867	15.326	22.232	4.040 12/18
Banco Sabadell Factura, S.L.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Si	100	(1.951)	687	2.678	299	(2.150)	687 12/18
Banco Sabadell Financiación, E.F.C., S.A.	Entitat de crèdit	Sabadell - Espanya	100,00	-	Si	24.040	29.190	5	739.561	24.040	29.190	5 12/18
Banco Sabadell Inversió Desenvolupament, S.A.U.	Instrumental	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	16.975	122.317	2.441	184.716	108.828	39.200	1.237 12/18
Banco Sabadell Mediación, operador de bancasegurances vinculat del grup Banco de Sabadell, S.A.	Altres societats regulades	Alacant - Espanya	-	100,00	Si	301	60	4.306	44.437	47.307	(164)	4.306 12/18
Banco Sabadell Renting, S.L.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Si	2.000	42.140	10.146	606.530	3.861	40.279	10.146 12/18
Banco Sabadell Securities Services, S.L.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	2.500	40.031	5.362	50.863	2.500	39.483	5.910 12/18
Bitarte, S.A.	Inmobiliària	Sant Cugat del Valles - Espanya	100,00	-	Si	6.506	2.742	(1.252)	31.879	9.272	250	(1.437) 12/18
BStartup 10, S.L.U.	Instrumental	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	1.000	(194)	(29)	5.357	1.000	(1.370)	(25) 12/18
Business Services for Operational Support, S.A.U.	Serveis	Sant Cugat del Valles - Espanya	80,00	-	Si	530	(1.872)	2.625	34.316	3.259	(3.949)	2.213 12/18
Cam Global Finance, S.A. en liquidació (1)	Altres societats regulades	Alacant - Espanya	100,00	-	No	-	-	-	154	16	-	(16) 12/18
Caminsa Urbanismo, S.A.U.	Inmobiliària	Alacant - Espanya	-	100,00	Si	2.000	(1.657)	(55)	1.315	800	(455)	18 12/18
Compañía de Cogeneración del Caribe Dominicana, S.A.	Serveis	Santo Domingo - República Dominicana	-	100,00	No	5.016	(4.288)	-	745	-	18	- 12/18
Desarrollos Y Participaciones Inmobiliarias 2006, S.L.U.	Inmobiliària	Elx - Espanya	-	100,00	No	1.942	(90.357)	(493)	10	1.919	(78.648)	(493) 12/18
Duncan 2016 - I Holdings Limited	Holding	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	1	1	-	- 12/18
Duncan de Inversiones SICAV, S.A. entitats financeres similars	Inversió col·lectiva fons i entitats financeres similars	Sant Cugat del Valles - Espanya	87,35	-	No	7.842	1.084	(46)	2.701	2.590	(167)	(40) 12/18
Duncan Holdings 2015-1 Limited	Holding	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	1	1	-	- 12/18
Ederria, S.A.	Inmobiliària	Sant Sebastià - Espanya	97,85	-	No	2.036	30.590	928	33.823	36.062	(4.121)	891 12/18
Sabadell Asset Management Luxembourg, S.A.	Altres societats regulades	Luxemburg - Luxemburg	22,00	78,00	No	125	563	86	951	51	352	86 12/18
Subtotal						46.185			857.420	10.433.440	750.799	

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2018 consolidades per integració global

En milers d'euros

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tributació consolidada	Dades de la societat (a)			Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Data de balanç
			Directa	Indirecta		Capital	Restat d'elements de patrimoni net	Resultat (b)			
Europea Pail Mail Ltd	Immobilària	Londres - Regne Unit	100,00	-	No	20.543	(1.519)	(2.765)	20.543	(2.346)	12/18
Fonomed Gestió Telefónica	Altres participades amb activitat pròpia	Alacant - Espanya	100,00	-	Si	1.232	2.075	855	6.601	437	12/18
Medierráneo, S.A	Energia èolica	Nuevo León - Mèxic	-	99,99	No	4.617	-	(1.153)	-	-	11/18
RL de CV											
Galeban 21 Comercial, S.L.U.	Instrumental	La Corunya - Espanya	100,00	-	Si	10.000	(4.289)	(1)	14.477	(8.765)	12/18
Gazteluberri, S.L.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	100,00	Si	53	(20.423)	(19)	6.413	(44.261)	12/18
Gest 21 Immobiliària, S.L.U.	Instrumental	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	7.810	9	8	7.835	80.516	12/18
Gestió de Projectes Urbanístics Del Medierráneo, S.L. en liquidació (2)	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	100,00	No	33.850	(31.370)	(79)	10.342	(17.509)	12/18
Gestió Financiera del Medierráneo, S.A.U.	Instrumental	Alacant - Espanya	100,00	-	Si	13.000	2.628	93.002	33.273	(63.533)	12/18
Guipuzcoano Promoción Empresarial, S.L.	Instrumental	Sant Sebastià - Espanya	-	100,00	No	53	(75.349)	(691)	7.450	(77.671)	12/18
Guipuzcoano Valores, S.A.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	99,99	0,01	Si	4.514	2.754	189	7.721	(3.566)	12/18
Hotel Management 6 Holdco, S.L.U. (3)	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	100,00	Si	29.074	(24.190)	(4.922)	56.856	(10.188)	12/18
Hobalpar, S.A.U.	Immobilària	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	60	690	6	757	690	12/18
Hondarribari, S.L.	Instrumental	Sant Sebastià - Espanya	99,99	0,01	No	41	(6.991)	(4.562)	65.025	122.355	12/18
Hotel Calle de los Molinos 10, S.L.U.	Promoció immobiliària	Barcelona - Espanya	-	100,00	No	2.077	(1.788)	(176)	132	(1.946)	12/18
Hotel Calle Mayor 34, S.L.U.	Promoció immobiliària	Barcelona - Espanya	-	100,00	No	2.124	(1.300)	(157)	673	(1.214)	12/18
Hotel Management 6 Gestión Activa, S.L.U. (4)	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	135.730	22.329	9.107	174.219	35.550	12/18
Hotel Mirador del Valle, S.L.U.	Immobilària	Barcelona - Espanya	-	100,00	No	4.482	(3.571)	(198)	733	(2.648)	12/18
Hotel Value Added Primera, S.L.U.	Promoció immobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	3	21.411	(588)	20.858	(6.113)	12/18
Interstate Property Holdings, Llc.	Instrumental	Miami - Estats Units	100,00	-	No	7.293	(3.053)	33	6.160	6.256	12/18
Invercan Gestión, S.L.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	44,83	55,17	Si	90	(11.747)	(147)	23.584	(56.747)	12/18
Inversiones Cotizadas del Medierráneo, S.L.	Instrumental	Alacant - Espanya	100,00	-	Si	308.000	189.864	2.683	501.716	(91.279)	12/18
Inversiones en Resorts Medierráneo, S.L. en liquidació	Immobilària	Torre Pacheco - Múrcia	-	55,06	No	299.090	(300.569)	-	94	175.124	12/18
LSP Finance, S.L.	Prestació serveis tecnològics	Barcelona - Espanya	-	100,00	No	252	12	(565)	1.165	6.150	12/18
Malbrouck, S.I.C.A.V.	Inversió col·lectiva, fons i entitats financeres similars	Madrid - Espanya	99,94	-	No	14.554	2.405	(126)	16.703	-	12/18
Manston Invest, S.L.U.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Si	33.357	(12.843)	83	20.808	(14.593)	12/18
Marriamendi, S.L.	Immobilària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	100,00	Si	62	(48.026)	(3.248)	48.383	(102.977)	12/18
Medierráneo Sabadell, S.L.	Instrumental	Alacant - Espanya	50,00	50,00	Si	85.000	17.052	241	48.038	102.422	12/18
Mercuro Alicante Sociedad de Arrendamientos 1, S.L.	Immobilària	Alacant - Espanya	100,00	-	Si	795	(2.971)	(78)	5.203	(4.143)	12/18
Orión Energía 1, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(151)	16	84	(89)	12/18
Orión Energía 10, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(157)	17	84	(65)	12/18
Orión Energía 11, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(159)	16	88	(96)	12/18
Orión Energía 12, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(155)	17	87	(95)	12/18
Orión Energía 13, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(160)	17	88	(89)	12/18
Orión Energía 14, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(157)	17	86	(95)	12/18
Orión Energía 15, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(155)	16	87	(96)	12/18
Orión Energía 16, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(159)	15	86	(97)	12/18
Orión Energía 17, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(159)	17	87	(95)	12/18
Orión Energía 18, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	86	(96)	12/18
Orión Energía 19, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(157)	16	85	(95)	12/18
Subtotal						81.911	2.031.118	(658.415)	28.320		

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2018 consolidades per integració global

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tributació consolidada	Dades de la societat (e)			Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Data de balanç			
			Directa	Indirecta		Capital	Resta d'elements de patrimoni net	Resultat (b)				Dividends pagats (c)	Actius totals	
Orión Energía 2, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(154)	17	-	84	(92)	17	12/18	
Orión Energía 20, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	87	(96)	16	12/18	
Orión Energía 21, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	88	(96)	16	12/18	
Orión Energía 22, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	87	(96)	16	12/18	
Orión Energía 23, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	93	(96)	16	12/18	
Orión Energía 24, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	88	(95)	16	12/18	
Orión Energía 25, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	86	(96)	16	12/18	
Orión Energía 26, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	20	-	92	(95)	20	12/18	
Orión Energía 27, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	20	-	92	(96)	20	12/18	
Orión Energía 28, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(159)	19	-	95	(97)	19	12/18	
Orión Energía 29, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	20	-	93	(96)	20	12/18	
Orión Energía 3, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	17	-	86	(96)	17	12/18	
Orión Energía 30, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(159)	19	-	95	(97)	19	12/18	
Orión Energía 4, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(157)	16	-	87	(95)	16	12/18	
Orión Energía 5, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	87	(95)	16	12/18	
Orión Energía 6, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	17	-	89	(95)	17	12/18	
Orión Energía 7, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	85	(95)	16	12/18	
Orión Energía 8, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	14	-	86	(95)	14	12/18	
Orión Energía 9, S.L.	Energia solar fotovoltaica	Barcelona - Espanya	-	100,00	Si	98	(158)	16	-	87	(96)	16	12/18	
Parque Edificio Magaz, S.L.	Energia edifica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	163	(2.835)	136	-	5.604	(2.901)	202	12/18	
Parque Edificio Las Lomas de Lecrin, S.L.U.	Energia edifica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	83	(1.340)	104	-	2.671	(1.330)	94	12/18	
Parque Edificio Lecrin, S.L.U.	Energia edifica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	4.003	(9.171)	740	-	15.069	(9.079)	648	12/18	
Parque Edificio Lomas de Manteca, S.L.U.	Energia edifica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	163	(2.371)	219	-	5.658	(2.360)	208	12/18	
Parque Edificio Tahuna, S.L.U.	Energia edifica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	3	(10.447)	273	-	13.790	(8.737)	(1.414)	12/18	
Parque Edificio Zorreas, S.L.U.	Energia edifica	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	3	(9.545)	433	-	12.242	(8.405)	(694)	12/18	
Pay TV On Line Entidad de Pago, S.L.	Altres serveis financers	Bilbao - Espanya	-	100,00	No	150	57	-	-	663	-	-	12/18	
Placements Immobiliers France, S.A.S.	Immobilari	Paris - França	-	100,00	No	30.002	1.183	(13)	-	31.181	(11.694)	(21)	12/18	
Ripollet Gestión, S.L.U.	Altres serveis financers	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	20	(2)	-	-	18	(2)	-	12/18	
Rubi Gestión, S.L.U.	Altres serveis financers	Barcelona - Espanya	100,00	-	Si	3	(6)	(4)	-	329.005	(6)	(4)	12/18	
Sabadell Asset Management, S.A., S.G.I.I.C.	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	100,00	-	Si	601	71.563	45.927	40.000	201.326	79.960	37.524	12/18	
Sabadell Brasil Trade Services - Assesoria comercial Ltda.	Entitat de crèdit	São Paulo - Brasil	99,99	0,01	No	905	(820)	-	-	106	363	-	12/18	
Sabcapital, S.A de C.V., SOFOM, E.R.	Entitat de crèdit	Méxic DF - Méxic	49,00	51,00	No	257.208	(43.138)	28.609	40.480	1.707.828	10.691	28.764	12/18	
Sabadell Consumer Finance, S.A.U.	Entitat de crèdit	Sabadell - Espanya	100,00	-	Si	35.720	79.674	13.938	-	1.319.058	48.064	13.938	12/18	
Sabadell Corporate Finance, S.L.	Altres participades amb activitat pròpia	Madrid - Espanya	100,00	-	Si	70	1.201	811	-	3.165	(243)	811	12/18	
Sabadell d'Andorra Inversions S.O.I.C., S.A.U.	Altres societats regulades	Andorra la Vella - Andorra	-	50,97	No	300	999	191	-	2.065	596	98	12/18	
Sabadell Information Systems Limited	Prestació serveis tecnològics	Londres - Regne Unit	100,00	-	No	12.036	26.508	(6.138)	-	124.340	(2.204)	(6.138)	12/18	
Sabadell Information Systems, S.A.	Altres participades amb activitat pròpia	Sabadell - Espanya	100,00	-	Si	40.243	186.186	(131.537)	-	1.596.846	79.617	(36.051)	12/18	
Sabadell Innovation Capital, S.L.U.	Holding	Sant Cugat del Valles - Espanya	-	100,00	Si	1.000	(17)	(365)	-	26.175	(18)	(364)	12/18	
Subtotal							80.480			465.067		170.547		

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2018 consolidades per integració global

Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Tributació consolidada	Dades de la societat (a)		Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades	Aportació al resultat consolidat del grup	Date de balanç
			Directa	Indirecta		Capital	Resta d'elements de patrimoni net				
Sabadell Innovation Cells, S.L.U.	Altres activitats de consultoria de gestió empresarial	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	3	(269)	3.366	3	(269)	12/18
Sabadell Patrimonio Inmobiliario, S.A.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	30.116	802.096	863.895	3	(19.489)	12/18
Sabadell Real Estate Active, S.A.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	100.060	235.312	336.892	500.622	(156.688)	12/18
Sabadell Real Estate Development, S.L.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	15.807	(1.882.623)	(351.397)	2.147.442	(3.711.160)	12/18
Sabadell Real Estate Housing, S.L.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	2.073	(61)	1.145	14.292	(12.280)	12/18
Sabadell Securities USA, Inc.	Altres participades amb activitat pròpia	Miami - Estats Units	100,00	-	No	551	3.170	247	551	2.844	12/18
Sabadell Strategic Consulting, S.L.U.	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	3	504	1.316	3	504	12/18
Sabadell Venture Capital, S.L.U.	Holdings	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	3	1.535	774	24.700	159	12/18
Sinia Capital S.A. de C.V.	Holdings	Ciutat de Mèxic - Mèxic	-	100,00	No	20.630	(1.309)	3.686	42.019	18.675	12/18
Sinia Renovables, S.A.U.	Altres societats regulades	Barcelona - Espanya	100,00	-	Sí	15.000	(14.825)	5.569	22.393	15.000	12/18
Solvia Desarrollos Inmobiliarios, S.L.	Promoció immobiliària	Madrid - Espanya	100,00	-	Sí	25	772	1.026	4.020	15	12/18
Solvia Gestora de Vivienda Social, S.L.U.	Inmobiliària	Alicant - Espanya	100,00	-	Sí	3	4.766	3.201	7.980	4.766	12/18
Solvia Pacific, S.A. de C.V.	Inmobiliària	Mèxic DF - Mèxic	-	100,00	No	28.947	(16.633)	325	12.642	29.164	12/18
Solvia Servicios Inmobiliarios, S.L.U.	Inmobiliària	Alicant - Espanya	100,00	-	Sí	660	92.100	21.398	125.678	14.008	12/18
Stonington Spain, S.L.U.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	60.729	(9.880)	167	51.319	60.729	12/18
Tasaciones de Bienes Mediterráneo, S.A.	Altres participades amb activitat pròpia	Alicant - Espanya	99,88	0,12	Sí	1.000	1.387	-	2.393	(2.879)	12/18
Tenedora de Inversiones y Participaciones, S.L.	Instrumental	Alicant - Espanya	100,00	-	Sí	296.092	(391.121)	(124.845)	1.788.476	2.564.914	12/18
Tierras Vieja Alta del Seguro, S.L.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	100,00	Sí	4.550	(13.136)	(813)	6.121	(25.296)	12/18
Tratamientos Y Aplicaciones, S.L.U. en liquidació	Serveis	Alicant - Espanya	100,00	-	Sí	3.003	(353)	-	2.655	4.654	12/18
TSB Bank Plc	Entitat de credit	Edimburg - Regne Unit	-	100,00	No	90.710	2.077.450	(73.254)	45.489.008	1.814.636	12/18
TSB Banking Group PLC	Holdings	Londres - Regne Unit	100,00	-	No	7.028	1.755.605	(1.840)	2.211.972	2.168.320	12/18
TSB Banking Group plc Employee Share Trust	Altres societats regulades	Jersey - Regne Unit	-	100,00	No	1	(5.902)	(2.624)	1.247	(6.136)	12/18
TSB Covered Bonds Holdings Limited	Holdings	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	1	-	12/18
TSB Covered Bonds (LM Limited)	Altres societats regulades	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	1	-	12/18
TSB Covered Bonds LLP	Altres societats regulades	Londres - Regne Unit	-	100,00	No	1	-	-	1	3	12/18
Urquijo Gestión, S.A.U., S.G.I.I.C.	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	-	100,00	Sí	3.006	3.022	2.000	4.500	15.623	12/18
Urumea Gestión, S.L. (en liquidació)	Altres participades amb activitat pròpia	Sant Sebastià - Espanya	-	100,00	No	9	(7)	(2)	1	(7)	12/18
VeA Rental Homes, S.A (5)	Loguer de béns immobiliaris per compte propi	Sant Cugat del Vallès - Espanya	100,00	-	Sí	5.000	(2.169)	(7.862)	66.540	5.000	12/18
Verm Inmobiliaria Urbanismo y Promoción, S.A.	Inmobiliària	Sant Cugat del Vallès - Espanya	-	97,20	Sí	12.000	(43.502)	(800)	16.556	11.664	12/18
Vitgudina FV, S.L.	Serveis tècnics d'enginyeria	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	-	1.629	(880)	(275)	18.032	12/18
Xunqueira Eólica, S.L.	Producció d'energia elèctrica d'altres tipus	Barcelona - Espanya	-	100,00	Sí	3	(5.179)	134	11.751	400	12/18
Subtotal						212.801		13.615.219	3.626.786	271.392	

(1) Abans: Cam Global Finance, S.A.U.

(2) Abans: Gestió de Projectes Organístics del Mediterráneo, S.L.

(3) Abans: HI Partners Holdco Gestión Activa, S.L.

(4) Abans: Hotel Investment Partners, S.L.

(5) Abans: VeA Rental Homes SOCIMI, S.A.

Societats del grup Banc Sabadell el 31 de desembre de 2018 consolidades pel mètode de la participació (*)

En milers d'euros		Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades										Aportació al resultat consolidat del grup	Data de balanç
Nom de l'empresa	Activitat	Domicili	Percentatge de participació		Dades de la societat (a)			Inversió del grup	Aportació a les reserves o pèrdues en societats consolidades		Data de balanç		
			Directa	Indirecta	Capital	Restat d'elements de patrimoni net	Resultat (b)		Dividends pagats (c)	Actius totals			
Aurica III, Fondo De Capital Riesgo	Altres societats regulades	Barcelona - Espanya	-	48,15	48.855	(1.951)	(1.086)	-	46.101	1.272	(940)	(523)	12/18
Aurica IIIB, Soc. de Capital Riesgo, S.A.	Altres societats regulades	Barcelona - Espanya	-	43,43	33.020	(853)	(1.222)	-	31.135	776	(363)	(531)	12/18
Atrian Bakers, S.L.	Altres associades	Castellgalí - Espanya	-	22,41	26.249	(6.966)	622	-	35.633	2.000	-	140	09/18
BanSabadell Pensiones, E.O.P., S.A.	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	50,00	-	7.813	35.402	(225)	-	48.733	40.378	(18.771)	(113)	12/18
BanSabadell Seguros Generales, S.A., de Seguros y Reaseguros	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	50,00	-	10.000	54.649	16.101	12.263	238.897	45.000	(12.676)	8.050	12/18
BanSabadell Vida, S.A., de Seguros y Reaseguros	Altres societats regulades	Madrid - Espanya	50,00	-	43.858	540.903	68.591	68.500	10.072.813	27.106	244.745	35.589	12/18
Emte Renovables, S.L.	Instrumental	Barcelona - Espanya	-	62,11	7.050	(7.050)	161	-	347	4.379	(4.379)	215	10/18
ESUS Energía Renovable, S.L.	Serveis	Vigo - Espanya	-	45,00	50	(539)	(134)	-	2.133	23	(23)	-	11/18
Financiera Iberoamericana, S.A.	Entitat de crèdit	L'Havana - Cuba	50,00	-	38.288	5.040	3.288	984	89.308	19.144	2.518	1.644	12/18
Flex Equipos De Descanso, S.A.	Fabricació	Getafe - Madrid	-	19,16	66.071	14.096	22.357	1.915	228.709	50.930	-	6.515	10/18
Gate Solar Gestión, S.L.	Serveis	Vitòria-Gasteiz - Espanya	50,00	-	300	3.096	(3)	-	3.490	1.860	(629)	3	09/18
Gestora de Aparcamientos del Mediterráneo, S.L.	Serveis	Alicant - Espanya	-	40,00	1.000	(9.600)	-	-	2.823	7.675	(7.675)	-	11/18
Grupo Luxima, S.L.	Altres participades	Barcelona - Espanya	-	20,00	2.561	4.732	(1.976)	-	60.312	10.835	(10.835)	-	09/18
Hydrophitic, S.L.	Immobilària	Vitòria-Gasteiz - Espanya	-	50,00	186	124	18	-	469	93	62	9	09/18
Múrcia Empresa, S.C.R. De R.S., S.A.	Altres societats regulades	Múrcia - Espanya	28,70	-	6.800	(2.651)	(101)	-	4.079	2.026	(1.527)	(93)	09/18
Nueva Pescanova, S.L.	Comerç a l'engròs	Redonella - Espanya	24,06	-	147.614	(38.191)	5.448	-	974.487	420	-	891	12/18
Plaxic Estelar, S.L.	Immobilària	Barcelona - Espanya	-	45,01	3	(15.255)	(3)	-	31.991	2.898	(2.898)	-	10/18
Redes 2 Promotoro Unica, S.L.	Holding	Madrid - Espanya	-	20,00	10.328	90.874	(620)	-	106.572	20.191	50	(124)	12/18
Ribera Salud, S.A.	Serveis	València - Espanya	-	50,00	9.518	113.473	20.093	-	407.535	30.203	16.843	4.704	12/18
Sabadell BS Select Fund of Hedge Funds SICAV (Luxemburg)	Altres participades	Luxemburg	44,64	-	12.900	(55)	(25)	-	12.931	4.926	3.052	-	10/18
Sabadell Asabys Health Innovation Investment, S.A.	Holding	Barcelona - Espanya	-	49,92	4.587	-	(175)	-	4.412	2.280	30	(87)	11/18
SBD Crexent, S.A.	Immobilària	Sabadell - Espanya	23,05	-	5.965	(208)	619	-	6.520	3.524	(2.197)	143	10/18
Sociedad de Cartera del Vallés, SICAV, S.A.	Altres associades	Sabadell - Espanya	48,43	-	4.818	170	(623)	80	4.494	422	1.984	(253)	12/18
Societat d'Inversió dels Enginyers, S.L.	Instrumental	Barcelona - Espanya	-	35,78	2.555	(590)	(218)	-	1.756	915	(212)	(78)	09/18
Termosolar Borges, S.L.	Serveis tècnics d'enginyeria	Barcelona - Espanya	47,50	-	14.700	(34.853)	609	-	133.841	11.800	-	-	10/18
Villoldo Solar S.L.	Serveis tècnics d'enginyeria	Barcelona - Espanya	50,00	-	3	49	(5)	-	98	-	-	-	10/18
Other													
Total								83.772	291.056	206.149	56.710		

En la data del balanç s'inclou l'última data disponible.

(*) Societats consolidades pel mètode de la participació pel fet de no tenir control sobre aquestes però sí influència significativa.

(b) Les societats estrangeres estan convertides a euros al tipus de canvi històric i tipus de canvi mitjà per al resultat de l'exercici.

(c) Resultats pendents d'aprovació per part de la Junta General d'Accionistes.

(d) Inclou els dividends complementaris de l'exercici anterior i els dividends a comple pagats al grup.

El saldo total d'ingressos ordinaris de les empreses associades a les qual s'aplica el mètode de la participació puja a 1.807.552 milers d'euros el 31 de desembre de 2018 i el saldo dels passius de les empreses associades al tancament de l'exercici 2018 totalitza 1.779.922 milers d'euros.

Variacions del perímetre en l'exercici 2018

Entrades en el perímetre de consolidació:

En milers d'euros

Denominació de l'entitat (o branca d'activitat) adquirida o fusionada	Categoria	Data efectiva de l'operació	Cost de la combinació		% Drets vots adquirits	% Drets vots totals	Tipus de participació	Mètode	Motiu
			Cost d'adquisició	Valor raonable instruments de patrimoni net emesos per a l'adquisició					
Solvia Desarrollos Inmobiliarios, S.L.	Dependent	13/04/2018	15	-	100,00%	100,00%	Directa	Integració global	a
LSP Finance, S.L.	Dependent	14/06/2018	6.150	-	100,00%	100,00%	Indirecta	Integració global	b
Termosolar Borges, S.L.	Associada	28/06/2018	11.800	-	47,50%	47,50%	Directa	Mètode participació	c
Villoldo Solar, S.L.	Associada	28/06/2018	-	-	50,00%	50,00%	Directa	Mètode participació	c
Redes 2 Promotora Única, S.L.	Associada	03/07/2018	20.191	-	20,00%	20,00%	Indirecta	Mètode participació	c
PayTPV On Line Entidad de Pago, S.L.	Dependent	26/07/2018	7.500	-	100,00%	100,00%	Indirecta	Integració global	b
Sabadell Asabys Health Innovation Investments S.A.	Associada	14/11/2018	2.260	-	49,92%	49,92%	Indirecta	Mètode participació	c
Fuerza Eólica de San Matías, S de RL de CV	Dependent	15/11/2018	2.597	-	99,99%	99,99%	Indirecta	Integració global	b
Total entrades entitats dependents			16.262						
Total entrades entitats associades			34.251						

(a) Constitució de societats dependents.

(b) Adquisició de societats dependents.

(c) Adquisició o constitució de societats associades.

Sortides del perímetre de consolidació:

En milers d'euros

Denominació de l'entitat (o branca d'activitat) alienada, escindida o donada de baixa	Categoria	Data efectiva de l'operació	% Drets de vot alienats	% Drets de vot posterioritat a l'alienació	Benefici / Pèrdua generada	Tipus de participació	Mètode	Motiu
Cape Funding No.1 PLC	Dependent	30/04/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
Cape Holdings No.1 Limited	Dependent	30/04/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
TSB Scotland (Investment) Nominees Limited	Dependent	30/04/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
TSB Scotland Nominees Limited	Dependent	30/04/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
Parque Eólico Los Ausines, S.L	Associada	30/06/2018	50,00%	-	5.574	Indirecta	Mètode participació	a
HI Partners Starwood Capital Holdco Value Added, S.L.U.	Associada	31/01/2018	30,00%	-	-	Indirecta	Mètode participació	b
Sabadell Solbank Sociedad de Gestión de Activos Adjudicados, S.A.U.	Dependent	31/01/2018	100,00%	-	13	Directa	Integració global	b
CAM International Issues, S.A.U.	Dependent	27/09/2018	100,00%	-	8	Directa	Integració global	b
HIP Francia 184, S.L.U. en liquidació	Dependent	28/12/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
Hotel María Tarrida6, S.L.U. en liquidació	Dependent	28/12/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
Hotel Autovía del Mediterráneo 165, S.L.U. en liquidació	Dependent	28/12/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
Hotel Carretera de Tauli, S.L.U. en liquidació	Dependent	28/12/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
Hotel Cavall de Mar 25, S.L.U. en liquidació	Dependent	28/12/2018	100,00%	-	-	Indirecta	Integració global	b
Gala Domus, S.A. (en concurs de creditors)	Dependent	17/10/2018	100,00%	-	(23)	Indirecta	Integració global	b
Other			-	-	60			
Subtotal					5.632			

(a) Baixes del perímetre de consolidació per venda de la participació.

(b) Baixes del perímetre per dissolució i/o liquidació.

Annex II – Entitats estructurades – Fons de titulització

En milers d'euros

Any	Fons de titulització mantinguts íntegrament en el balanç	Entitat	Total actius titulitzats el 31/12/2019
2004	GC SABADELL 1, F.T.H	Banc Sabadell	94.043
2005	TDA 23, FTA	Banco Guipuzcoano	26.653
2005	TDA CAM 4 FTA	Banco CAM	224.827
2005	TDA CAM 5 FTA	Banco CAM	423.315
2006	TDA 26-MIXTO, FTA	Banco Guipuzcoano	74.554
2006	TDA CAM 6 FTA	Banco CAM	297.038
2006	FTPyme TDA CAM 4 FTA	Banco CAM	107.522
2006	TDA CAM 7 FTA	Banco CAM	451.853
2006	CAIXA PENEDES 1 TDA, FTA	BMN-Penedès	193.392
2007	TDA 29, FTA	Banco Guipuzcoano	94.931
2007	TDA CAM 8 FTA	Banco CAM	433.642
2007	TDA CAM 9 FTA	Banco CAM	423.251
2007	CAIXA PENEDES PYMES 1 TDA, FTA	BMN-Penedès	41.854
2007	CAIXA PENEDES 2 TDA, FTA	BMN-Penedès	152.921
2008	CAIXA PENEDES FTGENCAT 1 TDA, FTA	BMN-Penedès	62.348
2009	GAT-ICO-FTVPO 1, F.T.H (CP)	BMN-Penedès	6.210
2015	DUNCAN FUNDING 2015-1 PLC	TSB	1.400.690
2016	DUNCAN FUNDING 2016-1 PLC	TSB	2.452.783
2016	IM SABADELL PYME 10	Banc Sabadell	427.291
2017	TDA SABADELL RMBS 4, FT	Banc Sabadell	5.061.085
2017	IM SABADELL PYME 11, FT	Banc Sabadell	796.263
Total			13.246.466

En milers d'euros

Any	Fons de titulització donats íntegrament de baixa del balanç	Entitat	Total actius titulitzats el 31/12/2019
2001	TDA 14-MIXTO, FTA	Banco Guipuzcoano	1.918
2001	TDA 14-MIXTO, FTA	BMN-Penedès	10.761
2002	TDA 15-MIXTO, FTA	Banco Guipuzcoano	6.031
2006	TDA 25, FTA (*)	Banco Gallego	4.832
2010	FTPymes 1 LIMITED	Banco CAM	157.289
2019	SABADELL CONSUMO 1, FT	Banc Sabadell	880.762
Total			1.061.593

(*) Fons de titulització en procés de liquidació anticipada.

Annex III – Informació dels emissors en el mercat hipotecari i sobre el registre comptable especial hipotecari

A continuació s'inclou la informació sobre les dades procedents del registre comptable especial de l'entitat emissora Banc Sabadell, al qual es refereix l'article 21 del Reial decret 716/2009, requerida per la Circular 5/2011 del Banc d'Espanya, sense considerar la garantia atorgada pel FGD.

A) Operacions actives

En relació amb el valor nominal de la totalitat de la cartera de préstecs i crèdits hipotecaris el 31 de desembre de 2019 i 2018 que protegeixen les emissions, l'elegibilitat i la computabilitat a l'efecte del mercat hipotecari, es presenta la informació següent:

En milers d'euros

Desglossament del total de la cartera de préstecs i crèdits hipotecaris, elegibilitat i computabilitat (valors nominals)		
	2019	2018
Total cartera de préstecs i crèdits hipotecaris	51.704.089	53.708.998
Participacions hipotecàries emeses	2.333.714	2.737.340
<i>Dels quals: Préstecs mantinguts en el balanç</i>	<i>2.267.172</i>	<i>2.652.901</i>
Certificats de transmissió d'hipoteca emesos	6.505.016	7.126.535
<i>Dels quals: Préstecs mantinguts en el balanç</i>	<i>6.405.988</i>	<i>7.024.075</i>
Préstecs hipotecaris adscrits en garantia de finançaments rebuts	-	-
Préstecs que emparen l'emissió de bons hipotecaris i cèdules hipotecàries	42.865.358	43.845.123
Préstecs no elegibles	11.478.524	13.712.492
Compleixen els requisits per ser elegibles, excepte el límit de l'article 5.1 del RD 716/2009	10.838.235	12.694.995
Resta	640.289	1.017.497
Préstecs elegibles	31.386.834	30.132.631
Imports no computables	68.264	80.012
Imports computables	31.318.570	30.052.619
Préstecs que cobreixen emissions de bons hipotecaris	-	-
Préstecs aptes per a la cobertura de les emissions de cèdules hipotecàries	31.318.570	30.052.619
Actius de substitució adscrits a emissions de cèdules hipotecàries	-	-

A continuació, es presenten classificats aquests valors nominals segons diferents atributs:

En milers d'euros

	2019		2018	
	Total	<i>Dels quals: Préstecs elegibles</i>	Total	<i>Dels quals: Préstecs elegibles</i>
Desglossament del total de la cartera de préstecs i crèdits hipotecaris que donen suport a les emissions del mercat hipotecari				
Total cartera de préstecs i crèdits hipotecaris	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Origen de les operacions	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Originades per l'entitat	42.270.777	30.974.128	43.165.526	29.696.214
Subrogades d'altres entitats	278.494	233.425	312.754	257.131
Resta	316.087	179.281	366.843	179.286
Moneda	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Euro	42.797.267	31.349.794	43.758.869	30.083.348
Resta de monedes	68.091	37.040	86.254	49.283
Situació en el pagament	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Normalitat en el pagament	37.958.995	28.923.510	39.344.180	28.875.322
Altres situacions	4.906.363	2.463.324	4.500.943	1.257.309
Venciment mitjà residual	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Fins a 10 anys	10.530.752	8.364.734	11.749.774	8.416.923
De 10 a 20 anys	16.913.750	13.114.430	17.276.398	12.762.148
De 20 a 30 anys	13.554.446	9.372.057	12.633.196	8.286.463
Més de 30 anys	1.866.410	535.613	2.185.755	667.097
Tipus d'interès	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Fix	15.649.048	12.302.334	12.871.219	9.796.935
Variable	27.216.310	19.084.500	30.973.904	20.335.696
Mixt	-	-	-	-
Titulars	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Persones jurídiques i persones físiques empresaris	13.064.592	8.615.114	14.750.289	8.641.999
<i>Del qual: Promocions immobiliàries</i>	2.592.657	1.168.147	3.602.883	1.393.704
Resta de persones físiques i ISFLSH	29.800.766	22.771.720	29.094.834	21.490.632
Tipus de garantia	42.865.358	31.386.834	43.845.123	30.132.631
Actius / Edificis acabats	41.648.120	30.766.388	41.816.188	29.375.324
Residencials	33.886.692	25.263.855	33.588.699	23.944.284
<i>Dels quals: Habitatges de protecció oficial</i>	1.595.969	1.253.735	1.670.994	1.306.243
Comercials	7.544.133	5.341.589	8.038.216	5.298.139
Restants	217.295	160.944	189.273	132.901
Actius / Edificis en construcció	197.324	165.674	254.599	180.336
Residencials	154.640	127.281	216.051	146.706
<i>Dels quals: Habitatges de protecció oficial</i>	173	173	180	180
Comercials	41.050	36.759	37.945	33.027
Restants	1.634	1.634	603	603
Terrenys	1.019.914	454.772	1.774.336	576.971
Urbanitzats	322.786	69.652	738.779	121.329
Resta	697.128	385.120	1.035.557	455.642

El valor nominal dels imports disponibles (imports compromesos no disposats) de la totalitat dels préstecs i crèdits hipotecaris és el següent:

En milers d'euros

Saldos disponibles (valor nominal). Total préstecs i crèdits hipotecaris que donen suport a l'emissió de bons hipotecaris i cèdules hipotecàries		
	2019	2018
Potencialment elegibles	1.099.810	1.083.230
No elegibles	2.824.979	2.816.709

La distribució dels valors nominals en funció del percentatge que suposa el risc sobre l'import de l'última taxació disponible (*loan to values* (LTV)) de la cartera de préstecs i crèdits hipotecaris elegibles per a l'emissió de bons hipotecaris i cèdules hipotecàries es detalla a continuació:

En milers d'euros

LTV per tipus de garantia. Préstecs elegibles per a l'emissió de bons hipotecaris i cèdules hipotecàries		
	2019	2018
Amb garantia sobre habitatge	25.411.025	24.114.006
<i>Dels quals LTV <= 40%</i>	<i>7.362.006</i>	<i>7.235.411</i>
<i>Dels quals LTV 40%-60%</i>	<i>9.237.433</i>	<i>8.690.528</i>
<i>Dels quals LTV 60%-80%</i>	<i>8.811.586</i>	<i>8.188.067</i>
<i>Dels quals LTV > 80%</i>	-	-
Amb garantia sobre la resta de béns	5.975.809	6.018.625
<i>Dels quals LTV <= 40%</i>	<i>3.510.121</i>	<i>3.568.263</i>
<i>Dels quals LTV 40%-60%</i>	<i>2.465.688</i>	<i>2.450.362</i>
<i>Dels quals LTV > 60%</i>	-	-

El moviment dels valors nominals dels exercicis 2019 i 2018 dels préstecs hipotecaris que emparen l'emissió de bons hipotecaris i cèdules hipotecàries (elegibles i no elegibles) és el següent:

En milers d'euros

Moviments dels valors nominals dels préstecs hipotecaris		
	Elegibles	No elegibles
Saldo el 31 de desembre de 2017	28.781.826	15.943.345
Baixes en el període	(5.853.849)	(5.414.693)
Cancel·lacions al venciment	(2.137.409)	(354.755)
Cancel·lacions anticipades	(1.197.883)	(627.906)
Subrogacions per altres entitats	(26.166)	(8.384)
Baixes per titulitzacions	-	-
Resta	(2.492.391)	(4.423.648)
Altes en el període	7.204.654	3.183.840
Originades per l'entitat	3.977.513	1.453.187
Subrogacions d'altres entitats	96.087	10.726
Resta	3.131.054	1.719.927
Saldo el 31 de desembre de 2018	30.132.631	13.712.492
Baixes en el període	(4.405.522)	(3.913.259)
Cancel·lacions al venciment	(2.433.595)	(283.965)
Cancel·lacions anticipades	(1.032.207)	(285.039)
Subrogacions per altres entitats	(11.474)	(2.836)
Baixes per titulitzacions	(928.246)	(3.341.419)
Resta	-	-
Altes en el període	5.659.725	1.679.291
Originades per l'entitat	4.243.046	1.370.201
Subrogacions d'altres entitats	13.999	6.849
Resta	1.402.680	302.241
Saldo el 31 de desembre de 2019	31.386.834	11.478.524

B) Operacions passives

Tot seguit es detallen les emissions realitzades i col·lateralitzades a partir de la cartera de préstecs i crèdits hipotecaris de Banc Sabadell tenint en compte si s'han realitzat o no mitjançant oferta pública, així com el seu venciment residual:

En milers d'euros				
Valor nominal	2019		2018	
Cèdules hipotecàries emeses	21.429.687		22.353.833	
<i>De les quals: No registrades en el passiu del balanç</i>	<i>10.927.900</i>		<i>10.727.900</i>	
Valors representatius de deute. Emesos mitjançant oferta pública	6.200.000		6.200.000	
Venciment residual fins a un any	1.750.000		-	
Venciment residual de més d'un any i fins a dos anys	1.350.000		1.750.000	
Venciment residual de més de dos anys i fins a tres anys	-		1.350.000	
Venciment residual de més de tres anys i fins a cinc anys	2.000.000		1.000.000	
Venciment residual de més de cinc anys i fins a deu anys	1.100.000		2.100.000	
Venciment residual de més de deu anys	-		-	
Valors representatius de deute. Resta d'emissions	13.653.000		14.053.000	
Venciment residual fins a un any	5.380.000		3.150.000	
Venciment residual de més d'un any i fins a dos anys	3.000.000		5.380.000	
Venciment residual de més de dos anys i fins a tres anys	1.695.000		3.000.000	
Venciment residual de més de tres anys i fins a cinc anys	1.938.000		783.000	
Venciment residual de més de cinc anys i fins a deu anys	1.640.000		1.740.000	
Venciment residual de més de deu anys	-		-	
Dipòsits	1.576.687		2.100.833	
Venciment residual fins a un any	145.833		524.146	
Venciment residual de més d'un any i fins a dos anys	300.000		145.833	
Venciment residual de més de dos anys i fins a tres anys	694.444		300.000	
Venciment residual de més de tres anys i fins a cinc anys	100.000		794.444	
Venciment residual de més de cinc anys i fins a deu anys	336.410		336.410	
Venciment residual de més de deu anys	-		-	

	2019		2018	
	Valor nominal	Venciment mitjà residual	Valor nominal	Venciment mitjà residual
	(en milers)	(en anys)	(en milers)	(en anys)
Certificats de transmissió hipotecària	6.505.016	22	7.126.535	23
Emeses mitjançant oferta pública	-	-	-	-
Resta d'emissions	6.505.016	22	7.126.535	23
Participacions hipotecàries	2.333.714	12	2.737.340	13
Emeses mitjançant oferta pública	-	-	-	-
Resta d'emissions	2.333.714	12	2.737.340	13

La ràtio de sobrecol·lateralització de Banco de Sabadell, S.A., entesa com el quocient entre el valor nominal de la totalitat de la cartera de préstecs i crèdits hipotecaris que protegeixen l'emissió de cèdules hipotecàries i el valor nominal de les cèdules hipotecàries emeses, puja al 200% el 31 de desembre de 2019 (196% el 31 de desembre de 2018).

D'acord amb el Reial decret 716/2009, pel qual es despleguen determinats aspectes de la Llei 2/1981, de 25 de març, de regulació del mercat hipotecari i altres normes del sistema hipotecari financer, el Consell d'Administració manifesta que es responsabilitza que l'entitat disposa d'un conjunt de polítiques i procediments per garantir el compliment de la normativa que regula el mercat hipotecari.

En relació amb les polítiques i els procediments esmentats anteriorment relatius a l'activitat del grup en el mercat hipotecari, el Consell d'Administració és responsable del compliment de la normativa del mercat hipotecari i els processos de gestió i control del risc del grup (vegeu la nota 4.3 "Principis generals de gestió de riscos"). En particular, en relació amb el risc de crèdit, el Consell d'Administració atorga facultats i autonomies a la Comissió Delegada perquè aquesta, al seu torn, pugui delegar en els diferents nivells de decisió. Els procediments interns establerts per a l'originació i el seguiment dels actius que formen la inversió creditícia del grup, i en particular dels actius amb garantia hipotecària, que donen suport a les cèdules hipotecàries emeses, es detallen a continuació tenint en compte la naturalesa del sol·licitant.

Particulars

L'anàlisi i la decisió sobre la concessió de risc a particulars es duen a terme a partir de les eines d'*scoring* descrites en la nota 4.4.2.2 "Models de gestió de riscos". A aquestes eines s'afegeix, quan les circumstàncies ho requereixen, la figura de l'analista de risc, que aprofundeix en informacions complementàries. També es tenen en compte tot un seguit d'informacions i paràmetres, com ara la coherència de la sol·licitud que el client realitza i l'adequació a les seves possibilitats, la capacitat de pagament del client tenint en compte la seva situació actual i futura, el valor de l'immoble aportat com a garantia (determinat mitjançant la taxació pertinent realitzada per entitats homologades pel Banc d'Espanya, de manera que s'assegura, a través dels processos d'homologació interns, que no hi ha cap tipus de vinculació entre aquestes i el grup) i considerant l'existència de garanties suplementàries, consultes a bases d'impagats tant internes com externes, etc.

Una part del procés de decisió consisteix a determinar l'import màxim del finançament a concedir sobre la base del valor de taxació dels actius aportats com a garantia i el valor de compra, si és el destí del finançament. En aquest sentit, i com a norma general, l'import màxim de finançament en relació amb el valor de la taxació o valor de compra, el menor de tots dos, aplicat pel grup d'acord amb les seves polítiques internes es dona en el cas de compra de residència habitual per part d'un particular, i s'estableix en el 80%. A partir d'aquest es defineixen percentatges màxims, de nivell inferior al 80%, tenint en compte la destinació del finançament.

A més a més, cal destacar que com a pas previ a la resolució de l'expedient es revisen les càrregues associades als béns aportats com a garantia del finançament concedit, així com les assegurances contractades sobre les garanties esmentades. En cas que es resolgui favorablement l'expedient, i com a part del procés de formalització de l'operació, s'efectua la corresponent inscripció de la hipoteca en el Registre de la Propietat.

Respecte a les autonomies d'aprovació, les eines d'*scoring* són la referència central que determina la viabilitat de l'operació. A partir de determinats imports, o en operacions amb arguments difícilment valorables per l'*scoring*, intervé la figura de l'analista de riscos. La xifra d'autonomia es fixa a través de l'*scoring* i de l'import de l'operació/risc del client, i es defineix per als diferents nivells quan es requereix una intervenció especial. Hi ha un conjunt d'excepcions per condicions de l'acreditat i de l'operació que estan regulades en la normativa interna del grup.

Com es destaca en la nota 4.4.2.2 "Models de gestió de riscos", el grup disposa d'un sistema integral de seguiment a través d'eines d'alertes primerenques que permet detectar els clients que presenten algun incompliment de manera precoç. En aquest sentit, es destaca l'existència de procediments establerts de revisió i validació permanent de les garanties aportades.

Empreses no relacionades amb finalitat de promoció immobiliària i/o construcció

L'anàlisi i la decisió sobre la concessió de risc es fonamenten en les eines de *rating* i dels "equips bàsics de gestió", formats per una persona de l'àmbit comercial i una del de riscos en els diferents nivells de decisió, tots dos descrits en la nota 4.4.2.2 "Models de gestió de riscos". Així mateix, es tenen en compte tota una sèrie d'informacions i paràmetres com ara la coherència de la sol·licitud, la capacitat de pagament, les garanties aportades (valorades mitjançant la taxació pertinent efectuada per entitats homologades pel Banc d'Espanya, i assegurant, a través dels processos d'homologació interns, que no hi ha cap tipus de vinculació entre aquestes i el grup), i es considera l'existència de garanties suplementàries, la consonància entre el circulat de l'empresa i el total de vendes, la consistència entre el total de riscos amb el grup i els recursos propis de l'empresa, les consultes de bases de dades d'impagats tant internes com externes, etc.

També són aplicables en aquest cas els processos de revisió de càrregues associades a les garanties aportades, així com d'inscripció d'hipoteques en el Registre de la Propietat.

Les xifres d'autonomia s'assignen en funció de la pèrdua esperada de l'operació/client/grup de risc i risc total del client i del grup de risc. En el circuit de sanció hi ha diferents nivells. En cada un d'aquests hi ha la figura de l'"equip bàsic de gestió", format per una persona de l'àmbit comercial i una del de riscos del grup, i s'han de sancionar les operacions de manera consensuada. Igual que en el cas anterior, hi ha un conjunt d'excepcions per condicions de l'acreditat i sector que estan regulades en la normativa interna del grup.

El seguiment es realitza, igual que en el cas de particulars, a partir de les eines d'alertes primerenques existents. També es destaca l'existència de procediments establerts de revisió i validació permanent de les garanties aportades.

Empreses relacionades amb finalitat de promoció immobiliària i/o construcció

El banc engloba la gestió dels actius immobiliaris en la Direcció d'Estratègia i Gestió del Risc i préstecs promotor en la Direcció de Finançament de Promoció Immobiliària. Aquestes unitats disposen d'estructures organitzatives pròpies enfocades a una gestió especialitzada d'aquests actius basada en el coneixement de la situació i l'evolució del mercat immobiliari. En paral·lel, dins la Direcció de Gestió de Riscos, la Direcció de Risc d'Actius i Participades és la unitat especialitzada en la gestió dels riscos d'aquesta cartera.

L'anàlisi de riscos la duen a terme equips d'analistes especialitzats que comparteixen la gestió amb les direccions de Finançament de Promoció Immobiliària, de manera que es conjuga la visió de la gestió de riscos amb la del tractament directe del client.

En la decisió intervé la valoració tant del promotor com del projecte i un conjunt d'informacions complementàries, com ara la situació financera, la situació patrimonial del promotor, previsions d'ingressos i tresoreria amb plans de negoci del projecte i, de manera especial, una anàlisi profunda de la situació dels riscos en curs bé es tracti de producte acabat, sòls o bé altres productes.

Hi ha un escalat de percentatges màxims de LTV definits internament pel grup tenint en compte la destinació del finançament, qualitat del promotor i valoració interna de la promoció.

Per la tipologia de les carteres gestionades en aquest segment, hi ha una assignació d'autonomies específica per a nous projectes, vendes, compres o plans d'actuació. Tot això s'estableix en la normativa interna.

S'exerceix una tasca de seguiment constant inherent a la gestió dels actius. En els casos de productes acabats, se segueixen els nivells de vendes o lloguers, i en els actius en curs, el grau de desenvolupament. S'estableix un control constant del compliment dels compromisos i, com en el cas d'empreses, hi ha procediments establerts de revisió i validació permanent de les garanties aportades.

Altres consideracions

El grup Banc Sabadell duu a terme actuacions i manté actius diversos programes de finançament en els mercats de capitals (vegeu l'apartat d'"Estratègia de finançament i evolució de la liquiditat el 2019" en la nota 4). En el marc de l'estratègia de finançament del grup, Banco de Sabadell, S.A. és emissor de cèdules hipotecàries. Les cèdules hipotecàries s'emeten amb la garantia de la cartera de préstecs amb garantia hipotecària d'immobles concedits per l'emissor, tenint en compte els criteris d'elegibilitat que es defineixen en el Reial decret 716/2009, de regulació del mercat hipotecari, i altres normes del sistema hipotecari financer. En aquest sentit, el grup té establerts procediments de control per al seguiment de la totalitat de la seva cartera de préstecs i crèdits hipotecaris (i un d'aquests és el manteniment del registre comptable especial dels préstecs i els crèdits hipotecaris i els actius de substitució que donen suport a les cèdules i als bons hipotecaris, i dels instruments financers derivats vinculats a aquests), així com per a la verificació del compliment dels criteris d'aptitud per a la seva afectació a l'emissió de cèdules hipotecàries, i per al compliment, en qualsevol moment, del límit màxim d'emissió; tots aquests regulats per la legislació vigent del mercat hipotecari.

Annex IV – Informació dels emissors en les cèdules territorials i sobre el registre comptable especial territorial

A continuació, s'inclou la informació sobre les dades procedents del registre comptable especial de cèdules territorials de l'entitat emissora Banc Sabadell, a què es refereix la disposició addicional única del Reial decret 579/2014, requerida per la Circular 4/2015 del Banc d'Espanya.

A) Operacions actives

En relació amb el valor nominal de la totalitat de la cartera de préstecs i crèdits amb administracions públiques el 31 de desembre de 2019 que protegeixen les emissions, l'elegibilitat i la computabilitat a l'efecte de la cobertura de cèdules territorials, es presenta la informació següent:

En milers d'euros			
2019			
	Total	Residents a Espanya	Residents en altres països de l'Espai Econòmic
Administracions centrals	217.896	217.896	-
Administracions autonòmiques o regionals	2.396.736	2.396.736	-
Administracions locals	1.120.276	1.120.276	-
Administracions de la Seguretat Social	-	-	-
Total cartera de préstecs i crèdits	3.734.908	3.734.908	-
En milers d'euros			
2018			
	Total	Residents a Espanya	Residents en altres països de l'Espai Econòmic
Administracions centrals	142.683	142.683	-
Administracions autonòmiques o regionals	1.436.589	1.436.589	-
Administracions locals	1.036.998	1.036.998	-
Administracions de la Seguretat Social	-	-	-
Total cartera de préstecs i crèdits	2.616.270	2.616.270	-

B) Operacions passives

Tot seguit, es detallen les emissions realitzades i col·lateralitzades a partir de la cartera de préstecs i crèdits amb administracions públiques del banc tenint en compte si s'han realitzat o no mitjançant una oferta pública, així com el seu venciment residual:

En milers d'euros

Valor nominal	2019	2018
Cèdules territorials emeses	1.600.000	1.200.000
<i>De les quals: No registrades en el passiu del balanç</i>	-	-
Emesos mitjançant oferta pública	-	-
Venciment residual fins a un any	-	-
Venciment residual de més d'un any i fins a dos anys	-	-
Venciment residual de més de dos anys i fins a tres anys	-	-
Venciment residual de més de tres anys i fins a cinc anys	-	-
Venciment residual de més de cinc anys i fins a deu anys	-	-
Venciment residual de més de deu anys	-	-
Resta d'emissions	1.600.000	1.200.000
Venciment residual fins a un any	-	400.000
Venciment residual de més d'un any i fins a dos anys	-	-
Venciment residual de més de dos anys i fins a tres anys	400.000	-
Venciment residual de més de tres anys i fins a cinc anys	800.000	-
Venciment residual de més de cinc anys i fins a deu anys	400.000	800.000
Venciment residual de més de deu anys	-	-

La ràtio de sobrecol·lateralització de Banco de Sabadell, S.A., entesa com el quocient entre el valor nominal de la totalitat de la cartera de préstecs i crèdits amb administracions públiques que protegeixen l'emissió de cèdules territorials i el valor nominal de les cèdules territorials emeses, puja al 233% el 31 de desembre de 2019 (218% el 31 de desembre de 2018).

D'acord amb el Reial decret 579/2014, el Consell d'Administració manifesta que es responsabilitza que l'entitat disposa d'un conjunt de polítiques i procediments en relació amb les activitats de finançament d'ens públics per garantir el compliment de la normativa que regula l'emissió d'aquests valors (vegeu la nota 4 "Gestió de riscos").

En particular, en relació amb el risc de crèdit, el Consell d'Administració atorga facultats i autonomies a la Comissió Delegada perquè aquesta, al seu torn, pugui delegar en els diferents nivells de decisió. Els procediments interns establerts per a l'originació i el seguiment dels actius que formen els préstecs i les partides a cobrar del grup, i en particular dels actius amb entitats públiques, que donen suport a les cèdules territorials emeses.

Annex V – Detall de les emissions vives i passius subordinats del grup

Valors representatius de deute emesos

El detall de les emissions del grup el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès vigent el 31/12/2019	Data de venciment/amortització	Divisa d'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018				
Banco Gallego, S.A. (*)	28/10/2013	-	186	2,00%	29/12/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	10/03/2014	324	1.049	EURIBOR 6M + 3,50	10/03/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	18/03/2014	-	5.000	EURIBOR 3M + 1,35	18/03/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	18/03/2014	-	11.500	EURIBOR 3M + 1,65	18/03/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/05/2014	461	1.354	4,42%	10/05/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/05/2014	609	1.828	EURIBOR 6M + 3,50	10/05/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	13/05/2014	-	20.000	EURIBOR 3M + 0,90	13/05/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/06/2014	261	871	EURIBOR 6M + 2,75	10/06/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/06/2014	284	940	EURIBOR 6M + 3,00	10/06/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	27/06/2014	-	20.000	EURIBOR 3M + 0,85	27/06/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/07/2014	401	802	EURIBOR 6M + 2,75	10/07/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/08/2014	766	1.572	EURIBOR 6M + 2,75	10/08/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/10/2014	462	924	EURIBOR 6M + 2,35	10/10/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/11/2014	842	1.684	EURIBOR 6M + 2,35	10/11/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/12/2014	789	1.940	EURIBOR 6M + 2,35	10/12/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	05/12/2016	500.000	500.000	0,65%	05/03/2020	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	12/12/2016	-	15.000	MAX(EURIBOR 3M; 0,5%)	12/12/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	07/03/2017	-	591.066	0,40%	07/03/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	24/04/2017	-	342.017	0,40%	24/04/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	21/06/2017	-	464.764	0,40%	21/06/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	03/07/2017	10.000	10.000	MAX(EURIBOR 3M + 0,30; 0,3%)	04/07/2022	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	28/07/2017	26.800	26.800	MAX(EURIBOR 3M; 0,60%)	28/07/2022	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	28/09/2017	10.000	10.000	MAX(EURIBOR 3M + 0,30; 0,3%)	28/09/2022	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	05/12/2017	1.000.000	1.000.000	0,88%	05/03/2023	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	26/02/2018	4.000	4.000	MAX(EURIBOR 3M; 0,4%)	27/02/2023	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	16/03/2018	6.000	6.000	MAX(EURIBOR 3M; 0,67%)	17/03/2025	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	03/04/2018	6.000	6.000	MAX(EURIBOR 3M; 0,4%)	03/04/2023	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	31/05/2018	3.000	3.000	MAX(EURIBOR 3M; 0,3%)	31/05/2023	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	07/09/2018	750.000	750.000	1,63%	07/03/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	14/11/2018	1.000	1.000	MAX(EURIBOR 3M; 1,1%)	14/11/2023	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	14/11/2018	2.500	2.500	MAX(EURIBOR 3M; 1,5%)	14/11/2025	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	28/03/2019	601.415	-	0,70%	28/03/2022	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	08/04/2019	300.000	-	0,45%	08/04/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/05/2019	1.000.000	-	1,75%	10/05/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	22/07/2019	1.000.000	-	0,88%	22/07/2025	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	27/09/2019	500.000	-	1,13%	27/03/2025	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A. (**)	07/11/2019	500.000	-	0,63%	07/11/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	15/11/2019	120.000	-	MAX (0%; EURIBOR 3M+0,6%)	15/05/2024	Euros	Institucional
Subscrits per empreses del grup		(126.902)	(42.699)				
Total obligacions simples		6.219.012	3.759.098				

(*) Societat fusionada amb Banc Sabadell.

(**) S'informa com a "data de venciment/amortització" la primera data d'opció d'amortització.

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès vigent el 31/12/2019	Data de venciment	Divisa d'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018				
Banco Guipuzcoano, S.A. (*)	18/04/2007	25.000	25.000	1,70%	18/04/2022	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	25/07/2012	3.000	3.000	ref. actius subjacents	25/07/2022	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	20/12/2012	-	3.000	ref. actius subjacents	20/12/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	27/05/2014	-	5.000	ref. actius subjacents	27/05/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	14/07/2014	10.000	10.000	ref. actius subjacents	15/07/2024	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	14/07/2014	3.000	3.000	ref. actius subjacents	14/07/2021	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	16/07/2014	-	5.000	ref. actius subjacents	16/07/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	24/07/2014	-	4.000	ref. actius subjacents	24/07/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	15/04/2015	4.000	4.000	ref. actius subjacents	15/04/2020	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	06/07/2015	1.300	1.800	ref. actius subjacents	06/07/2020	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	01/06/2016	-	6.000	ref. actius subjacents	03/06/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	17/06/2016	-	75.000	ref. actius subjacents	17/06/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	21/06/2016	-	8.500	ref. actius subjacents	21/06/2019	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	30/11/2016	45.000	45.000	ref. actius subjacents	30/11/2021	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	05/11/2018	10.000	10.000	ref. actius subjacents	01/04/2025	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	12/11/2018	3.200	13.200	ref. actius subjacents	01/04/2025	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	18/02/2019	3.000	-	ref. actius subjacents	18/02/2022	Euros	Detallista
Banco de Sabadell, S.A.	04/04/2019	3.000	-	ref. actius subjacents	04/10/2022	Euros	Detallista
Subscrits per empreses del grup		(190)	(1.286)				
Total bons estructurats		110.310	220.214				

(*) Societat fusionada amb Banc Sabadell.

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès mitjà		Data de venciment	Divisa d'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018			
Banco de Sabadell, S.A. (ofic. Londres) (*)	18/12/2015	293.333	695.373	-0,16%	-0,07%	Diversos	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A. (**)	15/03/2018	1.612.490	5.111.812	-0,10%	0,04%	Diversos	Euros	Institucional
Subscrits per empreses del grup		(811.601)	(2.530.849)					
Total pagarés		1.094.222	3.276.336					

(*) Pagarés (ECP).

(**) Registrat el fulllet d'emissió per un import de 7.000.000 milers d'euros ampliables fins a 9.000.000 milers d'euros a la CNMV.

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès vigent el 31/12/2019	Data de venciment	Divisa d'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018				
Banco de Sabadell, S.A.	08/05/2009	100.000	100.000	EURIBOR 3M + 1	08/05/2021	Euros	Institucional
Banco CAM, S.A. (*)	27/04/2010	30.000	30.000	4,60%	31/07/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/12/2010	150.000	150.000	EURIBOR 3M + 2,35	10/12/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	11/01/2011	-	100.000	EURIBOR 3M + 2,60	11/01/2019	Euros	Institucional
Banco Guipuzcoano, S.A. (*)	19/01/2011	-	100.000	EURIBOR 3M + 2,75	19/01/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	07/06/2011	-	200.000	EURIBOR 3M + 2,25	07/06/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	13/07/2011	50.000	50.000	EURIBOR 3M + 2,60	13/07/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	12/12/2011	150.000	150.000	EURIBOR 3M + 3,10	12/12/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	05/10/2012	95.000	95.000	EURIBOR 3M + 4,80	05/10/2022	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	28/12/2012	200.000	200.000	EURIBOR 3M + 4,15	28/12/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	09/12/2013	200.000	200.000	EURIBOR 3M+ 1,60	09/12/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	26/09/2014	250.000	250.000	EURIBOR 3M + 0,70	26/09/2022	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	03/10/2014	38.000	38.000	EURIBOR 3M + 0,68	03/10/2023	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	12/11/2014	1.350.000	1.350.000	0,88%	12/11/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	05/12/2014	100.000	100.000	EURIBOR 3 M + 0,40	05/12/2022	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	29/01/2015	-	1.250.000	EURIBOR 12 M + 0,232	29/01/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	23/04/2015	-	1.500.000	EURIBOR 12 M + 0,08	23/04/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	04/05/2015	250.000	250.000	EURIBOR 3 M + 0,13	04/05/2023	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/06/2015	750.000	750.000	0,38%	10/06/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	18/06/2015	1.500.000	1.500.000	EURIBOR 12 M + 0,05	18/06/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	03/07/2015	50.000	50.000	EURIBOR 3 M + 0,20	03/07/2023	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	20/07/2015	1.500.000	1.500.000	EURIBOR 12 M + 0,05	20/07/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	16/09/2015	1.000.000	1.000.000	EURIBOR 12 M + 0,07	16/09/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	03/11/2015	1.000.000	1.000.000	0,63%	03/11/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	26/01/2016	550.000	550.000	EURIBOR 3M + 0,80	26/01/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	24/05/2016	50.000	50.000	EURIBOR 3M + 0,535	24/05/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	10/06/2016	1.000.000	1.000.000	0,63%	10/06/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	20/10/2016	1.000.000	1.000.000	0,13%	20/10/2023	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	21/12/2016	500.000	500.000	EURIBOR 12M + 0,27	21/12/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	29/12/2016	250.000	250.000	0,97%	27/12/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	26/04/2017	1.100.000	1.100.000	1,00%	26/04/2027	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	21/07/2017	500.000	500.000	0,89%	21/07/2025	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	18/12/2018	1.000.000	1.000.000	EURIBOR 12M + 0,027	18/09/2020	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	18/12/2018	1.000.000	1.000.000	EURIBOR 12M + 0,085	18/06/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	18/12/2018	1.000.000	1.000.000	EURIBOR 12M + 0,086	18/07/2021	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	21/12/2018	390.000	390.000	1,09%	21/12/2026	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	30/01/2019	1.250.000	-	EURIBOR 12M + 0,130	30/01/2022	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	20/12/2019	750.000	-	EURIBOR 12M + 0,074	20/12/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	20/12/2019	750.000	-	EURIBOR 12M + 0,104	22/12/2025	Euros	Institucional
Subscrits per empreses del grup		(10.927.900)	(10.727.900)				
Total cèdules hipotecàries		8.925.100	9.525.100				

(*) Societats fusionades amb Banc Sabadell.

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès vigent el 31/12/2019	Data de venciment	Divisa d'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018				
Banco de Sabadell, S.A.	16/12/2015	-	400.000	EURIBOR 12M + 0,33	16/12/2019	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	18/12/2018	800.000	800.000	EURIBOR 12M + 0,242	18/12/2024	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	16/12/2019	400.000	-	EURIBOR 12M + 0,007	16/12/2022	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	16/12/2019	400.000	-	EURIBOR 12M + 0,104	16/12/2025	Euros	Institucional
Subscrits per empreses del grup		-1.600.000	-1.200.000				
Total cèdules territorials		-	-				

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès vigent el 31/12/2019	Data de venciment	Divisa d'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018				
TSB Banking Group PLC	07/12/2017	587.682	558.953	LIBOR 3M + 0,24	07/12/2022	Lliures esterlines	Institucional
TSB Banking Group PLC	15/02/2019	881.523	-	SONIA + 0,870	15/02/2024	Lliures esterlines	Institucional
Subscrits per empreses del grup		-	-				
Total covered bonds		1.469.205	558.953				

Titulitzacions

A continuació es detallen els bons emesos pels fons de titulització d'actius pendents d'amortització el 31 de desembre de 2019 i 2018, respectivament:

En milers d'euros

Any	Tipus d'actius titulitzats	Cotització	Emissió		Saldo pendent de passiu		Rendiment
			Nombre de títols	Import	2019	2018	
2004	GC SABADELL 1, F.T.H. (A)	RMBS	12.000	1.200.000	63.573	80.501	EURIBOR 3M + (entre 0,06% i 0,78%)
2005	TDA CAM 4,FTA (A)	RMBS	20.000	2.000.000	131.953	167.845	EURIBOR 3M + (entre 0,09% i 0,24%)
2005	TDA CAM 5,FTA (A)	RMBS	20.000	2.000.000	169.568	194.632	EURIBOR 3M + (entre 0,12% i 0,35%)
2006	TDA CAM 6 FTA (A)	RMBS	13.000	1.300.000	115.058	132.076	EURIBOR 3M + (entre 0,13% i 0,27%)
2006	TDA CAM 7 FTA (A)	RMBS	15.000	1.500.000	136.916	157.718	EURIBOR 3M + (entre 0,14% i 0,30%)
2006	CAIXA PENEDES 1 TDA, FTA (A)	RMBS	10.000	1.000.000	51.384	61.021	EURIBOR 3M + (entre 0,14% i 0,55%)
2006	FTPYME TDA CAM 4 FTA (A)	PIMES	11.918	1.191.800	51.668	61.996	EURIBOR 3M + (entre 0,02% i 4%)
2007	TDA CAM 8 FTA (A)	RMBS	17.128	1.712.800	114.230	129.892	EURIBOR 3M + (entre 0,13% i 3,50%)
2007	CAIXA PENEDES PIMES 1 TDA, FTA (A)	PIMES	7.900	790.000	300	300	EURIBOR 3M + (entre 0,19% i 0,80%)
2007	TDA CAM 9 FTA (A)	RMBS	15.150	1.515.000	157.081	175.861	EURIBOR 3M + (entre 0,12% i 3,50%)
2015	DUNCAN FUNDING 2015-1 PLC (B) (*)	RMBS	20.912	2.940.691	418.231	468.627	EURIBOR 3M +0,48% i £ LIBOR 3M +(entre 0% i 1,5%)
2016	DUNCAN FUNDING 2016-1 PLC (B) (*)	RMBS	30.120	4.354.356	83.119	229.603	EURIBOR 3 M +0,40% i £ LIBOR 3 M + (entre 0,77% i 2,5%)
2017	IM SABADELL PYME 11, F.T. (A)	PIMES	19.000	1.900.000	198.515	387.881	EURIBOR 3M + (entre 0,75% i 0,90%)
Total					1.691.596	2.247.953	

(*) Fons de titulització vinculats a TSB.

(A) Emissions que cotitzen en el mercat AIAF.

(B) Emissions que cotitzen en el mercat LSE.

Passius subordinats

El detall dels passius subordinats emesos pel grup el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès vigent el 31/12/2019	Data de venciment/amortització	Divisa de l'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018				
Banco de Sabadell, S.A.	26/04/2010	424.600	424.600	6,250%	26/04/2020	Euros	Institucional
TSB Banking Group PLC (*)	01/05/2014	452.515	430.394	5,750%	06/05/2021	Lliures esterlines	Institucional
Banco de Sabadell, S.A.	06/05/2016	500.000	500.000	5,625%	06/05/2026	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A. (*)	12/12/2018	500.000	500.000	5,375%	12/12/2023	Euros	Institucional
Subscrits per empreses del grup		(16.650)	(18.650)				
Total obligacions subordinades		1.860.465	1.836.344				

(*) Emissió subordinada. S'informa com a "data de venciment/amortització" la primera data d'opció d'amortització.

En milers d'euros

Entitat emissora	Data d'emissió	Imports		Tipus d'interès vigent el 31/12/2019	Data de venciment/amortització	Divisa de l'emissió	Destinació de l'oferta
		31/12/2019	31/12/2018				
Banco de Sabadell, S.A. (*)	18/05/2017	750.000	750.000	6,500%	18/05/2022	Euros	Institucional
Banco de Sabadell, S.A. (*)	23/11/2017	400.000	400.000	6,125%	23/11/2022	Euros	Institucional
Subscrits per empreses del grup		-	-				
Total participacions preferents		1.150.000	1.150.000				

(*) Emissió perpètua. S'informa com a "data de venciment/amortització" la primera data d'opció d'amortització.

Les emissions incloses en passius subordinats, a l'efecte de la prelación de crèdits, se situen darrere de tots els creditors comuns del grup.

A l'efecte de donar compliment al que requereix la NIC 7, es presenta a continuació la conciliació dels passius derivats d'activitats de finançament i s'identifiquen els components que han suposat el seu moviment:

En milers d'euros

Total passius subordinats el 31 de desembre de 2017	2.481.835
Noves emissions	500.000
Amortitzades	-
Capitalització	-
Tipus de canvi	(3.541)
Variació dels passius subordinats subscrits per empreses del grup	8.050
Total passius subordinats el 31 de desembre de 2018	2.986.344
Noves emissions	-
Amortitzades	-
Capitalització	-
Tipus de canvi	22.121
Variació dels passius subordinats subscrits per empreses del grup	2.000
Total passius subordinats el 31 de desembre de 2019	3.010.465

Annex VI – Altres informacions de riscos

Exposició al risc de crèdit

Préstecs i bestretes amb la clientela per activitat i tipus de garantia

El desglossament del saldo de l'epígraf "Préstecs i bestretes – Clientela" per activitat i tipus de garantia, excloent-ne les bestretes que no tenen naturalesa de préstecs, el 31 de desembre de 2019 i 2018, respectivament, és el següent:

	2019							
	TOTAL	Dels quals: garantia immobiliària	Dels quals: resta de garanties reals	Préstecs amb garantia real. Import comptable sobre import de l'última taxació disponible. Loan-to-value				
				Inferior o igual al 40%	Superior al 40% i inferior o igual al 60%	Superior al 60% i inferior o igual al 80%	Superior al 80% i inferior o igual al 100%	Superior al 100%
Administracions públiques	10.524.898	45.589	6.425	14.233	22.478	2.709	2.078	10.516
Altres societats financeres i empresaris individuals (activitat empresarial financera)	1.016.161	345.606	81.667	109.731	229.585	43.815	38.954	5.188
Societats no financeres i empresaris individuals (activitat empresarial no financera)	56.181.367	14.244.242	9.687.652	8.532.188	5.889.168	3.407.264	2.414.739	3.688.535
Construcció i promoció immobiliària (incloent-hi sòl)	3.184.046	2.225.353	645.191	758.141	937.242	476.725	182.227	516.209
Construcció d'obra civil	802.490	40.222	62.737	21.662	24.486	10.919	7.419	38.473
Resta de finalitats	52.194.831	11.978.667	8.979.724	7.752.385	4.927.440	2.919.620	2.225.093	3.133.853
Grans empreses	22.886.000	1.140.591	3.688.598	2.367.475	600.043	353.985	553.439	954.247
Pimes i empresaris individuals	29.308.831	10.838.076	5.291.126	5.384.910	4.327.397	2.565.635	1.671.654	2.179.606
Resta de llars	78.230.486	70.392.038	766.420	14.500.163	20.022.312	22.854.631	9.109.453	4.671.899
Habitatges	69.559.754	69.032.294	38.639	13.899.046	19.460.093	22.451.028	8.885.914	4.374.852
Consum	5.166.943	69.133	580.875	145.094	190.038	117.918	73.141	123.817
Altres finalitats	3.503.789	1.290.611	146.906	456.023	372.181	285.685	150.398	173.230
TOTAL	145.952.912	85.027.475	10.542.164	23.156.315	26.163.543	26.308.419	11.565.224	8.376.138
PROMEMÒRIA								
Operacions de refinançament, refinançades i reestructurades	3.553.489	2.332.091	334.972	488.778	534.854	560.366	392.761	690.304

En milers d'euros

	2018							
	TOTAL	Dels quals: garantia immobiliària	Dels quals: resta de garanties reals	Préstecs amb garantia real. Import comptable sobre import de l'última taxació disponible. Loan-to-value				
				Inferior o igual al 40%	Superior al 40% i inferior o igual al 60%	Superior al 60% i inferior o igual al 80%	Superior al 80% i inferior o igual al 100%	Superior al 100%
Administracions públiques	10.903.834	45.647	17.374	12.359	19.416	8.266	8.258	14.722
Altres societats financeres i empresaris individuals (activitat empresarial financera)	1.554.793	238.769	146.303	185.645	150.334	20.657	5.402	23.034
Societats no financeres i empresaris individuals (activitat empresarial no financera)	54.575.682	14.979.142	5.566.196	6.603.954	5.533.529	3.622.408	1.819.027	2.966.421
Construcció i promoció immobiliària (incloent-hi sòl)	3.381.901	2.321.336	419.198	712.568	933.791	437.157	348.969	308.047
Construcció d'obra civil	850.098	47.360	62.503	24.681	20.619	16.757	10.909	36.897
Resta de finalitats	50.343.683	12.610.446	5.084.495	5.866.705	4.579.119	3.168.494	1.459.149	2.621.477
Grans empreses	22.905.473	1.476.018	1.420.937	1.382.835	417.740	312.119	216.339	567.923
Pimes i empresaris individuals	27.438.210	11.134.428	3.663.558	4.483.870	4.161.379	2.856.375	1.242.810	2.053.554
Resta de llars	74.833.439	66.639.215	723.446	13.792.603	19.000.096	20.951.511	8.399.367	5.219.085
Habitatges	65.875.838	65.248.761	44.107	13.197.972	18.460.481	20.582.247	8.167.370	4.884.799
Consum	5.472.717	79.849	514.153	136.264	150.312	88.219	78.769	140.438
Altres finalitats	3.484.884	1.310.605	165.186	458.367	389.303	281.045	153.228	193.848
TOTAL	141.867.748	81.902.773	6.453.319	20.594.561	24.703.375	24.602.842	10.232.054	8.223.262
PROMEMÒRIA								
Operacions de refinançament, refinançades i reestructurades	4.636.003	2.428.753	387.203	453.285	478.979	524.743	434.534	924.416

En relació amb els riscos amb LTV > 80%, principalment corresponen a operacions procedents d'entitats adquirides o a operacions empresarials en què, de manera accessòria a la valoració de l'operació, es disposa d'una garantia hipotecària com a cobertura d'aquesta. Així mateix, hi ha altres motius d'aprovació addicionals, que responen principalment a acreditats solvents i amb demostrada capacitat de pagament, així com a clients de perfil bo que aporten garanties addicionals (personals i/o pignoratives) a les garanties hipotecàries considerades en la ràtio LTV.

Operacions de refinançament i reestructuració

L'import dels saldos vigents de refinançaments i reestructuracions el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros							
2019							
	Entitats de crèdit	Administracions públiques	Altres societats financeres i empresaris individuals (activitat empresarial financera)	Societats no financeres i empresaris individuals (activitat empresarial no financera)	De les quals: finançament a la construcció i promoció immobiliària (incloent-hi sòl)	Resta de llars	Total
TOTAL							
Sense garantia real							
Nombre d'operacions	-	12	71	17.928	434	48.601	66.612
Import comptable brut	-	9.468	7.415	1.196.253	126.165	343.758	1.556.894
Amb garantia real							
Nombre d'operacions	-	3	18	8.617	615	18.488	27.126
Import comptable brut	-	914	21.731	1.431.372	239.124	1.543.459	2.997.476
Correccions de valor per deteriorament	-	1.306	10.418	714.477	119.723	274.681	1.000.882
Del qual risc dubtós							
Sense garantia real							
Nombre d'operacions	-	12	43	10.861	321	26.071	36.987
Import comptable brut	-	9.468	780	836.649	118.037	200.883	1.047.780
Amb garantia real							
Nombre d'operacions	-	3	15	6.122	456	11.823	17.963
Import comptable brut	-	914	13.821	872.627	135.300	1.014.352	1.901.714
Correccions de valor per deteriorament	-	1.306	10.347	646.167	113.555	249.673	907.493
TOTAL							
Nombre d'operacions	-	15	89	26.545	1.049	67.089	93.738
Import brut	-	10.382	29.146	2.627.625	365.289	1.887.217	4.554.370
deteriorament	-	1.306	10.418	714.477	119.723	274.681	1.000.882
Informació addicional: finançament classificat com a actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda							
	-	-	-	-	-	-	-

En milers d'euros

	2018						Total
	Entitats de crèdit	Administracions públiques	Altres societats financeres i empresaris individuals (activitat empresarial financera)	Societats no financeres i empresaris individuals (activitat empresarial no financera)	De les quals: finançament a la construcció i promoció immobiliària (incloent-hi sòl)	Rest de llars	
TOTAL							
Sense garantia real							
Nombre d'operacions	-	15	76	16.400	496	55.503	71.994
Import comptable brut	-	10.731	30.910	1.422.243	208.112	344.134	1.808.018
Nombre d'operacions	-	4	20	11.112	1.135	22.479	33.615
Import comptable brut	-	9.670	23.370	1.645.042	347.100	1.788.033	3.466.116
Correccions de valor per deteriorament	-	5.179	10.932	805.980	192.023	314.261	1.136.352
Del qual risc dubtós	-	-	-	-	-	-	-
Sense garantia real	-	-	-	-	-	-	-
Nombre d'operacions	-	14	38	8.444	355	29.602	38.098
Import comptable brut	-	10.634	874	839.869	167.338	196.804	1.048.182
Nombre d'operacions	-	4	13	6.468	805	11.675	18.160
Import comptable brut	-	9.670	14.234	990.850	237.438	976.575	1.991.329
Correccions de valor per deteriorament	-	5.179	10.854	694.986	182.132	280.987	992.006
TOTAL							
Nombre d'operacions	-	19	96	27.512	1.631	77.982	105.609
Import brut	-	20.401	54.280	3.067.286	555.212	2.132.167	5.274.134
Correccions de valor per deteriorament	-	5.179	10.932	805.980	192.023	314.261	1.136.352
Informació addicional: finançament classificat com a actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda	-	-	-	-	-	-	-

El valor de les garanties rebudes per assegurar el cobrament relacionades amb les operacions de refinançament i reestructuració, distingint entre garanties reals i altres garanties, el 31 de desembre de 2019 i 2018, és el següent:

En milers d'euros

Garanties rebudes	2019	2018
Valor de les garanties reals	2.762.628	2.970.068
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l' stage 3</i>	<i>1.521.410</i>	<i>1.566.700</i>
Valor d'altres garanties	441.249	461.294
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l' stage 3</i>	<i>225.534</i>	<i>223.528</i>
Total valor de les garanties rebudes	3.203.877	3.431.362

El moviment detallat del saldo de refinançaments i reestructuracions durant els exercicis 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

	2019	2018
Saldo d'obertura	5.274.134	6.842.793
(+) Refinançaments i reestructuracions del període	1.031.681	1.158.444
<i>Promemòria: impacte registrat en el compte de pèrdues i guanys del període</i>	<i>111.070</i>	<i>162.060</i>
(-) Amortitzacions de deute	(886.887)	(1.272.884)
(-) Adjudicacions	(76.111)	(159.046)
(-) Baixa del balanç (reclassificació a fallits)	(153.023)	(314.447)
(+)/(-) Altres variacions (*)	(635.424)	(980.726)
Saldo al final de l'exercici	4.554.370	5.274.134

(*) Inclou les operacions que han deixat d'estar identificades com a refinançament, refinançada o reestructurada, pel fet d'haver complert els requisits per a la seva reclassificació de risc classificat com a *stage 2* a risc classificat com a *stage 1* (vegeu la nota 1.3.4).

A continuació es mostra l'import de les operacions que, amb posterioritat al refinançament o la reestructuració, han estat classificades com a *stage 3* en els exercicis 2019 i 2018:

En milers d'euros

	2019 (*)	2018
Administracions públiques	-	-
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	152.315	183.345
<i>Del qual: Finançament a la construcció i promoció</i>	<i>11.876</i>	<i>12.419</i>
Resta de persones físiques	341.041	250.686
Total	493.356	434.031

(*) Inclou l'impacte de l'aplicació de la Circular 2/2018, de 21 de desembre, del Banc d'Espanya, per la qual es modifica el punt 102 de la Circular 4/2017, que estableix un període de cura mínim d'1 any per a operacions de refinançament, refinançades o reestructurades amb imports vençuts amb una antiguitat superior a trenta dies.

La probabilitat d'incompliment mitjana el 31 de desembre de 2019 i 2018 de les operacions vigents de refinançaments i reestructuracions per activitat és la següent:

En percentatge

	2019	2018
Administracions públiques (*)	-	-
Resta de persones jurídiques i empresaris individuals	8	8
<i>Del qual: Finançament a la construcció i promoció</i>	<i>7</i>	<i>7</i>
Resta de persones físiques	9	10

(*) No es disposa d'autorització per a l'ús de models interns per al càlcul de requeriments de capital respecte a aquesta dada.

La probabilitat d'incompliment mitjana està calculada el 30 de setembre de 2019.

La PD de refinançaments es manté respecte al 31 de desembre de 2018.

Risc de concentració

Exposició geogràfica

Mundial

La distribució de la concentració de riscos per activitat i a escala mundial el 31 de desembre de 2019 i 2018 és la següent:

En milers d'euros

	2019				
	TOTAL	Espanya	Resta de la Unió Europea	Amèrica	Resta del món
Bancs centrals i entitats de crèdit	31.188.227	9.284.592	8.154.854	13.460.595	288.186
Administracions públiques	35.372.796	24.234.966	9.960.740	1.057.996	119.094
Administració central	28.659.248	18.050.464	9.960.740	554.801	93.243
Resta	6.713.548	6.184.502	-	503.195	25.851
Altres societats financeres i empresaris individuals	3.763.467	2.016.542	1.106.812	616.528	23.585
Societats no financeres i empresaris individuals	60.413.597	46.139.954	5.047.220	8.571.417	655.006
Construcció i promoció immobiliària	3.319.641	2.934.240	10.498	290.401	84.502
Construcció d'obra civil	901.545	864.354	9.466	27.025	700
Resta de finalitats	56.192.411	42.341.360	5.027.256	8.253.991	569.804
Grans empreses	26.244.735	14.919.231	4.510.013	6.476.444	339.047
Pimes i empresaris individuals	29.947.676	27.422.129	517.243	1.777.547	230.757
Resta de llars	78.679.821	38.284.908	37.430.002	1.916.328	1.048.583
Habitatges	69.864.435	32.203.418	34.809.627	1.853.325	998.065
Consum	5.188.697	3.285.595	1.842.951	23.358	36.793
Altres finalitats	3.626.689	2.795.895	777.424	39.645	13.725
TOTAL	209.417.908	119.960.962	61.699.628	25.622.864	2.134.454

En milers d'euros

	2018				
	TOTAL	Espanya	Resta de la Unió Europea	Amèrica	Resta del món
Bancs centrals i entitats de crèdit	32.994.694	16.025.194	15.610.804	1.040.379	318.317
Administracions públiques	35.006.761	23.278.571	10.544.893	1.084.237	99.060
Administració central	28.814.153	17.476.256	10.544.893	719.853	73.151
Resta	6.192.608	5.802.315	-	364.384	25.909
Altres societats financeres i empresaris individuals	4.181.670	2.272.087	1.326.244	546.351	36.988
Societats no financeres i empresaris individuals	57.792.891	45.387.201	4.244.419	7.525.521	635.750
Construcció i promoció immobiliària	3.520.222	3.203.431	33.004	199.736	84.051
Construcció d'obra civil	985.353	938.861	35.959	8.221	2.312
Resta de finalitats	53.287.316	41.244.909	4.175.456	7.317.564	549.387
Grans empreses	25.229.294	14.526.525	3.543.004	6.869.579	290.186
Pimes i empresaris individuals	28.058.022	26.718.384	632.452	447.985	259.201
Resta de llars	75.470.300	38.349.129	35.652.610	514.596	953.965
Habitatges	66.076.478	31.702.369	33.307.632	161.014	905.463
Consum	5.621.086	3.679.357	1.917.050	4.012	20.667
Altres finalitats	3.772.736	2.967.403	427.928	349.570	27.835
TOTAL	205.446.316	125.312.182	67.378.970	10.711.084	2.044.080

Per comunitats autònomes

La distribució de la concentració de riscos per activitat i en l'àmbit de comunitats autònomes espanyoles el 31 de desembre de 2019 i 2018, respectivament, és la següent:

En milers d'euros

	2019									
	TOTAL	COMUNITATS AUTÒNOMES								
	Andalusia	Aragó	Astúries	Balears	Canàries	Cantàbria	Castella - la Manxa	Castella i Lleó	Catalunya	
Bancs centrals i entitats de crèdit	9.284.592	7.867	1	37	6.105	3	584.764	2	35	321.105
Administracions públiques	24.234.966	132.854	25.109	250.550	250.242	32.135	34.779	74.523	501.109	1.167.624
Administració central	18.050.464	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resta	6.184.502	132.854	25.109	250.550	250.242	32.135	34.779	74.523	501.109	1.167.624
Altres societats financeres i empresaris individuals	2.016.542	4.104	2.413	2.421	2.388	805	356	510	12.025	546.527
Societats no financeres i empresaris individuals	46.139.954	2.396.251	945.194	1.390.499	2.131.098	1.392.454	242.384	610.089	1.111.539	14.058.351
Construcció i promoció immobiliària	2.934.240	172.201	48.788	75.440	108.127	34.809	10.893	23.804	27.071	690.271
Construcció d'obra civil	864.354	27.954	27.086	20.447	4.646	3.605	2.961	3.822	15.623	120.571
Resta de finalitats	42.341.360	2.196.096	869.320	1.294.612	2.018.325	1.354.040	228.530	582.463	1.068.845	13.247.509
Grans empreses	14.919.231	612.165	260.510	276.313	885.038	325.445	101.668	160.104	287.006	5.436.446
Pimes i empresaris individuals	27.422.129	1.583.931	608.810	1.018.299	1.133.287	1.028.595	126.862	422.359	781.839	7.811.063
Resta de llars	38.284.908	2.646.155	500.660	1.184.455	1.393.873	580.771	107.762	512.165	760.032	14.510.918
Habitatges	32.203.418	2.197.795	417.083	941.575	1.225.265	420.564	90.873	422.052	605.048	12.288.338
Consum	3.285.595	293.760	46.961	92.918	92.007	136.607	7.531	55.315	80.174	1.120.240
Altres finalitats	2.795.895	154.600	36.616	149.962	76.601	23.600	9.358	34.798	74.810	1.102.340
TOTAL	119.960.962	5.187.231	1.473.377	2.827.962	3.783.706	2.006.168	970.045	1.197.289	2.384.740	30.604.525

En milers d'euros

	2019									
	COMUNITATS AUTÒNOMES									
	Extremadura	Galícia	Madrid	Múrcia	Navarra	Comunitat Valenciana	País Basc	La Rioja	Ceuta i Melilla	
Bancs centrals i entitats de crèdit	-	3.968	7.656.942	16	180	166.542	537.025	-	-	-
Administracions públiques	69.491	200.394	1.724.337	40.956	241.551	658.006	664.432	78.261	38.149	-
Administració central	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resta	69.491	200.394	1.724.337	40.956	241.551	658.006	664.432	78.261	38.149	-
Altres societats financeres i empresaris individuals	125	5.350	1.378.933	3.270	392	32.666	24.174	83	-	-
Societats no financeres i empresaris individuals	138.741	2.006.521	11.220.806	1.098.702	451.494	4.507.992	2.230.047	191.230	16.562	-
Construcció i promoció immobiliària	2.291	59.956	1.317.390	50.281	20.157	184.676	98.693	8.889	503	-
Construcció d'obra civil	2.917	59.799	415.282	6.887	4.580	35.871	111.784	519	-	-
Resta de finalitats	133.533	1.886.766	9.488.134	1.041.534	426.757	4.287.445	2.019.570	181.822	16.059	-
Grans empreses	33.797	577.432	4.181.661	192.354	131.924	513.556	891.825	51.475	512	-
Pimes i empresaris individuals	99.736	1.309.334	5.306.473	849.180	294.833	3.773.889	1.127.745	130.347	15.547	-
Resta de llars	134.177	791.874	5.015.644	2.081.432	162.817	6.576.926	1.178.491	78.893	67.863	-
Habitatges	99.285	583.112	4.162.789	1.809.437	127.980	5.674.616	1.015.379	58.025	64.202	-
Consum	27.495	124.422	552.443	123.769	19.477	417.210	80.831	12.552	1.883	-
Altres finalitats	7.397	84.340	300.412	148.226	15.360	485.100	82.281	8.316	1.778	-
TOTAL	342.534	3.008.107	26.996.662	3.224.376	856.434	11.942.132	4.634.169	348.467	122.574	-

En milers d'euros

	2018									
	TOTAL	COMUNITATS AUTÒNOMES								
	Andalusia	Aragó	Astúries	Balears	Canàries	Cantàbria	Castella - la Manxa	Castella i Lleó	Catalunya	
Bancs centrals i entitats de crèdit	16.025.194	6.015	11	1	36	64	443.267	-	54	337.657
Administracions públiques	23.278.571	60.252	22.708	183.956	98.193	2.752	31.596	16.613	244.184	1.150.231
Administració central	17.476.256	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resta	5.802.315	60.252	22.708	183.956	98.193	2.752	31.596	16.613	244.184	1.150.231
Altres societats financeres i empresaris individuals	2.272.087	4.175	1.410	2.058	1.213	910	315	675	13.492	585.438
Societats no financeres i empresaris individuals	45.387.201	2.392.741	830.013	1.281.308	1.758.705	1.206.604	262.286	542.171	1.144.897	13.957.619
Construcció i promoció immobiliària	3.203.431	233.267	60.335	82.045	94.592	39.799	12.185	15.590	28.671	991.403
Construcció d'obra civil	938.861	27.868	28.332	14.996	5.241	2.580	3.431	4.412	14.769	192.402
Resta de finalitats	41.244.909	2.131.606	741.346	1.184.267	1.658.872	1.164.225	246.670	522.169	1.101.457	12.773.814
Grans empreses	14.526.525	571.558	205.531	257.905	545.914	328.137	109.888	99.164	308.803	4.358.669
Pimes i empresaris individuals	26.718.384	1.560.048	535.815	926.362	1.112.958	836.088	136.782	423.005	792.654	8.415.145
Resta de llars	38.349.129	2.617.767	495.100	1.226.063	1.402.881	577.340	110.002	526.007	748.917	14.340.386
Habitatges	31.702.369	2.151.965	401.467	944.987	1.216.735	423.782	91.043	433.592	585.218	11.853.634
Consum	3.679.357	303.617	51.667	128.912	108.321	128.976	9.254	57.110	82.277	1.293.620
Altres finalitats	2.967.403	162.185	41.966	152.164	77.825	24.582	9.705	35.305	81.422	1.193.132
TOTAL	125.312.182	5.080.950	1.349.242	2.693.386	3.261.028	1.787.670	847.466	1.085.466	2.151.544	30.371.331

En milers d'euros

	2018									
	COMUNITATS AUTÒNOMES									
	Extremadura	Galícia	Madrid	Múrcia	Navarra	Comunitat Valenciana	País Basc	La Rioja	Ceuta i Melilla	
Bancs centrals i entitats de crèdit	-	15.326	14.648.856	221	254	62.826	510.593	13	-	-
Administracions públiques	50.837	64.378	2.126.241	36.416	176.446	803.112	629.295	79.055	26.050	26.050
Resta	50.837	64.378	2.126.241	36.416	176.446	803.112	629.295	79.055	26.050	26.050
Altres societats financeres i empresaris individuals	124	6.108	1.574.181	3.836	399	57.908	19.713	132	-	-
Societats no financeres i empresaris individuals	139.572	1.910.473	10.933.844	1.167.020	455.821	4.336.609	2.871.382	177.671	18.465	18.465
Construcció i promoció immobiliària	1.885	54.928	1.169.283	69.852	21.976	220.264	99.826	7.268	262	262
Construcció d'obra civil	2.286	49.594	438.540	6.776	5.208	27.911	114.070	445	-	-
Resta de finalitats	135.401	1.805.951	9.326.021	1.090.392	428.637	4.088.434	2.657.486	169.958	18.203	18.203
Grans empreses	30.103	569.405	4.408.790	212.387	146.909	996.670	1.336.505	40.007	180	180
Pimes i empresaris individuals	105.298	1.236.546	4.917.231	878.005	281.728	3.091.764	1.320.981	129.951	18.023	18.023
Resta de llars	125.436	780.781	4.819.131	2.170.452	166.565	6.950.685	1.145.867	81.514	64.235	64.235
Habitatges	96.423	561.454	3.963.559	1.847.955	128.384	5.913.415	972.796	56.833	59.127	59.127
Consum	22.275	127.292	550.348	162.701	22.035	528.274	84.581	14.922	3.175	3.175
Altres finalitats	6.738	92.035	305.224	159.796	16.146	508.996	88.490	9.759	1.933	1.933
TOTAL	315.969	2.777.066	34.102.253	3.377.945	799.485	12.211.140	5.176.850	338.385	108.750	108.750

Exposició al risc sobirà

El desglossament, per tipus d'instruments financers, de l'exposició al risc sobirà, amb el criteri requerit per l'Autoritat Bancària Europea (en endavant, EBA), el 31 de desembre de 2019 i 2018 és el següent:

En milers d'euros

Exposició al risc sobirà per països (*)	2019										Total	Altres exposicions fora del balanç (***)	%
	Valors representatius de deute sobirà					Prèstecs i bestretes clientela (**)	Derivats		Total				
	Actius financers mantinguts per negociar	Passius financers mantinguts per negociar - Posicions curtes de valors	Valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	Valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	Actius financers a cost amortitzat		Amb valor raonable positiu	Amb valor raonable negatiu					
Espanya	339.969	(788.822)	-	2.960.341	10.411.251	11.880.486	-	19.679	(54)	24.822.850	-	69,1%	
Itàlia	20.150	(54.598)	-	-	5.712.700	-	-	-	-	5.678.253	-	15,8%	
Estats Units	-	-	2.719	465.155	218.095	1	-	-	-	685.970	-	1,9%	
Regne Unit	-	-	-	-	120.958	3	-	-	-	120.961	-	0,3%	
Portugal	-	-	-	616.724	1.621.113	-	-	-	-	2.237.836	-	6,2%	
Mèxic	-	-	-	179.339	-	-	-	-	-	179.339	-	0,5%	
Resta del món	11.398	-	-	2.050.868	28.665	89.862	-	-	-	2.180.793	-	6,1%	
Total	371.617	(843.419)	2.719	6.272.427	18.112.781	11.970.352	-	19.679	(54)	35.906.002	-	100%	

(*) Es mostren les posicions de risc sobirà amb criteris EBA.

(**) Inclou els disponibles de les operacions de crèdit i altres riscos contingents (667 milions d'euros el 31 de desembre de 2019).

(***) Correspon als compromisos de compra i venda d'actius financers al comptat.

En milers d'euros

Exposició al risc sobirà per països (*)	2018										Total	Altres exposicions fora del balanç (***)	%
	Valors representatius de deute sobirà					Prèstecs i bestretes clientela (**)	Derivats		Total				
	Actius financers mantinguts per negociar	Passius financers mantinguts per negociar - Posicions curtes de valors	Valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis en resultats	Valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	Actius financers a cost amortitzat		Amb valor raonable positiu	Amb valor raonable negatiu					
Espanya	153.473	(32.639)	-	6.323.332	5.899.614	11.531.751	-	13.587	(113)	23.889.006	557.375	67,6%	
Itàlia	12.455	-	-	-	5.823.441	-	-	-	-	5.835.896	-	16,1%	
Estats Units	-	-	-	359.312	-	1	-	-	-	359.313	-	1,0%	
Regne Unit	23	-	-	2.219.051	107.580	3	-	-	-	2.326.657	-	6,4%	
Portugal	-	-	-	1.268.579	753.943	-	-	-	-	2.022.522	-	5,6%	
Mèxic	-	-	-	582.081	-	-	-	-	-	582.081	-	1,6%	
Resta del món	-	-	-	498.873	27.626	87.015	-	-	-	613.513	-	1,7%	
Total	165.951	(32.639)	-	11.251.228	12.612.204	11.618.770	-	13.587	(113)	35.628.988	557.375	100%	

(*) Es mostren les posicions de risc sobirà amb criteris EBA.

(**) Inclou els disponibles de les operacions de crèdit i altres riscos contingents (798 milions d'euros el 31 de desembre de 2018).

(***) Correspon als compromisos de compra i venda d'actius financers al comptat.

Exposició al sector de la construcció i promoció immobiliària

A continuació, es detalla el finançament destinat a la construcció i promoció immobiliària i les seves cobertures. La classificació dels crèdits que es presenta s'ha elaborat d'acord amb la finalitat dels crèdits i no amb la CNAE del deutor. Això implica, per exemple, que si el deutor és: (a) una empresa immobiliària, però dedica el finançament concedit a una finalitat diferent de la construcció o promoció immobiliària, no s'inclou en aquest quadre, i (b) una empresa l'activitat principal de la qual no és la de construcció o immobiliària, però destina el crèdit al finançament d'immobles destinats a la promoció immobiliària, sí que s'hi inclou.

En milions d'euros

	2019		
	Import comptable brut	Excés sobre el valor de la garantia real	Correccions de valor per deteriorament (*)
Finançament a la construcció i promoció immobiliària (incloent-hi sòl) (negocis a Espanya)	3.105	747	221
<i>Del qual: dubtós</i>	<i>437</i>	<i>161</i>	<i>197</i>

En milions d'euros

	2018		
	Import comptable brut	Excés sobre el valor de la garantia real	Correccions de valor per deteriorament (*)
Finançament a la construcció i promoció immobiliària (incloent-hi sòl) (negocis a Espanya)	3.493	898	380
<i>Del qual: dubtós</i>	<i>719</i>	<i>291</i>	<i>354</i>

(*) Correccions de valor constituïdes per a l'exposició per a la qual el banc reté el risc de crèdit. No inclou, per tant, correccions de valor sobre l'exposició amb risc transferit.

En milions d'euros

Promemòria	Import comptable brut	
	2019	2018
Actius fallits (*)	145	251

En milions d'euros

Promemòria:	Import	Import
	2019	2018
Préstecs i bestretes a la clientela, excloent-ne administracions públiques (negocis a Espanya) (import comptable)	87.450	87.296
Total actiu (negocis totals) (import comptable)	223.754	222.322
Correccions de valor i provisions per a exposicions classificades com a no dubtoses (negocis totals)	400	373

(*) Fa referència al finançament destinat a la construcció i promoció immobiliària traspasat a fallit durant l'exercici.

Tot seguit, s'exposa el desglossament del finançament destinat a construcció i promoció immobiliària per a les operacions registrades per entitats de crèdit (negocis a Espanya):

En milions d'euros

	Import comptable brut 2019	Import comptable brut 2018
Sense garantia immobiliària	519	645
Amb garantia immobiliària	2.585	2.848
Edificis i altres construccions acabats	1.176	1.467
Habitatge	815	942
Resta	361	524
Edificis i altres construccions en construcció	1.003	988
Habitatge	950	877
Resta	52	111
Sòl	407	393
Sòl urbà consolidat	361	373
Resta del sòl	46	20
Total	3.105	3.493

Les xifres presentades no mostren el valor total de les garanties rebudes, sinó el valor net comptable de l'exposició associada a aquestes.

Les garanties rebudes associades al finançament destinat a la construcció i promoció immobiliària es presenten a continuació, per a ambdós períodes:

En milions d'euros

Garanties rebudes	2019	2018
Valor de les garanties reals	2.415	2.584
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l'stage 3</i>	<i>204</i>	<i>307</i>
Valor d'altres garanties	202	208
<i>Del qual garanteix riscos classificats en l'stage 3</i>	<i>22</i>	<i>22</i>
Total valor de les garanties rebudes	2.617	2.792

A continuació, es presenta el desglossament del crèdit a les llars per a l'adquisició d'habitatge per a les operacions registrades per entitats de crèdit (negocis a Espanya):

En milions d'euros

	2019	
	Import comptable brut	<i>Dels quals: riscos classificats en l'stage 3</i>
Préstecs per a adquisició d'habitatge	34.018	1.316
Sense garantia immobiliària	537	113
Amb garantia immobiliària	33.481	1.203

En milions d'euros

	2018	
	Import comptable brut	<i>Dels quals: riscos classificats en l'stage 3</i>
Préstecs per a adquisició d'habitatge	33.475	1.390
Sense garantia immobiliària	604	116
Amb garantia immobiliària	32.871	1.274

Seguidament, es detalla el desglossament del crèdit amb garantia hipotecària a les llars per a l'adquisició d'habitatge segons el percentatge que suposa el risc total sobre l'última taxació disponible per a les operacions registrades per entitats de crèdit (negocis a Espanya):

En milions d'euros

	2019	
	Import brut	<i>Dels quals: riscos classificats en l'stage 3</i>
Rangs de LTV	33.481	1.203
LTV <= 40%	6.008	120
40% < LTV <= 60%	8.402	169
60% < LTV <= 80%	10.173	245
80% < LTV <= 100%	4.678	231
LTV > 100%	4.220	438

En milions d'euros

	2018	
	Import brut	<i>Dels quals: riscos classificats en l'stage 3</i>
Rangs de LTV	32.871	1.274
LTV <= 40%	5.780	112
40% < LTV <= 60%	7.961	166
60% < LTV <= 80%	9.258	239
80% < LTV <= 100%	4.789	259
LTV > 100%	5.083	498

Finalment, detallem els actius adjudicats o rebuts en pagament de deutes de les entitats del grup consolidat per a les operacions registrades per entitats de crèdit dins el territori nacional el 31 de desembre de 2019 i 2018:

En milions d'euros

	2019			
	Import comptable brut	Correccions de valor	Import brut (*)	Correccions de valor (*)
Actius immobiliaris procedents de finançaments destinats a la construcció i promoció immobiliària	2.382	1.007	676	234
Edificis acabats	759	168	593	195
Habitatge	521	110	385	121
Resta	238	57	209	73
Edificis en construcció	328	111	14	8
Habitatge	327	111	13	7
Resta	1	-	1	1
Sòl	1.296	728	69	32
Terrenys urbanitzats	484	220	27	10
Resta de sòl	812	508	42	22
Actius immobiliaris procedents de finançaments hipotecaris a llars per a adquisició d'habitatge	442	86	509	160
Resta d'actius immobiliaris adjudicats o rebuts en pagament de deutes	-	-	-	-
Instruments de capital adjudicats o rebuts en pagament de deutes	25	9	-	-
Instruments de capital d'entitats tenidores d'actius immobiliaris adjudicats o rebuts en pagament de deutes	-	-	-	-
Finançament a entitats tenidores d'actius immobiliaris adjudicats o rebuts en pagament de deutes	-	-	-	-
Total	2.849	1.102	1.185	394

(*) Actius immobiliaris problemàtics incorporant els immobles fora de territori nacional i la cobertura constituïda en el finançament original i excloent el risc de crèdit transferit en vendes de carteres (vegeu conciliació entre actius adjudicats o rebuts en pagament de deutes i actius problemàtics a continuació).

En milions d'euros

	2018			
	Import comptable brut	Correccions de valor	Import brut (**)	Correccions de valor (*)
Actius immobiliaris procedents de finançaments destinats a la construcció i promoció immobiliària	6.694	3.258	1.210	582
Edificis acabats	2.934	794	650	201
Habitatge	1.609	273	397	120
Resta	1.325	521	253	80
Edificis en construcció	503	201	24	14
Habitatge	476	183	21	12
Resta	27	18	3	2
Sòl	3.257	2.263	536	368
Terrenys urbanitzats	1.062	638	142	82
Resta de sòl	2.195	1.625	394	286
Actius immobiliaris procedents de finançaments hipotecaris a llars per a adquisició d'habitatge	2.028	379	515	185
Resta d'actius immobiliaris adjudicats o rebuts en pagament de deutes	-	-	-	-
Instruments de capital adjudicats o rebuts en pagament de deutes	5	5	-	-
Instruments de capital d'entitats tenidores d'actius immobiliaris adjudicats o rebuts en pagament de deutes	-	-	-	-
Finançament a entitats tenidores d'actius immobiliaris adjudicats o rebuts en pagament de deutes	-	-	-	-
Total	8.727	3.642	1.726	767

(*) Actius immobiliaris problemàtics incorporant els immobles fora de territori nacional i la cobertura constituïda en el finançament original i exclouent el risc de crèdit transferit en vendes de carteres.

A continuació es detalla la conciliació entre els actius adjudicats o rebuts en pagament de deutes amb els actius immobiliaris adjudicats considerats problemàtics pel grup el 31 de desembre de 2019:

En milions d'euros

	2019		
	Valor brut	Correccions de valor	Valor net comptable
Total cartera d'immobles en territori nacional (comptable)	2.824	1.093	1.731
Immobles no considerats problemàtics (*)	(41)	(1)	(39)
Total negoci fora de territori nacional i altres	24	7	18
Cobertura constituïda en el finançament original	275	275	-
Risc de crèdit transferit en vendes de carteres (**)	(1.897)	(980)	(918)
Total immobles problemàtics	1.185	394	791

(*) No es consideren problemàtics els immobles classificats com a inversions immobiliàries en què la plusvàlua latent sigui significativa i els que es troben en lloguer per als quals hi ha un acord de venda en ferm que es durà a terme després d'un procés de reforma, en la qual s'espera obtenir una rendibilitat.

(**) Correspon principalment a l'acord de venda de Solvia Desarrollos Inmobiliarios, S.L.U. (vegeu la nota 2).

Annex VII – Informe bancari anual

INFORMACIÓ PER AL COMPLIMENT DE L'ARTICLE 89 DE LA DIRECTIVA 2013/36/UE DEL PARLAMENT EUROPEU I DEL CONSELL DE 26 DE JUNY DE 2013

Aquesta informació s'ha preparat en compliment del que disposa l'article 89 de la Directiva 2013/36/UE del Parlament Europeu i del Consell de 26 de juny de 2013 relativa a l'accés a l'activitat de les entitats de crèdit i a la supervisió prudencial de les entitats de crèdit i les empreses d'inversió, per la qual es modifica la Directiva 2002/87/CE i es deroguen les directives 2006/48/CE i 2006/49/CE i la seva transposició a la legislació interna espanyola de conformitat amb l'article 87 i la disposició transitòria dotzena de la Llei 10/2014, de 26 de juny, d'ordenació, supervisió i solvència d'entitats de crèdit, publicada al Butlletí Oficial de l'Estat el 27 de juny de 2014.

De conformitat amb la normativa esmentada, es presenta la informació següent en base consolidada corresponent al tancament de l'exercici 2019:

En milers d'euros

	Volum negoci	Nre. empleats equivalents a temps complet	Resultat brut abans d'impostos	Impostos sobre el resultat
Espanya	3.298.380	15.949	597.082	(73.951)
Regne Unit	1.242.393	6.677	228.024	(74.582)
Mèxic	124.805	457	26.010	(3.983)
Estats Units	201.090	251	95.906	(23.259)
Resta	65.085	249	4.054	1.576
Total	4.931.753	23.583	951.076	(174.199)

El 31 de desembre de 2019, el rendiment dels actius del grup calculat dividint el resultat consolidat de l'exercici entre el total actiu és d'un 0,34%.

La informació esmentada està disponible en l'Annex I d'aquests comptes anuals consolidats del grup corresponents a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2019, en què es detallen les societats que operen en cada jurisdicció, incloent-hi, entre altres informacions, la denominació, la ubicació geogràfica i la naturalesa de la seva activitat.

Com es pot observar en aquest Annex I, l'activitat principal desenvolupada pel grup en les diferents jurisdiccions en què opera és la de banca, i fonamentalment la de banca comercial a través d'una extensa oferta de productes i serveis a grans i mitjanes empreses, pimes, comerços i autònoms, col·lectius professionals, altres particulars i bancassegurances.

A l'efecte d'aquesta informació s'ha considerat com a volum de negoci el marge brut del compte de resultats consolidat de desembre de 2019. Les dades d'empleats equivalents a temps complet s'han obtingut a partir de la plantilla de cada societat/país al tancament de l'exercici 2019.

L'import de les subvencions o ajudes públiques rebudes no és significatiu.

Glossari de termes sobre mesures de rendiment

El grup, en la presentació dels seus resultats al mercat i per al seguiment del negoci i presa de decisions, utilitza mesures del rendiment d'acord amb la normativa comptable generalment acceptada (NIIF-UE) i també utilitza altres mesures no auditades comunament utilitzades en el sector bancari (mesures alternatives de rendiment o MAR), com a indicadors de seguiment de la gestió dels actius i passius, i de la situació financera i econòmica del grup, fet que facilita la comparabilitat amb altres entitats.

Seguint les directrius de l'ESMA sobre les MAR (ESMA/2015/1415 d'octubre de 2015), la finalitat de les quals és promoure la utilitat i transparència de la informació per protegir els inversors a la Unió Europea, el grup presenta en aquest apartat per a cada MAR la seva definició, càlcul i conciliació.

Equivalència d'epígrafs del compte de resultats de negocis i gestió que apareixen en la nota d'informació segmentada i en l'informe de gestió amb el compte de pèrdues i guanys consolidat (*)

Comissions netes:

- Ingressos per comissions.
- (Despeses per comissions).

Marge bàsic:

- Marge d'interessos.
- Ingressos per comissions.
- (Despeses per comissions).

Altres productes i càrregues d'exploració:

- Altres ingressos d'exploració.
- (Altres despeses d'exploració).

Despeses d'exploració i amortització:

- (Despeses d'administració).
- (Amortització).

Marge abans de dotacions:

- Marge brut.
- (Despeses d'administració).
- (Amortització).

Provisions i deterioraments

- (Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats i pèrdues o (-) guanys nets per modificació).
- (Provisions o (-) reversió de provisions).
- (Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts o associades).
- (Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius no financers).
- Guanys o (-) pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes (exclou els resultats per venda de participacions).
- Guanys o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers i participacions, nets (només inclou els resultats per venda d'inversions immobiliàries).

Dotacions per a insolvències:

- (Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats i pèrdues o (-) guanys nets per modificació).
- (Provisions o (-) reversió de provisions) (només inclou els compromisos i garanties concedits).

Dotacions a altres actius financers:

- (Provisions o (-) reversió de provisions) (exclou els compromisos i garanties concedits).

Altres dotacions i deterioraments:

- (Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts o associades).
- (Deteriorament del valor o (-) reversió del deteriorament del valor d'actius no financers).
- Guanys o (-) pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes (exclou els resultats per venda de participacions).
- Guanys o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers i participacions, nets (només inclou els resultats per venda d'inversions immobiliàries).

Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats:

- Guanys o (-) pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers i participacions, nets (exclou els resultats per venda d'inversions immobiliàries).
- Guanys o (-) pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes (només inclou els resultats per venda de participacions).

(*) Els noms dels epígrafs del compte de pèrdues i guanys consolidat expressats entre parèntesis indiquen xifres negatives.

Conciliació de MAR (dades en milions d'euros, excepte percentatges).

BALANÇ				
Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)	31/12/2019	31/12/2018
Inversió creditícia bruta viva o crèdit viu	També anomenat crèdit viu, inclou la inversió creditícia bruta de clients sense tenir en compte l'adquisició temporal d'actius, els ajustos per periodificació i els actius classificats com a stage 3.	Préstecs i crèdits amb garantia hipotecària Préstecs i crèdits amb altres garanties reals Crèdit comercial Arrendament financer Deutors a la vista i diversos i altres deutors a termin Inversió creditícia bruta viva	83.720 3.330 6.443 2.558 48.521 144.572	80.872 2.767 6.186 2.565 46.976 139.366
Inversió creditícia bruta de clients	Inclou els préstecs i les bestretes a la clientela sense tenir en compte les correccions de valor per deteriorament.	Actius en stage 3 (clientela) Ajustos per periodificació Inversió creditícia bruta de clients sense adquisició temporal d'actius Adquisició temporal d'actius Inversió creditícia bruta de clients Correccions de valor per deteriorament Préstecs i bestretes a la clientela	5.923 18 150.513 236 150.749 (2.933) 147.816	6.472 (13) 145.824 596 146.420 (3.433) 142.987
Recursos de clients en el balanç	Inclou dipòsits de clients (ex-repos) i altres passius col·locats per la xarxa comercial (bons simples de Banc Sabadell, pagarés, etc.).	Passius financers a cost amortitzat Passius financers sense naturalesa detallista Dipòsits de bancs centrals Dipòsits d'entitats de crèdit Emissions institucionals Altres passius financers Recursos de clients en el balanç	205.636 59.327 20.065 11.471 23.623 4.168 146.309	206.077 68.734 28.799 12.000 24.334 3.601 137.343

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	31/12/2019	31/12/2018
		Conciliació (expressat en milions d'euros)	
		147.362	139.079
		118.868	107.665
		27.339	28.709
		951	2.533
		204	172
		19.514	19.568
		3.056	3.031
		169.932	161.678
		26.003	26.379
		3.363	3.595
		3.367	3.594
		10.430	10.465
		43.163	44.034
		213.095	205.711
		469	302
		250	57
		7.008	6.859
		1.496	1.640
		764	4.587
		9.987	13.445
		729	634
		235	37
		241	176
		784	995
		10	83
		1.998	1.924

(*) Es tracta dels passius subordinats dels valors representatius de deute emesos.

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	31/12/2019	31/12/2018
Marge abans de dotacions		4.932 (2.743) (1.649) (1.095) (470) 1.719	5.010 (2.920) (1.591) (1.330) (353) 1.737
	Marqe brut Despeses d'administració De personal Altres despeses generals d'administració Amortització Marge abans de dotacions		
	Es compon de les partides comptables: marge brut més les despeses d'administració i amortització.		
Total provisions i deterioraments		7	0
	Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts o associades Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers Guany o pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes Guany per venda de participacions Resultat vendes inversions immobiliàries Altres dotacions i deterioraments Provisions o reversió de provisions Deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor i guany o pèrdues per modificacions de fluxos de caixa d'actius financers no valorats a valor raonable amb canvis en resultats i pèrdues o guany nets per modificació, ii) provisions o reversió de provisions, iii) deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'inversions en negocis conjunts o associades, iv) deteriorament del valor o reversió del deteriorament del valor d'actius no financers, v) els guanys o les pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes (exclou els resultats per venda de participacions), i vi) els guanys o les pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers i participacions, nets (només inclou els resultats per venda d'inversions immobiliàries).	(86) (36) (133) 4 (244) (27) (667)	(401) (35) (0) 32 (404) (161) (756)
	Dotacions a insolvències i actius financers Total provisions i deterioraments	(694) (938)	(917) (1.320)
Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats		41	35
	Es compon de les partides comptables de: guanys o pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers, nets (exclou els resultats per venda d'inversions immobiliàries) i els guanys o (-) les pèrdues procedents d'actius no corrents i grups alienables d'elements classificats com a mantinguts per a la venda no admissibles com a activitats interrompudes (només inclou els resultats per venda de participacions).	133 (4) 170	- (32) 2
	Guany o pèrdues en donar de baixa en comptes actius no financers, nets Guany per venda de participacions Resultat vendes inversions immobiliàries Plusvàlues per venda d'actius i altres resultats		

RENDIBILITAT / EFICIÈNCIA

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)	31/12/2019	31/12/2018
ROA	Resultat consolidat de l'exercici / actius totals mitjans. Considerant l'annualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit, a excepció del tancament de l'any. Actius totals mitjans: és la mesura dels actius calculada amb saldos diaris s.	Resultat consolidat de l'exercici Actius totals mitjans	777 223.470	335 217.168
		ROA (%)	0,35	0,15
RORWA	Benefici atribuït al grup / actius ponderats per risc (APR). Considerant en el numerador l'annualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit, a excepció del tancament de l'any.	Benefici net atribuït al grup Actius ponderats per risc (APR)	768 81.231	328 80.335
		RORWA (%)	0,95	0,41
ROE	Benefici atribuït al grup / fons propis mitjans. Considerant en el numerador l'annualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit, a excepció del tancament de l'any. Fons propis mitjans: és la mitjana dels fons propis calculada fent servir el saldo de final de mes des de desembre de l'any anterior.	Benefici net atribuït al grup Fons propis mitjans	768 12.926	328 12.643
		ROE (%)	5,94	2,60
ROTE	Benefici atribuït al grup / fons propis mitjans. Considerant en el numerador l'annualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit, a excepció del tancament de l'any. En el denominador s'exclou l'import dels actius intangibles. Fons propis mitjans: és la mitjana dels fons propis calculada fent servir el saldo de final de mes des de desembre de l'any anterior.	Benefici net atribuït al grup Fons propis mitjans (sense actius intangibles)	768 10.437	328 10.309
		ROTE (%)	7,36	3,18

(*) La periodificació lineal de la contribució als fons de garantia i resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit s'han efectuat sobre la base de la millor estimació del Grup.

(**) Mitjana calculada amb els saldos diaris.

(***) Mitjana calculada amb les posicions de tancament de mes des de desembre de l'any anterior.

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)	31/12/2019	31/12/2018
Eficiència (*)	Despeses d'administració sobre marge brut ajustat. El denominador inclou periodificació lineal de les contribucions als fons de garantia i de resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit, a excepció del tancament de l'any.	Despeses d'administració Marge brut ajustat Ràtio d'eficiència (%)	(2.743) 4.932 55,63	(2.920) 5.010 58,29
GESTIÓ DEL RISC				
Mesura de rendiment	Definició i càlcul	Conciliació (expressat en milions d'euros)	31/12/2019	31/12/2018
Riscos en stage 3 (dubtosos)	És la suma de les partides comptables d'actius classificats com a stage 3 dels préstecs i les bestretes a la clientela, no classificats com a actius no corrents mantinguts per a la venda, juntament amb les garanties concedides classificades com a stage 3.	Préstecs i bestretes de la clientela Garanties concedides en stage 3 Riscos en stage 3	5.942 198 6.141	6.472 81 6.554
Ràtio de cobertura de riscos classificats en stage 3	Mostra el percentatge de riscos classificats com a stage 3 que està cobert per provisions. El seu càlcul es compon del quocient entre el fons de deteriorament dels préstecs i les bestretes a la clientela no classificats com a actius no corrents mantinguts per a la venda (incloent-hi els fons de les garanties concedides) / total de riscos classificats com a stage 3 (incloent-hi les garanties concedides classificades com a stage 3).	Provisions insolvències Riscos en stage 3 Ràtio de cobertura d' stage 3	3.045 6.141 49,6%	3.544 6.554 54,1%
Ràtio de cobertura d'immobles problemàtics	El seu càlcul es compon del quocient entre les provisions d'actius immobiliaris problemàtics / total d'actius immobiliaris problemàtics. Es consideren actius immobiliaris problemàtics els immobles adjudicats o rebuts en pagament de deutes classificats principalment en la cartera d'actius no corrents i grups alienables d'elements que s'han classificat com a mantinguts per a la venda a excepció d'immobles amb plusvàlua latent significativa i immobles en règim de lloguer per als quals hi ha un acord de venda en signatura que es durà a terme després d'un procés de reforma.	Provisions actius immobiliaris problemàtics Actius immobiliaris problemàtics Ràtio de cobertura d'immobles problemàtics	394 1.185 33,3%	767 1.726 44,5%

(*) La periodificació lineal de la contribució als fons de garantia i resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit s'han efectuat sobre la base de la millor estimació del Grup.

ACCIONISTES / ACCIONS

Mesura de rendiment	Definició i càlcul	31/12/2019	31/12/2018
Capitalització borsària	És el producte del valor de cotització de l'acció i el nombre d'accions mitjanes en circulació la data de tancament del període.	5.538 1.040 5.760	5.565 1.001 5.568
		Conciliació (expressat en milions d'euros)	
		Nombre d'accions mitjanes (en milions)	
		Valor de cotització	
		Capitalització borsària (en milions d'euros)	
Benefici net atribuït per acció (BPA)	És el quocient del benefici net atribuït al grup entre el nombre d'accions mitjanes en circulació la data de tancament del període. En el numerador es considera l'anualització lineal del benefici obtingut fins ara i ajustat per l'import del cupó de l'Additional Tier 1 registrat en fons propis, així com per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit, a excepció del tancament de l'any.	695 768 (73) 5.538	277 328 (51) 5.565
		Benefici net atribuït per acció (en euros)	
		Benefici atribuït al grup ajustat	
		Benefici atribuït al grup	
		Ajust AT1 meritat	
		Nombre d'accions mitjanes (en milions)	
		Benefici net atribuït per acció (en euros)	
Valor contable per acció	Es el cociente entre el valor contable / número de acciones medias en circulación a fecha de cierre del periodo. Por valor contable se considera la suma de los fondos propios, ajustado por el devengo relativo de las contribuciones a los fondos de garantía y de resolución y el impuesto sobre depósitos de las entidades de crédito, a excepción de cierre de año.	13.172 5.538 2,38	12.545 5.565 2,25
		Fons propis	
		Nombre d'accions mitjanes (en milions)	
		Valor comptable per acció (en euros)	
TBV per acció (€)	És el quocient entre el valor comptable tangible i el nombre d'accions mitjanes en circulació en la data de tancament del període. Per valor comptable tangible es considera la suma dels fons propis i ajustat pels actius intangibles així com per la meritació relativa de les contribucions als fons de garantia i de resolució i l'impost sobre dipòsits de les entitats de crèdit, a excepció del tancament de l'any.	13.172 2.565 10.607 5.538 1,92	12.545 2.461 10.084 5.565 1,81
		Fons propis	
		Actius intangibles	
		Valor comptable tangible (fons propis ajustats)	
		Nombre d'accions mitjanes (en milions)	
		TBV per acció	
P/V/C (valor de cotització s/ valor comptable)	És el quocient entre el preu o valor de cotització de l'acció / valor comptable per acció.	1,040 2,38 0,44	1,001 2,25 0,44
		Valor de cotització	
		Valor comptable per acció (en euros)	
		P/V/C (valor de cotització s/ valor comptable)	
PER (valor de cotització / BPA)	És el quocient entre el preu o valor de cotització de l'acció / benefici net atribuïble per acció.	1,040 0,13 8,29	1,001 0,05 20,11
		Valor de cotització	
		Benefici net atribuït per acció (en euros)	
		PER (valor de cotització / BPA)	

La versió del nostre informe és una traducció de l'original, el qual va ser preparat en castellà. S'han pres totes les mesures necessàries per tal que la traducció sigui una representació el més acurada possible. Tot i això, en tots els aspectes d'interpretació de la informació, punts de vista i opinions, la versió original del nostre informe preval per davant d'aquesta traducció.

Informe d'auditoria de comptes anuals consolidats emès per un auditor independent

Als accionistes de Banco de Sabadell, S.A.:

Informe sobre els comptes anuals consolidats

Opinió

Hem auditat els comptes anuals consolidats de Banco de Sabadell, S.A. (la Societat dominant) i les seves societats dependents (el Grup), que comprenen el balanç a 31 de desembre de 2019, el compte de resultats, l'estat d'ingressos i despeses reconeguts, l'estat total de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria, tots ells consolidats, corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data.

Segons la nostra opinió, els comptes anuals consolidats adjunts expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera del Grup a 31 de desembre de 2019, així com dels seus resultats i fluxos d'efectiu, tots ells consolidats, corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea (NIIF-EU), i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera que resulten d'aplicació a Espanya.

Fonament de l'opinió

Hem dut a terme la nostra auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya. Les nostres responsabilitats d'acord amb aquestes normes es descriuen més endavant en la secció *Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats del nostre informe*.

Som independents del Grup de conformitat amb els requeriments d'ètica, inclosos els d'independència, que són aplicables a la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats a Espanya, segons allò que exigeix la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes. En aquest sentit, no hem prestat serveis diferents als de l'auditoria de comptes ni hi han concorregut situacions o circumstàncies que, d'acord amb allò que estableix l'esmentada normativa reguladora, hagin afectat la necessària independència de manera que s'hagi vist compromesa.

Considerem que l'evidència d'auditoria que hem obtingut proporciona una base suficient i adequada per a la nostra opinió.

Qüestions clau de l'auditoria

Les qüestions clau de l'auditoria són aquelles qüestions que, segons el nostre judici professional, han estat de la major significativitat en la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats del període actual. Aquestes qüestions han estat tractades en el context de la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats en el seu conjunt, i en la formació de la nostra opinió sobre aquests, i no expressem una opinió per separat sobre aquestes qüestions.

.....
PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L., C/ Ausó y Monzó, 16, 03006 Alicante, España
Tel.: +34 965 980 350 / +34 902 021 111, Fax: +34 965 208 933, www.pwc.es

R. M. Madrid, hoja 87.250-1, folio 75, tomo 9.267, libro 8.054, sección 3ª
Inscrita en el R.O.A.C. con el número S0242 - CIF: B-79 031290

Qüestions clau de l'auditoria

Deteriorament per risc de crèdit en "Préstecs i bestretes", deteriorament dels actius immobiliaris provinents d'adjudicacions i venda de carteres d'actius immobiliaris

La determinació del deteriorament per risc de crèdit és una de les estimacions més significatives i complexes en la preparació dels comptes anuals adjunts. L'avaluació d'aquest deteriorament es basa tant en estimacions individualitzades com en estimacions col·lectives de les cobertures, en aquest cas mitjançant la utilització de diferents models interns del Grup i comporta un procés que implica judicis i estimacions, per aquests motius ha suposat una qüestió rellevant en la nostra auditoria

En la determinació de les cobertures per risc de crèdit s'han tingut en compte les garanties, reals o personals, considerades eficaces. En aquest sentit, el Grup té desenvolupades metodologies internes per l'avaluació de l'import recuperable de les garanties reals immobiliàries.

Cal assenyalar que l'estimació del deteriorament dels actius immobiliaris amb origen en la seva activitat creditícia i que, a través de la dació en pagament, compra, o per via judicial, s'adjudiquen al Grup es troba subjecta als mateixos criteris que els utilitzats per a les garanties reals immobiliàries.

El funcionament dels models de càlcul de deteriorament per pèrdua esperada requerits per la Norma Internacional d'Informació Financera 9 implica un elevat component de judici per a la determinació de les mencionades pèrdues per deteriorament considerant, entre d'altres, elements com ara:

- La identificació i classificació per estats ("staging") dels actius deteriorats o actius amb increment significatiu del risc de crèdit.
- La utilització de conceptes com ara escenaris macroeconòmics, vida esperada de l'operació i criteris de segmentació.
- La construcció de paràmetres per aquests models com ara la probabilitat d'impagament (PD - Probabilities of default) i la pèrdua per deteriorament (LGD - Loss Given Default).

Manera en què s'han tractat en l'auditoria

El nostre treball s'ha centrat en l'anàlisi, avaluació i comprovació del sistema de control intern, així com en la realització de proves en detall sobre les cobertures per deteriorament per risc de crèdit, tant per les estimades col·lectivament com individualment.

Respecte al sistema de control intern, entre altres, hem realitzat els següents procediments:

- Verificació de l'adequació de les diferents polítiques i procediments de treball, així com dels models interns aprovats, als requeriments normatius aplicables i al model de govern del Grup.
- Anàlisi de l'avaluació periòdica de riscos i alertes de seguiment efectuades pel Grup, així com de l'efectiva realització del procés de revisió periòdic d'expedients d'acreditats per al seguiment de la seva classificació i, en els casos en què s'aplica, registre del deteriorament.

Adicionalment, hem realitzat proves en detall consistents en:

- Anàlisi de la metodologia de classificació dels actius crediticis en els tres estats definits en la norma, analitzant l'adequació de: i) la definició de deteriorament aplicat; i ii) la metodologia d'estimació de l'increment significatiu de risc de crèdit, per a actius classificats en l'estat 2 (stage 2), d'acord amb la definició d'indicadors qualitius i llindars d'increment dels indicadors quantitius.
- Avaluació de les diferents metodologies de càlcul i dels criteris adoptats per a l'estimació dels paràmetres de risc emprats en el càlcul de la pèrdua esperada, incloent: i) l'estimació dels paràmetres de risc al llarg de tota la vida de l'operació o a 12 mesos, segons l'estat corresponent; ii) l'ús d'escenaris alternatius en les projeccions realitzades a futur; i iii) l'ús de metodologies de contrast retrospectiu per als paràmetres més rellevants en l'estimació del deteriorament.

Qüestions clau de l'auditoria

Durant l'exercici 2019, el Grup ha formalitzat la transmissió dels actius immobiliaris inclosos en les operacions de venda acordades amb anterioritat. El Grup va acordar amb data 19 de juliol de 2018 la transmissió de pràcticament la totalitat de la seva exposició immobiliària a una filial de Cerberus Capital Management L.P. Els actius immobiliaris objecte de l'operació tenien un valor net comptable conjunt aproximat de 3.900 milions d'euros a la data de l'acord. Addicionalment, amb data 2 d'agost de 2019, es va acordar la venda, a la mateixa societat, d'una cartera addicional d'actius immobiliaris amb un valor net comptable conjunt de 342 milions d'euros.

Amb data 20 de desembre de 2019, el Grup ha formalitzat la transmissió de la major part dels actius immobiliaris integrants de les referides carteres a societats íntegrament participades per una societat filial de Cerberus que ostenta el 80% del seu capital, sent Banco de Sabadell, S.A. el titular del 20% restant, amb la consegüent baixa d'aquests actius immobiliaris del balanç del Grup. El preu de l'operació és aproximadament de 3.430 milions d'€. Entre els actius immobiliaris traspassats es troben determinades unitats subjectes a l'exercici, en el curt termini, dels drets de tempteig per part de tercers per import de 1.149 milions d'euros. Addicionalment existeix un pagament ajornat per part de la mencionada societat filial del Grup Cerberus per import de 447 milions d'euros, amb venciment a 24 mesos.

Veure Notes 1, 2, 4.4.2, 11 i Annex VI dels comptes anuals consolidats adjunts referents al deteriorament per risc de crèdit i Notes 1, 2, 4.4.2, 13, 15, 17 i Annex VI dels comptes anuals consolidats adjunts referents al deteriorament dels actius immobiliaris provinents d'adjudicacions i venda de carteres d'actius immobiliaris.

Manera en què s'han tractat en l'auditoria

- Comprovacions pel que fa a: i) la fiabilitat i coherència de les fonts de dades utilitzades; ii) les taxes de pèrdues històriques per deteriorament en risc de crèdit en l'estimació dels fluxos d'efectiu futurs i de les taxes de descompte històriques en venda d'actius immobiliaris davant del valor de taxació; i iii) els recalibratges i contrastos retrospectius efectuats en els models interns.
- Comprovació del funcionament del "motor de càlcul" i re-execució del càlcul de les cobertures col·lectives, per a carteres amb models estructurals, i del càlcul de deteriorament dels actius immobiliaris procedents d'adjudicacions en funció de les diferents categories d'actius.
- Anàlisi d'una mostra tant d'expedients de crèdit individualitzats, com d'actius immobiliaris procedents d'adjudicacions, per avaluar la seva adequada classificació i registre, si escau, del corresponent deteriorament.

En relació amb l'operació de venda de carteres d'actius immobiliaris, hem realitzat les següents proves:

- Verificació i anàlisi de la documentació contractual suport dels acords assolits i de l'informe elaborat per un expert independent sobre el tractament comptable de l'operació que comporta la pèrdua de control dels actius immobiliaris transmesos.
- Verificació de la classificació comptable i de l'anàlisi de la recuperabilitat del pagament ajornat i del dret de cobrament associat als actius subjectes a l'exercici dels drets de tempteig per part de tercers.

Com a resultat de les nostres proves respecte als càlculs i estimacions en l'import del deteriorament per risc de crèdit i dels actius immobiliaris provinents d'adjudicacions no s'han identificat diferències, per sobre d'un rang raonable, en els imports registrats en els comptes anuals consolidats adjunts.

Qüestions clau de l'auditoria

Manera en què s'han tractat en l'auditoria

Comprovació de la recuperabilitat dels fons de comerç

L'avaluació de la recuperabilitat dels fons de comerç és un exercici complex i que requereix d'un elevat grau de judici i estimació, per la qual cosa suposa una qüestió rellevant en la nostra auditoria.

El Grup realitza amb caràcter anual, o quan s'identifiquen indicis de deteriorament, una avaluació per a determinar si existeix deteriorament en els fons de comerç registrats en els seus comptes anuals consolidats.

Cada fons de comerç està associat a una o més unitats generadores d'efectiu (UGE), utilitzant per a les estimacions dels valors recuperables de les mateixes el mètode del descompte de beneficis distribuïts a partir dels diferents plans operatius de cadascuna d'elles.

L'estimació del valor recuperable de cada UGE és inherentment incerta i inclou un elevat nivell de judici i estimació donat que es basa en assumpcions sobre l'evolució macroeconòmica i altres aspectes, com les hipòtesis clau de negoci (evolució del crèdit, morositat, tipus d'interès, etc...) que determinen els fluxos de caixa, les taxes de descompte i les taxes de creixement a llarg termini utilitzades. Els models són sensibles a les variables i hipòtesis utilitzades, existint, per la seva naturalesa, risc d'incorreccions en la valoració d'aquests.

Veure Notes 1 i 16 dels comptes anuals consolidats adjunts.

Hem dut a terme l'enteniment i anàlisi del procés d'estimació efectuat pel Grup, així com de l'entorn de control intern, centrant els nostres procediments en aspectes com:

- La verificació dels criteris per la definició de les UGEs del Grup a les que s'han associat els diferents fons de comerç.
- L'avaluació de la metodologia utilitzada per a l'estimació del deteriorament del fons de comerç.
- L'anàlisi dels informes anuals de valoració, tant els efectuats pel Grup com per experts externs, sobre l'avaluació del deteriorament en els fons de comerç.

D'altra banda, hem efectuat proves per contrastar els models de previsió de fluxos d'efectiu corresponents a les diferents UGEs utilitzats pel Grup, considerant el que estableix la normativa, la pràctica de mercat i les expectatives específiques del sector bancari. Aquesta avaluació ha inclòs la verificació d'hipòtesis, com de les taxes de creixement i taxes de descompte utilitzades, així com l'anàlisi del seguiment pressupostari de les principals UGEs i l'impacte de les variacions identificades en els pressupostos i taxes de creixement.

Finalment, hem revisat l'adequació de la informació desglossada en els comptes anuals consolidats adjunts.

Com a resultat dels procediments anteriors, considerem que les estimacions efectuades en relació amb la recuperabilitat dels fons de comerç es troben en un rang raonable, en el context de les circumstàncies en què s'elaboren els comptes anuals consolidats adjunts.

Qüestions clau de l'auditoria

Sistemes d'informació financera

L'operativa del Grup Banco Sabadell, per la seva naturalesa, i especialment el procés d'elaboració de la informació financera i comptable, té una gran dependència dels sistemes d'informació, de manera que un adequat entorn de control sobre els mateixos és vital per a garantir el correcte processament de la informació.

A més, a mesura que els sistemes es fan més complexos, augmenten els riscos associats a les tecnologies de la informació de l'organització i per tant sobre la informació que processen.

L'efectivitat del marc general de control intern dels sistemes d'informació relacionats amb el procés de registre i tancament comptable és fonamental per a la realització de certs procediments relacionats amb el control intern.

En aquest context, resulta necessari avaluar aspectes com l'organització i govern de l'Àrea de Sistemes d'Informació, els controls sobre el manteniment i el desenvolupament de les aplicacions, la seguretat física i lògica i l'explotació dels sistemes.

Manera en què s'han tractat en l'auditoria

Amb la col·laboració dels nostres experts en sistemes d'informació i processos, el nostre treball ha consistit a revisar l'entorn de control intern general associat als sistemes d'informació i aplicacions que suporten el registre i tancament comptable del Grup. A més, hem realitzat una entesa de les funcionalitats i implicació en el procés de registre i tancament comptable dels diferents sistemes d'informació del Grup.

Sobre els sistemes d'informació considerats rellevants en el procés de generació d'informació financera hem realitzat fonamentalment els següents procediments:

- Verificació dels controls generals informàtics en relació amb aspectes derivats del procés d'explotació, desenvolupament i manteniment de les aplicacions, seguretat d'aquestes, i govern i organització de l'Àrea de Sistemes d'Informació del Grup.
- Comprovació de controls d'índole general per a la gestió de les autoritzacions d'accés als sistemes d'informació financera i de controls en relació a les autoritzacions del personal per a la implantació de canvis en els processos informàtics.
- Realització de l'enteniment dels processos clau de negoci, identificació de controls automàtics existents en els mateixos i validació.
- Enteniment i anàlisi del procés de generació d'assentaments comptables manuals considerats de risc. Extracció, validació de la completesa i filtrat dels assentaments introduïts en la comptabilitat.
- Enteniment i re-execució d'alguns dels càlculs realitzats pel Grup i considerats de major impacte, especialment els corresponents a la periodificació d'interessos de productes financers (préstecs, crèdits i dipòsits).

En termes generals els resultats dels nostres procediments han estat satisfactoris i no s'han identificat aspectes rellevants que puguin afectar de forma significativa a la informació financera inclosa en els comptes anuals consolidats adjunts.

Altra informació: Informe de gestió consolidat

L'altra informació comprèn exclusivament l'informe de gestió consolidat de l'exercici 2019, la formulació de la qual és responsabilitat dels administradors de la Societat dominant i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats.

La nostra opinió d'auditoria sobre els comptes anuals consolidats no cobreix l'informe de gestió consolidat. La nostra responsabilitat sobre la informació continguda en l'informe de gestió consolidat es troba definida en la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes, que estableix dos nivells diferenciats sobre la mateixa:

- a) Un nivell específic que resulta d'aplicació a l'estat de la informació no financera consolidada, així com a determinada informació inclosa en l'Informe Anual de Govern Corporatiu, segons es defineix en l'art. 35.2. b) de la Llei 22/2015, d'auditoria de comptes, que consisteix en comprovar únicament que l'esmentada informació s'ha facilitat en l'informe de gestió consolidat i, o en el seu cas, que s'ha incorporat en aquest la referència corresponent a l'informe separat sobre la informació no financera amb la forma prevista a la normativa, i en cas contrari, a informar-ne.
- b) Un nivell general aplicable a la resta de la informació inclosa en l'informe de gestió consolidat, que consisteix en avaluar i informar sobre la concordança de l'esmentada informació amb els comptes anuals consolidats, a partir del coneixement del Grup obtingut en la realització de l'auditoria dels comptes esmentats i sense incloure informació diferent de l'obtinguda com a evidència durant la mateixa, així com avaluar i informar de si el contingut i presentació d'aquesta part de l'informe de gestió consolidat són conformes a la normativa que resulta d'aplicació. Si, basant-nos en el treball que hem realitzat, concloem que hi ha incorreccions materials, estem obligats a informar-ne.

Sobre la base del treball realitzat, segons descrit anteriorment, hem comprovat que la informació específica esmentada en l'apartat a) anterior ha estat facilitada en l'informe de gestió consolidat i la resta de la informació que conté l'informe de gestió consolidat concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2019 i el seu contingut i presentació són conformes a la normativa que resulta d'aplicació.

Responsabilitat dels administradors i de la Comissió d'Auditoria i Control en relació amb els comptes anuals consolidats

Els administradors de la Societat dominant són responsables de formular els comptes anuals consolidats adjunts, de manera que expressin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats consolidats del Grup, de conformitat amb les NIIF-UE i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup a Espanya, i del control intern que considerin necessari per permetre la preparació de comptes anuals consolidats lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error.

En la preparació dels comptes anuals consolidats, els administradors de la Societat dominant són responsables de la valoració de la capacitat del Grup per continuar com a empresa en funcionament, revelant, segons correspongui, les qüestions relacionades amb empresa en funcionament i utilitzant el principi comptable de empresa en funcionament excepte si els esmentats administradors tenen la intenció de liquidar el Grup o de cessar les seves operacions, o bé si no existeix cap altra alternativa realista.

La Comissió d'Auditoria i Control de la Societat dominant és responsable de la supervisió del procés d'elaboració i presentació dels comptes anuals consolidats.

Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats

Els nostres objectius són obtenir una seguretat raonable que els comptes anuals consolidats en el seu conjunt estan lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error, i emetre un informe d'auditoria que conté la nostra opinió.

Seguretat raonable és un alt grau de seguretat però no garanteix que una auditoria realitzada de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya sempre detecti una incorrecció material quan existeixi. Les incorreccions poden tenir lloc per frau o error i es consideren materials si, individualment o de forma agregada, es pot preveure raonablement que influeixen en les decisions econòmiques que els usuaris prenen basant-se en els comptes anuals consolidats.

Com a part d'una auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya, apliquem el nostre judici professional i mantenim una actitud d'escepticisme professional durant tota l'auditoria. També:

- Identifiquem i valorem els riscos d'incorrecció material en els comptes anuals consolidats, a causa de frau o error, dissenyem i apliquem procediments d'auditoria per respondre a aquests riscos i obtenim evidència d'auditoria suficient i adequada per proporcionar una base per a la nostra opinió. El risc de no detectar una incorrecció material a causa de frau és més elevat que en el cas d'una incorrecció material a causa d'error, ja que el frau pot implicar col·lusió, falsificació, omissions deliberades, manifestacions intencionadament errònies, o l'elusió del control intern.
- Obtenim coneixement del control intern rellevant per a l'auditoria per tal de dissenyar procediments d'auditoria que siguin adequats en funció de les circumstàncies, i no amb la finalitat d'expressar una opinió sobre l'eficàcia del control intern del Grup.
- Avaluem si les polítiques comptables aplicades són adequades i la raonabilitat de les estimacions comptables i la corresponent informació revelada pels administradors de la Societat dominant.

- Concloem sobre si és adequada la utilització, pels administradors de la Societat dominant, del principi comptable d'empresa en funcionament i basant-nos en l'evidència d'auditoria obtinguda, concloem sobre si existeix o no una incertesa material relacionada amb fets o amb condicions que poden generar dubtes significatius sobre la capacitat del Grup per continuar com a empresa en funcionament. Si concloem que hi ha una incertesa material, es requereix que cridem l'atenció en el nostre informe d'auditoria sobre la corresponent informació revelada en els comptes anuals consolidats o, si aquestes revelacions no són adequades, que expressem una opinió modificada. Les nostres conclusions es basen en l'evidència d'auditoria obtinguda fins a la data del nostre informe d'auditoria. No obstant això, els fets o condicions futurs poden ser la causa que el Grup deixi de ser una empresa en funcionament.
- Avaluem la presentació global, l'estructura i el contingut dels comptes anuals consolidats, incloent-hi la informació revelada, i si els comptes anuals consolidats representen les transaccions i fets subjacents d'una manera que aconsegueixen expressar la imatge fidel.
- Obtenim evidència suficient i adequada en relació amb la informació financera de les entitats o activitats empresarials dins el Grup per expressar una opinió sobre els comptes anuals consolidats. Som responsables de la direcció, supervisió i realització de l'auditoria del Grup. Som els únics responsables de la nostra opinió d'auditoria.

Ens comuniquem amb la Comissió d'Auditoria i Control de la Societat dominant en relació amb, entre altres qüestions, l'abast i el moment de realització de l'auditoria planificats i les troballes significatives de l'auditoria, així com qualsevol deficiència significativa del control intern que identifiquem en el transcurs de l'auditoria.

També proporcionem a la Comissió d'Auditoria i Control de la Societat dominant una declaració de què hem complert els requeriments d'ètica aplicables, inclosos els d'independència, i ens hem comunicat amb la mateixa per a informar d'aquelles qüestions que raonablement puguin suposar una amenaça per a la nostra independència i, si escau, de les corresponents salvaguardes.

Entre les qüestions que han estat objecte de comunicació a la Comissió d'Auditoria i Control de la Societat dominant, determinem les que han estat de la major significativitat en l'auditoria dels comptes anuals consolidats del període actual i que són, en conseqüència, les qüestions clau de l'auditoria.

Descrivim aquestes qüestions en el nostre informe d'auditoria llevat que les disposicions legals o reglamentàries prohibeixin revelar públicament la qüestió.

Informe sobre altres requeriments legals i reglamentaris

Informe adicional per a la Comissió d'Auditoria i Control de la Societat dominant

L'opinió que s'expressa en aquest informe és coherent amb allò que es manifesta en el nostre informe adicional per a la Comissió d'Auditoria i Control de la Societat dominant de data 28 de gener de 2020.

Període de contractació

La Junta General Ordinària d'Accionistes celebrada el 28 de març de 2019 ens va nomenar auditors del Grup, per un període d'un any, comptant a partir de l'exercici finalitzat el 31 de desembre de 2019.

Amb anterioritat, vam ser designats auditors per acords de la Junta General d'Accionistes per un període inicial i hem vingut duent a terme el treball d'auditoria de comptes de forma ininterrompuda des de l'exercici finalitzat el 31 de desembre del 1985.

Serveis prestats

Els serveis, diferents de l'auditoria de comptes, que han estat prestats al Grup auditat es desglossen en la nota 33 de la memòria dels comptes anuals consolidats.

PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L. (S0242)

PRICEWATERHOUSECOOPERS AUDITORES, S.L.

Original en castellà signat per
Raúl Ara Navarro (20210)

31 de gener de 2020

Informe sobre otros requerimientos legales y reglamentarios

Informe adicional para la Comisión de Auditoría y Control de la Sociedad dominante

La opinión expresada en este informe es coherente con lo manifestado en nuestro informe adicional para la Comisión de Auditoría y Control de la Sociedad dominante de fecha 28 de enero de 2020.

Periodo de contratación

La Junta General Ordinaria de Accionistas celebrada el 28 de marzo de 2019 nos nombró como auditores del Grupo por un período de un año, contado a partir del ejercicio finalizado el 31 de diciembre de 2019.

Con anterioridad, fuimos designados por acuerdo de la Junta General de Accionistas para un período inicial y hemos venido realizando el trabajo de auditoría de cuentas de forma ininterrumpida desde el ejercicio finalizado el 31 de diciembre de 1985.

Servicios prestados

Los servicios, distintos de la auditoría de cuentas, que han sido prestados al Grupo auditado se desglosan en la nota 33 de la memoria de las cuentas anuales consolidadas.

PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L. (S0242)

Raúl Ara Navarro (20210)

31 de enero de 2020

PricewaterhouseCoopers
Auditores, S.L.

2020 Núm. 20/20/00827

SELLO CORPORATIVO: 96,00 EUR

Informe de auditoría de cuentas sujeto
a la normativa de auditoría de cuentas
española o internacional